

HURÁ, HŘBITOV JEDE!

Jan Hlavička

Hurá, hřbitov jede!

Jan Hlavička

Znění tohoto textu vychází z díla [Hurá, hřbitov jede!](#) tak, jak bylo vydáno nakladatelstvím Ivo Železný v Praze v roce 1991.

Podle [předlohy](#) z fondu [Moravské zemské knihovny v Brně](#).

§

Text díla (Jan Hlavička: Hurá, hřbitov jede!), publikovaného [Městskou knihovnou v Praze](#), je vázán autorskými právy a jeho použití je definováno [Autorským zákonem](#) č. 121/2000 Sb.

Vydání (obálka, upoutávka, citační stránka a grafická úprava), jehož autorem je Městská knihovna v Praze, podléhá licenci [Creative Commons Uvedte původ-Nevyužívejte komerčně-Zachovejte licenci 4.0 Mezinárodní](#).

Verze 1.0 z 24. 7. 2026.

OBSAH

Staropanenská	5
Jak tenkrát bude lákat čas	13
Vyrazil Jimram zjitra na robotu	21
Bedýnka se modře rozzářila	31
Dvanáctého listopadu u Mylerů	37
Pravý krajník ve směru letu nechť svítí zeleně	40
... Informuj...	45
Služební cesta.....	53
Cenzorická derivace na Titanu 9	61
Řetězová reakce	67
Panelfixn	76
Vpřed a vzhůru!	87
Solitér	94
Ryba a host	106
Turista	137
Konec Prahy skrze gumu	143
Hurá, hřbitov jede!	149
Sodovka	164
Ludovikův času stroj.....	167
O tom, co se vskutku stalo	180
Kterak Ludovicus Rumpfbrecht demonstroval	187
Hlavou proti vzduchu	196

Staropanenská

Nezlobte se, slečny, že se vám do toho míchám, ale jak slyším o emzácích, vždycky si vzpomenu na Emilku. Promiňte, já se vlastně nepředstavil. Kocourek. Vy neznáte Emilku Švehlovou? To vám závidím. Ale na druhou stranu jste přece jen o něco ochuzeny, protože takovou kvintesenci ošklivosti jen tak v životě nepotkáte. Je to ženská, která do slova a do písmene vyvrací onen utěšlivý Nerudův výrok, že i na nehezké ženské se dá vždycky najít aspoň něco hezkého, kdyby jen oči. Tak nějak to řekl. Ne, ne, popisovat ji nebudu. Stačí, že je dneska mizerné počasí. Všimněte si, že ani ufáci nelétají tolik co jindy. Jestli ji chcete mermomocí spatřit, tak se někdy vypravte na stanici sedmičky u Kloboučku, ale abyste tam byly kolem páté. Vyleze z tramvaje, oddechne si úlevou, přehodí si síťovku s nákupem z jedné ruky do druhé a jde si ke kiosku koupit večerník. Mužští dělají, že je vzduch, a ženské zase vypínají prsa, nakrucují se a cítí se přinejmenším jako Miss Florida. Ale Emilce je to fuk, protože jde domů a protože jako každý den se k ní škodolibě svažuje ulice Na Kopečku, aby se té ubohé kancelářské síle družstva Sluchotvar pomstila za neuctivé ranní sbíhání ke stanici.

Na emzáky dojde, žádný strach. Ano, pane vrchní, taky si dám jedno. Kde jsem to skončil... Aha. Když jí půjdete v patách špalírem zdí obrostlých divokým vínem, drátěných plotů a rezivějících mříží držících v zajetí vilky, jaké si kupovali, renovovali nebo i stavěli zbohatlíci osmdesátých a devadesátých let, uvidíte ji vcházet do dřevěných dveří v bělostné zdi. A když se trochu přiblížíte – tak, aby vám nezacláněly jabloně u toho domu, co má na střeše ještě

parabolickou anténu – a když nebudete líné drobátko si povyskočit, spatříte takovou vilku, až se vám zatají dech. Prostě paráda. Skvost! A hned si řeknete, kde k ní mohla taková šereda přijít.

Co vás nemá! Vychovala ji babička a nežily si nijak valně. Ani po zazobaných příbuzných v zahraničí nedělila. Už proto, že žádné nemá. Jestli vás zajímá, jak k ní přišla, tak poslouchejte.

Stalo se to před pěti lety. Tehdy to byl ještě původní domek po babičce, který byl odhadnut na třicet tisíc a ze kterého Emilka zaplatila příslušný dědický poplatek. Byl to domek, který neustále trpěl nějakými bolístkami a neduhy jako děcko, jehož matka po třech letech znovu nastoupila do zaměstnání. Domek potřeboval mužského. Jenže mužští – podle Emilky – chtějí jen jedno a nemyslí na nic jiného. No, svým způsobem má holka pravdu. Ale taky si trochu udělala z nouze ctnost, čemuž se nemůžete divit. Přemíru volného času dělila mezi shánění melouchářů a studium cizích jazyků, protože vášnivě ráda čte detektivky. Společnost jí dělal černý kocour Tadeáš, pokud se neválel na vyšívaném polštářku po babičce. Ale prosím vás! Vy jste nemožné, slečny! Vždyť jsem už říkal, že babička umřela. Ten polštářek byl po ní.

Jednou večer ležela v posteli. S knihou, jako obyčejně. Asi kolem desáté s povzdechem odložila detektivku na noční stolek, vystrčila zpod deky hubené nohy a v noční košili, která na ní připomínala spíš umrlčí rubáš, přeběhla k policii pro slovník. Zakrátko s uspokojením konstatovala, že Schmeißfliege je skutečně masařka, vrátila slovník na místo a rychle zapadla do postele. Udělala tuťutu na Tadeáše, potěšila se pohledem na atraktivní obálku, na níž děva špičatých nader řvala hrůzou do černého nápisu LEICHEN OBEN OHNE, otevřela krvák na založené stránce a zachmuřila se.

Půjčte mi, slečny, ten zapalovač. Děkuju moc. Zachmuřila se, protože už několik dní a několik nocí se o dno kuchyňského dřezu

ječivě tříštily kapky. Když se naposledy snažila vyměnit těsnění – Emilka s hasákem! –, chodila pak celý týden pro vodu k sousedům, dokud se jí nepoštěstilo sehnat instalatéra. Jak na vás tak, slečny, koukám, vy byste ho splášily na to tata. A tak se ani nenamáhalo vstát. Přesto jí chvíli trvalo, než četbou zapomněla na ten ztracený svět, který jí stále hází klacky pod nohy.

Zaťukání na okenní tabulku v ní zprvu vyvolalo příjemné zamrazení. Teprve po několika řádcích si uvědomila, že je to skutečnost. Zhasla, sklouzla za postel a bleskurychle nahmátla pohrabáč, připravený pro všechny případy pod postelí.

Za záclonou se rýsovala mužská postava. Kdepak, já nikomu do ložnic nekoukám, já to nemám zapotřebí. Fakt ne. Další netrpělivé zaťukání. Emilka vstala, vyšla pozpátku z ložnice, prošla kuchyní na chodbu, zakopla o šňůru už týden nefungujícího telefonu, vyjekla, v letu se praštila pohrabáčem do holeně, vyjekla podruhé a zastavila se o domovní dveře, ke kterým se chtěla dostat.

Tadeáš byl okamžitě na místě, pletl se jí pod nohama a strachem se mu ježily chlupy.

Emilka se ujistila, že řetízek sedí pevně na svém místě, shýbla se, pohladila Tadeáše. Pak odemkla, pootevřela dveře a zaječela do tmy:

„Co chcete? Jděte pryč!“ A rychle zabouchla.

Chlap zaťukal na dveře.

„Otevřte, prosím, stala se mi taková trapná věc.“

Na rozbitou dlažbu před vchodem prosáklo:

„... by moh říct každéj. Vypadni, nebo zavolám fízly, ty zvíře vožralý!“

Jasně, byl to emzák. A navíc emzák v úzkých. Emzák, kterému se podělal bodimuk. Ztratil od něho šoubuk a nemohl třipejdit. Koukejte, tamhle zrovna jeden třipejdí. Nemám je sice moc rád,

ale třipecdí překrásně, taky bych si to někdy rád zkusil. No a jestli to ještě nevíte, tak takový emzák s podělaným bodimukem je zlatá rybka naší doby.

Emilka mu nakonec otevřela. Spíš z dobroty než z vypočítavosti. Ona je totiž stejně hodná jako ošklivá. Jiná ženská by se na jejím místě třeba styděla za ten bordel v domě, ale Emilka ne.

Zavedla ho do kuchyně. Dřepl si ke stolu a trochu se zamlžil, ale jen trošku, protože si to hned uvědomil a zastyděl se. Potom se s ubývajícím nadějí díval, jak Emilka přehrabuje změť bavlnek, zvonkových drátků, starých mincí, knoflíků a jiných věcí, které se mohou někdy hodit, a snaží se najít zavírací špendlík, který může na jistou omezenou dobu nahradit ztracený šoubuk. Tadeáš na emzáka mhouřil oči.

Po několika minutách napětí mu Emilka vítězoslavně podala požadovanou věc: „Já věděla, že tady někdy musí být!“

Mimozemšťan jí špendlík vyrval z ruky. Vytáhl z aktovky bodimuk. Fakt. Vejde se do obyčejné aktovky. Jak je to možné, nevím sám. Vsunul špendlík na místo ztraceného šoubuku, zatřepal bodimukem, aby špendlík správně zapadl, a blaženě se usmál. Taky se trochu zamlžil. Do modra.

A pak to přišlo. Víte, stejně je mi divné, že při tak vyspělé technice se jim podělá pitomý bodimuk. Ale je mi ještě divnější, že jsou v takovém případě ochotni splnit cokoli komukoli, jen když je vytáhne z bryndy, zatímco když jim vládá slibuje hory doly, například za obyčejný menší prototyp pojízdného silového pole, tak jí dají košem. Lidi mívají asi rozumnější přání.

„Ani nevím, jak bych se vám za vaša dobrotu odvděčoval,“ povídá emzák a Emilka mávne rukou, že to přece nestojí za řeč a že by to na jejím místě udělal každý.

A mimozemský host zakomíhal posledníčkem.

„Každý by to pro emzáka, jak nám ošklivo říkáte, nečinil. Nevím, proč vy nemáte nás tak rádi. Vždyť nic nepřekážujeme vám.“

A Emilka ho chlácholila, že si to nesmí tak brát, a hned mu nabízela kafe, ale emzák, že ne, to v nijakém případě, že jim prý nedělá dobře.

„Už pojdu, ale rád bych vám zaplnil tři přání.“

„To jste moc milej, ale co já bych si mohla přát, jen se na mě podívejte,“ řekla Emilka zatrpkle.

Emzák se na ni podíval a pokrčil rameny.

„S tím ani my nic nepořídíme. A co takhle podstatně zvýšit inteligenc, tím nechci říct, že vy hlupatá... Ne, ne, jako vysoko inteligentní žena by nebyla byste příliš šťastlivá. Nikdo by to neucenil. Každý říkal by, že při vaší obličeji vám stejně nic jiného nezbyvá... A co třeba milijounek?“

„Co bych s ním propána dělala,“ rozesmála se Emilka.

„Co dělala? Oživala si. Odění, auto, cesty, moře, ostrovy, hifi, jachta, šampusovky...“

„Nechte toho, polovičku by stejně spolklý úplatky, pokud víte, co to je.“

„Aby ne, kdybych jsem dal, nemusel bych jsem sem. A co řekla fungujícímu domku?“

„Který by byl za rok zase na spadnutí...“

„Který,“ opravil ji emzák, „by podržel nejméně padesát šedesátá leta bez váženější opravy.“

„A sousedi řeknou, kde na to ta ženská vzala...“

„Tákové starosti klidně vypustíte z hlavy. Máme tady středněkapacitny psychoregulatory a všem bude připadat všechno naprosto samozřejmé. Vám táky konečně připada ledacos samozřejmé, třeba že...“

„Co třeba že?“

„Jaké další máte přání?“

„Já vážně...“

Emzák se s ní dál nebavil. Poznal, že musí vzít ona tři přání do svých rukou.

Vstal a rozhlédl se po kuchyni. Zarazil se při pohledu na hromádku knih na kredenci. Lámanou češtinou se dovolil – ti chlapi se snad nikdy nenaučí kloudně česky – a sebral knihy a prolistoval je. Zřejmě ovládal i jiné světové jazyky, protože hned poznal, o jaký druh literatury se jedná. Nabídl jí několik tisíc svazků pokleslého žánru přesně podle jejího gusta.

A došlo na třetí přání. Emzák zavadil pohledem o Tadeáše a řekl:

„Z toho by mohel byt docela pohledný chlápik a do vás jen zmílovany.“

Emilka zrudla a vybuchla:

„To jste si moh odpustit. Slibujete to a ono, z kocoura byste dělal mužskýho a mě nejste schopnej změnit.“

„Já chápám vás, chápejte mě vy. Naše možnosti jsou v současné době poněkud rozkolísnuté. V zásadě by to šlo, ale ono to nechodí. Vy táky mnohdykrát sehnáte spíš želví polévek v konzervě než obyčejný kostkový cukr nebo toaletové papír.“

Emilka ho rázně vyprovodila ke dveřím a emzák zmizel ve tmě. Zřejmě odřípejdil.

Druhý den po návratu z práce Emilka zkoprněla úžasem: Solární kolektory na střeše. Celá souhvězdí slídy v bílém břízolitu. Ve velkých oknech se zrcadlila větší část okolí. V bazénu, topícím se v zeleném moři nakrátko ostříhaného pažitů, se zhlížela obloha.

Nesmělým krokem přešla po dlaždicích k černým dveřím s mosazným knoflíkem namísto staré kliky.

Třesoucí se rukou nahmatala v kabelce klíče – a ony se do zámku hodily.

Došlápla na dlaždičky s teplým hnědým vzorkem a vklouzla do vyšívaných pantoflíčků, které na ni čekaly hned za dveřmi.

Pár kroků a rázem se octla v hale vykládané světlým dřevem. Barevná televize, trojkombinace, medvědí kůže. Pravý peršan, pravý Bosch, stará čínská váza z porcelánu barvy býčí krve. Pod mohutným krbem z bílých, černě vyspárovaných šamotek byla naskládána dubová polena. Nalevo od krbu se vinuly modřínové schody. Ach, ta překvapení v patře! Ale Emilka zatím zůstala v hale – celá jedna stěna byla až ke stropu obložena knihami. Snad kompletní edice nakladatelství Ullstein, Denoël, Goldmann, Pan... Van Gulik, Gardner, Highsmithová, San Antonio, Fleming, Exbrayat... Její štěstí bylo zkrátka dokonalé. Ale to ještě nebylo všechno.

Nahoře zavrzaly schody.

Emilka ztuhla leknutím. Protože však nebyla hlupatá, záhy jí došlo, oč asi jde, a ohlédla se.

Na schodišti stál asi pětatřicetiletý muž tmavého jižního typu, přesně takový, jakým navzdory varování rodičů podléhají plavovlasé studentky. Vysoký. Ramenatý. Opálený. V džínkách a v rozhalené bledě modré košili, ze které se na prsou dralo houští černých chlupů.

„Miláčku,“ zašeptala a v té chvíli se ani nezdála tak ošklivá.

A ten muž, krásný jak reklama na Denim Cologne, se na ni usmál. Zdálo se, že trochu smutně.

Jednou rukou se lehce dotýkal zábradlí a pomalu scházel k Emilce. Na posledním schodu se zastavil a hořce řekl:

„Vidíš, ty náno, kdybys mě nedala před lety vyklestit, jak jsme si mohli dneska krásně žít...“

To je všechno. No nazdar, nějak jsem se zapovídal. Než se dostanu domů, bude skoro pět. Mám co dělat. Chodíte sem často? Pane vrchní, platím! Tak já zas někdy přijdu. A příště už žádný pan Kocourek, ale pro vás vždycky jen Tadeáš. Ještě něco, kdybyste někdy narazily na emzáka v nesnázích, určitě mi dejte vědět. Něco bych od něho potřeboval.

1983

Jak tenkrát bude lákat čas

Jde, co noha nohu mine, a boty mu vržou při každém kroku. Kolem něho a proti němu se valí dravý a neurvalý dav. Obloha je nízká a vysoké domy se naklánějí do ulice, jen se překotit. Proplétá se pod lešením, odbočuje z hlavní třídy a uniká do klidu starobylých uliček, hrboaté dlažby, oprýskaných fasád a mladických bříz vyrůstajících z okapů. Za okny mžourají kočky, v klecích na bidýlku poskakují andulky, na dvorcích vřískají děti. A on jde, zvolna, bez cíle. Pouze když spatří v průjezdu popelnice, jako by jeho potulování dostalo konečně smysl. Obživne, skoro běží, zvedá jedno víko za druhým, noří ruku do změti odpadků, šátrá, přehrabuje a brumlá si: „Tady ne, tady taky ne, ale někde to přece musí bejt...”

Emigrovali jsme v časovnici. Je to takovej kovovej válec s víkem něco přes metr vysoký. Táta do toho přidal několik dalších věcíček, ale to tady není podstatný. Jednak nemusíte vědět všechno, jednak byste tomu nerozuměli stejně jako já.

Tu časovnici používal něco přes rok. Vždycky vodfrčel někam do minulosti a přivážel vodtamtud samý prima věci. Tu čokoládu, tu maso, tu banány nebo kokosáky, dámský punčochy, žvejkačky, zkrátka všechno možný.

Jenže časem v tom začal bejt binec. Jednou jsme měli dva táty, protože se táta vrátil ještě před vodjezdem. Jednou na sebe bafnul z časovnice, zrovna když se do ní chystal vlízt, a málem z toho měl infarkt. A k tomu se do toho ještě pletly nějaký parádoksy. Zkrátka byla to makačka na bednu.

Na jedný výpravě se mu pak podařilo v řeznictví potkat toho poseru Tůmu z Historickýho ústavu, co bydlí u nás za rohem a cestuje tam každou chvíli, ale domů nic nepřiveze. Manželce tvrdí, že tam dohromady nic nemaj, ale ve skutečnosti má strach. Von to není zlej člověk, ale v tý svý podělanosti by moh tátu prásknout.

A navíc jsme už nemohli v baráku vydržet kvůli Krajzlovi. Copak můžem za to, že sousedka tenkrát spadla do toho výkopu před domem tak nešťastně, že jsme po ní mohli zabrat byt a získat tak celou pavlač pro sebe? Nebo za to, že Krajzl má dva plus jedna, manželku, ještě čipernou tchyni, dva syny a nezletilou dceru s outěžkem, za kterej může Jára Němeček z Libně, kterej se pocho-pitelně nastěhuje ke Krajzlům?

Vono tři plus jedna pro čtyřčlennou rodinu dovede zahejbat žlučí kdekomu. Takhle si nežijou pomalu ani ministerský famílie. Tři rodiny se tísněj v jedný vile, a když manželé ráno vodfrčej rikšama za státnicejma povinnostma, tak ženskejm zbejvaj jen každodenní třenice vo jeden bicykl. A co je to platný, že má zadní kolo vyplejtany a dvě brašny se státním znakem?

A tak partaje fandily Krajzlovi, i když ani jeho příliš v lásce neměly. Kdyby ten kvartýr naboural Krajzl, tak jsme měli barák na svý straně my. A to lidi nevěděli, jak si žijem!

Krátce nato, co našli Macháčkovou ve výkopu s tržnou ránou na hlavě způsobenou nejspíš nešťastným pádem, jak usoudil přivola-nej doktor a taky to tak potvrdil policajtům, tak se Krajzl rozběh na byták. Jenže otec tam byl před ním s aktovkou nabitou deseti kilama pravýho bůčku, kterej snadno zastínil Krajzlovu obálku, a celou záležitost, hrozící přerůst v něco nechutného, spravedlivě a sám do sebe vyřešil. Občanský soužití se tím ale nevyřešilo. Co si budem povídat.

Když jsme se teda rozhodli, že se vystěhujem, a rozhlásili to prostřednictvím babky Kvasničkovy po celým baráku a několika přilehlých ulicích, poměry se vo něco uklidnily a sem tam nám někdo odpověděl na pozdrav.

Krajzl a vůbec všichni měli stejně utřít nos. Táta chytře využil poslední venkovský módy jezdit o víkendech na byt. Venkovský byli totiž parádně zazobaný, dobře živený a celí vzteklí na vobjekt nebo byt v Praze. Už jsme čekali, kdy někdo zašmelí stanice bejvalýho metra, ale kvůli potkanům nebyl vo ně moc velkej zájem a na stanici Můstek se podle smradu předpovídalo počasí.

Hurych byl přesvědčenej, že táta je učiněnej pitomec, když požaduje za tak luxusní byt s dekretem jenom kufr starejch neplatnejch bankovek, který se léta válely u Hurychů na půdě a časem měly posloužit k vytapetování vejminku. Von to byl spíš loďák, a pěkně naditej. Tak naditej, že když ho Hurychův šofér vynes až k nám do čtvrtýho patra, tak nevodmít panáka.

Když si plácli, Hurych se zálibně rozhlíd po vobejváku, zamlasal a řekl: „A ted' se může jít Karoch s tou pitomou garsonkou v Ďáblicích vycpat. Támdle dám štéreo, to mi udělá Jožka, támdle na poličku šoupnu mixér a pod vokno by se hodil vysavač. Bude to štylový. A tady na stoleček postavím televizor. Sehnal jsem perfektní kus – ještě s obrazovkou!“ Voči mu svítily štěstím.

„Takže příští tejden to bude volný, že jo?“ ujišťoval se novopečeněj bytovkář už aspoň podesátý.

Na odchodu se zeptal: „A kampak vy? Na venek? Za zdravou?“

„Tak nějak,“ odušil otec.

Vyprovodili jsme Hurycha před dům.

Měl docela zachovalýho trabanta s ještě původníma gumama a se sklem ve všech voknech. Voba koně měli v uchu modrou známku vod veterinárně-technický kontroly.

„Takový fáro by vám moh závidět i prezident,“ řek otec, aby řeč nestála.

Hurych se polichoceně usmál a poplácal blatník.

„No, maj už něco za sebou, ale pár let ještě posloužej, to jo že né. Za mlada, to víte, byl motorismus pro mě všechno, rychlost, prach, dálky... Však jsme se s maminkou taky něco narajzovali...,“ zasnil se. „Plzeň, Pardubice, jednou jsme byli až na Moravě... Mládí... Teď už chce jeden spíš klid. Koně přenechám synovi a koupím si pár volů. Já už nikam nespěchám.“

„To máte recht,“ souhlasil otec.

„Vodstěhuju se sem,“ pokračoval Hurych, „a budu si užívat stáří.“

„A kde jste si dal namalovat toho krásnýho Lenóna? Je jako živej,“ ukázala máma na dvířka.

„Pěkněj, že jo?“ rozzářil se Hurych. „To kluk vod sousedů. Je to takovej šikula. Věru, čipernej mládenec, která ho dostane, ta si může všech deset voblíznout, ten se ve světě neztratí. A taky si přide na pěkný peníze, to jo. Ale práci zas vodvede, to se musí nechat.“

Pak Hurych nastoupil, šofér zapráskal bičem a u chodníku osamělo pár kobližků, který Kvasničková shrábla na lopatku a vyklopila je na parapet svýho přízemního vokna. Až přijde zima, jako by je našla.

Když jsem druhej den přišel ze školy, teda ne rovnou ze školy, ještě jsme s klukama prolezali trosky žižkovskejch paneláků, tak otec seděl za stolem a ani se neptal, kde jsem zase byl. Jenom na mě zamžoural přes věčně upatlaný brejle, usrk ze starý kokosový skořápky rum, z ní to prej chutná nejlíp, a hned mě zahnal do práce.

Ještě tři hodiny nato jsem dřepěl na podlaze a přehraboval se v tý barevný haldě vod Hurychů. Vospalostí jsem už neviděl na voči.

„Ne ty hnědý, pitomče, ty zelený, ty zelený mi podávej,“ vykřik táta nabroušeně.

Rozumu jsem, pravda, moc nepobral, vono taky nebylo kde, ale z tý změti by byl magor i Krajzl, a je to inženýr.

Když jsem se táty už popátý zeptal, jestli chce ty zelený s tím fousatým chlapíkem, nebo ty zelený s mužským a ženskou, smutně se na mě podíval a řek už mírněji: „Dolary až potom, Karlíku.“

Usrk ze skořápky, dlouze slastně ááááááchnul, pak zavrtěl hlavou a podíval se na mámu.

„Po kom to dítě je...,“ zeptal se zřejmě sám sebe, protože máma ani nezvedla hlavu a dál počítala dvakrát po padesáti. Tu druhou padesátku pak vždycky vobráceně položila na tu první a celou hromádku přistrčila Evě, která ji převázala cukršpagátem a hodila do kufru k ostatním.

„Všecko chce systém,“ prohlásil otec. „Perfektní příprava je základ všeho. Pak se budem líp orientovat. A ty si pospěš,“ dal mi pohlavek, „ať máme ty koruny dneska hotový.“

Eva na něj udělala ksicht, ale naštěstí si toho nevším. Sklepával štůsek ohmataných stokorun a podával je přes stůl mámě.

A tak jsme se jednoho krásného dne shromáždili celá rodina dole ve sklepě. Cestovat jsme museli jeden po druhém, protože čtyřčlenná rodina se najednou do jedny časovnice nevejde. Živá teda určitě ne.

Jako nejmladší jsem měl vyrazit první, pak Eva, máma a nakonec otec, kterej měl ještě zahladit případný stopy. Ničeho se prej nemáme bát, protože všecko je přezkoušený, prověřený a seřízený. Má na mě čekat pan Jindřich.

„A hlavně nezapomeň pozdravit,“ připomněla mi maminka.

„A hlavně si vyndej tu náušnici z nosu,“ dodal otec, „tam se to nenosí.“

Tma v časovnici voněla kovem. Vždycky jsem si myslel, že tma je nehybná, že je těžká, že se lepí jako med. Tahle tma se lehce chvěla. A když se dochvěla, zaslechl jsem zvenčí veselej hlahol.

Zved jsem víko a spatřil celou naši rodinku v družný zábavě s nějakým mladým mužským v modrém vobleku, kterej držel v ruce svíčku.

Zklamaně jsem vykřikl: „Tati, vono to nefunguje!“

Všichni se na mě podívali a táta se zasmál.

„Heleme, junior je už tady taky.“

Máma se na mě přísně podívala.

„Dobrý den,“ vyhrkl jsem.

„Čau,“ zahalekal pan Jindřich a podal mi ruku. „Všecko je v pořádku. Jenom se vloudila taková menší chybička. Asi to nějak prokluzuje. Tátu máš tady už od včerejška.“

Minulost jsem si představoval vždycky trochu jinak. Ale sklep byl úplně stejně špinavej, oprýskanej a páchnoucí zatuchlou skle-povinou jako dřív. Jako dřív... to dřív vlastně teprve bude.

„Můžem teda nahoru, ne?“ vyzval nás pan Jindřich a šel napřed po prošlapanejch točítejch schodech.

Vyšli jsme do přízemí. Pan Jindřich sfoukl svíčku a rázem byla tma jako v pytli. Ale jenom na chvílku, protože něco cvaklo a najednou byl den. Jako by nějaký rozmařilec zapálil sto loučí najednou. V životě jsem nic takovýho neviděl, a to jsem se jednou vloudil do zámecký zahrady a viděl jsem přes vokno banket u breťanskýho konzula. Ségra něco takovýho určitě taky v životě neviděla, ale dělala jakoby nic. Dospělý slečny přece nic nemůže překvapit.

„Jůůů!“ to bylo jediný, na co jsem se zmoh.

V tom okamžiku vrazil oslepenej otec panu Jindřichovi do zad. Pan Jindřich se rychle chytil zábradlí, a když se zase narovnal, votočil se ke mně a prones záhadnou větu: „Tady to už de.“

Co tady mělo jít, nevím. My každopádně šli dál po schodech do bytu, kde jsme ještě včera bydleli, kde vlastně budeme bydlet a už nebudeme bydlet.

A na zdi svítila taková malá sklenička, až z toho bolely oči.

Pan Jindřich s náma ještě nějakou dobu bydlel. Přes den s našima lítal po úřadech a večer vodil ségru do kina.

Mě poslali do školy. Ubrali mi pár let, a tak jsem chodil už po-druhý do třetí třídy. Všude jsem měl říkat, že jsme se přistěhovali z venku.

Pak jednoho dne pan Jindřich převzal od otce několik balíčků těch zelených bankovek s fousatým chlapem a rozloučili se. Ségra brečela.

„Kam jdete?“ zeptal jsem se.

Zasmál se: „Udělám to jako vy, ale ne v čase.“

Vod tý doby jsme vo něm neslyšeli.

Ségra pak rychle sbalila nějakýho Švarce a do měsíce byla svatba. Za sedm měsíců se jim narodila nádherná tříapůlkilová nedonošená Boženka.

„Jako u Krajzlů to u nás nebude,“ rozhodl otec a koupil mladejm byt.

A LÉTA ŠLA.

Všichni jsme se uchytili a máme se dobře. Švarcovi prodávaj ovoce a zeleninu a já se vyučil řezníkem. Boženka se dobře učí a dáme ji na medicínu. Táta s mámou jsou už v důchodu a celej rok by mohli

bejt na chalupě. Máma by sice ráda, ale musí se starat o tátu, kterej nechce. Nějak nám zestár a máme strach, že se zbláznil. Trpí vidi-nama, že potkává svý známý z budoucnosti, jak spěchaj po ulicích s naditejma nákupníma taškama a dělaj, že ho neviděj. „A pak má bejt něco k dostání,“ nadává, jako bysme *my* nesehnali všechno všecičko. Že prej chce domů, že se mu stejská. Ale kde je časovnici konec. A tak se celej den courá po ulicích ve špinavým hubertusu a boty mu vržou při každým kroku a dělá nám vostudu.

1982

Vyrazil Jimram zjitra na robotu

„Teď už nemáš žádnéj kvalt,“ řekla Anna, klidná jako vždy. „Když jsi zaspal, tak se aspoň pořádně nasnídej, ono ti nic neuteče.“

Jimram tedy spořádal vydatnou snídani, utřel si mastná ústa do rukávu, shrnul drobečky ze stolu do dlaně a nasypal si je do úst. Nalil si trochu silné domácí pálenky, asi tak na dva prsty, a propláchl hrdlo. Pak vstal, vzal od Anny plátěný pytlík s jídlem, políbil ji, pohladil děti po rozježených hlavičkách a odjel na robotu.

Ještě než zmizel za zatáčkou, otočil se. Na zápraží stálo pět postaviček a mávalo mu. Zamával jim taky a za chvíli je už neviděl, ani svou chalupu, ani chalupy ostatních.

Zaspal a opozdil se. Sousedé byli zatím někde daleko vpředu. To bylo špatné. Lépe se cestuje v houfu, i když ho ustavičně popouzí Bernard, i když nemůže vystát Marvela, i když mu Donát leze na nervy. Jimrama štvala i jeho vlastní nesnášenlivost, i to, že nikdy nedokáže nedat najevo, co si myslí. Každý to na něm pozná. A to je špatné.

Nad západními kopci vykukovala mračna. Přijde bouřka. I to bylo špatné. Pojede sám klikatícími se blesky, bude se zalykat přívaly vody, vzduch se ochladí a jemu, na kůži promočenému, nezbude nic jiného než se válet v kalužích, v nichž bývá přece jen o poznání tepleji. Všechno záleží na tom, kde ho bouřka zastihne.

Navíc si doma zapomněl houni a Bert studil do břicha. A na to, aby se pro ni ještě vracel, už vážně nebyl čas. A jak teprv bude Bert studit v dešti! Při té představě se Jimram už předem otrásl.

Bert klusal stejnoměrně. Kdyby trochu přidal, možná bych ještě dohonil ostatní, říkal si Jimram. Jenže Bert je Bert, má své vrtochy

a hejbá se jen podle svého. Nátlak na něho příliš neplatí. A být teď najednou surový a panovačný, to nemělo po tolika letech cenu. Na to se už příliš šžili.

Proč nás povolali a proč zrovna dnes... Třeba nás pošlou na Výšinku, tam jsou prý polomy největší. Ale ani tak bychom nemuseli všichni. To nikdy nebylo zvykem... A zrovna teď, když je tolik jiné práce. Že si taky jednou nenaženou ty z města! A ten dodatek na obsílce, že si máme vzít stravu na jeden den. Jako by nás někdy vykrmovali! Jídlo si беру z domova vždycky. Přece nebudu utrácet v tom jejich stánku, a ještě platit vrchnostenskou přírážku!

Obloha se zatáhla. Pouze na východě, za Jimramovými zády, se úžil proužek modři. Vítr začínal zvedat prach. Kdyby aspoň pořádně skráplo, ale tohle se zaručeně nestačí ani vsáknout a bude po všem.

Bert trochu přidal. Sám od sebe.

„To nemá smysl, Berte,“ zabručel Jimram. „Radši se schováme tam pod tím převisem a počkáme, až se to přežene. Vono se to nezblázní. Naše už stejně nedoženeme.“

Bert sešel z cesty. Na travnatém svahu mu podjely nohy, ale naštěstí se nesvalil, šťastně se dostal na rovinku a u skály se zastavil.

Začalo krápat, zadul vítr, borovice zapraskaly a obloha popukala bleskem. Vzápětí následovala ohlušující rána a skoro současně zesílil déšť.

Jimram seskočil z Berta a vběhl pod převis. Musel se nepohodlně skrčit, aby mohl zatáhnout do sucha i nohy. Bert si vlezl vedle svého pána, ale byl přece jen mohutnější, a tak mu nohy vyčuhovaly ven a těžké kapky se o ně rozstříkávaly.

„Proč si nás zavolali, co myslíš, Berte?“ zeptal se Jimram a nespouštěl oči z husté šedé vodní clony. „Mně je jenom divný, že museli všichni robotníci i s robkama a robátkama...“

Jimram přitáhl nohy blíže k tělu.

„S tebou není dneska žádná řeč. Jako bys něco tušil, nebo dokonce věděl. Ale ty jenom mlčíš. Poslední dobou jsi jak ta nemá tvář.“

Seděli a dívali se do deště. Byl pravidelnější, necukal se už v poryvech. Jimramovi se zdálo, jako by mračna ztrácela na síle.

Když se na západě začaly mraky protrhávat, když se trochu vyjasnilo a dunění hromu zesláblo, vydali se opět na cestu.

Asi po půl hodině spatřil Jimram na rozbahněné cestě stopy. Bert se rozběhl a za několik minut uviděli před sebou hlouček ostatních chlapů z vesnice.

„Tak jsi nás přece dohnal,“ pokynul mu Bernard a odplivl si.

„Dohnal, dohnal,“ přitakal Marvel jako vždycky. „Dohnal nás.“

„Kdyby nezaspal, nemusel dohánět,“ komentoval to veledůležitý Donát a dodal: „Ale nedohnal by, kdyby mi Nald nezapadl do bahna.“

„Nezapadl do bahna,“ dodal Marvel.

Jimramovy nervy se zase rozehrály. Od nosních dírek ke koutkům úst se mu opět rýsovala podkova a sousedé si toho všimli.

„Už je zase nesnášenlivej,“ zabručel Donát.

„Je nesnášenlivej,“ pokyvoval hlavou Marvel.

Jimram brunátněl. Chtělo se mu řvát a mlátit, dupat a kopat, chytit Donáta pod krkem, poplivat Bernarda a Marvelovi ucpat hubu trávou. Radši však popohnal Berta a zařadil se vedle plešatého Antona a jeho samotářského Insona.

Anton pootočil hlavu a ušklíbl se. Jimram se taky ušklíbl a oba se rozesmáli.

„Klid, chlapče,“ řekl Anton. „Nevšímej si jich.“

„Víš něco?“

„Nikdo nic neví. Včera dopoledne jsme byli z domu všichni a tý mý dráb taky nic neřek. Ještě si prej chtěl dovolovat, ale Ilsa že prej bude křičet, a tak radši zase vodfrčel. Je to ksindl.“

Cesta se napojila na silnici. Houfy z jednotlivých vesnic se slévaly v procesí a to se zdálo na svíjející se silnici nekonečné. Někteří, jako Jimram nebo Anton, jeli na jediném robotu, jiní – i zámožnější museli! – vedli s sebou robotů několik a s nimi robky a robátka. Tu a tam parkovala pojízdná robotárna a u ní lelkovali drábové v pískové žlutých uniformách a s lodičkami na hlavách a znuřně pohupovali elektrickými obučky.

Nad hlavami jim přeletěl vrtulník. Blížili se k shromaždišti.

Pak přišly zábrany. Zde se to dráby jen hemžilo. Někteří měli přílby. Na pomoc přišli i městští biřici a tu a tam bylo spatřit i armádního důstojníka. Jimramovi došlo, že se jedná o něco mimořádného, že se dnes na žádné dřevo nepůjde, že nebudou kopat kanály ani lámat kameny v lomu, zkrátka pracovat že se nebude a že to páchne něčím moc nepříjemným.

Příliš dlouho se nerozhodoval. Podíval se na Antona. Ten mírně zavrtěl hlavou. Jimram tedy pokrčil rameny, vybočil z řady a otočil se do protisměru.

„Kampak?“ ozvalo se.

Dělal, že neslyší.

„Berte, pomalu přidávej,“ zašeptal.

Ale to už ho dohnal dráb na stříbřitém robotu s jedovatě zelenou hlavou a červeně blikajícím číslem na čele.

„Seš hluchej? Stůj!“

Jimram se zastavil.

Dráb pochopitelně nebyl sám. Přidali se k němu další dva a jeden z nich měl tři černé proužky. Blížilo se i pár biřiců a samopaly neměli na ramenou. Drželi je v rukou, prsty na spoušti.

Proud robotníků se zastavil a koukal.

„Pokračujem! Pokračujéeém! Bude to?!“ vyštěkl jeden z drábů.

A proud pokračoval.

„Ty si slez a davaj papíry,“ řekl ten dráb s třemi černými proužky. Cenil zažloutlé zuby a natahoval ruku. Převzal doklady, zavěsil dlouhý obušek do pouzdra, poodjel na robotu trochu stranou a tlumeným hlasem cosi říkal do vysílačky. Ostatní ozbrojenci stáli kolem Jimrama a okukovali Berta. Biřicové si zase zavěsili samopaly na ramena, sedli na své roboty a pomalu se vraceli podél zástupu k zábránám.

Jimramovi bylo teplo. Cítil, že se začíná potit. Horko k nevydržení. Zase jsem jednal zkratově, pomyslel si. Bude průser.

„Tak kampak jsme to měli tak naspěch?“ přistoupil k němu tříproužkový a listoval si v Jimramových dokladech. Pomaloučku, jako by mu čtení dělalo potíže.

„Chtělo se mi na stranu,“ odpověděl Jimram.

Dráb se ušklíbl, zvedl oči. Chvilí se upřeně pozorovali. Pak se dráb zlomyslně usmál a řekl:

„Radši tě doprovodím za zábrany, aby se ti tady něco nepříhodi-
lo, hehehe. Tam se můžeš vyčurat po libosti, že jo, chlapi?“ obrátil se na ostatní dráby.

A jeli. S Jimramem uprostřed.

Biřic u zábrany je poslal na stanoviště osmnáct.

Na stanovišti osmnáct se asi stovka robotníků shlukla kolem malého pódia, na němž stál pidimajzlík v civilu, zřejmě státní referent, a vedle něho podstatně vyšší důstojník s aspoň deseticentimetrovými lampasy na modrých kalhotách. Roboti stáli opodál oboustoupeni opřilbenými dráby.

Když přivedli Jimrama, mrňous v civilu řekl:

„Ach, náš opozdilec se konečně ráčil dostavit!“ Podíval se do seznamu. „Vy jste tedy Jimram Zálesný se strojem číslo N 2368G79.“

„Jo,“ zavrčel Jimram a sklidil přísný důstojnický pohled.

„Tady se říká ano,“ štouchl ho dráb obuškem do žeber a sykl: „A taky se tady říká pane. Ty si dej na nás pozor, burane.“ Pak odešel.

„Takže konečně můžeme začít,“ řekl radostně státní referent.

Jimram se díval za Bertem, jak ho drábové strkají k ošumělému houfu robotů.

„Přátelé! Klid, přátelé! Přátelé, povolali jsme si vás i vaše stroje, protože potřebujeme pomoc. Povolali jsme si vás v hodině pro vlast nejtěžší. Vždyť celá naše soustava je nám jedinou vlastí! My všichni jsme bratry v jediné otčině, ať už obýváme matičku Zemi, nebo se rveme s písečným Marsem, nebo přetváříme spanilou Venuši. A naše úspěchy jsou trnem v oku proradným mimozemšťanům, pokud vůbec mají oči. Ale nesporně je musí mít, jinak by se jim naše soustava nezalíbila natolik, aby se jim zachtělo zmocnit se jí. Jenže my s vaší pomocí – my to nedopustíme!“ vykřikl státní referent v náhlém záchvatu hysterie a důstojník se zatvářil rozhodně a zablýsklo se mu v očích.

„Ten má ale proříznutou hubu,“ ucedil Anton.

„Světová vláda byla proto nucena přistoupit k opatřením,“ pokračoval referent, „která jistě přijmete s plným pochopením a porozuměním...“

„To bude zas nějaká kulišárna,“ zašeptal Jimram.

„Vypadá to na vyšší daně a na dlouhou mimořádnou směnu,“ prorokoval Anton.

„... předávám proto slovo povolanějšímu, a to kapitánu Arnulfimu z expedičního sboru Titan.“

V davu to znepokojeně zašumělo, pak bylo rázem ticho jako v mauzoleu.

Kapitán Arnulfi se napřímil, přísně se rozhlédl, odkašlal si a trhaně spustil:

„Robotníci! Situace vám – není – není neznámá. Naše složky zjistily zvýšenou – aktivizaci v přilehlých kosmických – regionech, nepřátelskou naši sluneční – soustavě. Na některých pozemských – kontingentech – byli zadrženi emzáctí – extrateristriální – špióni a prezí – rezidenti, připravující emzáckou – tu – inverzi. Vše nasvědčuje tomu, že se emzáci k něčemu – připravují. A my, my nesmíme být nepřipraveni. Světová vláda se proto rozhodla vyhlásit mobilizaci soukromých robotů všech typů od ročníku – výroby sedmdesát včetně. Hurá!“

Odpovědí mu bylo zaražené mlčení, na něž kapitán Arnulfi reagoval dotčeným výrazem. Ještě než robotníci stačili novinu strávit a komentovat, pokračoval:

„Vaši roboti budou v nejkratší možné – době – odveleni k útvarům na vnějších planetách nebo na jejich – satelitech. Jedná se,“ to už musel kapitán křičet, „pouze o dočasné opatření! Jakmile nebezpečí té nepřátelské inverze pomine, nebo podaří-li se ji – tu inverzi – toto – odvrátit jakýmkoli způsobem, budou samozřejmě demobilizováni a vráceni původním majitelům. Po dobu činné – služby – budou svěřeni – zkušeným robovodům. O své stroje se, přátelé, vážně nemusíte bát...“

„To snad nemyslíš vážně!“

„K čemu vám bude žňovej robot?“

„A co my? My snad máme chcípnout hlady?“

„Ten můj má pochroumanou paměť, já mám na to papíry!“

Arnulfi zařval:

„Tady bude klid, robotníci! Robotníci – pozor! Robotníci, uklidněte se!“

„Zapomněl jsem dodat,“ řekl klidným hlasem do ztišeného, či spíše oněmělého davu usměvavý civil, „že robotník, který odepře vlasti tuto, aspoň já si myslím, že samozřejmou povinnost, může být povolán ke kolonizaci Marsu. Lidi, neblázněte. Vy tady děláte, jako by vám někdo bral děti. Vždyť jsou to jenom stroje! Máte přece zdravé ruce! A třebaže je stav ohrožení, nebudou vám, robotníkům, nijak zvýšeny daně, což...“

Za zády robotníků se ozval nějaký ruch. Všichni se jako na povel ohlédlí. Spatřili dráby rvoucí se s čímsi ve shluku robotů. Za chvíli jednoho robota vyvlekli za nohy a odtáhli stranou.

Jakýsi robotník vykřikl:

„To je přece můj Espijér! Ten trouba byl vždycky takovej vzpurnej... Co jste to s ním udělali, vrahové?“

„Bude ticho!“

Vyrojili se drábové, rozestoupili se kolem robotníků a obušky už nepohupovali. Pevně je svírali v pěstech.

„Dále vám chci oznámit,“ přeřvával státní referent sílící tartas, „že za každého mobilizovaného robota poskytujeme jednorázovou podporu ve výši tisíce solun na dlaň a mimořádný příděl roborancií, budete je potřebovat. Tato podpora je nezdanitelná. Ovšem pouze za robota mobilizovaného, nikoli za robota, který se vyřadil z provozu kladením odporu úřední moci. S vraky bychom to, přátelé, nevyhráli. Vytvořte frontu a náš pokladník vám vyplatí příspěvek.“

V té chvíli najely pojízdné robotárny a drábové do nich začali nahánět roboty-rekruty.

Dav zahučel.

„Ted' už chápu, proč jsme měli mít s sebou stravu na jeden den,“ huhňal Donát s plnými ústy.

Všichni seděli vedle sebe na břehu potoka a chladili si bolavé nohy a puchýře na patách. Pouze Jimram s Antonem seděli opodál, protože Anton byl toho názoru, že není dobré máčet nohy, a Jimram na Antona dal, neboť Anton většinou věděl, co říká.

„Na jeden den,“ prohodil Marvel.

„Snad si nemyslíš, že jsou tak jemnocitný?“ nevydržel to Jimram. „Jsou jenom blbí, vopsali to z nějakýho odvodního formuláře pro lidi.“

„Jemnocitný nejemnocitný, ale viděli dopředu, to je marný,“ opáčil rozvázně Donát.

„Dopředu, dopředu,“ zamumlal Marvel.

„Ty jdi třeba do –! Můžeš někdy držet hubu, když už nic neříkáš?“ osopil se na něj tentokrát Donát a poprskal ho rozžvýkaným chlebem.

„Tak se přece furt nehádejte,“ řekl jeden ze sousedů.

„Neříkáš...,“ zapomněl se Marvel.

A bylo ticho. Ale ne na dlouho.

„To máme ještě aspoň tři hodiny chůze,“ konstatoval Jíra a prastil se pěstí do kolena.

Na to nikdo nic neřekl. Byla to pravda.

„Hlavně že jsme to přestáli ve zdraví,“ řekl za chvíli Bernard a odpívl si do potoka. Pozoroval, jak krajkový slin uhání po proudu, jak se rozpojuje a mizí, a pokračoval: „O tebe jsem měl trošku strach, Jimrame, že budeš dělat rotyku jako někteří. Byli jsme naštěstí všichni rozumní. I ty. Anně by se na Marsu asi moc nelíbilo...“

„Annu sem do toho netahej. Ta by to náhodou určitě pochopila,“ vyštěkl Jimram a Anton mu lehce stiskl rameno.

Jimram měl pocit, že je sraab. Ne, to nebyl pocit, on to věděl. Celý život se smířoval s tím, že je zbabělec, a štválo ho to. Neměl jsem v tom Berta nechat, vždyť to není žádný stroj. Zachoval jsem se

podle rozumu, ne podle srdce. Všechno je to svinstvo. Berta měl už můj táta. Když jsem byl mladej, tak mě Bert furt otravoval. To bylo věčně: Jimrame, nelez na ten strom, má suchý větve. Jimrámkú, nechod' si hrát k rybníku, neumíš plavat a vodník tě utopí. Byl na mě vždycky hodnej... Anna ho má taky ráda...

„Nechápu, že mi sebrali Esona. Na práci sice moc nebyl, to ne. Leda tak něco zazpívat,“ rozumoval Albert. „Ale zpívat, to teda uměl. Měl takovej krásnej hlubokej hlas. Ostatním robotům se při něm dobře pracovalo. Ale kravám jsem vždycky radši pouštěl Mozarta.“

„Co mám říkat já. Insona to zabije,“ ozval se Anton. „On je nejradši sám...“

Dál už jen mlčeli, hleděli do uhánějící vody, máchali si rozbola-vělé nohy v proudu chvátajícím z kopců od nich k městům v nížinách.

„Pomalú bysme měli vyrazit,“ prohlásil Anton a vstal.

Obuli se a zvolna, jako by se jim ani nechtělo, vstali. Otočili shrbená záda a svěšená ramena k zapadajícímu slunci a zamířili k východu.

„Tak mě napadá, jak my všechnu tu práci bez nich zvládnem,“ přemýšlel Jimram nahlas. „To abysme robovali vod nevidím do nevidím.“

„Kurva, chlapi, to bude robota,“ odplivl si Bernard.

A byla.

Bedýnka se modře rozzářila

Ten program mi poradil Bedik. Sláva Bedikovi. Není nad poklidný víkend z konce onoho věku, kdy obyvatelé měst ještě museli prchat ve smradu výpadovek za čistým vzduchem, aby se pak ryli v záhoncích a vystrkovali zadky k výšinám, řezali dřevo, aby ho mohli spálit, a hojně se potili, chodili na houby a na bobku plesali – a v neděli večer popojížděli zpět do místa trvalého bydliště.

Bedýnka je moje všechno. Dřív jsem občas mlžnil. Jako mlžník jsem nebyl zrovna nejhorší, dokonce jsem se párkrát umístil, uměl jsem se totiž bezvadně radarovat, ale nakonec jsem toho nechal. Co taky s orientačními běhy ve smogu, když si můžete v pohodlí dopřát bedýnku?

Bedýnka má pole působnosti stejně neomezené jako fantazie. Užil jsem si s ní všechno, nač mi představivost stačila. Byl to bláznivý kaleidoskop epoch, situací, modelů. Od starořímských lupanárií po staročeské posvícení, nemluvě o lovech na čtvrté planetě Alnitaku nebo o slezině představitelů padesáti generací. Nevím, jak vy, ale já se domníval, že jsem už zažil všechno. Občas však zapomínáme na fantazii zdánlivě obyčejných věcí. No a Bedik přišel na starodávne víkendy.

Tenkrát, když mi nadiktoval program, jsem se nemohl dočkat, až mi skončí služba v namátkovně a zhmotním se ve své buňce. Zhltl jsem, co mi božka připravila (programuji si jídelníček rovnou na celý měsíc dopředu, přijde to levněji), ani zuby jsem si nevyčistil a uháněl jsem k bedýnce. Pokud se dá na šestnácti čtverečních metrech uhánět.

Prsty se mi rozjely po klávesnici jako tomu plešounovi v tom pořadu o dávných hudebních nástrojích. Trochu jsem si program poupravil – z nedočkavosti jsem například vynechal ono zdlouhavé cestování. Pak se bedýnka modře rozzářila a začala polykat nezáživně vydělané body.

Ocitl jsem se na lesní cestě vonící smolou. Zapadalo skutečné slunce. Poprvé v životě jsem mu pohlédl do tváře, nebolelo to. Bylo červené jako kontrolka nad božkou, ale mnohem větší.

Zanedlouho jsem spatřil svůj výtvar: domek, kolem jen lesy a zas jen lesy, bublající potůček, přetínající zahrádku obehnanou tyčkovým plůtkem. Před domkem stála Irena (na té jsem si dal zvlášť záležet) a usmívala se. Prostřený stůl. Primitivní černobílá televize (to prý patřilo k době). Udýchané usínání. Snídaně. Les. (To je zajímavé, houby nacházela jen Irena.) Zahrádka. Oběd. Rybník. Zahrádka. Televizeudýchanéusínánísnídaněleszahrádkaobědrybníkszahrádka a procitání v buňce ze slábnoucího azuru bedýnky.

Stále mě to táhne zpět. Jsem roztržitý. Migor, můj šéf, mě už několikrát pokáral a dostal jsem o něco méně bodů, ale na víkendy a na božku to stačí.

Časem jsem si za lesem vytvořil hospodu a k ní vesnici. Občas si tam zajdeme, aby nás omývaly lidské hlasy. Sedíme mezi venkovskými strejci nad püllitrem, nasloucháme debatě, držíme se za ruce a je nám fajn.

Slunce má už namále. Klikatím se za ním po známé lesní cestě provoněné borovicemi. Pár metrů přede mnou dovádí načutnutý oblázek. Nakonec zakopne a ztratí se v mlázi. Někde nad hlavou mi kuká nějaký pták a já si pohvizduji a ruce mám v kapsách.

Pěšina se prudce stáčí doleva a vyvrhuje mě na zelenou louku. Rázem zůstávám stát. Někde se stala chyba.

Vedle domku opásaného tím ubohým rozviklaným plotem se honosí prosklená vila.

Ta vila má terasu.

A na terase trůní Migor.

Takové náhody by snad ani neměly být pravděpodobné. Hroch dřepí za stolem a slepuje si nějaký model. Už není proč spěchat. Po návratu musím program upravit. Jen aby se mi neupravila i Irena, nějak jsem si na ni zvykl. Mému tělu je teď hej, leží si na lehátku a bedýnka na ně modře pomrkává. Modře jako zdejší obloha, modře jako koberec v Migorově kanceláři, kde šéfuje a lepí si z papíru staříčké veterány z roku raz dva.

„Miláčku, máme fantastické sousedy. Pan doktor je nesmírně vzdělanej a sympatickej pán. Kdybys jen věděl, co všechno zná, kde všude byl a čemu všemu rozumí.“ (Ani se nediví, kde se tu vzal!) „Víš, že jsem vůbec nevěděla, co všechno se dá připravit z pampelišek?“

Já na to nic. Dávám jí pusu a za chvíli už chmurně pojídám výtečnou večeři. Kam se na Irenu hrabe božka. Tuším nejhorší.

„Pozvala jsem pana doktora s paní dnes na večer. Představ si, mohla by to být klidně jeho dcera. Proč ne, když si někdo může dovolit takovej barák, a k tomu ještě mercedes...“

Obával jsem se, že skutečně přijdou. Přišli.

Když mě šéf spatřil, zarazil se ve dveřích. Nevím, zda byl tak překvapen mou přítomností, nebo zda se zarazil o dveře. Do místnosti vešel každopádně bokem. Podal mi masitou tlapu a známým hlubokým hlasem pronesl: „Dobrý večer, jsem doktor Andršt a má váha je státním tajemstvím, chacha.“

Aha, děláme, že se neznáme.

„Těší mě, Klouzek,“ vymyslel jsem si rychle nějaké jméno, aby viděl, že jsem pochopil a že budu solidární.

„Andrštová,“ pípala asi devatenáctiletá dívenka, na jakou by v normálním životě absolutně neměl nárok. Konečně jaké by asi byly moje šance u Ireny?

Večer pak probíhal v družném Migorově, tedy Andrštově monologu o astronomii, biofyzice, cenách, čamarách, daktyloskopii, eugenice, filantropii, gastronomii, háčkování, chemii, ikonách, jódlování – nebudu to natahovat – až po kybernetiku, jaro, iluzionisty, chytristiky, houby, geologii, fotbal, elektroniku, devizy, Čínany, cla, bludičky a armádu. Rovněž prohlašoval, že ze všech koňaků má nejraději pivo, což stvrzoval mohutnými doušky z březové holby, kterou mi jednou věnovala Irena, i když jsem si to nenaprogramoval.

Všechny jeho vtipy jsem znal nazpaměť, a stejně jako Irena, která je slyšela prvně, jsem se jim od srdce zasmál. Zároveň jsem uvažoval, kolikrát už jsem měl v úmyslu změnit zaměstnání a kolikrát jsem to odložil a že bych se měl konečně jednou rozhodnout. Přece v namátkovně neztvrdnu až do té doby, kdy můj přeživší mozek napojí k nějakému stroji a vystřelí ho nad smog dobývat nové světy pro naše báječné plémě.

Vypadli po jedenácté hodině. Irena sklidila ze stolu a šli jsme spát. Na hvězdičky, kterých byla jako naschvál plná obloha, jsem se nedíval.

V sobotu ráno mi hned poradil, jak správně zakládat kompost (to se mu to machruje, když má tu nejmodernější bedýnku). Prchl jsem do lesa na dřevo.

V neděli se přišel podívat, co tropím na zahrádce, a vysvětlil mi, že onen plevel, s nímž tak marně zápolím, se jmenuje prasetník. Pak si šel našťestí zase patlat ty své modýlky. A já starým rezatým bajonetem rýpal to svinstvo, správně prasetník, cpal ho do kýble a nosil na kompost, ať už to podle Andršta bylo správné, či ne.

Navečer odjel s naprogramovanou děvenkou naprogramovaným mercedesem. Troubili a mávali nám, dokud nezmizeli ve zvířeném prachu.

Uprostřed řezání dřeva jsem pocítil, že to na mě jde. Rychle jsem odložil pilu a poslední, co jsem ještě vnímal, byl kus dřeva vyčnívající z vidlic kozy jako podříznutá větev.

Když jsem otevřel oči, skláněla se nade mnou tmavomodrá obloha s výstřihem plným Ireniných nader.

„Co je ti? Proboha, co je s tebou?“

„To nic, jenom se mi nějak zamotala hlava. To bude dobrý.“ Trochu se mi však třásl hlas.

Na nádraží jsme šli pěšky. Auto jsem přece z programu vypustil. Byla už noc a řídili jsme se podle hvězdné stužky pohozené nad lesní cestou.

Vešli jsme do spoře osvětlené čekárny a Irena koupila dvě jízdenky. Vlak byl skoro prázdný. Irena seděla proti mně s hlavou odvrácenou k oknu, které bylo tak špinavé, že za ním nebyla vidět ani světla vesnic. Vypadala šťastně. Tak šťastnou jsem ji ještě neviděl. Mlčeli jsme až do města.

Město ještě žilo. Zábavní podniky pomalu končily a skupinky, dvojice a vrávoraví samotáři hlučeli po tmavých ulicích.

Podél chodníku se šinul modře blikající policejní vůz. Policisté měli uniformy, ale lhostejným a znuděným výrazem se nijak nelišili od našich inspektorů.

A pak jsme stáli ve vagonu metra v davu rozjásaných a podnapilých obyvatel a uháněli tmou do tmy. Třeba i tmou za světlem, dodnes si nejsem jist.

Na konečné jsme přestoupili do autobusu a ten nás zavezl někam do polí. Tam nás opustil, posměšně na nás vystrčil červená světýlka a zmizel v zatačce.

Stáli jsme mezi krabicemi se stovkami mrkajících modrých očí. Klopýtali jsme přes změt kabelů, rozježděných prken a odpadků. Občas se kolem mihl potkan.

Irena žila v dvojgarsonce s matkou. Takže jsem nádavkem získal tchyni.

Nastoupil jsem v jednom úřadě, kde jsem se setkal opět s Migorem, který byl coby dr. Andršt vedoucím pracovníkem. Ono je to konečně jedno, člověk si nevybere. Irena šla po mateřské dovolené prodávat do obchodního domu, moc nevydělá, ale nežijeme si špatně. Každý pátek jezdíme do našeho domku na venkově a dceři se tam líbí.

Jen občas se mi hlavou mihne věta, spíš jakási parafráze – světa, který vyvolal jsem, se nemohu teď zbýt. Světa, z něhož jsem si vybíral pouze ty příjemnější stránky. A zapomněl jsem přitom, spíš mě ani nenapadlo, že má-li ten svět prostředek, musí mít někde i začátek a musí spět k nějakému konci, ať sebevzdálenějšímu. My všichni jsme naprosto nezodpovědně vytvářeli nespočetná množství možných i nemožných světů, abychom je pak přesycení opustili a ponechali svému osudu. A trest se dostavil. Jedna pitomá porucha (?) zlikvidovala (?) naši civilizaci (?). Pochybuji, že by se našel někdo, kdo by nebyl přes víkend na tripu. Migor je tady, ale co asi dělá Bedik mezi černokněžníky a sedmihlavými draky? A Looy na planetě nejmužnějších mužů? Kdo ví, kde jsou rozseti jako červené krvinky v těle jiných světů.

Celý náš bývalý svět je modrý.

Tisícem oken bliká do liduprázdných zamlžených ulic.

1981

Dvanáctého listopadu u Mylerů

Jedenáctého listopadu měl Pavlík narozeniny. Maminka koupila dort a tatínek někde sehnal svíčky. Všichni tři pak seděli kolem svátečně prostřeného stolu a očarovane hleděli na šest plápolajících let.

V balíčku převázaném pestrobarevnou šňůrkou (kde ji maminka vystrachala, to je záhada) garážovalo červené setrvačnickové autíčko.

Ten večer šel Pavlík spát o něco později. S autíčkem.

Druhý den, když nikdo nebyl doma, vklouzla do schránky úředně žlutá obálka.

Maminka měla dopolední. Takže oběhla nákupy a Pavlíka vyzvedla už ve čtyři. Nadšeně brebentil o tom, jak byli se školkou ve Statku a viděli skutečnou krávu, skutečného koně, skutečné slepice a jiná domácí zvířata. Dokonce si směli pohladit kočku, ale ta byla vycpaná. Vůbec jsem se nebál, mami, fakt. A maminka mu vyprávěla o své prababičce, jak měla na bidýlku v kleci vlastního kanárka, a o pradědečkovi, jak pěstoval rybičky v akváriu, tedy v takové skleněné průhledné krabici naplněné vodou, pískem, trochou zeleně a bílými oblázky.

Domů došli už za tmy. Odemkla schránku. Dopis ji nepřekvapil. Chtěla ho hned otevřít, pak si to rozmyslela, strčila ho za kabát a pomalu začala s Pavlíkem stoupat do sedmnáctého patra, protože výtah už několik měsíců nejezdil.

Dala Pavlíkovi najíst, uložila ho a pak si sedla k jídelnímu stolu a čekala na manžela. Nebyla s to se do ničeho pustit. Doufala, že se tentokrát nezpzdí, že nebude mít schůzi, že pojedou autobusy...

Kupodivu přišel jako obyčejně v půl osmé. Podíval se na ni a věděl.

„Už jsi to otevřela?“

„Čekala jsem na tebe.“

Přikývl. Zouval se.

„Pavel už spí?“

„Spí.“

Když dojedl, obálku mu podala.

Položil ji před sebe na stůl.

Zapálil si.

Kouřil.

Zamáčkl cigaretu do otlučeného popelníku.

SVP 02649/5PM27

SDELUJEME VAM ZE DITE PAVEL MYLER SE NEJLEPE UPLATNI V POVOLANI

REVIZOR PROGRAMU

ZADEJTE O PRIJETI NA PRISLUSNOU SKOLU V MISTE BYDLISTE PREJEME MNOHO USPECHU

STREDISKO OOP/995

Nic víc.

Podal papír ženě a po nějaké chvíli řekl:

„To jsme nečekali, vid'? Ale na druhou stranu není to zas tak nejhorší. Revizor..., to má přece jen zvuk, nemyslíš?“

Zaleskly se jí oči.

„Myslela jsem, že když tak hezky kreslí... Středisko se muselo zmýlit.“

„Středisko se nemýlí. Pavlík sice kreslí hezky, to se mu nedá vzít. Jenže hezky na svůj věk. Třeba je to jen dočasný talent, později by se možná nijak nelišil od svých vrstevníků. Ale jako revizor...“

„A co když ne? Co kdyby z něj byl vážně malíř?“

„Jako revizor bude mnohem šťastnější. Pochop, že Středisko to musí vědět mnohem líp než my, vždyť ho pozorovali celých šest let. My ho vidíme jen ráno a večer a o víkendech.“ Zapálil si další cigaretu, vysypaný tabák smetl na podlahu. „Já jsem prý zase docela pěkně zpíval. A co kdybych v pubertě ztratil hlas? Jako účetní jsem na tom určitě líp. Co brečíš, ty hloupá? Budeš mít špatnou náladu, pak budeš mrzutá na zákazníky, vedoucí ti dá černou tečku a vůbec – nestojí to za to.“

Pavlík spal s autíčkem. Zdálo se mu o kočičce a usmíval se. U jeho postýlky seděla maminka a ve světle pronikajícím pootevřenými dveřmi z předsíně se jí na tváři leskly slané stružky.

Otec si znovu zapálil, vstal, sebral popelník a přešel do obývacího pokoje. Chvilí hledal v zásuvce. Kazetu pak strčil do přehrávače.

Pětiletý chlapec zpíval tenkým hláskem o skřivánkovi.

Muž se díval oknem do tmy a mezi rty mu vyhasínala cigareta.

1981

Pravý krajník ve směru letu necht' svítí zeleně

„Vracejte se k pohádkám a nestydte se za to. Jsou přece studnicí lidové moudrosti. Ale do některých studní je třeba se spustit a vyčistit je. Nebudu chodit pro příklad daleko – nalistujte si v Erbenovi třeba takovou Pověst o studánce Litoše...“

J. N. KAPRÁL, HÁDKY O POHÁDKY

Jakýsi Holeček narazil u lesního jezírka zvaného Litocha na tři neznámá koupající se děvčata. Byla pochopitelně bez plavek. Nejvíc ho zaujala černovláska. Snad barvou očí, snad přílbou mokrých vlasů, snad perličkami vody na ramenou. Možná i plavnými pohyby paží, neboť Linda je dodneška považována za velkou plavkyni. Buď jak buď – na hezké ženské člověka vždycky něco zaujme.

Krčil se za křoviskem se zatajeným dechem, mravenců a komárů nedbal. Jen jednou vydechl: „Bože, ta má prsa!“ A pak už ani nedutal.

I vzplál k ní čistou láskou. Tou na první pohled.

I zachtělo se mu pojmout ji za svou zákonnou manželku, protože jeho stará matička již na hospodářství nestačila.

Nevěděl však, jak se Lindy zmocnit, a tři ženské byly na něj přece jen moc. Štěstí však chodí dokola.

Když se dívky dosyta vydováděly, dostaly zdravou chuť k jídlu a vyběhly na břeh. Elina vytáhla z brašny konzervy, Ambrela se jala tahat za šňůru, na jejímž konci se z vody záhy vynořila síťovka s láhvemi, a Linda se chopila otvíráku. Začaly hody.

Nasytily se, Linda vstala, sebrala prázdné plechovky a šla je pohodit hlouběji do lesa, aby se o ně na břehu nikdo neřízl.

Holeček se neovládl.

Linda ani moc neječela. Setřásla upocené ruce, a jsouc dobrodružné letory, suše se zeptala: „Dovolíš mi aspoň, abych na sebe něco hodila?“

Nazpátek byla cobydup a už kráčela s Holečkem ke vsi. Ostatně proč ne, nikdo jí v tom nebránil a nikdo jí to nemohl mít za zlé. Pouze nesměla prozradit, co se skrývá poblíž Litochy. Nebyl to zas takový problém, protože se jí na to nikdo neptal.

Celá vesnice byla pochopitelně auf a všem vrtalo hlavou, kde uhrovitý Holeček přišel k tak fešné nevěstě. Ženské ji hned začaly pomlouvat. „To víte, tetá, ta bude z městá! Cák si slušná holka veme na sebe takovou hambárnu?“ Na druhou stranu se však začaly dívat na Holečka trochu jinak, dumajíce, co to jen může mít za skryté přednosti.

Mužští, ti ji kupodivu nepomlouvali, a navíc jim bylo jasné, že u Holečka nemůže být o skrytých přednostech ani řeč, a proto hned uvažovali, jak mu Lindu vyfouknout. Jenže ta si hleděla jen svého Jarouše, jak mu říkala, a nijak si nevšímala nakroucených knírů, kosmatých hrudí či přímého nadbíhání vůbec.

A tak jim nezbývalo nic jiného než jí ukázat, co je ten její Jarouš zač.

Před Lindinýma očima ho:

- a) ve čtvrtek ztloukl švec Voráček,
- b) v pátek knokautoval sedlák Landa,
- c) v sobotu prohodil oknem hospody sedlák Brázda (na zahájení taneční zábavy),
- d) v neděli před kostelem seřezal kovář Herman,
- e) v pondělí podlehl jednorukému kolovrátkáři Vaněčkovi,

- f) v úterý si s ním polaškoval obecní utrinos Lojza Poupě,
- g) a konečně ve středu si zabodoval chalupník Niederle.

Pak ztratili zájem. Jednak to k ničemu nevedlo, jednak celá ta záležitost začala vzbuzovat nežádoucí pozornost obecních i církevních autorit.

A Linda stále poulila ta svá černá kukadla na Holečka.

Ve čtvrtek je zapoulila i na všechny Jaroušovy soky a přinutila je poprat se mezi sebou do posledního muže. Do hry vstoupily extrasenzorické schopnosti. Teď vidíte, že vám tu nevyprávím žádnou pohádku – jen holou pravdu. Nastupuje zde totiž věda, ta mocná čarodějka, ačkoli pro lidstvo za bludným kořenem pouze její mezní oblast. Zároveň je to skvělý příklad využití teorie v praxi.

Netrvalo dlouho a Linda vešla s Holečkem ve svátost manželskou. Z naší strany nebylo námitek: jazyk za zuby držela, tak co.

Mladé Holečkové šla práce od ruky. Kdyby jen od ruky, ono jí v rukou všechno jen hrálo. Při vaření stačila ještě telekineticky kydat hnůj, silným myšlenkovým proudem zvyšovat dojivost kravky, jasnozřivě sledovat, kde se to její budižkničemu zase lajdá, a telepaticky ho usměrňovat k domovu. Holeček tomu říkal vnitřní hlas opilcův. Zde platilo dvojnásob, že každý ochmelka má anděla strážného.

V chaloupce tedy všechno jen klapalo. Bylo to šťastné manželství. I stará Holečková nakonec bůhvíproč uvěřila, že Linda je pro Jarouše ta pravá, a zamilovala si ji.

Ani antikoncepce neselhala, a tak jejich svazek nebyl požehnán plodem života, neboť není záhodno, aby naši lidé plodili za bludným kořenem, jak se tam říká transferákům, kandidáty hranic a blázinců.

Před svatbou si Linda vymínila, že jí Holeček nikdy nesmí připomenout okolnosti, za jakých se seznámili, jinak že od něj navždy odejde.

Přišel čas, kdy se Lindě všechno omrzelo. Od kamarádek u jezírka (Jaroušovi tenkrát řekla, že jde na borůvky) se dověděla o několika připravovaných báječných podnicích a zastesklo se jí. A protože měla v sobě ještě nějaké to morální cítění, musela navodit situaci, která by její odchod ospravedlnila.

Jenže Jarouš byl přímo splachovací. Když už nic nepomáhalo, požala tedy všechno obilí, ač ještě zelené, a odtelekinetizovala ho do stodoly. Holečka mohl trefit šlak. Ale druhý den přišlo krupobití a pomlátilo, co se dalo. A Holečka potlačovaný záchvat vzteku přešel.

Linda, vidouc, že to zase nevyšlo, a majíc dobré srdce, obilí trochu popohnala, až stodola zazářila zlatem plných klasů. Na nich si zalaškovala s kovářem Hermanem. Moc z toho neměla, to na její obhajobu, protože byla myšlenkami u svého Jarouše a přivolávala ho.

Když Holeček asi po hodině dorazil, našel bohatou úrodu a na ní zmoženého kováře a svou pocuchanou ženu. V té chvíli nebyl jaksi schopen vychutnat ten zázrak přírody v podobě předčasných žní, neovládl se a vychrlil spásná slova:

„Ty poběhlice jedna! Co jsem moh čekat vod takový nestoudnice, co se koupe hambatá, aby ji každé viděl!“

Zde je patrný pomatený stav jeho mysli, což se tam lidem stává dosti často. V té době se tam totiž všechny holky koupaly, jak je pámbů stvořil, a nenásilnily tělo částmi oděvu, jak se dnes pohřichu a povětšinou děje. Tento fakt by mohly dosvědčit celé generace mužských skrývajících se za vrbičkami na břehu Ploučavky, aby nekupovali zajíce v pytli, a stejně tak ženské, které o nich dobře věděly.

Lidé za bludným kořenem si vyprávějí, že Linda na Holečka smutně pohlédla, mlčky zalomila rukama, překročila práh a zmizela.

Ve skutečnosti se ani neupravila. Vyběhla ze stodoly a jednoduše odlevitovala k transferáku kousek za Litochou a šupajdy domů, aby o něco nepřišla.

Holečkovi se časem všechno v hlavě rozleželo, zalitoval svých slov a vyrazil k Litoše ji hledat. Našel houby. Tenkrát byl zvlášť úrodný rok.

V té době byl u nás, jak se lidově říká, takový bordel, že transferáky běhaly naprázdno. Svědčí o tom tato tlustá kniha, přinesená odamtud, která zaznamenává četné případy průniku do našeho světa. Vše je naštěstí zkomolené a oni sami to považují za pohádky.

Holeček se zkrátka dostal do zóny vlivu, a tím i do našeho vesmíru, kde ho naštěstí zašlápla první nákladní saň, pod kterou se mu podařilo na ulici vlítnout...

Tolik pro zpestření.

Dnes už si tam, milí mladí přátelé, nemůže vyrazit, kdo chce a kdy chce, ale pouze po náležitém prověření a na zvláštní povolení. A toto štěstí teď máte vy.

Na závěr dnešního poučení před cestou jedna praktická rada: Ve dne se přemísťujte pouze pěšky nebo konvenčními nebo hromadnými dopravními prostředky. V případě, že budete chtít překonat větší vzdálenost rychleji a spolehlivěji, využijte noci a levitujte. Při skupinové levitaci vytvářejte tvar kříže, lehce si pobrukujejte a pravý krajník ve směru letu nechť svítí zeleně, levý pak červeně a zadáci...

1982

... Informuj...

Narozeniny mívá člověk pouze jednou do roka, pokud se po nějaké nehodě znovu „nenarodil“. Myler, který se, jak známo, narodil dvánáctého listopadu a klinickou smrt si ještě neprožil, slavil proto své jediné narozeniny třífázově: v zaměstnání, s kamarády a nakonec v rodinném kruhu, kterážto decentní oslava se ideálně snoubila s usmířováním a konečným pardonem za předchozí bujné dny.

Pijatika v zaměstnání připadla na středu desátého.

Hned po ránu nakoupil několik lahví horšího, tudíž i levnějšího vína a nějaké ty chlebíčky, aby kolegové neřekli, že je chce opít. Dal obě za okno a trpně čekal. Do práce mu nebylo.

Pípnutím desáté se supové slétli a vlci seběhli a halasně mu popřáli mnoho zdraví, mnoga ljeta a tak podobně. Darem mu přinesli stříbrné pouzdro na cigarety. Ve skutečnosti bylo pouze postříbřené, nicméně dojatě poděkoval. Alespoň doufal, že to dojatě vyznělo. Pak si připili a Myler nabídl malé pohoštění.

Zatímco zdolávali chlebíčky a chlemtali víno a s plnými ústy mu projevovali svou uprskanou náklonnost, číhali i na nějaký jeho prohrěšek, za který by mu mohli podrazit nohy nebo ho i při troše štěstí udat. Neměl jim to za zlé, neboť hra je hra a tahle je férová. Každý je přece svého štěstí strůjcem. Když si dá pozor a neopije se příliš, podaří se zabodovat naopak jemu. On jim pak podrazí nohy nebo je při troše štěstí i udá. Třeba se dnešním dnem dostane o stupínek blíž k vysněnému místu sekčního šéfa.

Otevřel pouzdro a kupodivu v něm byly i cigarety. Naskládal si je opatrně do dlaně, s vítězoslavným a významným úsměvem je rozdrtil a posléze spláchl v umyvadle.

Na marijánku mě už nenachytáte, pomyslel si a kochal se obličejí kolegů nakyslých nejen vínem. Laťka je holt rok od roku výš, ale právě to dodává celé hře na půvabu.

Obezřetně konverzoval a obezřetně žertoval a zároveň koukal, aby viděl. I všiml si kupříkladu, že Vlalanda Rutichová má na krku ohnivé znamínko. To si musím pamatovat, řekl a udělal si uzlík na kapesníku. Nicméně pochyboval, že by z tohoto pozorování mohl vytěžit tolik co z tizianové lvice Kamazové, která loni ukazovala modřinu vysoko na stehně, stěžujíc si na svého starého. Všichni se dívali se zájmem a dobře věděli, že tu švestku na něžně nahnědlé kůži by mohl mít stejně tak na svědomí i Vitur z účtárny. Tři dopisy tenkrát dokázaly malý zázrak.

Všiml si rovněž, že Vagard pije málo, jako by mu nechutnalo nebo jako by zrovna dnes nemohl. Možná proto, že se co chvíli díval na hodinky.

A také s uspokojením konstatoval, že Laštour pije, co hrdlo ráčí, a doufal, že opět nepozná, kdy má dost, že znovu usne na schodišti a dovolí vrátnému, aby ho při noční obchůzce načapal. Teď už by to Laštoura stálo pět let zaraženého postupu a vrátný by konečně avancoval na vrchního vrátného s právem služební pistole. Ono není marné mít oko u vrchního vrátného s právem služební pistole...

Nebyla to špatná oslava. Sežrali a vypili všechno a zem se po nich slehla.

Při odchodu Myler zjistil, že mu kdosi uřezal všechny knoflíky u kabátu, ale moc se tím netrápil, hra je hra. Někdo jiný nalezne v kapse saka bramborový salát, jiná pro změnu zahořekuje nad sukní poskvrněnou inkoustem a Vagard jistě už teď proklíná vandala, který mu ulomil oba stěrače.

Být dobrý se nevyplácí. Každou chvíli slyšíte někoho říkat: Takový hodný člověk to byl a takové neštěstí ho potkalo. Dobra proto radši pomálu.

Lehce přšelo a Myler šel domů pěšky, aby se trochu provětral a nebolela ho večer hlava. Na duši mu bylo lehké. Celý den si přece dával pozor. Moc by ho překvapilo, kdyby na něm tentokrát někdo zabodoval.

Tak lehké mu bylo, že zapomněl i na základní opatrnost a jaře si vykračoval po obrubníku. Prudce jedoucí osobní vůz ho ohodil od hlavy až k patě kalnou vodou.

Myler zaklel, zahrozil pěští, ale moc se tím netrápil. Stačil si poznamenat číslo. To se budete divit, pane řidiči. Vyřídím tě, ty hajzle, jako žádost, smál se v duchu a rozvažoval, co podnikne. Prořezat mu gumy? Poslat anonym jeho manželce a podepsat se jako přítelkyně, která se už nemůže na tu sodomu déle dívat?

Doma ho přivítal chlad a ostentativní dávání najevo, že se nic nestalo, neboť všechno je v pořádku a rodina se docela klidně obejde bez jeho osoby. To všechno mlčky. Aby se snažil o nějaké smířování, na to se mohl klidně vykašlat, nazítří by ho čekalo totéž a pozítří se to tak jako tak srovná. A tak radši zalezl do postele. Manželka ležela zády k němu. Lehl si naznak, protože otočit se k ní rovněž zády by se mohlo vykládat jako další provokace a lehnout si čelem k jejím zadům jako nějaké dolézání a odprošování, přičemž nebylo proč dolézat nebo odprošovat. Poloha naznak byla neutrální.

Po nějaké chvíli se mu podařilo omdlít spánkem.

Ráno si v zaměstnání uvařil pořádný hrnek kávy a jal se kopicovat udavačské dopisy na základě postřehů ze včerejší oslavy. Přece jen se z ní dalo něco vytěžit. Malá ryba taky ryba. Myler se pouze držel zvyku, že udáváním se člověk chrání před udáními

druhých, před možným zatčením, vyšetřováním nebo i deportací na Měsíc, tedy nepříjemnostmi, se kterými člověk musí aspoň jednou za život počítat. Darmo se neříká: Práskej, ať tě nepřeprásknou!

... jeho zjevná nervozita, psal Myler, svědčila o tom, že buď někoho očekává, nebo je sám očekáván, a to mimo pracoviště. Zvláště podezřelé je to z toho důvodu, že návštěvy může jako každý zaměstnanec naší instituce přijímat v... Ta věta se mu nějak nelíbila. Zvedl hlavu od stroje a zadíval se na protější stěnu.

Z protější stěny se usmívala opálená a bělozubá blondýna, které říkal Rita. V jejím úsměvu byl příslib a ten úsměv patřil pouze jemu. Vlasy jiskřily sluncem a povlávaly v lehkém vánku a nad nimi, v nebeské modři, se červenal nápis A CO TY? INFORMUJEŠ? Rita bohužel končila kousek pod krkem, kde se na spodním okraji místo vrcholků dozajista požehnaných ňader rozbíhala černá písmena. VÝBOR PRO KLID A POŘÁDEK.

Jednou bude mít v kanceláři Ritu v životní velikosti, jak sedí v koženém křesle a na sobě má dlouhé tmavomodré šaty s hlubokým výstřihem plným zralých broskví. Usmívá se zasněně, snad ve vzpomínce na minulou noc a s nadějí na noc příští...

A když nepovolí a bude pilný, snaživý a svědomitý, přijde jednoho krásného dne údržbář, strhne plakát a nahradí ho jiným – s Ritou v poloprůsvitném spodním prádle, jakou má Mylerův přímý nadřízený a kterou Myler považuje za mnohem dráždivější než tu nahotinu u sekčního šéfa. Ředitel a náměstci ji prý mají dokonce nafukovací.

Oplatil Ritě úsměv a znovu se rozťukal. Ta věta mu najednou byla lhostejná.... návštěvní místnosti. Doporučuji prověření jeho styků. Měl jsem napsat hloubkové prověření, to zní líp. Zarazil se, ale pak mávl rukou.

Připsal ještě svůj osobní kód, vytáhl papír ze stroje a na pravý okraj přitiskl palec pravé ruky. A pak vložil do psacího stroje další list...

Dopoledne přerostlo v poledne a byl čas poobědvat.

Cestou z oběda zakoupil tři známky a vhodil do schránky tři dopisy.

Byl by se spokojeně vrátil do kanceláře k žádoucí Ritě, kde by se pak s chutí obořil do nemála náročných úkolů, díky nimž by se čas milostivě rozcválal do podvečera, kdy měl slavit s kamarády, kdyby se nebyl u poštovní schránky setkal s Vagardem. Vagard mu výsměšně pohlédl do očí, z náprsní kapsy vyčaroval bílou obálku, zakroužil s ní a elegantním, nacvičeným pohybem ji vhodil do otvoru.

Myler se do kanceláře vrátil v hlubokém zadumání. Volky nevolky se pustil do práce, aby nemusel přemýšlet o tom, co na něj Vagard ví. Čas náhle zestárl a ploužil se o francouzských holích.

Co to na mě Vagard prásk?

Večer se nakonec ustrnul a přišel tomu mrzáku odpoledne v ústřety. Další oslava vykouřila Mylerovi Vagarda, práskání, rozvaděnou ženu atd. z hlavy tak dokonale, že se všechny ty starosti srazily kdesi vysoko nahoře v drobounkém, od smogu nerozeznatelný obláček, unášený větrem neznámo kam. Takže – pánská jízda se docela vydařila.

Aby se vydařila beze zbytku, tomu bránila jedna poněkud nepříjemná skutečnost, že na zpáteční cestě z vinárny Altamira se Mylerovi i druhům zdála taxikářova jízda spíše okružní a dovolili si na to dědu za volantem zpočátku velmi decentně upozornit. Leč debata pak byla stále vzrušenější a ohnivější, až jí učinila přítrž policejní hlídka, která dala a priori za pravdu šejdířskému vozačovi a druhou stranu zavezla na státní útraty až na opačný konec města do budovy vyblité barvy, nazývané záchytky. Tam bylo však

shledáno, že stav nově přišedších nemůže konkurovat se stavem již přijatých, fronta kandidátů byla navíc pořádně dlouhá, a tak policajti odjeli s Mylerovými druhy, kteří se nemohli vykázat osobními doklady. Mylerova prosba o svezení byla odmrštěna s tím, že oni, jako policajti, nejsou taxikáři. Policejní vůz pak prudce odstartoval a ve vteřině ho již nebylo.

Myler rezignovaně mávl oběma rukama a vydal se domů pěšky. Po několika krocích o něco klopýtl. To něco byla černá hadice a začínala u kohoutku ve zdi, jež obsluhoval tatík v šedivém plášti. „Musíš se koukat na cestu, mládenče,“ řekl dobrácky. Hadice se klikatila po dvoře k druhému fotrovi, který zaplavoval ledovou vodou mužíka v rozervané košili. Otrhanec se potácel, snažil se něco vykřikovat, ale než stačil vychrlit víc než dvě slova, zalykal se přívalem vody. Nemotorně si zakrýval obličej a točil se a točil, až nakonec upadl a zůstal ležet jako zmoklá ptačí mrtvolka. „Už má dost,“ konstatoval zkušeně tatík a zavřel kohoutek. Myler šel pryč.

Rázoval od záchytky. Vydržel asi čtvrt hodiny, pak se celý udýchaný musel zastavit a opřít se o zeď domu. V hlavě prázdno, v žaludku prázdno, v uších tupé ticho z nevyspání. Podíval se na hodinky: už deset minut měl sedět za psacím stolem. To se budu muset napráskat, abych tohle všechno vyrovnal, povzdechl si.

Zdálo se mu, že zprava něco slyší. Otočil hlavu a skutečně. Blížili se dva džogíni. Dvě natrásající se oranžovozelené postavy.

„Lidi, kde to jsem?“ zasípal, když běželi kolem něho. Minuli ho bez povšimnutí. Dvoje nahrbená otrásající se záda, stále menší a menší.

Kdybyste si radši sedli někde na čistém vzduchu a dali si skleničku něčeho dobrého a k ní třeba i tu cigaretu, určitě byste pro své zdraví udělali mnohem víc, pomyslel si a otrásl se při představě, že by měl běhat po tomto městě, a k tomu ještě dobrovolně.

A možná právě jim patří budoucnost. Jejich plíce si zvyknou na tento vzduch, který nespasíme ani bioplynem pro služební a policejní vozy. My už to musíme nějak prokašlat.

Kdybch aspoň věděl, kde jsem. Vezli nás někam k jihu... Ale kde je tady sever?

Ta ulice jako by do sebe vsákla nejen veškerou šed' oblohy, ale i pochmurnost celého města. Byla prázdná a na Mylera slepě civěly nepřetržité řady zamřížovaných oken, zabílených oken a docela obyčejných oken bez záclon, která ve vyšších patrech zrcadlila nebe. Nikde ani človíčka. To prázdnost se táhlo snad dva kilometry a na konci, kde ulici zužovala perspektiva, dával o něco světlejší odstín tušit, že tam začíná něco jiného. A právě tam chtěl dojít. Doufal, že se konečně zorientuje, že najde cestu zpět. Tím směrem tušil nadzemní dráhu, oblouky nadjezdů, sluje podjezdů, dunící ruch chladné geometrie města.

Znovu se vydal na cestu. Přidal do kroku. Nechtěl si přiznat, že má strach.

Zvuk vozu za zády ho přímo vyděsil. Přitiskl se k domovní zdi. Co když je to Přejížděč? Právě v takových liduprázdných místech prý řádí a nikdo ho nemůže polapit, protože jede s policajty napůl.

Blížil se pouze jedovatě žlutozelený policejní vůz a zpomaloval, což Mylera nevydělalo o nic méně. Ježkovy oči, nakonec se ještě vrátily a odvezou mě taky! Někam do gumové cely a budou mě tlouct a tlouct. Řeknu jim všechno a dobrovolně, ale stejně mě budou tlouct jen pro radost z tlučení.

Myler zůstal stát a čekal.

Vůz ho zvolna minul a po pár metrech přibrzdil. Z pravého okénka vykukla zrzavá hlava. Dívala se zřejmě na číslo domu. Zalezla. Vůz se opět rozjel a Myler si oddechl. Jenže za chvíli zastavil nanovo. Tentokrát zřejmě definitivně, protože zhasl motor a zrzavý polda

vystoupil. Zazvonil u domu a hned přešel k zadku vozu. Zvedl dvířka a na ulici se překotily dva papírové pytle. Posely chodník i vozovku bílými obdélníčky.

Z domu vyšel chlápek s rukama v kapsách špinavého overalu.

„Vy jste tady prvně, co?“ řekl a podíval se na zrzka.

Policista neodpověděl. Klečel na vozovce a oběma rukama shrabával bílé obdélníčky do pytle. „Kdybyste mi aspoň pomoh,“ řekl nakonec nepříjemným řezavým hlasem.

Chlápek se jenom zasmál a zapálil si.

Mylerovi došlo, že stát by mohlo být podezřelé. Vrazil ruce do kaps a loudavým krokem zamířil k policejnímu vozu. Když procházel kolem chláпка v overalu, mrkl mu za záda. Bylo to jakési skladiště. Stěny obložené balíky papíru. U dveří velká zelená váha.

Mylera najednou napadla šílená myšlenka. Rychle se podíval na druhou stranu a spatřil, že ty obdélníčky jsou neotevřené dopisy, a zdálo se mu, že adresu na nich zná až příliš dobře.

„Co čumíš? Pokračujem! Pokračujem!“ houkl na něj druhý policista, který zrovna vylézal z vozu a povytahoval si opasek s anti-smogovou maskou, obuškem, pistolí a želízky. Byl to vazoun, kterému jednou musely podjet paže při padesátém kliku a obličejem dopadl na betonovou podlahu. Nos tomu aspoň nasvědčoval.

Myler šel radši dál. Ani se neohlédl.

„Tak to dejte, hoši, na váhu,“ slyšel za sebou. „Zase bude na pivko, co?“

Ani teď se neohlédl.

To bych si neměl nechat pro sebe, pomyslel si. Ale kdo mi uvěří.

Šel dál a již tolik nespěchal. Konec ulice se zvolna rozvíral. Myler zvedl oči a hledal tam nahoře aspoň skvrnku modři, ale obloha byla stále ještě šedošedá.

Služební cesta

Petr, vypuzen zavírací hodinou, se provrávorával k domovu. Úzké, neosvětlené uličky by ještě ušly, ale Karlova mostu neubývalo. Lidé mu uhýbali z cesty a svatí už měli dávno půlnoc.

Po zastávce v jednom tmavém zákoutí konečně dorazil před dům s šedou oprýskanou omítkou. V devět se zamykalo, ale po jedenácté zela vrata zpravidla dokořán. Zdolal dřevěné schody, po nějaké chvíli se mu podařilo i odemknout a rovnou se odpotácel na záchod. Ze záchodu do koupelny a z koupelny k ledniče. Ouha. Sifonová láhev napodobila kuřáka při první ranní cigaretě. Bombičky se mu hledat nechtělo, a tak se vrátil do koupelny a nasunul ústa na kohoutek.

Až dosud by bylo všechno v pořádku.

Byl roční čas, kdy se město přes den smažilo pod modrou oblohou a mužští chodili jako připitomělí. A když obloze docházely síly, začala tmavnout, až nadešel večer. Mužští již nemohli unést tíhu postřehů a vcházeli do hospod, kde nad politými a zapopelenými stoly splachovali své zážitky a dělili se o ně. Jejich ženy byly pryč, daleko. U řek, rybníků a jezer, v horách, lesích a stráních, mnohé hřál písek střídavě do břicha a do zad a vítr jim do pleti vtíral slaný vzduch.

Není proto divu, že se Petr vrátil tak, jak se vrátil. Šťastně překonal nejhorší úskalí a chystal se jít spát. Na spravení chuti si ještě zapálil a vydal se hledat popelník, poslušen ženou vypěstovaných návyků.

Ve dveřích do obýváku se zarazil. V křesle si tam hověl nějaký chlap. Odložil rozečtené noviny a s úsměvem řekl:

„Konečně! Dobrý večer.“

Táhlo mu na čtyřicítku, na nose měl cvikr a v nose kroužek. Na džínsech a na tričku s podobiznou Komenského nebylo nic zvláštního, celek však korunovala červená rádiovka s hrdě vztyčenou anténou.

Blázen, mám v bytě blázna, myslel si usilovně Petr, jen aby si nemusel připustit, že by mohl mít delirium.

„Nelekejte se, prosím,“ ozvalo se z křesla. „Vše vysvětlím. Jsem doktor Tůma z Historického ústavu a v rámci výzkumného úkolu...“ zadrmolil jakési číslo, „jsem pověřen studiem vaší doby. Vzhledem k tomu,“ omluvně se usmál, „že se náš ústav shodou okolností nachází na místě tohoto domu, ocitl jsem se ve vašem bytě a čekám na vás, protože nemám klíče a na šplh po okapu se příliš necítím.“

Tůma se odmlčel, zřejmě čekal nějakou reakci. Když se žádná nedostavovala, pokračoval:

„Jediné, o co vás prosím, je možnost přespat tři noci ve vašem bytě. Samozřejmě proti finančnímu vyrovnání. Dohoda jistá, cena nerozhoduje, osobní jednání, říká se to tak, že?“ ukázal bradou na noviny na stolku.

Petr se zmohl pouze na otázku, jak že se Tůma dostal do jeho bytu.

„Vždyť jsem vám to říkal,“ vysvětloval trpělivě. „Náš ústav se nachází na místě tohoto domu a téemka mě přemístila do vašeho pokoje.“

„Jaká téemka?“

„Stroj času přece. Jen mi, prosím vás, neříkejte, že neznáte stroj času. Z dochované literatury je jasně prokázáno, že ve vaší době už existoval, ač v primitivní formě. Nebo že by ho měli zatím jenom Američani? Říká se jim tak, ne?“ podíval se tázavě na Petra.

„Říká,“ odpověděl Petr a všechno mu připadalo tak nesmyslné a neuvěřitelné, že tomu pomalu začínal věřit. Zároveň měl pocit,

že je o něco strážlivější. Když si odmyslel Tůmův podivný vzhled, přesto bylo na něm nebo v něm něco, co nepatřilo do naší doby. Původně měl strach, že ho návštěvník napadne, že zdemoluje stále ještě zadlužený byt, že... A v takové situaci mu jakékoli zdůvodnění připadalo důvěryhodné a lepší než pár ran pěstí. A co když Tůma není z budoucnosti, ale na útěku z nějakého zařízení, kde se zastavil nebo vykolejl čas? Ale to by pak nechtěl jen přespávat. Nebo recesista nebo provokatér.

„A co budete dělat přes den?“ zeptal se podezíravě.

„Budu v terénu, příteli, v terénu,“ vysvětloval Tůma. „Váš byt budu s vaším dovořením používat pouze jako základnu, jako útočiště. Hotel bych asi těžko sháněl, ve vaší době se pořád ještě dost cestuje, a navíc moje doklady nejsou třeba tak úplně v pořádku, jak se mi ve výstrojním dušovali.“

Jasně, to se dalo čekat, falešné doklady. Petr se posadil a odklepl již ohýbající se a lámající se popel do popelníku nalezeného vedle novin na stolku. Ale tady je přece vždycky, miláčku, řekla by manželka.

„A to chcete vyrazit do ulic takhle?“

„Jak takhle?“ nechápal Tůma.

„S tím kroužkem v nose a s tou příšerou na hlavě. To si koledujete o perlustraci.“

„O perlustraci?“

„Upozorníte na sebe, budou po vás chtít občanku a jste v maléru jedna radost, jestli ta občanka není tak docela v pořádku.“

„Aha,“ rozzářil se Tůma. „Myslíte jako inspektoři!“ Okamžitě kroužek odstranil a strčil ho do kapsy, pak smeknutím odkryl počínající pleš. „Zdá se, že výstrojáci anachrovali, tedy že se jim podařil menší anachronismus,“ objasnil a s profesionálním zájmem se zeptal:

„Ve kterém století se naposled nosily rádiovky?“

„Tak před třiceti lety,“ odpověděl Petr pobaveně. „Ale kroužky do nosu přijdou do módy asi později, pokud jste si ovšem nespletli kontinent. To bude krása!“

Tůma vytáhl notýsek a obyčejnou tužku.

„Jenom třicet let!“ jásal. „To není tak špatné, to je vlastně úspěch. To když vyslali Duchoně do Augustova Říma, tak... Promiňte, o tom nesmím mluvit,“ zarazil se rozpačitě.

Petr ze slušnosti nenaléhal, přestože by ho zajímalo, zda se Duchoň vyzbrojil, nebo byl vyzbrojen zapalovačem, digitálkami či cylindrem.

Pokud to není pravda, pak to hraje bezvadně. Ale kdo by přišel na takovou pitominu. Stejně jako příběh o tom ožungrovi, co si to hasil v hadraplánu a zastavili ho vébáci. Chtěli, aby vystoupil, ale jak byl nalitej, tak se ani neudržel na nohou. A tak ho zvedli, posadili s omluvou za volant, protože si mysleli, že si zapomněl berle. To se taky muselo stát, to by si nikdo nevymyslel... Pokud tady nic nerozbije... Ukrást není stejně co.

„A co když vás udám?“

„Než je zavoláte, jsem pryč a nikdo vám neuvěří, zvláště ve vašem stavu.“

„Já jenom žertoval. Můžete mi říct, ze kterého století...“

Tůma zareagoval přímo bleskurychle: „Bohužel. Je to proti instrukcím.“

„A jak tedy...“

„To vám taky neřeknu. Budte rád, že jste rád. Ono je někdy lepší vědět co nejmíň, nemyslíte?“

„Někdy jo,“ souhlasil smířeně Petr a nepodařilo se mu potlačit zívnutí. Návštěvník se bohužel zachoval podle očekávání, ač to nebylo Petrovým úmyslem. Vstal a zeptal se, kde si může lehnout.

„To už chcete jít spát? Člověk přece občas zívne, ale to neznamená, že by se nudil nebo že by byl ospalý.“

„Myslím, že bude skutečně lepší si lehnout. Mám zítra před sebou perný den a vy asi taky,“ trval na svém Tůma.

„Tak si teda lehněte tamhle na gauč. Odcházím v sedm, vrátím se po páté. Nocleh je gratis.“

Petr usnul nadmíru rychle, přestože si už nepřipadal ani za mák opilý.

Tůma ho vzbudil v osm. Na snídani jim jaksi nezbyl čas. Rozloučili se před domem. Petr se řítíl jedním směrem. Tůma se loudavě vydal směrem opačným, co chvíli se zastavoval, dělal si poznámky, vyvracel hlavu dozadu, aby viděl až na střechy domů, hrbil se do výkladních skříní, zajímalo ho všechno. Zkrátka – vědecky pracoval.

Petra čekal šéf. Aáááá, soudruh Pondělíček se už vyspal a úkolů je přitom tolik atd. atd. atd. Návštěvník z budoucnosti byl zatlačen do pozadí.

Když Petr s úlevou opouštěl pochmurnou chlebodárnou budouvu, zamávalo s ním pouliční vedro a oslnivá podívaná neberoucí konce. Vracel se pěšky a stálo to za to. Když se ohlížel za jedním rusovlasým stvořením, málem ho přejel žigulík.

V samochmatu, jak říkávala jeho babička dvoufrontovému systému na košíčky a na pokladnu, zakoupil olejovky, jejichž cena ho překvapila, věku, u níž ho překvapil menší rozměr za stejnou cenu, a dvě láhve smíchovského, v nichž ho žádné překvapení čekat nemohlo. Víc lahví se do aktovky nevešlo. Budu je muset šoupnout do výparníku, aby se to dalo pít, řekl si.

Obloha se zatahovala, vzduch houstl jako krupicová kaše a Petr přidával do kroku. Do domovních vrat, kde postával Tůma, vběhl už úplně promočený.

Při večeři se z Tůmy vyklubal nemluvný a hltavý pavouk.

Po nějaké chvíli trapného mlčení a pokusů o rozproudění konverzace se dal Petr do mytí nádobí. Tůma zatím přešel do obývacího a začal něco psát. Petr umyl z nudy ještě vanu, vyčistil si boty, vypral košili. Když už nevěděl, co by dělal, vzal si knihu, sedl si v kuchyni ke stolu a pokoušel se číst. V odlesku skla knihovny viděl, jak Tůma přepočítává peníze, zapisuje si, kolik vydal a kolik mu zbývá.

Ve středu večer byl už o něco hovornější. Hodně se vyptával a dostával opatrné odpovědi. Proto o nás v budoucnosti vědí asi tolik, co my známe z vyprávění našich dědečků (jó, za Rakouska...).

Petr se zeptal na stroj času a tentokrát nebyl kupodivu odmítnut.

„V podstatě je to strašně jednoduché. Tak jednoduché, že jsem dnes v jednom řeznictví potkal Jandu ze sousední ulice. Ten starý koumák už na téemku přišel a je tu na černo. Je to pouze otázka času a bude se to tady takovými Jandy jen hemžit. Cestovat v čase se dá na mnoho způsobů. Zajímalo by mě, jak se sem ten Janda dostal. Já bych ho typoval na upravenou popelnici. Měl bych to vlastně oznámit, ale ten jeho sígr by mi vytloukl okna.“

„V popelnici?“

„Jejda, jen vědět jak.“

„Tak proto se v nich někteří lidé hrabou, tak proto se nám ztrácejí ze dvora!“

„To nemusí být tím. Ono to jde i v rakvi,“ obhajoval Tůma své současníky.

Zbytek večera strávili u televize. Tůma zíral nadšeně a zaníceně jako malé dítě, střídal oba programy a nemohl se nabažit.

Petr podřimoval v křesle a z přemýšlení nad budoucností usnul.

Nadešel čtvrtek. Holky oblečené à la chytrá horákyně se obzvláště vydařily. Petr se vracel domů a s lítostí myslel na blížící se podzim, kdy bude už jen slepě pospíchat. A také mu bylo líto, že se zřejmě nedožije renesance starokrétské módy, na niž Tůma vzpomínal s takovou nostalgií.

Dali se do obligátní studené večere. Historika střeďeční rozjařenost opustila. Žvýkal buřty s cibulí a myslel zjevně na něco jiného. Vrátil nákupní tašku, kterou si ráno vypůjčil.

„Tak co? Nakoupil?“ zeptal se Petr.

„Vlastně jsem ji ani nepotřeboval,“ vyhnul se Tůma přímé odpovědi.

„A co jste chtěl? Nesehnal jste to?“

„Ale sehnat by to šlo...“

„Tak proč jste to nekoupil?“

„Mohlo by se to zkazit, a pak – rozmyslel jsem si to. Za ten průšvih mi to nestojí.“

„Takže jste nekoupil vůbec nic?“ dotíral Petr.

„Ale ano,“ ztišil Tůma hlas. „Žiletky, rtěnku a tohle malinký autíčko pro kluka. To se dá schovat v kapse.“ Vychytrale se usmál a mrkl pravým okem.

Pak zalezl do obýváku a znovu počítal a psal a podtrhával a škrtal.

Kolem jedenácté odložil tužku, obrátil se na Petra a pokýval hlavou. „Každou chvíli odcestuju.“

„A co kdybyste jednoduše neodcestoval?“

„To přece nejde, mám povoleny jen tři dny. A pak mám rodinu!“

„Ale vždyť je to úplně jedno, ne? Stejně se vrátíte přibližně ve stejnou dobu, jako jste vycestoval.“

„To sice ano, ale jsou tu předpisy a tak. Pořádek musí být. Svůj odchod stejně nemůžu ovlivnit. Všechno řídí operátor téemky.“

Pod okny se někdo snažil nastartovat vůz. Když se konečně rozjel, bylo ticho. Takové to tíživé ticho, ten okamžik, kdy už si není co říct, kdy se jen čeká, až se vlak konečně rozjede.

„Cíl cesty jste splnil?“

„Ano, bylo to velmi efektivní.“

„A smím se zeptat, co to vlastně bylo?“

Tůma se rozhlédl a tlumeně řekl: „Vliv výkladních skříní na výši nákupů se zřetelem k letnímu období ve čtvrté čtvrtině dvacátého století.“

„K čemu vám to bude?“

„K ničemu, upřímně řečeno, ale jak jinak bych se sem podíval?“

Vrčela lednička, o patro výš tlouklo kladivo, někde plakalo malé dítě.

„První den jste se mě ptal na budoucnost,“ promluvil Tůma sám od sebe a odmlčel se. Pak vyhrkl: „Dělejte sakra něco!“

Odvrátil hlavu, jako by se zastyděl.

„Ale co? Co?“

Tůma se rozvlnil, rozmazal se, jako by byl za sklem potřeným indulonou, a zmizel.

Na konferenčním stolku ležely žiletky, rtěnka a autíčko v barevné krabičce.

Petr si ani na okamžik nepomyslel, že by je Tůma zapomněl.

Rovněž si nemyslel, že by to byl dar.

Bylo však léto osamělých připitomělých mužů a klapajících a pohupujících se chodníků. A to my, poustevníci s hladovýma očima, máme úplně jiné starosti než nějakou budoucnost.

1982

Cenzorická derivace na Titanu 9

Když John McLaughlin nastupoval do rakety k Saturnu, měl ve svém příručním zavazadle jen půl kila salámu, patnáct rohlíků a laserové dělo. Kratší by bylo říct, že neměl nic. Salám se hemžil salmonelami, rohlíky byly z minulého týdne a pod honosným označením laserové dělo se skrývala obyčejná předpotopní elcé pětka se zaraženým spuštěm.

Možná byste řekli, že John McLaughlin je učiněný blb.

Seržant u příjmu už nabíral dech, ale když mu McLaughlin zamával před nosem papírem z kosmini, tedy z ministerstva kosmické obrany, jenom zakroutil hlavou a poznamenal: „Kdybyste letěl soukromě, pane, přišlo by vás to harampádí nejmíň na pět tisíc terrarů nadváhy.“

Během letu se John McLaughlin nijak neprojevoval.

Ze své kabiny vylézal jen k jídlu.

„Vysvětlení je nasnadě, pánové,“ řekl s převahou poručík dr. Myers a rozhlédl se po ostatních důstojnících. „Základna trpí senzoric-kou deprivací, kterou vyvolala jednotvárnost zdejšího prostředí. Proto ty halucinatorní stavy, proto ten všeobecný rozvoj paranoid-ních nálad, proto ta zvýšená podrážděnost...“

„Co navrhuje?“ přerušil ho velitel major Arnulfi.

„Vystřídat nebo nasadit do akce.“

„Za mého mládí se to řešilo dezintegrací a jinými kázeňskými tresty, dneska... Já bych celou tu cenzorickou derivaci...“

„Sen-zo-ric-kou de-pri-va-ci, pane majore,“ ozval se Myers.

„Držte hubu, Myers!“ Arnulfi zbrunátněl a málem se na Myerse vrhl přes stůl.

„Nepotřeboval byste na to náhodou nějakou mnemotechnickou pomůcku, mozkou zelenou?“ ječel Myers.

„Já ti na nějaký mimotechnický pomůcky seru! Já mám všechno v hlavě, a ne po kapsách, idiote! Já ty cenzorický deriváty nahlásím kosmini a bude po ptákách!“

Na Titanu 9 bylo veselo.

Základna Titan 9 měla dva úkoly: udržovat vysokou bojovou pohotovost v rámci svazku Saturn a střežit sektor A5. To vše s posádkou 10 důstojníků, 33 poddůstojníků, 116 vojáků základní i pokročilé služby a 304 robotů nejrozličnějších kategorií.

16. listopad 2208 se nevyznačoval ničím mimořádným. Kdesi se prý kdosi střetl s emzáky, jak se říkalo mimozemským agresorům, ale nikdo tomu moc nevěřil, protože nikdo ještě emzáka nespátl.

Robovod desátník Boguski vyhnal jako každé ráno za pomoci vojína Regnera svých šestnáct robotů k palpostům a sám pak zalezl do své kukaně. Jedním okem sledoval na obrazovce rozdělené do čtyř políček, zda jsou ti pozitroničtí plechouni na čtvercích C1 až C4 hodní, a druhým okem civěl na propozice jakési literární soutěže. Boguski byl grafoman.

Vojín Regner se zašil neznámo kam se svým stále ještě čerstvým žalem nad tím, že zrovna jeho ročníku prodloužili pětiletou základní službu o dalších pět let.

Lapiduch desátník Smalcald zběžně zkontroloval čistotu hygienických zařízení, přičemž obzvláštní pozornost věnoval koutku majora Arnulfiho. Zavolal službě, aby doplnila papír a poslala nějakého volného robota spláchnout. Pak zašel do kuchyně a ke značné nelibosti kuchaře svobodníka Zalaby uťobl tu kousek

masa, tu kousek okurčičky, aby nakonec zmizel ve své kukani, odkud podal hlášení dr. Myersovi. Nakonec sebou praštil na kavalec a oddal se halucinacím, v nichž krom něho vystupovaly ještě tři ohnivé dívky jižního typu.

Major Arnulfi převzal depeši z kosmini s již třetím zamítnutím převelení posádky na jinou základnu a s dovětkem, že morálka a disciplína budou zanedlouho zvýšeny. Zaklel, přivolal si robota, aby odnesl snídani, protože on už ty zatracený vajíčka jíst nebude, a když robot odešel, přesvědčil se, že je interkom zapnutý pouze na audio, vytáhl z kufříku kus dřeva, které mu propašoval jeden známý pilot, a začal vyřezávat. Jeho ženské plastiky se vyznačovaly tvary přehnanými rozbujelou fantazií. Ženské pomocné družstvo bylo před půl rokem pověřeno jinými, důležitějšími úkoly a převeleno na Dio-ne 4. O insterosu neměl tenkrát nikdo ještě ani potuchy. Dneska to máme jednoduché. Obsah sáčku vsypeme do kýble s čistou DNA a do hodiny je štabajzna jak ze žurnálu, která se do 8 hodin sama rozpustí. Zkrátka instant ženská, jak má být.

Raketa s McLaughlinem dorazila k Titanu 9 s půldenním zpožděním a s McLaughlinem se nikdo moc nepáral. Šoupli ho do výsadáku a uháněli k Dione, kde prý měla probíhat soutěž o nejkrásnější nohy svazku. Nicméně mu prokázali aspoň tu laskavost, že informovali Titan 9 o zásilce na cestě.

Služba vyslala k přistávací ploše terénní vůz s jedním robotem.

„Co tady chcete, člověče?“ zavrčel dozorčí, když mu robot přivedl McLaughlina i s kufrem. Nebyla v tom žádná osobní averze, dozorčímu se pouze dělalo špatně při pohledu na člověka.

McLaughlin se rozhlédl po místnosti, zadíval se na plátno zobrazující neumělou rukou vyvedenou bitvu s povstalci na Marsu a řekl:

„Kdo to maloval?“

„Já,“ odpověděl dozorčí celý tumpachový.

„Sice je to pseudoumění, ale jste machr, i když u nás se říká spíš mrcha. Dobrá slovní hříčka, co?“ rozchechtal se McLaughlin a podal mu ruku. „Budem si tykat, ne? Jsme přece kamarádi od jednoho svazku. Zavedeš mě ke starýmu?“

U Arnulfiho strávil asi deset minut a odcházel s příkazem, že ho mají ubytovat, nahlásit na stravu a nepřekážet mu v plnění úkolů. Jakých úkolů, to už řečeno nebylo.

Vojín Regner, který krátce nato vešel k Arnulfimu opravit porouchaného uklízacího robota, zaslechl, jak si major brumlá: „Je to vůl...“ Tenkrát si Regner ještě myslel, že to platí jemu nebo robotu ztuhlému u panelu s vysávací hadicí v ruce.

V dalších dnech to McLaughlin bral hlava nehlava. S každým navazoval známost, s každým si potykal, vždy měl po ruce nějaký vtip, kterému se vždy od srdce zasmál, a dokud měl salám, nabízel. „Čerstvej domácí,“ zdůrazňoval a poplácával obdarovaného po rameni.

Vlezl i do kuchyně, kam si krom Smalcalda nikdo už měsíce netroufal.

„Co je?“ zavrčel Zalaba, když McLaughlin před něj nakladl patnáct rohlíků ztvrdlých na kámen.

„Já rád řízky, ty rád řízky. Víš, jakej je rozdíl mezi ženskou a řízkem? Ženská je lepší rozbalená a řízek zase obalenej. Tohle je takovej zlepšováček; tuhá strouhanka na cesty. Rohlík v beztíži vždycky nějak chytíš, ale lapej strouhanku po celý lodi. Dobrý, ne?“

„A co já s tím?“ zeptal se Zalaba vyzývavě a uchopil sekáček na maso.

„Ty mi je nastrouháš a půlka je tvoje.“

„Nechytačka, není strojek,“ odpověděl Zalaba vítězoslavně a zase sekáček odložil.

„Tohle by mohlo zajímat někoho na divizi,“ zasyčel McLaughlin a vycouval.

Netrvalo dlouho a na Titanu 9 se začaly dít věci. Nemyslíme tím onu podivnou epidemii horeček a průjmů, která vypukla u všech ochutnavačů salámu a proti které Myers nasadil aspirin a živočišné uhlí. Ani případ natrženého obočí jednoho zbrojmistra jakýmsi tupým předmětem, z něhož se později vyklubal tvrdý rohlík. Představte si však, že se na chodbě potkali Smalcald a Boguski a poprvé po mnoha měsících nedělali, že se nevidí. Dokonce se i zastavili, i když chodba byla dost široká na to, aby se mohli jeden druhému vyhnout. Boguski se usmál a řekl: „Ten novej bude náký pako, co?“ A Smalcald odpověděl: „Taky se mi zdá. Nevíš, co tady vlastně chce?“ Boguski odvětil, že neví, a pak se rozešli. Na začátek toho bylo až příliš.

Pak bylo vidět i více než dva chlapy pohromadě, jak si šuškaří a zmlkají a pokoušejí se o útěk, když se ozvalo: „Hejhou, bráškové, počkejte! Víte, jaký je rozdíl mezi pěknou ženskou a horkým čajem? Žádnej. Voba zahřejou!“

Stalo se i to, že Myers vnikl do Arnulfiho kukaně s podobným dotazem, jaký měl Smalcald na Boguského, a Arnulfi nejenže ho nevyhodil, ale dokonce mu i odpověděl: „Nevím, nevím, já nevím! Papíry má z kosmini. Nemáme mu překážet v plnění důležitých úkolů a ty úkoly jsou tajdův. Na divizi ho neznaj, na armádě a na svazku taky ne. Kosmini ho odmítá odvolat. Poslali mi tohle.“ Myers si bez dovolení sedl na majorův kavalec a četl: TIT 9 / ZADOST SE ZAMITA / JMENOVANY OPRAVDU BLB / ALE PROFI / STMELUJE KOLEKTIV / KOSMINI

„Možná by nebylo špatný rozšířit,“ řekl Arnulfi tlumeným hlasem, „že mně ten chlap leze taky na nervy a že v některých případech jsem ochoten přimhouřit obě oči.“

Druhý den opustilo základnu terénní vozidlo. Tentokrát bez robotů. Na přistávací ploše už čekal výsadkový člun a v něm bleskově zmizel jakýsi podlouhlý balík. Terénní vůz pro změnu převzal jeden menší balíček. Pilot výsadkového člunu si cpal cosi do kapsy kombinézy. Zdálo se, že spokojenost je na obou stranách.

Ten večer bylo na Titanu 9 co pít a major Arnulfi měl novou zásobu lipového dřeva. Boguski, Smalcald a Zalaba diskutovali o tom, zda je, či není odvaha vrhnout se proti laserovému dělu, i když se později zjistí, že nebylo funkční. I vojín Regner byl veselejší.

Za týden přišla depeše z kosmini: TIT 9 / BLAHOPREJEME / NA POZADANI DODAME DALSIHO / KOSMINI

Když John McLaughlin vystupoval z rakety od Saturnu, žebra se mu už hojila a po monoklu pod levým okem nebylo ani stopy. Příruční zavazadlo mu sice chybělo, zato na jeho kontě přibyla pěkná prémie, za kterou si mohl dopřát nové. Mohl by si za ni dopřát tuny salámu, kontejnery rohlíků, celou baterii laserových děl, které by mu experti z kosmini potají vyřadili z provozu. Mohl si dopřát i fešáckou dovolenou na Havaji. Ale byl to blbec, a s povděkem se hned vydal na Ganymeda 14. John McLaughlin byl na roztrhání.

1983

Řetězová reakce

pondělí večer

Bláhová: Kdes byl tak dlouho?

Bláha: Zdržel mě Mašek. Co je k večeri?

Bláhová: To uvidíš. Co máš v tom balíku? Taťko! Že ty zas někam pojedeš?

Bláha: Jdi mi k šípku s cestama. Naposled mi to dalo zabrat. Byl jsem rád, že jsem vyváz se zdravou kůží.

Bláhová: Ale byla za to barevná televize. Tak hrozný to snad nebylo. Jiní jezděj častěji a taky jsou pak v balíku... Jo, co máš v tom balíku?

Bláha: Kuklu, klok, sukni, mantlík a nohavice.

Bláhová: Takže přece jen někam pojedeš?

Bláha: Ale ne! Tentokrát přijede někdo sem. Nabíd jsem se Maškovi, že to pro tlumočníka vypereš.

Bláhová: Tak ty ses nabíd, že já to vyperu. To je teda paráda! To na to nemáte lidi?

Bláha: Ale Blaženko! My to potřebujeme do středy. Mašek se mi určitě bude revanšovat. Třeba mě pošle někam blíž a za jeden secesní obraz bysme mohli mít nový auto.

Bláhová: Na tom něco je.

Bláha: To bych řek.

Bláhová: A třeba ti taky přidá a všimne si, kolik let jsi jenom samostatnej referent.

Bláha: Moje řeč. A kde je mladej?

Bláhová: Šel někam s kamarádama.

Bláha: Jen aby, jen aby. Ještě sběračku, maminko.

úterý ráno

V jedné místnosti pochmurné budovy, zaklíněné do dlouhé řady domů podobně neradostného vzhledu, se ozvalo ohlušující zaburácení vody, cvakla klika, ze dveří se vynořil talířek se šálkem, pak ruka a nakonec vyrovnaný obličej referenta Bláhy.

Odstavil prázdný šálek na kraj umyvadla, stočené noviny sevřel mezi koleny, předklonil se a v tomto pro jiné snad prazvláštním postoji si dlouze myl ruce. Ještě si přihladil řídnoucí vlasy a pracovní den mohl začít.

Na chodbě potkal vedoucího Maška.

„Čest, Bláha. Bude to zítra?“

„Samozřejmě, soudruhu vedoucí, už se to suší, stará to hned vyprala.“

„Máte to u mě. Kdyby něco, jsem na poradě. Čest!“ zahalekal, svižně vyběhl po schodech a zmizel v druhém patře.

Bláha pokračoval na své pracoviště.

Z jedněch bočních dveří se vyřítíl rozchichotaný čtyřicetiletý diblík. Málem ho porazila, vypískla, sklouzla po dlaždicích, vyrovnala balanc, a řvouc smíchy, uháněla dál.

Krávo jedna blbá, lekl se Bláha. Úkolů je tolik, že člověk neví, kde mu hlava stojí, a málem by ještě přišel o šálek po tetince.

Vešel do kanceláře, odložil šálek na parapet, noviny strčil do aktovky a usedl za psací stůl. Pod sklem se na něho šklebil syn, když mu bylo ještě dvanáct, a přísně se dívala manželka, když jí bylo ještě čtyřicet.

Bláha vytáhl lejstra a fotografie zmizela. Pak sáhl do zásuvky pro větrové cukrátko. Papírek zmuchlal a hodil do koše. Minul. Zvedl se, šel pro papírek, znovu si sedl a povolil si opravný hod.

Koš!

Podíval se na hodinky. Do deseti by měl být klid. Vytáhl si rozečtenou detektivku, vložil ji do oběžníku „Pokyny ředitele úřadu pro provádění služebních styků referenty“ a přestal pro tento svět existovat.

Úderem deváté vstoupili vedoucí odborů do sekretariátu ředitele Andršta.

„Musíte chvíli počkat. Soudruh ředitel ještě čeká soudruha poradce. Už tady měl být před půlhodinou,“ řekla kudrnatá sekretářka, aniž by zvedla hlavu od stroje, pouze na chvíli přestala psát, aby se pak o to zuřivěji obořila do kláves.

„Von se bez toho poradce ani neuprdne. Stejně by mě zajímalo, odkud se ten chlap bere,“ zašeptal jeden vedoucí druhému.

„Odkud? Z budoucnosti přece,“ odpověděl druhý rovněž šeptem a dodal: „Von sem prej jezdí hlavně za nějakou zpěvačkou. Je tady skoro denně a...“

Otevřely se polstrované dveře a ředitel vystrčil hlavu.

„Stále nic, Jarmilko?“

„Nic, soudruhu řediteli,“ otočila se sekretářka od stroje.

„Nu, co naděláme, to už asi dneska nepřijde. Čest práci, soudruzi. Tak pojdte dál, máme toho veľa.“

Jarmilka vstala, aby vyvětrala zápach cigaret, a všichni pánové v duchu blahorečili světlu vnikajícimu oknem do sekretariátu, prolínajícimu se na své cestě letními šatečky a promítajícimu tak na jejich sítnice obraz nad jiné příjemný.

„Ehm... soudruzi, takže...,“ zval je Andršt do své pracovny. „A vy, Jarmilko, pojdte taky. Uděláte mi zápis.“

Zasedli dle neměnného zasedacího pořádku. Ředitel v čele, po jeho pravici sekretářka, pak provozní, technický, zahraniční, proti řediteli vzdělávací středisko, řetězec ukončoval pravěk, starověk, středověk a novověk.

Ředitel si zapálil kentku, vyfoukl dým, rozhlédl se po přítomných. Náhle cigaretu vztekle zamáčkl do kytičkovaného popelníku a se sklopenýma očima procedil ke svému protějšku:

„Tohle si, soudruhu Krausi, nech na jinam. Za prvé – chci, aby mi ta další chutnala. Za druhé – vyměň si místo se soudruhem Šítkem, aby tě to náhodou zase nesvádělo.“

Vedoucí vzdělávacího střediska zvedl svých sto osmdesát pět centimetrů a vyměnil si místo s vedoucím oddělení novověku.

„A Jarmilku mi taky nefixíruj, ty sportovče jeden,“ zavrčel ředitel.

Jarmilka pro jistotu upřela pohled do poznámkového bloku a doufala, že má zapnutý knoflíček.

„Tak co máme dneska? Málo času. Jako obyčejně. Takže jedem. Soudruhu Vrkoči, jak to vypadá s těmi Němci?“

Vedoucí zahraničního oddělení odtrhl pohled od hrdličky promenující se za oknem.

„Němci... Němci přislíbili, že ve čtvrtém kvartálu by mohla být volná kapacita. Teď prý maj plný ruce práce s nějakým svým pracovníkem. Kaspar Mauser nebo Hauser se jmenuje, v tom telefonu to děsně prská. Poslali ho na sklonek pětačtyřicátýho do Norimberku, jenže jim to nějak sklouzlo a dostal se tam o sto dvacet sedm let dřív. Je v tom taky nějaký dopis. Ten chlap tam vykřikuje, že se chce stát vojákem jako jeho otec. Prej má amnézii, ale já si myslím, že zblblnul, protože...“

„Jestli to zas není nějaká výmluva,“ přerušil ho ředitel. „Do tý Kostnice nás nechtěj pustit už několik let.“

„Tentokrát bych tomu věřil,“ skočil jim do řeči vedoucí technického provozu. „Ty jejich ZM-11 jsou značně poruchový. Při té příležitosti bych rád připomněl, že místo těch našich SČ-20 bysme měli zakoupit anglický TM-4, který...“

„S tím mi dej pokoj. Copak si tykám s ministrem financí?“ vyštěkl ředitel a už klidnějším hlasem řekl Vrkočovi: „Dobrá. Veď to v patrnosti a průběžně mě informuj. A jak to vypadá s akcí Domšík?“

Vedoucí oddělení středověku Mašek poposkočil na židli a hbitě spustil:

„Janek Domšík bude patnáctýho června 1420 přešlapovat před svým domem U Zvonu na Starém Městě pražském a čekat na manželku Magdalenu a dceru Kunhutu, aby pak společně šli na kázání...“

„Přípravnou zprávu jsem čet taky. Kdo ho bude čekat?“

„Krákora a Sajdl, soudruhu řediteli.“

„To tam nemáte nikoho jinýho?“

„Všichni jsou na služebních cestách. Zbývá jenom Bláha, ale ten...“

„Tak je aspoň upozorni, ať jednaj šetrně. Moc nerad bych zažil podobnej malér, co mi udělal novovek s tím Valdštejnem. Tentokrát už dvojníka shánět nebudu a odnese si to vedoucí oddělení. Jasný?“

„Ano, soudruhu řediteli.“

„Žádný pitominky. Cíl je jasný. Reakce středověkýho měšťana na naše století. Především vysledovat, co ho ohromí nejvíc a co ne, co nepochopí a tak dál. Jasný?“

„Ano, soudruhu...“

„A před návratem nezapomenout vymazat vzpomínky, soudruhu Krausi. A propos, a co odborná příprava?“

„Sehnali jsme profesora Boublíka,“ odpověděl lenivě Kraus. „Přednáší na univerzitě staročeštinu. Kapacita. Bude tlumočit a taky bude první, s nímž by se měl náš Domšík setkat. Trochu ho uvede do situace a měl by zamezit nejhoršímu šoku. Zde je graf předpokládané...“

„To si prohlídnou potom. Předpokládám, že jste zajistili oděv i pro tlumočníka,“ obrátil se ředitel k vedoucímu provozu.

„Soudruhu řediteli, vzhledem k jistým obtížím... prádelna totiž na poslední chvíli...“

„To je v pořádku,“ zasáhl Mašek. „Ty zaprasený hadry, co se v nich Bláha vrátil od Lipan, vypere Bláhova žena. Sám se nabídl. Ráno tady budou.“

„Já bych se ještě rád vrátil k té odborné přípravě,“ řekl Kraus a díval se do stropu. „Krákora a Sajdl dostali hypnopedicky nezbytné minimum staročeštiny. Hypnotizoval jsem je osobně.“

„Fajn. Musíte si uvědomit, že této akci přikládáme prvořadý význam. Její dosah si ani neumíme představit. Je to vlastně poprvé, že si sem vezmeme člověka z minulosti. Rád bych byl při tom. Na všechno dohlídnou. Oběd bude doufám na prvním patře?“

„Ano, soudruhu řediteli.“

„Jarmilko, poznamenejte si, že zítra kolem poledního tady pro nikoho nejsem. Abych nezapomněl... ne aby někoho napadlo zapálit si před tím Domšíkem bez mého svolení. Nejsem žádnéj lidožrout, ale ujišťuji vás, že by to byla vaše poslední cigareta v tomhle hanbinci. Jasný? Jedeme dál. Co to máme... Jo! Jaká je letošní kvóta jáchymovských tolarů a jak se měla říšská marka v šestatřicátém k libře?“

„Letošní kvóta jáchymovských tolarů, kterou nám ministerstvo na základě loňského čerpání stanovilo o plných...“

středa ráno

Ani odložit si nestačil, a už zvonil telefon. Skočil ke stolu, až převrhl židli.

„Bláha,“ vydechl.

„Máte?“

„Ano, soudruhu vedoucí, zrovna jsem chtěl...“

„Tak mi to šupem přineste!“

Bláha popadl vyžehlený a navoněný balík a vyběhl na chodbu. Mašek už stál ve dveřích své kanceláře. Vytrhl mu šatstvo z rukou a zařval:

„Máte to u mě, Bláha!“

Dveře zapadly a Bláha si otřel upocené čelo. Pak si přihladil vlasy a zvolna se vracel. Tyhle ranní fofry jaksi nesnášel.

Když zahnul za roh, spatřil u výtahu dva muže ve středověkém oděvu. Červeno-bílé nohavice svíraly zeleno-hnědé nohavice a celá ta změt supěla a vykřikovala.

„Razi tobě, stul kabelku a chutně jdi ote mně!“

„Nic sa ti nestanie, enem jseš, kruci, jak je to, v roku ot narozenie božieho tisiec devet sta...“

Poznal Sajdlův hlas. Sajdl nedokončil, protože zeleno-hnědé nohavice se vymrštily a odhodily ho.

„Mlčiž, lotře ohavný, mluvieš nějakú zmatenú řečí! Ej, nebudu se meškati s šielencem!“

Na ta slova se dal Domšík na útěk – rovnou do náruče Krákory, který se vynořil od schodiště. Nešťastník se zakrátko zmítal mezi dvěma vazouny, vlečen k Maškově kanceláři.

To jsou věci, to jsou věci, vrtěl hlavou Bláha a rychle zalezl do bezpečí svých čtyř stěn.

čtvrtek večer

Bláhová: Co jsi takovej rozzářenej?

Bláha: Hádej, co je novýho?

Bláhová: Pošlou tě na služebku.

Bláha: Ne.

Bláhová: Tak tě povýšili.

Bláha: Taky ne, ale možná to nebude už dlouho trvat. Já tě nebudu napínat, maminko. Představ si, že náš sekční Mašek dostal od direktora Andršta výpověď a možná bude muset odejít i Andršt. Je tam u nás komise od zemský správy.

Bláhová: A copak?

Bláha: Děsnej malér. Ten středověkej člověk jim umřel. Prej umíral celou noc, říkal vrátnej, a vykřikoval, že ho otrávil. Doktor povídal, že těch vlivů muselo bejt najednou moc. Šok. Kysličník siřičitej, nebo co to je v tom vzduchu. Dusičnany ve vodě, nějaký organofosfáty a kdovíco ještě. Andršt běhá po baráku a každému si stěžuje, že se mu to vepřový hned zdálo mdlý chuti, jako by to prase chcíplo na přehřátí. Co ti budu povídat, maminko. Parádní šrumeč.

Bláhová: Myslíš, že tě povýšej?

Bláha: Jen si to spočítej na prstech. Mašek je pryč, Krákora se Sajdlem odejdou do týdne. Vyšetřuje se. Škatule se budou hejbat.

Bláhová: Kolik by dělala první hodnostní ročně?

Bláha: Bratru takovejch šest sedm tisíc zlatejch.

Bláhová: Nechci ti kazit radost, ale měl by ses taky věnovat synátorovi.

Bláha: Copak? On je doma?

Bláhová: Dostal zase pětku z dějepisu.

Bláha: A já mu to furt říkám. Uč se, uč se, když se nebudeš učit, chytneš v nejlepším případě místo v nějaký blbý kolonii. Co jsi to zas neuměl?

Bláha ml: Kdy byla bitva na nějaký Bílý hoře.

Bláha: To je ta šarvátka, kde dal Václav VI. na frak Bavorákům, ne? Na tom sice svět nestojí, ale že to bylo v roce 1620, by sis pamatovat moh. A přitom se to pamatuje tak snadno. Bylo to přesně sto let před objevením Austrálie, kterou objevil kdo?

Bláha ml: Zdislav Velečín z Malměřic.

Bláha: Mstislav Velečín z Malměřic. Dál je to dvě stě let před anexí Uher a tři sta let před objevením teorie relativity. Kým?

Bláha ml: Karlem Šimáčkem.

Bláha: Tak vidíš, že to umíš. Hezky popros pana profesora, ať tě znovu vyzkouší. Teď už si to budeš pamatovat. Dějepis se dá naučit. Minulost, ta se přece nemění.

1983

Panelfixn

Ted' v zimě je tady v lokále dobře, moc dobře. Možná bych měl dělat něco venku, pohyb je zdravý, ale ne v zimě, pane. A pak, já jsem už v důchodu a bojím se, že zmrznu. Že se v zimě prací zahřejete, to se vám pouze zdá. Tělo tak neuváženě vydává energii, kterou mu neduživé zimní slunce nijak nemůže nahradit. Jenom blázen maká a maká jako šroub – a ztuhne.

A tak sedím tady. V pivu je naděje, pane. Sedím a těším se na léto, až holky zas nebudou vědět, co by ještě svlékly, a přitom zůstaly oblečený. To je tak jediný, na co se dneska ještě můžu těšit. Až se oteplí, vyrazím do Města, nasadím si na nos tyhle brejle, pevně si je zaklesnu za uši a tenhle drát od bicyklu zachytím jedním koncem za nárameník košile a druhým koncem za pravou nožičku brejlí. Nožičkám se odborně říká stranice. Ptal jsem se na to v optice a říkám: „Vážně? Stranice?“ A on ten optik se vám na mě osopí: „A co? Maj to snad bejt postranice?“ A pak už můžu na levou nožičku připevnit zpětný zrcátko, protože ten drát od kola mi udrží brejle v rovnováze. Takže vidím všechno. A na to všechno se těším nejvíc. Mě to snad nikdy nepřestane těšit. Sleduju slečny protijdoucí, slečny zamnoujdoucí i ony slečny původně protijdoucí a nyní odemějdoucí, jak pohupují boky přeladně. A když si dám do pravý kapsy tuhle plochou baterii a vyvedu od ní drát k červený žárovíče, kterou našroubuju tady na pravou stranici, a žárovíčka se rozsvítí, tak všichni známí, co se ke mně na ulici jen hrnou a obtěžují mě zbytečnýmima řečma, tak ti se ke mně už vůbec nehlásej, viděj, že si nepřeju být obtěžován. A já si jdu, nerušeně si přemýšlím a sleduju ten nádhernej cvrkot kolem sebe.

To je tak jediný, pane, na co se dneska můžu těšit. Nic už holt není jako dřív... Kde jsou ty časy, kdy pod svícnem bývala tma a syrový dřevo vzplávalo v kamnech přímo výbušně... Já to znám, pane, jako dítě jsem byl párkrát na venkově. Zbyl pouze ten věchýtek ve větru změn zmítaný ode zdi ke zdi a pak sem tam něco.

Ne, to není nostalgie. Ono vážně není nic jako dřív. Nebo aspoň skoro nic. Zato jsou zas jiný srandy, že jo? Asi záleží na tom, jak se ten zmítanej věchýtek dokáže s tím vším vyrovnat.

Tenkrát, když to všechno začalo, byl takový ten teplý suchý listopad. Na parkující vraky usedal hnědošedý prach, slunce bylo den ode dne ospalejší a Vánoce téměř na krku.

Seděl jsem zabořenej do tmavohnědýho křesla. Na ulici už byla tma, ale lustr nad hlavou mi nasvěcoval rozevřený stránky Seneky. Irena háčkovala. Co se dcera od nás odstěhovala, stále jen něco plete, háčkuje, drhá, dělá takový ty frivolitky a já nevím ani, jak se to všechno jmenuje. Já usrkával z broušený sklínky hnědavou tekutinu. Alkohol nám tenkrát dodával Švarc z třetího patra, no přece ten, co se mu prej dědeček ztratil v nějaký popelnici, kdysi to prý bývala pěkně zazobaná rodina. To byl ještě alkohol zdravěj. Věřili jsme, že likviduje senilní mozkový buňky, posílá je na zasloužilý odpočinek a tak jakýmsi cerebrálním darwinismem dává příležitost mladším. Dnes je tomu jinak, jen se podívejte na ty vyhlášky kolem. Teď piju doma zlatohnědej čaj z rýžovýho porcelánu. Máme hnědou rádi. U nás je hnědo. „Je to taková teplá barva,“ říkává Irena a háčkuje. U nás je klid. Žijeme si jako rybičky v akváriu.

„Nechal jsi v kuchyni kapat vodu,“ poznamenala ten večer Irena. Ani nezvedla hlavu. Věděla, že vstanu a půjdu se do kuchyně podívat.

Vstal jsem a přešel do sousední místnosti. Skleničku s hnědým teplem v levý ruce, knihu v pravý a palcem jsem si přitom zakládal stránku.

Dno dřezu bylo hotová Sahara, až na tu zaslou mastnotu po poledním mytí nádobí. Kapalo jakoby ve zdi a za tou zdí máme záchod.

Uvolnil jsem si ruce.

Za mísou je taková šachta plná trubek, kterou potkan dobrodružnější náture občas prošplhá až do bytu a kterou zhusta pronívá dění bytu spřízněných jednou stoupačkou.

Po trubkách stékala teplá voda.

To jsem se nasmál, když jsem zjistil, že závada je o patro výš, u Kaprálů. Zazvonil jsem, Kaprál mi otevřel, vyslechl mě, rozevřel dvířka za hajzlmísou a nahlédl. „Je to u mě,“ řekl spokojeně, skoro vítězoslavně. Z trubky chlístalo jedna radost, jenže dostatečně nízko, takže měl záchod mokrej jenom tam, kde má být. „To je maličkost. Zavřeme vodu a utěsníme to,“ rozhodl.

Vyrazili jsme za správcovou. Řítili jsme se po schodech dolů jako malí kluci. No jo...

Usmálo se na nás štěstí. Její šamstr nebyl zrovna doma, a tak nám vcelku slušně vysvětlila, že klíč ode dveří, za nimiž by se mohl, jak připustila, kýžený uzávěr vody ukrývat, už přes rok nemá, protože ho nějací řemeslníci nevrátili, takže, pokrčila s úsměvem rameny, se nedá, pánové, nic dělat, a zavřela dveře.

Z telefonní budky jsme si požalovali dispečerovi na pohotovosti a do dvou hodin přijeli dva asi třicetiletí frajeři, kterým už tenkrát koukala vyčuranost z očí jako dneska kdekomu.

A šlo se znovu za správcovou. Vynadala nám. Pohotovost jen pokrčila rameny, voda si tekla dál a my se vraceli do svých bytů schlíplí, že při veškerém vzdělání nedokážeme hned napoprvé

pochopit, že ona ty klíče nemá a nemá a že ji to nezajímá, a že když jsme takoví inteligenti, ať si nějak pomůžem sami. A frajeři odjeli. Nějakej ten benzín tenkrát ještě byl.

Stěžovat jsme si mohli, jak se nám zachtělo, třeba až do alelujá. Ale stížnosti zapadaly jako kamínky vhozený do řídkýho bahna. Už tehdy to byla všechno jedna pakáž, táhli za jeden provaz a podmazávali se navzájem.

Třetí den, tedy v úterý, se Kaprál naštvál, i když jemu z bytu pouze teklo.

Kaprál byl takovej zvláštní, vy jste ho asi neznal. Já ho vlastně taky moc neznal. Pochybuju, že ho vůbec kdo znal. Prej oželel svůj vůz znehyněný s ostatními vozy, vykašlal se na něj, ponechal jej uličníkům a různým těm bandám napospas, že on prej na tu občanskou gardu platit nebude, protože benzínu už stejně nikdy nebude dost pro všechny. O volnejch sobotách a nedělích navštěvoval prej nejen Vnitřní Město, ale pouštěl se i za hranice Vnějšího Města a Sídliště, daleko za Skládku, kde začíná venkov. Jednou jsem je viděl odcházet. Kaprál v zeleným nepromokavým hacafraku a za ním Kaprálka taky v zeleným nepromokavým hacafraku a za nima tři Kaprálata v zelených nepromokavých hacafráčcích. To je zajímavý, jak pozdě ty děti museli mít... Bylo jim oběma nejmíň čtyřicet. Všichni měli na zádech červené batohy a batůžky. Jak tak šli za sebou, připomínali krátkou zeleno-červenou housenku. Říkalo se o nich, že choděj hrabat na Skládku. Nevím, vždycky vypadali čistě, třebaže omšele. Čím se živil, nevím. Každopádně ne obchodem, to by se tady vědělo. Nejspíš byl něčím od řemesla, protože časně zrána odcházel s brašnou přes rameno a vracíval se někdy ke čtvrtý. Prý chytal kachny, co se u nás toulaly kolem kontejnerů, když jim vypustili ten rybník u dřívějšího lesa. Ale tomu moc nevěřím.

Kaprál byl takovej koumes. Vynalézal. Ale nebyl to zase žádněj perpeťák, obesílající různý ty akademie věd a podobný učený společnosti svými zneuznanými přínosy k obohacení života společnosti. Nic si nedával patentovat, protože jeho výtvary by stejně nikdo nevyráběl, když nikdo v tý době nebyl schopen uplatnit mnohem důležitější vynálezy a zlepšováky. Tyhle brejle mám od něho.

Ten den, co se našťval, ho chytil vynálezcovskej rapl. K vynalézání ho musela dohnat nutnost, a ještě bičem! Tyhle brejle například vyvinul krátce poté, co mu jeden žárlivec a sobec sobecká udělal hysterický výstup, že prej příliš okatě pokukoval po jeho ženě. Aby ne, když ta potvora byla skoro nahatá. Chytil ho teda vynálezcovskej rapl. Zapálil si silnou francouzskou cigaretu bez filtru, ty zas dodával Novotný z osmýho patra, a zamyslel se. Kaprál by, abyste věděl, cigaretu s filtrem nevzal do pusy ani za nic. To radši kolem sebe plival tabák, ten černej tabák z Francie. Zdraví mu bylo přednější. Filtrovaný zplodiny prej plíce stačej přijímat levou rukou, ale pod nárazem jeho oblíbenejch žitánek se jen zachvějou a veškerý to zrádný svinstvo vodrazej zpět do dutiny ústní a nosní.

Myslel, až se kolem něho namodrale a našedle kouřilo. Halil se do dýmu stále víc a víc jako kouzelník do svého hávu, až jeho paní mlčky, se rty sevřenými do nudličky, rázně prošla pokojem, ta dovedla mít krok jako kyrysar, a dokořán otevřela dveře na balkón. A jak se ta mlha rozplývala do záclon a do volného prostoru a jak nám chlad zachvacoval nohy nazuté do otřepaných a natržených trepek, dostal nápad: „Budiž to dálkový ovlivňovač!“ Přesně tak to řekl. Doslova, pane.

A dal se do díla. Já byl rád. Protože já se vody bojím. Voda je vlastně hořlavina. Když hodíte do kamen syrový poleno, hoří líp než poleno suchý, neboť voda se teplem, jak jistě víte, rozkládá na dva díly vodíku a jeden díl kyslíku, což velmi příznivě ovlivňuje

hoření. Voda je tudíž hořlavina, ne-li dokonce třaskavina. Zkoušel jste to někdy se syrovým polenem? Že ne? Tak jděte do padous, vy teoretiku jeden, a nepřete se. Nadarmo se přeci neříká, že povodeň je horší než požár. Požár neznám. U nás vedou po zdi takový trubky, co v zimě hřejou. Kamna nemáme. Ale povodeň jsem zažil jako kluk. Ten nekonečnej zpěněnej burácející proud mi připomínal meltu s mlíkem... A k meltě vždycky patřil bramborák se škvarkama. A někdy mi babička upekla boží milosti, to je takový křupavý vdolkový těsto osmažené ve tvaru kundiček, co zdobějí všechny zdi tady v okolí.

Onen důmyslný přístroj měl ovlivňovat myšlenkový proudy – jako že když někdo nechce, tak chce, a zase naopak.

Měl jsem to štěstí, že jsem byl svědkem prvního a jediného a zároveň posledního pokusu. Když byl ovlivňovač pokupě, seřídili jsme si s Kaprálem hodinky. Ano, ano, jako ve filmu, páni důstojníci, seřídte si čas. Přesně tak. On zůstal doma, aby ovlivňoval, a já vyrazil za odpovědným referentem, abych pozoroval a jednal.

Úderem osmé jsem vstoupil do kanceláře odpovědného referenta. Ne, nepil káféčko, nežertoval dvojsmyslně s kolegyněmi, byl tam sám. Ani nespál. Obrýlený mladík s vlasy na ramena a s vousy málem až na prsa bral jeden telefon za druhým, psal si do značně opotřebovaného sešitu, sliboval, až se hory zelenaly, vysvětloval, zapřísahal se a pro samou práci nemohl nic vyřizovat. Nevšímal si mě.

Čtvrt hodiny jsem nerušeně čučel do kouta, v němž se choulilo kytarové pouzdro. Díval jsem se na ně a říkal si, že když tomu kristákovi padne, tak si vezme kytaru a je z něho úplně jinej člověk. Pak jsem si chvíli představoval, jak mu nezvoní žádné telefon, protože všechno jde jako na drátkách, protože všichni jsou spokojený, a mladík si drnká, prsty se mu v drnkačkách perlejí

po strunách a on si zpívá a zpívá. Kluky s kytarou jsem vždycky obdivoval a záviděl jim, jak se na ně lepily holky.

V osm patnáct měl Kaprál uvést ovlivňovač do chodu.

V osm patnáct se na mě ten Kristus podíval. V osm patnáct a nějakou tu vteřinu se z mraků vyhouplo slunce, prosáklo – nevím, jak to vůbec mohlo dokázat – špinavou okenní tabulkou a usadilo se mu na vlasech jako svatozář. Pohlédly na mě modré oči. Telefony vyzváněly jako zvony při atomovém poplachu a on se mnou promlouval. Chápali jsme jeden druhého a byli jsme si blízcí i přes věkový rozdíl.

Odpoledne už voda netekla a my jásali. Kaprál otevřel flašku zápachající cujky, ale v té radosti nám to nevadilo a pili bychom cokoli. Byl neobyčejně tolerantní ke svému okolí. Irena se nad háčkováním usmívala a paní Erika měla krásné, smyslně plné rty. Nemaširovala jako granátník, ale chodila tiše, ladně jako laň. Přesto se jí podařilo rozšlápnout ovlivňovač pohozený na vybledlém koberci. Kaprál jenom mávl rukou: „Postavím novej. Hlavně že už nechcáká.“

Jásali jsme, protože jsme netušili, že pozitivně ovlivněný jedinec je něco jako dobře utajený syfilitik v promiskuitní společnosti. V 8.15 začal Kristus šířit nákazu. Řetězová reakce byla však pouze jednorázová díky Irminým pětapadesáti kilogramům, a tak štafeta jednoho dobrého skutku v rámci popisu práce proběhla závratnou rychlostí městem, zemí, světem a ztratila se kdesi v prostoru, kde možná řádí dodnes, ale tak daleko, že nás to vzhledem k nekonečnu nemusí bolet. Ale nějaké výsledky ten ovlivňovač měl, když odpočítám tu naši vodu.

Stalo se, že začal jezdit výtah a bába Švejdomá si opět mohla po libosti bloudit mezi patry v marné snaze najít to své.

Stalo se, že už nebylo vzácností dostat se autobusem do Města. Vyprávěly se o něm hotové divy. Davy na ulicích, houkající auta –

ano, auta! –, blikající semaforey, cinkající tramvaje, průvan v tunelech podzemní dráhy, obchody nabitě zbožím a kapsáři. Dneska vám to připadá jako normální, ale tenkrát jsme něco takového viděli po dost dlouhé době.

Stalo se, že sousedi začali odněkud nosit kanystry benzínu, smývali prach z těch okopaných a pošlapaných vraků, odložených u chodníků.

To už byl teplý a suchý prosinec a Vánoce na spadnutí. Odněkud se vyrojili Mikulášové, andělé a čerti a přinášeli užaslým dětem ořechy, pomeranče, mandarinky, italskou směs a hygienický mlíko a rodičové se s nimi vyrovnávali pomačkanými bankovkami a mnohde i sklenkou, to na tu štrapáci od bytu k bytu, z domu do domu. Mikulášům povlávaly bělostné vousy, andělům sedaly do blond vlasů hvězdičky z oblohy, těm andělům, kterým se tak trochu pletly nohy a kteří se neustále chichotali fistulkou. A čerti, ti byli fujtajblovi, zlí, černí a vyplazovali jazyk na členy občanské gardy, kterým z levé ruky šlehaly paprsky svítilen, zatímco v pravé třímali pro všechny případy obušek.

Pak přišlo jaro a jednu neděli většina vozů nastartovala a naše ulice byla najednou jako vyliďněná. Jen tu a tam nějaké auto, jinak jen šedá vozovka, popukaná, místy vyhánějící trávu, zanesená u obrubníků smetím a odpadky, které už kontejnery nestačily pohltit. Na prašném dětském hřišti, kde se zelení nikdy dlouho nedařilo, sebou pocukávaly v mírném vánku cáry papíru.

Pak jednoho dne zahájila provoz tahle pivnice. Uznejte, že to tady není špatný. Konečně mám kam zajít na pivo. Jenže do čistírny to máme tři stanice autobusem a na poštu jakbysmet. Ale pivo tady nemají zrovna nejhorší. Co chcete...

O něco později otevřeli samoobsluhu. Všechno se obracelo k lepšímu, všichni jsme byli spokojeni a čekali další a další obraty.

Jenom Kaprál chodil jako morous.

„Všechno je nějak jinak,“ posteskl si jednou. „Zajděte někdy na chvíli.“

A tak jsem šel.

„Představte si, že pod svícnem už není tma,“ řekl. Popadl hrnec za obě ucha a podržel ho pod okrasnou svíčkou. Byla to tmavá dívčí hlava. Na nos a na oči jí stékaly slzy. Slzy, zpočátku fialové, se svižně přehupovaly přes okraj svíce, pak bledly a zpomalovaly a zpomalovaly, až ztuhly. Oprýskaný našedlý smalt kastrolku se rozzářil, bylo vidět i zaschlý žloutek po míchaných vajíčkách. „A teď se podívejte znovu!“ Zvedal hrnec pomalu jako kněz svátost a podržel ho nad svíčkou. Hrnec byl plný tmy, plný tmy až po okraj, málem přetékal, pane. „Vidíte?“ Odložil hrnec a sklonil se ke svíci, jako by tu nešťastnou zklamanou dívku chtěl políbit. Tvář mu oranžově zamihotala. Prudce foukl. „Všechno je jinak,“ řekl do tmy a čmoudu a rozsvítil.

Porozhrnul závěs u okna a díval se na protější blok, který svítil jako zábavní parník.

„Onehdy jsem si udělal kapesní detektor lži,“ řekl. „Myslíte si, že mi byl k něčemu? Sháněl jsem obyčejnou hrachovku v kostce. Prodavačka mi odsekla, že nemá. Vedoucí se zadušoval, že nemají. Já tvrdil, že ji mít musej, ale co naplat. Ať jsem detektor zkoušel kdekoli, všude mi lhali do očí...“

„Musíte věřit víc lidem než technice,“ namítl jsem.

„Lžou jako cigáni,“ trval na svém, umíněně jako malé dítě.

„A vy si myslíte, že se dřív tolik nelhalo?“

„Aspoň ne tolik.“

„Ale lhalo, lhalo, jenže jste o tom nevěděl...“

„Teď vím, že lžou,“ přerušil mě, „že podváděj, že z nás dělaj voly, ale,“ trochu se rozradostnil, „kdo z jinýho vola dělá, sám je vůl!“

„To je sice hezký, ale tu hrachovku v kostce jste stejně nedostal.“

Neodpověděl. Obrátil se ke mně zády a pomalu přešel do kuchyně. U odpadkového koše se zastavil. Sešlápnutím ho otevřel. Víko třesklo o zeď. Podržel detektor, takovou šedou krabičku, nad šlupkami od brambor a pak ho pustil, pomalu, pomalinku. Zdálo se mi, že v okolí koše je slabší gravitace, tak zvolna ten nešťastnej detektor lži padal. Víko zaklaplo.

„Někdy mám pocit, že jsem najednou v téhle zemi sám. Že nestačí nebýt pouze vlkem mezi vlky, že nestačí být sám slušnej, držet se nějakýho mravního kodexu, který už zřejmě dávno neplatí. Časem začnete pochybovat, jestli vůbec kdy takový kodex platil. Co se to s těmi lidmi stalo? Jsem já vůbec normální? A co vy? Jste normální, nebo nenormální?“ zeptal se mě s očima upřenýma na víko koše.

Něco jsem zakoktal a rozloučil se.

Napříště jsem se mu radši vyhýbal. Zanedlouho se někam odstěhovali a už nikdy jsem je neviděl. Paní Erika se mi moc líbila... měla takový krásný smyslný rty.

Svět kolem nás se změnil. Začali jsme se lépe oblékat, začali jsme lépe jíst, dráže pít a kouřit voňavější cigarety. A nikoho nezajímalo, kde na to berem. Naštěstí. Je mi taky divný, že už není tma pod svícnem, ale nad ním. Pod svícnem je až příliš mnoho světla. A taky mám v poslední době pocit, že lidi lžou, sotva otevřou ústa. Lidi jsou možná stále lidmi. Čím to je, nevím. Třeba vám taky lžu. Třeba lžu a nevím, že lžu...

Mám hlad. To mám z toho myšlení. Jsem tak málo zvyklej přemýšlet, že z trochy myšlení dostanu svírávej pocit v žaludku, kterej mi nedovoluje dál myslet. A zase když se najím – tak je s myšlením taky utrum, to se mi chce spíš spát. Bašty máme plnou chladničku, chválabohu. Přejdu si tou kosou domů. Do teplíčka. Za Irenkou. Ta

přestane háčkovat a dá mi najíst a všechno půjde zas nějak dál. Až příště poteče zas nějaká voda... Ať si teče! Voda má týct, vod toho je vodou, co?

Tak to chodí u nás na Sídlišti. Žijeme tu v domech a bytech podobných si jako vejce vejci, vsazených do krajiny zpustošené jejich zrodem. Sídliště by nám mělo být domovem, ale nenávidí nás. A my mu to oplácíme a nadáváme mu do nocleháren, do králíkáren, nic k němu necítíme. Vzhlížíme k Městu, ale v něm bysme už taky žít nemohli. Nastěhovali nás sem a pustili nás z hlavy, odškrtli si nás. Bydlíme, přestali jsme je zajímat, přestali jsme pro ně existovat. Chtěli jste byt? Tak tady ho máte. Bydlete si! No, do smrti to už nějak vydržíme. Nemám pravdu, pane? Tak já jdu zase bydlet.

1984

Vpřed a vzhůru!

Noc je tichá a teplá. Jen se podívejte, jak oheň krásně praská, jak si pomlaskává nad tou dobrotou, sluncem vysušenou téměř doběla jako kosti na poušti. Jak šlehá přímo vzhůru, jako by ho vtahoval nějaký neviditelný komín. A to mi připomíná, že jsem vám ještě nevyprávěl o Barnabáši Novotném. @PRVNI = Barnabáš Novotný byl vcelku sympatický kníratý přestřicátník. Vlasy se mu kudrnatily asi tak sto osmdesát centimetrů nad zemí a vzdáleně připomínal barvotiskovou lidovou představu čerta. Bylo o něm všeobecně známo, že jede po ženských jako čert po hříšné duši. Galantní byl ke všem ženám bez rozdílu: ke kočkám, slepicím, ropuchám i opicím, k laním i saním. A přinášelo mu to jejich přízeň, kterou si u některých ochotně a s radostí vybíral.

Myslel i hlavou. Už tenkrát mělo druhé pohlaví rádo i trochu té takzvané inteligence, kteráž bývala nesprávně ztotožňována s částečnou duševní schopností, například pamětí, vtipem, kombinační schopností, a Bárny, nikdo mu jinak neřekl než Bárny, v pauzách mezi svým povoláním – dělal údržbáře ve Sluchotvaru, znáte to, odvzdušňování radiátorů, vyprazdňování pastiček na myši – a mezi svým koníčkem pilně louskal různé ty populárně-vědecké magazíny a literaturu faktu. A když nějaká ta nanyňka sekala patky třeba s čapkovským pragmatismem nebo Billingsovou metodou, převedl řeč na biotechnologie nebo na zpozemšťování Marsu, sundal jí brejle, odložil je na noční stolek a holka ráda přestala s těmi intelektuálskými žvásty a rázem realizovala svou metamorfózu v ženu.

Bárnyho silně poznamenal dědeček. Otec na něj příliš velký vliv neměl, neboť záhy po porodu utekl do Jinozemska, a na matku se pro změnu utrhl balkón jednoho prastarého domu, když si běžela vyběhávat výjezdní formality. Starý Klimeš byl uplivaný a užvaněný dědek, který měl na celém tom božím světě jenom předměstský domek, věcně podělaného a uřvaného vnuka a vzpomínky. Vzpomínky na dobu, kdy pokrok jaře mašíroval mílovými kroky vpřed, kdy se za Rakouska ještě jezdilo na koních a za republiky už mobilizovali v autech, kdy do školy šlapával deset kilometrů bosky, kdy jako dítě neměl často co do huby. Teď si jezdí pro důchod tři stanice autobusem. Teď stačí plivnout na teflonovou pánev a už to jede. A tak dál. Čím byl Bárny starší, tím více ho podobné řeči unavovaly. Zvláště když dědeček končil neměnným: „Ty, chlapče, zažiješ leda tak prd starý kotlářky!“

Dědeček měl v baráku desetimetrový komín. Chvástal se, že je to komín času a že se jím člověk může dostat deset let do budoucnosti, ale že se toho nesmí nadužívat.

„Ano, dědečku,“ odpovídal Bárny, „však lépe v mylné naději sníti, před sebou čirou temnotu, nežli budoucnost odhaliti, strašlivou poznati jistotu.“

„Ty smrade,“ zlobil se stařík, ale kde byl už Bárnymu konec. Upaloval k rybníku. Znal plácek, odkud byly bezvadně vidět starší holky, když se převlékají. Že je dědeček ukecaný, to věděl odedávna, zato na ženských je stále něco zajímavého.

Jednou, to se Bárny akorát vrátil ze základní vojenské služby, dědeček před jeho očima vlezl do krbu, pod nohy si dal židličku, chvíli bylo vidět třepetající se nohy, pak nohy zmizely a nebylo vidět nic.

Za chvíli dědeček dopadl na prázdné ohniště, vylezl ven, černý jako bota, vyčítavě se na Bárnyho podíval, vrtěl hlavou a řekl:

„Taková děvka zmalovaná!“

Bárny viděl, že dědeček nezadržitelně stárne, že ho zub času okusuje, že se dědeček prosenilňuje ke konci, a bylo mu z toho přece jen smutno.

Za měsíc dědečka pohřbil žehem a život šel dál.

Jakási Emílie Švehlová-Kocourková, prý nadmíru ohavná ženská, ale i ty dovedou ocenit galantnost, dohodila Bárnymu ono místo v Sluchotvaru a Bárnymu vyhovovalo. A život šel dál.

Trochu mu přidali, čímž byl bitý na daních. Tak to nahnal melouchy. A život šel dál.

Život, to byly medovlásky, dlouhovlásky, černovlásky, krátkovlásky, dlaňovky a hrstovky, dvacítky, třicítky a čtyřicítky – vše, čemu má vítr ještě chuť zvedat sukně.

A ten život šel dál.

Stalo se, že se jen tak zapovídal s paní Táňou z podatelny, kafe dalo kafe, cigaretka cigaretku, i sklenička se našla. Paní Táňa měla oranžový přeliv, prsa ji málem převažovala a hovor se v pracovní době přenesl až do Bárného bydlíště.

Bylo léto, v obýváku ještě světlo a Bárny se skláněl nad paní Táňou a oběma chyběl do naprosté nahoty tentýž kus oděvu, u Bárného zelený, u paní Táni bílý s nápisem Friday, protože byl pátek.

„Bárny, tamhle na nás někdo kouká. Jééééé!“ zaječela oranžovovláška.

„Neblbni, kdo by na nás koukal. Tady není ani noha,“ mumlal Bárny a škubal kalhotkami, kterým se nechtělo přes stehna.

Ona však ječela dál a odstrkovala Bárného.

Bárny se otočil.

Nikde nikdo.

„Tamhle u krbu stál nějakej negr v umazanejch šatech a čuměl na nás,“ drmolila Táňa, celá se roztřásla, vstala a začala se oblékat.

„Co blbneš?“

„Nějak je mi zima. Kdybys aspoň zatopil v krbu.“

„Teď v létě?“

Bárny vstal, přešel ke krbu, skrčil se a vlezl do něj. Co ho to jen napadlo! Pak se napřimoval a napřimoval, až ho bylo vidět pouze k zeleným slipům, pak jen po kolena, pak se zakomíhala chodidla a paní Táňa Bárnyho do konce života nespátřila.

Letní odpoledne.

Bárny sedí na komíně a mírný vánek mu čechrá vlasy.

Je špinavý a šťastný. Připadá si nesmírně vysoko, připadá si volný jako pták, jen se vznést a poletovat, letět, kam se mu zamane.

Svět mu leží u nohou. Ne, to by bylo přehnané. Svět se mu pod nohama hýbe. Po silnici se v závoji škvárového prachu prohánějí kluci na těžkopádných kolech. Babka sype slepicím. Dědek bafá z fajfky. Tamhle nějaký strejc kropí záhony a nahatí haranti, úplná cikánata, s nadšeným řevem probíhají proudem vody, chladivé perličky se rozstříkují na všechny strany, zasahují i strejce s hadicí a ten dobromyslně hartusí a posílá ty nezbedníky do horoucích pekel. A tamhle vyrostly nějaké chatičky, jedna jako druhá. Před nimi na trávníku rozhozená těla v barevných plavkách a... Ne, to snad není možný! Má? Nemá? Má?... Chtělo by to triedr! jása v duchu Bárny a polyká.

„Co tam, Barnabáši, děláš?“

Bárny sebou trhne, odpoutá se od milých blízkých dálav tolik rozehrávajících představivost a přenáší pohled do bezprostředního dola, kde nějaká ženská, rozhodně nepodobná paní Táně, narvaná do černých dvojdílných plavek, zaklání hlavu a stíní si rukou oči.

„Slez dolů!“ povykuje.

„Táta! Táta!“ běží k ní nějaké děti a mávají na něho.

Dědeček si nevymýšlel. Vypadá to, že jsem se oženil. Zdá se, že máme děti. Jsem v budoucnosti!

„Nojo, vždyť už jdu!“

Střešní okénko je naprasklé, Bárny ho doráží a prolézá na půdu. Za chvíli je dole. V obývacíku se moc nezměnilo. Trochu se pokuchyňstil. Přibyla polička s kořenkami. V rohu pod krajkovou dečkou podřimuje televizor a mezi stolem a oknem se ke zdi tiskne nová válenda. Na stole zbytky od oběda. Pod stolem zrnka vařené rýže, útržky papírů, pastelky a nějaké hračky.

„Podívej se do zrcadla, jak vypadáš,“ povídá mu ta ženská. „Hotovej komeňík!“ Pak se rozvzlyká: „Já se z toho už jednou zvenčnu. Nádobí není umytý, děti vyváděj jak z divokejch vajec, ten bordel, co tady nechaly, a pán si vyleze na komín, vypadá přitom, jako by jím prolez, a ještě v podvlíkačkách, ale já ti je extra prát nebudu,“ přestává vzlykat, „když jsem prala už včera. Na takovej život se já můžu vykašlat...“

„Já taky,“ odvětil Bárny a už byl zpět v krbu a soukal se vzhůru, stále výš za světýlkem, tam, kde je ticho a budoucnost. Sakra, ta má ale vyřídilku. Proč si ji asi vezmu?

Vytáhl se za okraj komína a opět byl na střeše a zase v létě.

Zapomněl jsem na ten triedr, napadlo ho a podíval se, zda se u chatiček někdo sluní. Za těch deset let muselo dorůst nové pokolení, těšil se. Ale chatičky byly tytam, les byl tentam, po louce se zem slehla a vydávala nedokončené paneláky.

Bylo větrno, zataženo, slunce jako by už věky nesvítilo. Bezprostřední okolí jinak vypadalo skoro stejně. Kluci dřepěli v příkopě, kolem poházená kola, slepice kdákaly, strejc okopával záhon.

Přeletělo letadlo. Všichni se zvedli, kluci na ně mávali, strejc volal na někoho v domě, aby se běžel podívat, že letí letadlo.

Hele, letadlo, řekl si Bárny. A vypadá úplně stejně jako před dvaceti lety.

„Koukej, fotřík je na střeše,“ zaslechl zdola něco, co zřejmě slyšet neměl. Stál tam výrostek v odřených manšestrákách.

„Tati, co tam děláš?“ zamával mu.

„To já jen tak,“ zavolal Bárny a taky mu zamával.

Ze střechy bylo vidět zadní kolo motocyklu a zpod střechy se ozvalo: „Podej mi, kurňa, ten francouzák!“ A syn zmizel.

To jsem si vychoval děti, pomyslel si Bárny a přelezl na odlehlý svah střechy, zapřičil se patami, lehl si a civěl pánubohu do oken.

Šla na něj dřímota.

Radši vstal a prolezl střešním okénkem, které bylo zase naprasklé a které opět dorazil. Z půdy slezl po žebříku do patra a po schodech seběhl do kuchyně. Býval to dřív obývací. V ní prázdnost. Na stěnách přibýly plakáty s motocykly a vedle krbu visely nějaké diplomy a vavřínový věnec. Žena nikde. Že bych ovdověl? Ne, to by se na kanapi nepovalovala ta olbřímí podprsenka, vyvrátil si hned prvotní domněnku. Kde může být, pomyslel si. Pod krajkovou dečkou stále stejný televizor, u okna tatáž válenda.

Podíval se z okna. Ona ženská byla po deseti letech ještě silnější. Drbala přes plot se sousedkou.

Vlezl znovu do krbu.

V půli výstupu si vzpomněl, že se ani nepodíval do novin, co je ve světě nového, a přitom se povalovaly na stole. Ale co může být nového, když tady je to stále stejné, řekl si a soukal se dál.

Opět bylo léto. Počasí jak malované. To kulaté nad hlavou sálalo a kolem dokola bylo mrtvo. Paneláky byly už hotové, ale okna bez záclon, lodžie bez třepetavé kapitulace pln.

Ze zdola zaslechl hlasy. Trochu se vyklonil. Stály tam dva kočárky a kolem nich devět nebo deset cizích lidí.

Ujela mu noha. Zachytil se jen tak tak.

Ti dole vzhlédli a němě, s otevřenými pusami na něj koukali. Pak ta ženská, kterou už dvakrát viděl, si dala ruce v bok, rozkročila se, zaklonila se a zařvala plukovníckým hlasem:

„Slezeš dolů, ty dědku bláznivá!“

Rychle pryč komínem, uvědomil si Bárny, a zpět a zpět!

Z toho vedra se mu musela zatočit hlava, nebyl už taky nejmladší, bylo mu o třicet víc, ačkoli si to nechtěl připustit. Buď jak buď, skončil na zemi nedaleko hloučku příbuzných.

Na zemi ležel důchodce a bylo mu přes třicet a měl život ještě před sebou.

Tenkrát málokdo věděl o komínech času. Kdo by taky tenkrát prolézal komínem. A kominíci, to byli lidé, kteří pouze vylezli na střechu, šťárali se v temném jícnu štětkou nebo do něj spouštěli kouli. Anebo tam ani nelezli a za stovku a za panáka dali potvrzení, že je komín v pořádku.

No, půjdeme si lehnout. A ráno ať vás vidím na střeše! Spouštíme se zpět přesně o sedmé a na nikoho se nečeká. Při troše štěstí můžeme ještě stihnout Bárnyho kremaci. Dobrou noc.

1984

Solitér

Když se za tmy vracím domů – a doma je tam, kde přespáváme –, svítící Sídliště mi, nevím proč, připomíná vánoční betlémy z dětství. Čekám na autobus a očarovane se dívám, jak se každou vteřinu rozsvítí nějaké okno a jiné zase zhasne. Jako když večer na fotbale sledujete místo těch dvaadvaceti upocenců protější tribunu: ustavičně vybuchují supernovy zapalovaných cigaret... Za jedním takovým oknem přespávám nejméně dvanáct let.

Mohlo to být minulý týden, třeba i předminulý nebo ještě týden předtím. V tom denním frmolu mnohdy ani nerozeznáváme týdny od sebe. Dokonce jsem přestal skuhrat, že ráno odcházím za tmy a za tmy se opět vracím. Nevnímám to. Přestávám dokonce vnímat i roční období.

Vracel jsem se tedy na Sídliště a jako obyčejně přetékal nenávisť, protože já všude vidím samé nepřátele. Neustále se musím pohybovat ve smečce plné netečnosti nebo bezohlednosti nebo agresivity a dávám si pozor, protože každý se mě snaží nějak poškodit, urazit, okrást. Cestou domů nenávidím řidiče autobusů, protože nejezdí na čas, protože jsou bohorovní a k davu čekajících předjíždějí důležitě, jako bychom tu my byli pro ně. Nenávidím útočníky na prázdný autobus. Baby, tak dva prdy do smrti, se div nepřerazí a vzlétávají po strmých schůdcích jako vlaštovky k hnízdu. Sednout si, sednout! Nenávidím sedící. Dopadnou na sedadlo s výrazem vítězů, pak se zatváří majetnický, jako by na to místo měli dědičný nárok, a celým svým posezem dávají najevo, že my stojící s nimi nemáme zhola nic společného. Nakonec, a to je snad nejhorší ze všeho, přestáváme pro ně existovat. Dřív jsem některé sedící míval i rád, ale módu

hlubokých výstřihů odvěkl kamsi čas. Zvlášť nenávidím ty dvě tlustice, jak se ráno co ráno tísní na sedadle pro invalidy. S takovou nenávistí se nežije zrovna nejsnadněji, zvláště když stačí představit si, jak by nám všichni v případě tísně rádi a nezištně pomohli.

Nějaký přerostlík se celou cestu kymácel vedle mě a loket ruky, kterou se držel tyče, mi strkal do obličeje. Celý vztekly na dlouhána jsem vypadl z autobusu. V chůzi jsem dával knihu do brašny, a nějak se jí, mrše, nechtělo. Cpál jsem ji totiž do jiné knihy a podařilo se mi zohýbat stránky u obou.

„Pane Karvaj...”

Leknutím jsem sebou trhl a otočil se jako na obrtlíku.

Soused smekl klobouk. Za ta léta mu ale pořádně prořídly vlasy! Přesto to musel být on. Byla to tatáž nahrblá postava jako někdy před deseti jedenácti lety, když se hrabal v motoru otlučeného a rezatého, ale tenkrát ještě pojízdného žigulíka, když se narovnal a špinavou rukou si otřel zoufalé, zpocené čelo a znovu se s povzdechem sklonil nad pacientem. Měl tenkrát ve výfuku bramboru, ale neřekl jsem mu to, protože by si myslel, že jsem to udělal já. Byl by se v tom motoru nemusel tak dlouho hrabat. Nyní měl místo montérek kabát a na čele místo černé šmouhy vrásky. Zdalipak má jeho paní vlasy stále tak černé jako havrany na sněhem zapadané skládce za Sídlištěm, napadlo mě. Spatřil jsem ji pouze jednou. Mlčeli jsme spolu ve výtahu, každý ve svém rohu. Ona se vracela z Města s nákupem a já s prázdným kbelíkem od kontejneru. To bylo v oněch dobách, kdy se možná dalo ještě leccos změnit, něčeho dosáhnout, v něčem pomoci, kdy jsme si ještě mohli představovat zelenající se trávníky a rozkvetlé stromy, kdy jsme ještě mohli poukazovat na různé nešvary, rozčilovat se kvůli správcové beroucí peníze za nicnedělání a otravovat poslance záležitostmi, které on už tenkrát vzdal a které šly mimo něj. Tenkrát

jsme se všichni nějak minuli a cizí jsme si dodnes. Známe jen pár příjmení, pár čísel bytů, boty pohozené na špinavém linoleu přede dveřmi.

„Dlouho jsme se neviděli...,“ řekl. Vyrovnal se mnou krok. Šel mi po levém boku. Jsem strašně nerad, když mi někdo jde po levém boku.

„Dlouho, a přitom jsme sousedi, že?“ řekl jsem, jen abych stále nemlčel a on si mé mlčení nevykládal jako nezdvořilost.

Zastavili jsme se a nechali projet loudající se černý vůz. Zase si někdo vozí prdel za státní, pomyslel jsem si. Asi tu dočasně bydlí nějaký hlavoun, než se za ním přistěhuje manželka a než mu najdou něco lepšího ve Městě. Babička v květovaném šátku peskovala vnučku, která mu málem vběhla pod kola.

„Z práce?“

„Z práce. A co vy?“

„Taky,“ odpověděl a dodal: „Je to blbákov.“

„Kde není,“ dal jsem mu za pravdu. Tím jsme se na chvíli vyčerpali.

Proplétali jsme se mezi parkujícími vraky a zdálo se, že jiskřička načatého hovoru dohasla. Ani jeden jsme nevěděli co říct. Konečně jsme se dostali na chodník u našeho bloku.

„Ten věžák svítí i večer,“ podotkl soused a mávl rukou kamsi za sebe.

Otočil jsem v chůzi hlavu a na tu vteřinku, než zmizel za koncem bloku, jsem poprvé spatřil, že skutečně svítí i večer.

„Svítí i v noci,“ dodal soused a šátral v kapse po klíčích.

„Já myslel, že jenom ráno, když tam začínají dělat. Teď by tam mělo být přece vyliďněno.“

„To jsem si zpočátku myslel taky,“ řekl soused a podržel mi dveře. „Ale on svítí stále a mění znaky.“

Přivolal jsem výtah a podíval se do schránky. Nic. Taky dobře.

Soused srovnal dvířka své vypáčené schránky a zamkl ji.

„To už je letos nejmíň podesáté,“ povzdechl si. „A to platím na tu naši slavnou občanskou gardu tři stovky měsíčně. Co kdo může v mé schránce hledat, nevím. Mně choděj jenom složenky, pane Karvaj, mně píšou jenom úřady...“

„Jaké znaky?“ přerušil jsem ho.

„Vy jste si nevšiml? Jednou svítí jedno patro, pak zase jiné a kolmice schodiště...“

„Aha, to znám,“ nenechal jsem ho domluvit.

Nelhal jsem. Znáám to. Když v zimě ráno každý sám se sebou spěchá na autobus, tyčí se na obzoru komín a chrlí neuvěřitelně hustá oblaka kouře táhnoucí se k Městu. Za ním, kousek doprava, svítí osamělý věžák. A protože svítí tak nějak zářivkovitě a symetricky, řekl bych, že se v něm nenocuje, ale pracuje. Kolik může mít pater... Dvanáct? Třináct? Patnáct? Rozsvícená kolmice schodiště ho přetíná vejpúl a od ní se větví světla jednotlivých pater. Jenže já jako každý sídlišťan ráno spěchám s očima ještě zalepenýma spánkem a třesoucí se chladem. Nacpu se do autobusu, proderu se k místu, nad nímž skomírá jakés takés světylko, vytáhnu si něco na čtení a čtu a čtu, dokud nemusím ven. Pak si vydělávám na chléb svůj vezdejší, přičemž mě napadá, že bych si měl jako už tolik jiných najít nějakou práci blíž Sídliště, protože je úplně jedno, co dělám, hlavně že mě platí. Večer pak na své stanici zaklapnu knížku, vztekly na dlouhána a na jeho loket vystoupím a na onen věžák si ani nevzpomenu. Zády k němu chvátám na krmení do svého kotce v betonové králíkárně.

mlčeli jsme mezi čtyřmi stěnami výtahu a pohroužili se do četby vyrytých nápisů. Čenda je vůl. Polib si prdel. Lxíxžxux kxuxnxdxyx. Domovnice je kxuxrxvxax. Některé nápisy byly přeškrtané, jiné

zdeformované, zřejmě rodiči slabikujících dětí. Například slovo poštěvák se několika tahy patentním klíčem změnilo na roštěňák, ať si pak mrňous dumá, co to je, když to není nic. Ano, i zde žijí děti. O sobotách a nedělích je slyším dusat a hulákat po schodech.

Vystoupili jsme a šli každý ke svým dveřím.

„Stejně je to zvláštní,“ řekl soused.

„To teda je. Tak dobrou,“ já na to.

„Zajímalo by mě, co je to za dům,“ řekl jen tak mimochodem a strkal klíč do zámku. „Tak dobrou.“

A opět jsme si byli vzdáleni několik světelných let. Opět nás dělila jedna otapetovaná panelová zeď. Každý v jiném světě a zcela určitě velmi, velmi podobném. Vždyť jak se dají takové uniformní krcálky zařídit? Jak se mohou lišit naše obývací stěny naplněné sklem, dečkami a sem tam nějakými těmi knihami? Jak se může lišit obsah našich ledniček? Jaký může být rozdíl mezi programy našich televizorů?

V našem paneláku žije přes sto nájemníků. A přitom neznáme ani sousedy na patře.

Míjíme se v prostoru. Radši jedeme výtahem, jen abychom nepotkali nikoho na schodech, jen abychom nemuseli pozdravit babku stojící na chodbě, již věky se dívající z okna a čekající, až někdo živý na ni promluví a vysvobodí ji ze zakletí... Ale kdo by se s ní, prosím vás, bavit, když ji může pohodlně minout výtahovou šachtou!

Míjíme se i v čase. Vždyť stačí čtvrt hodinka i méně a jedeme v autobusu s úplně jinými spolucestujícími. Zpozdíš se třeba jen pět minut a kde je konec té zrzce na vysokých podpatcích! Jak říkám, stačí chvilka a potkáváme naprosto neznámé protichodce, cizejší a nepřátelštější.

Stále se míjíme, protože máme strach navázat kontakt, bojíme se jeden druhého. Přitom dnes už bezpečně víme, že v našem

vesmíru jsou i jiné rozumné bytosti, se kterými se ti šílenci vědci mermomocí snaží dorozumět a přimět je k návštěvě. Já osobně doufám, že politici budou mít aspoň v tomto případě víc rozumu. Vždyť Země je stále ještě ta hliněná koule, rozpraskaná ve výhni nenávisti, a praskliny jsou hranicemi větších či menších státek, které se před ostatními uzavírají stejně tak jako my, když se čtyřmi zdmi uzamykáme před sousedy a televizí sami před sebou.

Vešel jsem do obýváku a obrazovka přetékala chytráky v kravatách, kteří zaujatě debatovali o mimozemských kontaktech. Nejdřív jsem kravatám jenom zavřel hubu. Nakonec jsem je vypnul úplně.

Po večeři jsem si sedl s knihou a Marie si opět pustila program. Nějak jsem byl roztěkaný, nemohl jsem se soustředit a soutěžnímu pořadu Facka jako od tatínka jsem vinu dávat nemohl: jsem zvyklý číst při televizi, vtírající se mi do řádků z vedlejší místnosti. Řekl jsem tedy Marii, že půjdu trochu na vzduch. Neznatelně kývla hlavou.

Mrzlo. Sem tam se ještě někdo vracel z práce, ale většina králíků už zalezla. V ložnicích tma, život se zatím soustředil do obývacího a kuchyně.

Došel jsem na roh bloku.

Osamělý věžák vyzařoval jakési T křížené s L. Asi zapomněli zhasnout. Kdo by ještě teď dělal přesčasy? Kdo by ještě teď něco oslavoval? Prostě zapomněli zhasnout a energetická kontrola jim to spočítá. Však on je někdo udá.

Zapálil jsem si. Někdy si tak odměřuji čas: dám si ještě jednu a pak...

Ono „pak“ momentálně znamenalo, že když věžák po dobu jedné cigarety nezmění světelný obrazec, tak půjdu domů. Spát.

Vítr byl protivný, vlezlý, jak zimní vítr bývá, ale zajít za roh do závětrí jsem nemohl – neviděl bych. Ohýnek se pomalounku po-

lehounku přibližoval k ukazováčku a prostředníčku. Zpotvořené L přešlo v T.

Začalo mě to zajímat. Vykouřil jsem ještě dvě a mrzutě jsem si uvědomil, že mi v balíčku zbyla jenom jedna jediná. Na ráno ke kávě.

Že jsem si toho nevšiml dřív... Svítil ten věžák i tehdy, kdy jsme se tady doslova brodili bahnem, podle kterého nás každý ve Městě poznal a kvůli němuž naši bývalí spoluobčané nad námi ohrnovali nos? Svítil, když si tady děti hrály v rourách a ve výkopech a lezly po vlnitých střechách, pod nimiž ležel stavební materiál a na něm nějaký stavební dělník s cikánkou? Nebo jsme tenkrát neměli na nějaký osamělý věžák – solitér – čas?

Světlo se znovu změnilo. T. Roztrásl jsem se zimou. A na konci ulice se vynořily tři postavy a neúprosně se blížily tím známým pomalým, únavným, pochůzkovým krokem. Radši rychle domů. Garda nejdřív udeří a pak se ptá.

Vrátil jsem se do svého vchodu a nečekal ani na výtah. Byl stejně až někde nahoře. Ti, co bydlí ve vyšších patrech, se moc rádi vozí. Nenávidím je.

Z balkónu jsem se podíval na solitér. Věžáky bývají obyčejně naduté, odměřené, nepřístupné. Je-li jich víc pohromadě, vytvářejí lhostejný nenávidný dav, který se zastavil na vítězném pochodu a vyzývavě se rozhlíží. Kdo se mi odváží postavit? Kdo si to chce se mnou rozdat? Ale solitér svítí tak zářivkovitě a naléhavě. V jeho svitu je i něco slavnostního. I rozpačitého... Stojí tam jako nějaký kolohnát s kytkou gerber u nárožních hodin. A ona nepřichází a nepřichází. Nebo jako přerostlé dítě mezi prťaty. Nikdo si se mnou nechce hrát.

K solitéru žádná cesta nevedla, ani jsme s ní nepočítali. Nejdříve jsme se prodírali suchým bodláčím, pak jsme klopýtali terénem

připomínajícím pořádně vytižené tankové cvičiště, potáceli se mezi hromadami vybagrované zeminy a blahořečili mrazu, protože jinak bychom byli zabláceni nejméně po kolena.

V té tmě jsem musel zakopnout o nějakou traverzu či co, protože jsem najednou ležel mezi něčím, co docela dobře mohly být roztržštěné cihly. Poblíž se musel povalovat i nějaký drát, protože se mi něco zakouslo do kalhot a vyrvalo mi kus látky, když jsem se zvedal.

Nakonec nám v cestě stál pouze břidlicový pahorek. Hravě jsme jej zdolali, seběhli na betonovou plošinu a stáli solitéru u nohou.

Připadal nám proti našim blokům nebetyčně vysoký, i když je přesahoval nanejvýš o pár pater. Když jsem zaklonil hlavu, jako by se na nás kácel. Svítla pouze kolmice schodiště. U vchodu nebyly ani zvonky se jmény nájemníků, ani tabulka s názvem organizace, ani číslo. Okna bez záclon. Nic, nic, nic. Pouze pusto prázdnou vyzařující ze skleněných dveří. Schody. Zelené dveře výtahu. Žádné schránky.

Soused strčil do dveří. Zamčeno. Pokrčil rameny, ušklíbl se a řekl:

„Ještě to obejdem, ne?“

Ale i zadní vchod byl zamčený.

Jakoby z nesmírné dálky, jakoby z nějakého neskutečného světa – nepřipadá vám někdy, že žijeme ve více světech současně? – bylo slyšet rozjíždějící se autobus. Zkřehlé postavy se konečně dočkaly mobilního tepla.

Tady krom nás ani noha. Vlastně ano – po betonu přeběhla černá kočka, ohlédla se po nás, ušklíbla se a šustivě zmizela v suchém porostu, za nímž problesklo jakési světýlko.

Tam by přece nic nemělo být, napadlo mě.

„A co když je to hospoda?“ všiml si soused, kam se dívám.

„A co když jo?“ přijal jsem hru.

Šli jsme.

Tráva nám neochotně uhýbala z cesty, do níž se nám stavěly pneumatiky a na níž vybafávaly rozbité kry železobetonu. Trnkové keře nás chytaly za rukáv jako neodbytní žebráci. Líčily na nás potouchlé výmoly a zlí skřeti nám podráždili nohy.

Šli jsme.

Světýlko zmizelo a znovu se ukázalo. Mrklo na nás a opět zhaslo. Vzdalovalo se a přibližovalo, uhýbalo nalevo, uskakovalo napravo. Ale my šli. Nakonec poznalo, že se nedáme jen tak odradit. I zastavilo se, rostlo a počkalo na nás.

Vešli jsme do teplé zakouřené místnosti, prosycené šumem a smíchem. Zdálo se, že se zde všichni znají. Pokřikovali na sebe křestními jmény a tykali si i s hostinským.

„Lidičky, už se to nese!“ S těmi slovy před námi přistála dvě piva a u rohového stolu, řekl bych, že po delší přestávce, jinak bychom to byli slyšeli, spustila kapela. Přinejmenším stokilový, pečlivě zastřižený bíbr foukal do klarinetu a přivíral oči slastí. Stůl drmolil bendžem, bračem a mandolínou, pobrukoval cellem a lehoučce odřezával rytmus dvanáctistrunnou kytarou. U okna, které nás sem přivedlo a za nímž zářil štěstím solitér, stál opřený vozembouch a čekal na svou chvíli. Teď mu dobré vychování napovídalo, že je čas mlčet a poslouchat.

„... and the moon stood still on Blueberry Hill and lingered until my dream came true...“, zpíval si polohlasně soused s kapelou.

„Vy to znáte?“ divil jsem se.

„Jejda,“ usmál se a zavdal si z püllitru.

Báječná atmosféra z nás záhy udělala Tomáše a Ludvíka, kteří řvali s celou hospodou, že je lepší doma sedět a louskat buráky, hejhou, hejhou.

Kde se vzala, tu se vzala, stála u našeho stolu světlovlasá dívka v bílém svetru až ke krku, krásná jako švédská Lucie. Zmlkli jsme. Lucie se usmála a zvedla sklenici se svařeným vínem.

„Ať stále svítí! Vítejte.“

Ťukli jsme si. Ať stále svítí. My víme kdo.

Sklenice cinkly a po dívce jako by se zem slehla.

Při čtvrtém pivu jsme byli skálopevně přesvědčeni, že z nás musí mít solitér radost. Bylo nám dobře mezi lidmi a Sídliště se zdálo na hony vzdálené. Bylo nám jedno, že je nám nepřátelské, že nás snáší pouze na noc a ráno jásá nad naším odchodem, protože si bude moci beztrestně vylévat svou nenávist na důchodcích a maminkách s nemluvnaty, na bezbranných, kteří nemají kam uprchnout. Ale třeba se s námi časem sžije, i když to nikdy nebudou ty staré domy ve Městě, špinavé a s oprýskanou omítkou, ale důstojné domy s osobností, domy, v nichž se nejen přespává. Bývají chvíle, kdy si nenávist na moment odskočí... a vylévá se někde jinde.

„Už máte dost, hoši. Měli byste na luft, dokud jste jako lidi. Tohle není ledažáká hospoda,“ řekl nám dobromyslně hostinský.

A měl pravdu. Mrazivý vzduch nám udělal dobře.

„Hele, bliká. A nějak smutně,“ ukazoval Tomáš. „Je mu smutno, kámo. Smutno je mu, protože je sám a ty naše barrráky ho nechtěj vzít mezi sebe, kámo.“

„Tak to vidíš. Jak máme pak navazovat kontakty s jinejma bytostma, když se ani ty blbý baráky neuměj sblížit!“

„A když ani nerozumíme tomu, cccco nám chce říct!“

„To by vyřešil počítač...“ Nedořekl jsem, protože Tomášovi upadlo tělo. Když jsem ho zvedal, uvědomil jsem si, že jsem s tím počítačem neměl tak docela pravdu. Solitér chce kontakt s námi, ne s počítačem. Tohle je náš problém, je to nějaké poselství pro nás. A důležité je hledání, ne cíl. Copak může někoho těšit koš

plný křemenáčů zakoupený někde v putyce nebo zboží schované pod pultem nebo počítačem dešifrované poselství? Vlastně ano. Někoho to uspokojovat může, ale nás by nemělo.

Klikatili jsme to k solitéru, padali a vstávali. Blížili jsme se k němu přískoky.

„Je to poselství, brrrácho,“ motal se mi jazyk.

„Jasná zpráva, kámo.“

Tomáš zabušil pěstí do skleněných dveří, až jsem měl strach, že je rozbije. V rozjaření jsem do nich kopl. A rázem jako čertík ze škatulky odkudsi z nitra vyběhl pravý, nefalšovaný prdch v uniformě vrátného a na zadku futrál s pistolí.

„Co se sem serete?“ ječel za dveřmi a úžasné bylo zjištění, že i slabé sklo dodává odvalu.

„Svítí titititi barák!“

„Nic mi nesvítí. Táhněte do hajzlu!“

„Vážně ti svítí barák. Pojd' se, dědo, podívat!“ přesvědčoval ho Tomáš a lákal ukazovákem ven.

„Zmizte, a fofrem,“ vyhrožoval dědch.

Poklepal jsem Tomášovi na rameno:

„Kašlem na něj, brácho. Jeho chyba.“

A zmizeli jsme v pekle zrezivělých traverz a polozasypaných pastí na mamuty, obrostlých suchým plevem.

Ještě jednou jsem se otočil. Solitér svítil a kolmice schodiště podpírala břevno světel nejvyššího patra.

„Hele, Tomáši, volá tě!“

Tomáš zrovna upadl. Neptal se, kdo že ho volá, jenom se převalil na znak, zvrátil hlavu a podíval se.

„Nojo, fakt!“ zazářil a bláznivě se rozesmál. „A teď volá tebe!“

Ale zářící L jsem už nespatrił, protože obloha najednou vybuchla jako při ohňostroji. Skoro jsem necítil obušky gardy, skoro jsem

nevnímal kopance. Bylo mi jedno, že mě kamsi vlečou, že se mnou smýkají, protože jsem již nebyl sám. Měl jsem tady svítícího kamaráda a Tomáše. Něco nám chce říct a my na to přijdeme. Všechno jde, jenom malé děti se musí nosit.

Kdyby mě ti, co za mě rozhodují, slyšeli, poprosil bych je, aby odložili kontakt s tou cizí civilizací, dokud se my nedomluvíme aspoň se solitérem. Je v nás ještě příliš mnoho nenávisti. Dosud jsme si neuvědomili, že je naší povinností dělat těm ostatním lidí. Až tohle dokážeme, potom třeba pochopíme i solitér, i nějaké ty mimozemšťany.

„Však my vám ty blbosti vytlučeme z hlavy!“

A tloukli nás a tloukli.

Než jsem úplně ztratil vědomí, zdálo se mi, že opodál stojí vrátný s pistolí na stařeckém zadku a nechápavě nad námi vrtí hlavou. Chtěl jsem ho nenávidět, ale nešlo to.

1984

Ryba a host

Rok stárl podzimem do zimy. Obloha už dávno ztratila svůj letní rozlet, zešedivěla a ohnula se k zemi. I ten svět pod ní zestaral. Větvení stromů se černalo proti nebi a podél chodníků se tísnilo provlhlé listí. Byl druhý listopad a déšť se mlžil jako sprej.

Byl druhý listopad a technik přijel už před sedmou. Líně vyklouzl z modré dodávky, zabouchl dveře, popleskal ji po masce chladiče a klátivým krokem došel k brance. Pro jistotu si nejdřív přečetl jmenovku a potom zazvonil. Ve směru hodinových ručiček pokračoval k zadku vozu a začal vykládat nádobíčko. Pohvizdoval si. Bylo mu třiatdvacet, uvažoval o ženitbě, život ho bavil a práce vcelku taky.

Zvonek přetrhl Hugovi ranní sezení. Zaklel. Pootevřel a zavolal na Alici, že už jde, ať nechodí, a rychle se upravil. Zahnal nedočkavostí rozpáleného Tomáše do patra, radši se uč, tohle tě ještě zajímat nemusí, a vyběhl do protivného jitra.

Technik zrovna skončil s vykládáním. Dobrýtro. Pan Bokvas? Hugo mlčky přisvědčil a odemkl branku.

Mládenec popadl dva černé kufry se stříbřitým pruhem a vešel do zahrádky. Rázoval k domu a jeho pištění šlo Hugovi na nervy.

Co je s panem...? zajímal se Hugo a ne a ne si vzpomenout na jméno postaršího mechanika, který k nim po léta pravidelně dojížděl. Ten už nedělá, šéfe, dostal lhotejnou odpověď a dál se neptal. Ale pískání přestalo.

Vešli do domu.

Kdepak je máte? Ve sklepě?

Ne, asi na půdě, měl Hugo na jazyku, ale odpověděl: Jo, ve sklepě.

Sešli po betonových schodech a zastavili se před olivovými pancéřovanými dveřmi. Mechanik odložil kufry. Ještě si skočím pro zbytek, řekl a schody bral po dvou.

Hugo osaměl. Hleděl na vybledlý žlutý nápis SOUKROMÝ KRYT 63BDE77 a na červené pečetě a najednou v něm bylo prázdno, které – jemu to aspoň tak připadalo – skoro v okamžiku opět vyplnil mechanikův dusot.

A jsem tady, oznámil mladík celkem zbytečně, odložil zbytek nádobíčka a přistoupil ke dveřím. Pečetě zkoumal přepečlivě, jako by je viděl prvně v životě. Pak se otočil: Můžete jít. Já to zvládnu sám.

Na chodbě čekala Alice s Tomášem.

Tak co?

Co by. Nic, odpověděl a podíval se na hodinky: Sedm pět. Skoro hodina času. A tobě jsem myslím řek, že se máš učit, ne? obořil se na Tomáše.

Potom těkal po domě.

Zatěkal do kuchyně: Alice si oblékla slavnostní černé šaty, ty s výstřihem do věčka, a běloskvoucí zástěru s krajkami. Slavnostně se načesala a slavnostně se namalovala. Oči jí zářily. Slušelo jí to.

Nedáš si panáka? zeptala se a hned nalila dvě skleničky.

Proč ne, řekl a napadlo ho, že si dneska nenalila poprvé. Ťukli si. Alice upila polovičku a postavila sklenku vedle dřezu. Chystala se opláchnout nádobí od snídaně. Tady už neměl co dělat.

Šel těkat o patro výš: Copak asi dělá Tomáš?

Tomáš neseděl nad učebnicí. Stál u okna a díval se do rozbíhajícího se dne.

Říkal jsem ti, že se máš učit, spustil, ale pak mu přišlo kluka líto. Že by za to mohla ta jediná sklenička? Měl by počítat, nejdou mu variace a kombinace. Dneska po nich moc chtějí. My tuhle látku

měli až v pětce. A stejně jsem všechno zapomněl. Dneska je to všude samej učitel. Jsou na ně moc přísný. Děti potřebujou trochu něhy a citu. Chtělo by to víc učitelek, třebaže jako všechny ženy jednají a uvažují mnohdy podivně.

Pohládl ho po hlavě. Syn sebou trhl, jako by čekal pohlavek. Chvilí se dívali spolu: Střechy a zdi, zažloutlé trávníky a línající keře. Jeřáby s havrany a rudými náušnicemi. Ojedinelá vznášedla se nesla nízko nad střechami vilek a rodinných domků, málem se dotýkala žlutohnědých špic modřínů. Před Mylerovými taky zastavila modrá dodávka.

Chtěl Tomášovi něco říct, něco obyčejného, ale nevěděl co, a tak radši neřekl nic a sešel do přízemí. Vzal si plášť a vyšel čekat na chodník.

Konečně spatřil známý černý vůz. Blížil se pomalu, jako by řidič v cizí ulici v cizím městě hledal číslo domu. Minul Huga a zastavil o pět metrů dál. Vystoupila žena ve fialovém, v tom neurčitém věku mezi padesáti a šedesáti, zabouchla a vůz se prudce rozjel. Letmo si upravila fialový přeliv, letmo pohlédla na číslo u branky a s úsměvem se zeptala: Pan Bokvas?

Ano.

Jsem vaše nová kurátorka. Posunula si řemen černé brašny a podívala se na zápěstí. Ještě to není tak zlé. To víte, nový rajón... omlouvala se a hned zamířila k brance. Tak kdepak ho máte?

V krytu, odpověděl a otevřel branku.

Tady musí být krásně v máji... To jsou růže, vidíte? ukázala na keřiky podél dlážděného chodníčku. Podívala se na vrata garáže. Vy máte auto?

Otec ho míval. To už je dávno.

Škoda že tenhle svátek připadá zrovna na podzim, takové smutné období.

Hugo pokrčil rameny.

Miluji květiny. Ta nádhera, když všechno voní, když je teplo, když ptáčci cvrlikají... Najednou se zastavila a ukázala nahoru do okna: To je váš syn?

Ano.

A jak se jmenuje, chlapeček?

Tomáš.

A jak je starý?

Osm.

Osm? Stejně jako můj vnouček, rozněžnila se. Ale je zvědavý, vidíte? A to by neměl. Kdo je zvědavý, bude brzo starý.

Jak to myslí? Že by byly paragrafy už i na tohle? Otevřel domovní dveře. Račte, řekl a snažil se, aby to znělo galantně.

Až po vás, usmála se.

Vtom vyšel mechanik. Ten tam byl dneska nějak dlouho, napadlo Huga.

Dobrý den, paní kurátorko. Hotovo. Pro jistotu jsem je zavřel všechny. Už bez pečetení.

Děkuji. To je v pořádku.

Obrátil se k Hugovi. Budu tady tak mezi sedmou a osmou. Našle.

Na chodbě se potkali s Alicí, která zrovínka náhodou vcházela do kuchyně. Obě ženy se pozdravily. Alice se omlouvala, že má práci, a kurátorka chápavě přikyvovala: To už je náš ženský úděl. A když za Alicí zapadly dveře, dozvěděl se Hugo, že má milou paní.

Sešli do podzemí. Kurátorka stiskla senzor a ustoupila. Šlápla přitom Hugovi na špičku boty a zavrávala. Hugo ji zachytil, omlouval se, byla to jeho vina, stál příliš těsně za ní, a ona tak trochu šibalsky řekla: Že vy jste taky kapánek zvědavý, vidíte?

Betonová zeď do sebe vsoukávala dveře a otevíral se pohled do před-síňky, míněné původně jako dezaktivací přechodová komora.

Kurátorka ji přecupitala a dotkla se dalšího senzoru. Hugo ji tentokrát radši nenásledoval.

Za dveřmi stáli oni. Stáli tam v bílých kombinézách. Stáli v zá-stupu a ve stejném pořadí jako každý rok:

Prateta Uršula (38 let, 50 let hibernizace, nemocná, AIDS).

Děda Bert (65 let, 32 let hibernizace, nemocný, rakovina).

Otec Erik (34 let, 35 let hibernizace, nemocný, rakovina).

A bratranec Marek se žlutou páskou na rukávě (42 let, 17 let hibernizace, potrestaný, extramatrimoniální sexuální styk).

Hleděli před sebe, skrz kurátorku, skrz Huga, skrz beton za ním, kamsi do jílu, nad nímž se z černé země zelenává tráva. Lehce bylo cítit hibernol. Huga zamrazilo, a když kurátorka řekla, že se má jít nahoru a pan Bokvas že má jít první, pocítil úlevu.

Jak dlouho ještě budu chodit první, myslel si, když stoupal stu-peň po stupni a za sebou slyšel kroky hibernizovaných předků.

Zmiz! zasyčel na Tomáše, číhajícího na chodbě.

Ale už tu byla Alice, chňapla zvědavce za ruku – Blbče blbá! – a vtáhla ho do kuchyně.

Hugo otevřel dveře do salónu!

Vešla prateta Uršula. Vysoké ženy ho přitahovaly. Bývaly takové noční chvíle, kdy si představoval, jak... ale za to se nosí žlutá páska.

Vešel táta Erik. Táta... Můžete se na člověka o pět let mladšího dívat stále ještě jako na svého otce?

Vešel děda Bert. Vypadal starší než posledně.

Jen jděte i vy, Marku, řekla kurátorka a Hugo údivem pootevřel ústa. Dneska to uděláme trochu neformálně, vysvětlovala. Hezky se posadíme, popovídáme si, dáme si kávičku, když bude paní

tak hodná, vždyť jsme jedna rodina. (Ona se počítá do rodiny!) Ten pohovor s potrestaným udělám až potom. Ne abyste to na mě někde prozradil. Spiklenecky mrkla. Je to koneckonců taky člověk. A vešla za Markem do salónu.

Hugo vrazil do kuchyně. Alice mlela kávu. Rovnou kafe pro všechny! Pohovor teď nebude! křičel. Natočil vodu do konvice a postavil ji na sporák. Žádný pohovor, slyšíš?

Nejsem hluchá, miláčku. To je snad její věc, ne?

Na podnosu vedle sporáku stálo na sedmi talířcích sedm šálků se sedmi lžičkami a v roli Sněhurky vystupovala bachratá porcelánová cukřenka. Alice odměřila sedm dávek, potom sáhla nahoru na mrazničku a napila se. Už aby to bylo za námi, povzdychla si. Ale docela je milá, ne? řekla Hugovi.

Konvice se rozpískala a Alice přelila kávu. Odneseš to tam? konstatovala. Přijdu hned za tebou. Jenom se trochu upravím.

Hugo popadl podnos. Otvírej mi dveře, řekl Tomášovi, který seděl na židličce u okna.

Už se to nese, zahlaholil do ticha a položil podnos na kraj stolu. Tomáš si zatím hbitě přisedl k tetě Uršule a žadonil, aby mu zas něco vyprávěla. Uršula se zmohla pouze na úsměv a pohlazení. Přece jen byla ještě poněkud tuhá. Hugo ho napomenul, že ani nepozdraví a hned otravuje, a roznášel šálky, z nichž se lehounce kouřilo. Tomáš sebou trhl a nesrozumitelně pozdravil. Uršula se na Huga podívala trochu vyčítavě. Kurátorka se pousmála.

Vešla našlechtěná Alice s mísou sušenek. Řekla jsem si, že něco malého na zub vám určitě přijde vhod. Postavila mísu doprostřed stolu, posadila se a přitáhla si svůj šálek kávy.

Kurátorka se natáhla pro dvě kostky cukru, upustila je do šálku a začala energicky míchat. Alice ji znepokojeně sledovala, měla původně takovou představu, že ten ubrus by měl být sněhobílý co

nejdéle, pokud možno až do večera. K její nesmírné úlevě se kurátorka zhostila míchání nadmíru úspěšně. Olízla lžičku, usmála se a řekla: Sedíme tady jako na pohřbu. Za vaší nepřítomnosti jsem informovala vaše drahé, že situace je bohužel stále beze změny. Pochopitelně chápu jejich zklamání, ale musí se obrnit trpělivostí. Bojuje za ně celá naše vědecká fronta. Jejich den dříve či později určitě přijde, jsem o tom skálopevně přesvědčena. Všem nám mohou pomoci svou důvěrou, která...

Ta mluví, jako když tiskne, pomyslel si Hugo. Ano, přijde jejich den a oni se vrátí mezi nás. Ale co s nimi? Oč lepší by bylo jednou dvakrát za rok zaskočit na hřbitov, sakra, nesmím zítra zapomenout tam zajít za ostatními, položit kytku, zapálit svíčku, zasmušile postát ve vzpomínkách, pak se letmo dotknout prsti a hurá pryč. Já se zmrazit nenechám. Stejně na to už nemáme. Natáhl se pro sušenku, tu si uvědomil, že jsou hostitelé, podíval se významně na Alici, ale ta jenom pokrčila rameny: dělej taky něco ty. Aha, zase máme záchvat emancipovanosti, řekl si a vstal a jako nějaká panská obcházel stůl a nabízel.

Kurátorka sáhla po jedné.

Děda si vzal taky jednu a bezmyšlenkovitě ji zastrčil do úst. Zdálo se, že ani neví, co žvýká.

Táta, ten se neupejpal a nabídl si rovnou pět.

Uršula zavrtěla hlavou. Musím držet tajli. I před padesáti lety žila v ustavičném strachu z obezity, to věděl Hugo z Bertova vyprávění. Vždycky však vypadala dobře a pomalu začínala vypadat lépe než Alice, už loni si toho všiml. Jako by vycítila jeho myšlenky, vzhledla a podívala se mu do očí. Hugo zrozpačitěl, ucítil na sobě Alicin pohled. Přešel k Markovi, který ho mávnutím ruky odmítl.

Museli jste mít docela prostorný kryt, snažila se kurátorka o konverzaci.

Táta měl rád pohodlí, ožil Bert. Kolik nás tenkrát bylo... Počkejte. To byl táta, to byla máma, taky brácha... Jako děti jsme si v něm často hrávali na ponorku. A při poplachu jsme dolů snesli infragril, lednička tam už byla a vždycky jsme ji narvali k prasknutí...

Je skutečně prostorný a máte na léta vystaráno, nevšímalá si ho kurátorka. Ne že bych vám to přála, ale neštěstí, jak známo, nechodí po horách. A doma je doma, to se nedá s nějakým veřejným hibernáři vůbec srovnávat.

... a pouštěli jsme si filmy. To byly časy! Dneska už poplachy nemáte...

Kurátorka se natáhla pro další sušenku. A co plánujete na dnešek?

Hugovi chvíli trvalo, než odvrátil užaslý pohled od neustále meloucího Berta. Asi zůstaneme doma, jako obvykle. Popovídáme si. A o čem? napadlo ho vzápětí. Co se stane za rok nového? Jo, kdyby člověk chyběl týden, to je pak novinek, ale za rok? Ono je stejně nic nezajímá. Musej mít pocit, že žijou ve zrychleném filmu.

... teď vám lítaj nad hlavama ty pitomý vznášedla a každou chvíli vám určitě nějaký spadne na hlavu. To nám nad hlavama lítalo le-dacos, lalala, ale aspoň jsme to neměli denně na očích jako vy...

Kurátorka lehkým pozvednutím ruky dala všem najevo, aby si Berta nevšímalí. V tom gestu byl i příslib pozdějšího vysvětlení. A proč byste zůstávali doma? namítla. Snad kvůli Markovi? Od čeho jsem tady já?

... v krytu bejvala tenkrát sranda, ne jako teď. Teď je tam jako v hrobě. Ale mě stejně nikdo neposlouchá, povzdechl si Bert a oči mu zvlhly.

... a vůbec nejlepší bude, když se vypravíme do Centráku, aspoň přijdete na jiné myšlenky. Jak dlouho jste tam vlastně nebyli? Nečekala na odpověď a hned pokračovala: Divím se, že tam někdy

nezajdete. Letos mají novinku, to budete koukat. Hlavně Marka by mohla zajímat...

Mě stejně nikdo neposlouchá, vzdychal Bert.

Já bych šla, probrala se teta Uršula. Aspoň se zas jednou dostanu mezi lidi. Už týden trčím v tomhle baráku. Ráda bych byla venku častěji.

A co vám v tom brání? Za rok si vyrazíte zas, pan Bokvas vám určitě bránit nebude.

Já myslela být venku v jednom kuse, abych se nemusela večer vracet a zase...

Ale milá zlatá, to víte, že musíte jít večer spát. To by vám potom toho života moc nezbyvalo, a ještě byste mohla někoho nakazit tou ohavnou nemocí. Musíte být trpělivá, milé dítě, jednou vás vyléčíme.

Uršula měla zjevně jiný názor, ale neřekla už nic. Natáhla se pro sušenku.

Mně by stačilo jít ven, až mě budou moct vyléčit. Žádal jsem o to už několikrát a tímto si dovoluji žádat opět, prosazoval se Bert. Ale dneska bych si vyrazil. Mám chuť na cukrovou vatu, lala.

Tati, prosím tě, napomenul ho Erik.

Jen ho nechte, usmála se kurátorka, já mám vatu taky ráda. Ale to první mu Ústřední hibernizační ústav nepovolí. Obrátila se na Berta: Ztratil byste úplně kontakt se světem, pane Bokvasi. To byste se už rovnou mohl nechat pohřbít. Jak říkám, musíte být trpěliví, přátelé. Stále jste na tom lépe než Marek. Vy můžete například volit. Podívala se na hodinky. Za chvíli začnou Informace. Mrkneme se na ně a pak půjdeme, rozhodla. Pane Bokvasi, buďte tak hodný a pusťte to už teď, třeba dávají něco pěkného.

Běžel přímý přenos koncertu z jakéhosi sídliště. Půlku salónu zaplnila kapela se zpěvákem, v pozadí se šedaly mamutí paneláky.

Zpěvák Huga nezajímal, protože za kapelou se do rytmu pohupovala skupinka třicetiletých čtyřicetiletých mamin. Kosmetikou zakryly ty nejhorší škody a zjihlé písničkami, které Hugo tolik nenáviděl, zapomněly na všední den, zapomněly na všední starosti, které jim stále ještě nedokázaly zevšednět, dětem to ve škole šlo, manželé nepili, všechno bylo k mání a za přijatelné ceny, a ony se pohupovaly, houpy hou, ty víš, že tě, lásko, mám rád, oči pokryté mázdrou sladkobolné něhy, a život byl báječný jako za svobodna. V tu chvíli byly ty holky skutečně krásné.

Jenomže potom se ztratily, ztratil se i zpěvák s kapelou a s paneláky a vystřídal je decentně vyhlížející hlasatel v černém. Shovívavě se pousmál nad předešlým pořadem, pak se zatvářil smrtelně vážně a zároveň slavnostně: Vážené dámy a pánové, nyní přichází na řadu program ke dni našich drahých, ke Svátku předků. Ano – Informace. Jistě i vy si rádi osvěžíte události roku. Přeji vám dobrý příjem.

Hlasatel zmizel a po koberci se překulila ohromná zeměkoule. Alice vstala, začala sbírat prázdné šálky, Hugo jí pomohl a společně odešli do kuchyně.

Co tě napadlo s ní souhlasit, vyjela na něho, dřív než stačil za sebou zavřít. Koupila jsem tři kuřata, včera večer jsem je vyndala z mrazáku, co s nima teď budu dělat?

Vrátíš je do mrazáku a dáme si je jindy. Vždyť se nic neděje.

Ano, pro tebe je všechno náramně jednoduchý, protože ty se nikdy o nic nestaráš a...

Má žena je na všechno sama. Je na tom bezmála hůř než vdova, protože se musí starat nejen o Tomáše, ale i o muže, který je učiněné budižkničemu, který se musí do všeho dokopat, a když se do toho dokope, pak neumí vyžehlit ani ty pitomý kapesníky tak, aby jim rohy zařezávaly, a ručníky skládá do prádelníku naruby.

Zřejmě by jí bylo líp, kdyby mohla žít v pocitu věčné a spravedlivé zahořklosti vůči mně a celému světu a jako kvočna přikrývat křídlem nešťastného Tomáška, který po mně zdědil jenom ty horší vlastnosti. A zase se u nás schyluje k hádce. Vždyť jsme to dneska mohli nějak překlepat, udělat si pěkný večer, a ještě by zbyly dva krásné dny volna. Vždyť já ji mám stále rád a stále ještě mám na ni chuť. To jenom ten život pitomej nás nějak obrušuje a láska se nám vytrácí v nesvárech kvůli maličkostem, nad nimiž jsme dříve jenom mávli rukou...

... já do toho Centráku zkrátka nepůjdu. Jdi si tam s nima sám, s Uršulou ti bude určitě dobře a dej si pozor, ať nakonec nedopadneš jako Marek. A těch peněz co to bude stát!

To nemyslíš vážně. Co když se mi někdo ztratí?

Nesmíš myslet hned na nejhorší. Ostatně, jsou to tvoji příbuzní.

Děda je dneska nějak divnej.

Neměl jsi jí to odkejvat jako nějaká baba.

Tohle zabořelo. Praštil dveřmi. To bude zas víkend, do háje!

Vrátil se do salónu. Kurátorka, Marek a Erik se dívali na desáté oslavy Dne smíření, halou maširovaly zástupy s prapory a kyticemi, Bert podrímoval a Uršula s Tomášem si přenesli židle do rohu a tam si něco špitali.

Hugo se rozmrzele posadil, chvíli se díval, pak mu ztěžkla víčka. To se to vleče... Jenom aby se dneska něco nestalo. Jako před sedmi lety při předposledních volbách, jak ji tenkrát přivedli policajti. Ten starší zasalutoval a řekl: Nepostrádáte někoho? A Hugo stál v brance jako blbec, protože nikoho nepostrádal, ani neměl čas někoho postrádat, když Marek dělal potíže a oni museli uklidňovat kurátora a doma byl binec a kurátor napařil Markovi pět let navíc. A tak stál jako blbec a koktal ééé ééé a vtom z vozu vylezl druhý policajt a za ním se vyloupila Uršula, a k tomu ještě v Aliciných

šatech. Přes prsa je nemohla dopnout. A ze všeho měla srandu. Poflakovala se kolem Živáku, a když jsme tam jeli podruhé, chtěli jsme po ní průkaz, vysvětloval starší polda. A my jsme ho neměli, co? obrátil se na Uršulu, která špulila rty. Když marodíme, co? Mladší polda Huga poučoval: Příště zamykejte všechno, i šatník. Jako byste měli doma kriminálního. Uršula pohodila hlavou jako puberťačka a odfrkla si. Z případu naštěstí nic nedělali, ani pohostit nechtěli, že hned jedou dál. Třeba i policajtovi někdy zdrhne zmrzlík.

Melodický hlas ho nepříjemně vytrhl z dřímoty:

Zhlédli jste Informace a teď jistě vyvedete své drahé na procházku, ukážete jim nové krásy našeho a vlastně i jejich města. Přeji vám dobrý den a za rok na shledanou.

Můžeme jít, řekla kurátorka. Bylo to zajímavé, vidíte?

Centrální park zábavy a poučení nebyl daleko ani blízko. Pro toho, kdo byl pojízdný, se vyplatila jízda vozem. Kdo nebyl, určitě dal přednost procházce, zvláště když konečně přestalo mžít. Toho dne jela vozem snad celá ulice. Tak nějak by to Alice řekla a v hlase by měla výčitku i rezignaci. Nojo, holka zlatá, kde na to vzít při čtyřech zmrzlících.

Bokvasovi kráčeli zvolna a v dvojstupu. V čele Erik s Bertem, za nimi šla Uršula s Tomášem, nakonec Marek s kurátorkou. Lichý Hugo to neměl lehké. Povinnost hostitele mu kázala vést, jenže odpovědnost potomka velela uzavírat tvar, a tak běhal kolem nich jako ovčácký pes. Tu prohodil pár slov s tátou, tu napomenul Tomáše, aby zvedal ty nohy pořádně, kdo má stále kupovat nové boty, na vyhazování rozhodně nemáme, tu zapřádal hovor s kurátorkou, taková otřepaná témata to byla, jenom aby si nemyslela, že ji přehlíží, že nemá úctu k úřadům, k nimž sice úctu zrovna nechoval, ale

neúctu se neodvažoval dát najevo. Pak je obešel zezadu, poplácal Marka po rameni a Markův pohled a Markovo ucuknutí mu daly přejít chuť na to, aby s ním byl letos ještě nějak důvěrný. Postoupil vpřed, usmál se na Uršulu, zhodnotil s dědou počasí, oběhl je zepředu, prohodil pár slov s tátou a tak dál.

Široké prostranství před Centrákem se bělalo předky, jimiž pročernávali potomci, profialovávali kurátoři a prohnědávali policisté. Na administrativní budově, na niž měl Hugo nepříjemné vzpomínky, vlály černé a bílé prapory. Hlavní bránu s nápisem VÍTEJTE ZAS MEZI NÁS! zdobily girlandy chryzantém. Po obou stranách vchodu plápolaly věčné ohně a svět za nimi se zachvíval. Bezprostředně u brány se motali černě oděni pořadatelé, důležití postarší pánové s vlasy sčesanými dozadu a se stříbrnými páskami na rukávech, a rozdávali šňůry. Při odchodu vrátit, prosím, drmolili.

Hugo vyfasoval asi pětimetrový kus roztřepeného a notně umolousaného lana, dohlédl, aby se všichni chytli, a pak se s nimi vnořil do chumlu návštěvníků. Daleko se nedostali.

To je fronta právě na tu atrakci, kterou jsem vám slibovala, vysvětlovala kurátorka. Budeme muset chvíli počkat, ale vy to pro Marka jistě uděláte. A Marek vám za to bude vděčný.

Marek zavrčel cosi nesrozumitelného.

Tam nemusíme jít přece všichni, namítal Hugo. Stačí, když...

To jste na omylu, milý Hugo, mohu vám tak říkat? Když nás půjde sedm, má Marek sedminásobnou šanci.

A o co vlastně jde?

Nechte se překvapit, zamrkala.

Milý Hugo se tedy podvolil, zamontoval se s předky do fronty, která byla spíš chumlem, a stál.

Hugo stál, držel lano a díval se do zad bíle oblečeného šedesátníka se žlutou páskou, který si bručel sprosté nadávky a neustále

se kradmo rozhlížel. Hugo zneklidněl a rychle se přesvědčil, zda za ním stojí všichni. Stáli. Netečně. Pouze na Tomášovi bylo patrné vzrušení a nedočkavost.

Nudu čekání na chvíli rozehnal jakýsi pošetilec, který se snažil prorazit za jinou zábavou a jiným poučením. Podařilo se mu jediné – zamotat se s hadem svých příbuzných do šňůr skupinek stojících před Hugem. Vznikla tak roztomilá situace, kdy se všelijak podlézali nebo překračovali šňůry, škrtili se, dokud nepřišli na geniálně prosté řešení – pustit se.

Hugo se tím poučil, vytáhl šňůru z rukou svých drahých. Do kapsy se mu nevešla, držet ji v ruce mu přišlo nepohodlné, a tak si ji ovázal kolem pasu. Vzápětí toho litoval. Sprostý šedesátník už před ním nestál. Hugo byl jediný, kdo si toho všiml. Kurátor se bavil s jakousi dámou v černém, velice zachovalou a atraktivní paní, a před nimi se jakýsi plešatec, rovněž v černém, srdečně čemusi smál s dívkou v bílém.

Neměl bych je upozornit? váhal Hugo, ale pak si řekl, že mu po tom vlastně nic není. Je to jejich věc. Jeho věc zase byla, když se před lety Erik ztratil a jeho pak vyvolávali tlampačem, aby se dostavil do administrativní budovy u vchodu. A nikdo ho tenkrát neupozornil. A musela to vidět pěkná řádka lidí. Lidi jsou lhostejní, pomyslel si trpce. Zmrzlíci jsou solidární se zmrzlíky, potrestaní s potrestanými, fialoví s fialovými, jenom my na sebe kašlem. Úředník se tvářil vážně, až přísně, ale nakonec řekl: Jsme přece lidi, ne? Já to chápu, stát se to může každému, v tom mumraji jeden druhýho neuhlídá, ale od toho máme šňůry, ne? Ale to víte, hlásit bych to měl, že ano, pane strážmistr? U okna stojící pan strážmistr se dál díval ven, šťoural se mezi zuby a pokyvoval očepicovanou hlavou. Přece jen je to zanedbání povinné péče, pokračoval úřed-

ník. Nahlásit bych to správně měl... A tak Hugo sáhl do náprsní kapsy. Od té doby do Centráku nešli, až dnes.

Pohledte všichni na tohoto muže! vyzval je jakýsi hlas.

Čekající sebou škulbli, vzhlédli a mnozí si teprve teď všimli veliké obrazovky nad vchodem do atrakce, na níž se ukázala černovláška s křiklavě rudými rty a rozjařeně ukazovala na nevýrazného čtyřicátníka, který se zjevně necítil ve své kůži.

Jen se na něho dobře podívejte. Je to šampion dvacáté prvé jízdy Metrem za babku z boxu ven! Zvyšovala hlas. Metrem za babku z boxu ven je nový, progresivní typ loterie. První svého druhu na světě. Loterie humánní, nestranná, spravedlivá. A tento muž si vybojoval svobodu.

Šampion se pokusil o rozpačitý úsměv: Já ne, to prasynovec...

Je jedno kdo, protože los je přenosný, přátelé! vykřikla a obrátila se na vítěze: Na jméno se vás z pochopitelných důvodů ptát nebudu, ale jistě mi nedáte košem, když se vás zeptám, na kolik let jste byl vlastně odsouzen?

Muž něco zabrumlal.

Slyšeli jste všichni? Tento muž byl odsouzen na doživotí a od této chvíle je svobodný, je volný jako pták. A co jste spáchal, mohu-li se ptát?

Šampion se ošil, podíval se do kamery, jako by měl strach, že by někdo mohl poslouchat, pak se k dívce naklonil a něco jí šeptal.

Černovláška trochu ztuhla, ale okamžitě se ovládla, nasadila úsměv. Ano, vážení a milí, šanci má skutečně každý. Nuže, neváhejte. Otočila hlavu na druhou stranu. A co na to příbuzní?

Na obrazovce se ukázala skupinka asi patnácti osob.

Kolikrát jste se zúčastnili naší epochální jízdy?

Jedenáctkrát, odpověděl za všechny zavalitý chlap s lesklým obličejem a hrdě dodal: My na to máme, my...

Manželka do něho šťouchla a on nedopověděl.

Jistě máte všichni radost, konstatovala černovláska a hned pokračovala: Využijte příležitosti, dokud je čas. Už jen pouhopouhých deset jízd! Deset jízd za svobodu! Desetkrát z boxu ven!

Usmívala se, dokud obrazovka nezhasla.

Tenhle kšeft se státu určitě vyplatí, řekl si Hugo. A to netušil, kolik dělá vstupné. Když spatřil vývěsní tabuli, zděsil se. Nejenže nebyla obvyklá sleva pro děti, vojsko a studující, ale jedna vstupenka představovala jeho čtyřhodinový plat. Do prdele.

Konečně se dostali do ohrazené uličky, která jakžtakž omezovala předbíhání. Plešoun v černém baloňáku se začal zoufale rozhlížet, s ním se otáčel i kurátor, udržovaná dáma nahradila usmívající se masku nefalšovaným úlekem, rysy jí povadly a rázem vypadala na svůj věk. Neviděli jste někde mého tátu? Ještě před chvílí tady stál.

Jo, před pěknou chvílí, pomyslel si Hugo a zavrtěl hlavou.

Vy, vy jste ho přece musel vidět. Neviděl jste ho? útočil plešatec zoufale.

Ne, odpověděl Hugo přesvědčivě, a dokonce se mu dokázal dívat do očí.

Tady se nedá nic dělat, prohlásil kurátor. Nechte to na mně. Je to ostatně moje vina.

Máte pravdu, podpořila ho Markova kurátorka. Jděte to radši rovnou nahlásit, třeba není pozdě.

Štěstí že jsme ještě neměli vstupenky, poznamenala dáma.

Rodinka opustila frontu.

A najednou byl Hugo na řadě.

Sedmkrát, zahučel do okénka a podával bankovky kníraté matroně.

Ne, šestkrát, zarazila ho kurátorka, já dostanu vstupenku na služební průkaz.

Hugo převzal něco drobných a uzoučké jízdenky. Ve spodní třetině měly tři políčka, do nichž se měla vypsat libovolná čísla. Inkoustovka byla k dispozici hned za pokladnou a visela na provázku.

Za čtvrt hodiny se dostali k vlastnímu vchodu do atrakce. Uhrovitý výrostek zkontroloval, zda mají vyplněná čísla, a už je unášel eskalátor.

Opakujeme pravidla naší nové loterie Metrem za babku z boxu ven, burácely reproduktory. Hráči s označenými losy jsou povinni nastoupit do vlaku metra a nástup ukončit před uzavřením dveří vlaku. Kdo zůstane na nástupišti, je diskvalifikován a je povinen dostavit se neprodleně na stanoviště dozorcího, kde si ho ostatní rodinní příslušníci po skončení jízdy vyzvednou...

Sjížděli.

Své ovečky měl Hugo pod sebou. V sousedním pruhu jakási rodinka řešila své malé problémy s babičkou, která snad ani nechápala, co se s ní děje. Mami, drž se proboha toho madla, vod toho tady je, křičela obtloustlá ženuška se žlutou páskou a zachycovala rozkolísanou starou paní. Točíš se tady jako holub na báni, a kdybysem tě nechytla, tak nás smeteš všecky.

Že se jí v tomhle věku ještě chce žít, uvažoval Hugo, já na jejím místě už bych radši nebyl. Ale dost možná, že čím má člověk blíže k popelu, tím více lpí na životě. A takové ty řeči starých, proč odešel on, takový mladík, proč si smrt nevzala radši mě, to jsou jenom kecy. Kdyby přišlo skutečně na věc, ustoupil by starý mladému?

... revizor, který provede kontrolu losů a tarifní kázně cestujících, pokračoval neúnavný reproduktor. Komu bude souhlasit první nebo poslední dvojčíslí s číslem revizorovým, vyhrává hodnotný

upomínkový předmět. Šampión je však pouze ten, kdo uhodl všechna tři čísla. Na koho to číslo padne, ten může jít z boxu ven! Ano, ano, slyšeli jste dobře, vážení hosté, první cena...

Mami, proč se nadržíš? přehlušila ženuška hlasatele.

Scvrklá ruka se křečovitě chytila gumového pásu a rty cosi drmolily, ale byl to jenom třes, a schod za schodem mizel v podlaze.

Bokvasovi se postavili na okraj chumlu a záhy se přílivem dalších a dalších dychtivců dostali doprostřed. Huga pálily oči od zápachu hibernolu.

Potom se tunel rozduněl, zaplnil světlem a podél nástupiště se roztáhlo pět tak narvaných vozů, až se zdálo, že je uvnitř tma. Všech dvacet dveří se po vteřinovém zaváhání rázem otevřelo. Dav na nástupišti zahučel a vrhl se proti davu deroucímú se ven. Strohý hlas shůry vybízel všechny k urychlení nástupu a výstupu.

Vytrhli mi lístek! Vytrhli mi lístek! Já vyhrál a oni mi ho vytrhli! Pomoc! bylo slyšet bědování.

Konečně byli uvnitř. Všech dvacet dveří soupravy se rázem zavřelo a po vteřinovém zaváhání vlak vyrazil do tmy okružního tunelu. Hugo si při nastupování držel klopy pláště a teď nemohl dát ruce podél těla, nával ho nutil tisknout je na měkkou Uršulu, Hugo vážně moc nerad, ale ty ruce skutečně nejdou dolů, a tak dělal jako že nic a Uršula hrála jak rozespalá.

Jízdenky, prosím, ozvalo se mu za zády. Chtě nechtě musel uvolnit pravou ruku a ono to kupodivu a bohužel šlo. Vytáhl pomuchlanou jízdenku. Revizor se na ni podíval a zavrtěl hlavou. Uršula nemohla jízdenku najít. Revizorovi zasvítily oči.

Nevím, kam jsem ji mohla dát...

Tak to bude za padesát, milostivá, řekl revizor vítězoslavně a vytáhl bloček. Hra je hra, je mi líto. Každá hra je hra. Někdo vyhrává, jinej prohrává, jinej ani jedno, ani druhý, tak! mudroval.

Já ale nemám peníze, usmála se Uršula.

Ale máte tady někde příbuzného, ne?

Já jsem se prosím ztratila.

V tom případě...

Tak tohle je asi to provádění kontroly tarifní kázně cestujících, pomyslel si Hugo a nabídl se, že za tu dámu zaplatí.

Já vám děkuju, kavalíři ještě nevymřeli, co? usmál se revizor protivně a kluzce, sebral padesátku a podal Hugovi bloček. Další prosím! Ztrácel se v hloubi vagónu.

Jízda připadala Hugovi nekonečná. Vrátit ruce na klopy se neodvažoval. Už aby vlak zastavil.

Vlak poslechl, vjel do stanice a prodrali se ven.

Kam teď? ptala se Uršula.

Já chci cenu, ozval se Bert a mával orazítkovanou jízdenkou. Vyhrál jsem druhou.

Jasně, to je to nejdůležitější, smála se kurátorka. Přece takovou krásnou cenu nenecháme propadnout. Budete mít památku na celý život. Hned pro ni půjdeme.

Ten Bert je dneska nějak divný, zašeptal Hugo Uršule a kurátorka ho zaslechla. Starší lidé špatně snášejí kolísání napětí. S tím se zatím bohužel nedá nic dělat, pokrčila rameny. Nevšímejte si toho. Svým způsobem je šťastný.

Takže nám děda zblbl, my si toho nemáme všímat, to je normální, vyléčit ho nemohou, ale mátožit se bude takhle dál, dokud budou boxy mrazit.

Pojedeme ještě jednou? zeptala se kurátorka s pohledem upřeným na konec fronty.

Ne, odsekl Marek a všichni mu byli vděční.

Jak myslíte, řekla kurátorka lhostejně. Kam teď?

Nevím, váhal Hugo, podle toho, jak ostatní...

Já bych si teď docela šla někam sednout, řekla Uršula. To není špatný nápad, souhlasila kurátorka.

A co moje cena? hlásil se Bert.

Tak dobře, nejdřív půjdete pro cenu, rozhodla kurátorka, a potom se sejdem v restauraci. Já mezitím udělám s Markem ten pohovor. Přijdeme tak za půl hodiny. Držte nám místo.

Když se to vzalo kolem a kolem, Centrák nikdy moc zábavy a poučení nenabízel. Zkrátka, kdo se tam dokázal bavit, ten se pobavil, a poučení, to se ostatně může vylíhnout z čehokoli. Kolotoče a houpačky tentokrát odpočívaly pod šedými plachtami pokaňhanými ptačím trusem, který nedokázal smýt ani dlouhotrvající potlesk deštivých dnů. Zmrzlíci a dospěláci na houpačky a kolotoče zrovna moc nejsou. Trochu živěji bylo u stánků s tretkami a cukrovinkami, i když se nedalo mluvit o žádném návalu. Majitelé se zřejmě řídili starou dobrou zásadou lepší malá tržba než palec mezi dveře. Jedině u simulátorů všeho možného a u prostinkých střelnic a heren se hýbaly kšefty. A do všeho řičela hudba.

Snědá dáma u jedné boudy nazvala Marka fešákem, vybízela ho, aby se zúčastnil, a hlavou trhla ke vchodu, k němuž se trousili muži všeho věku a který všemi barvami vyblíkával nápis Sexoráma.

Půjdeme radši někam, kde je trochu klidněji, řekla kurátorka a vzala Marka za loket.

S Centrákem sousedil svět klidu, kam jen slabě doléhala změt zvuků, kam atrakce neměly přístup a kam nezaváněly teplé uzeniny a přepálený omastek. Letité stromy, husté křoviny a nepravidelně udržované trávníky, asfaltové cesty, porýpané lavičky a odpadkové koše nabádající k udržování čistoty – věci nás všech. Běhaví džogíni, šourající se penzisté, milenci hledající samotu. Ptáci, králíci a veverky. A za nocí pátravá světla hlídkových vozů.

Mlčky došli k umělému jezírku. Z nazelenalé vody posypané žlutým listím vyčnívaly hladké balvany a mezi nimi křížovaly kachny a labutě. U břehu poletovalo chmýříčko. Těkalo nahoru a dolů a do stran, váhalo kudy se dát. Pak se na cestě objevila mladá žena v bílém. Kráčela se skloněnou hlavou, tvář za spuštěnou záclonou narudlých vlasů. Neviděla, neslyšela. Chmýří se bleskově rozhodlo a pustilo se za ní jako zvědavý psík, jako Markův pohled. Po několika metrech se ten bílý chomáček nabažil, na chvíli se zastavil a pak se vznesl nad hladinu a stoupal, stoupal, až se ztratil na pozadí oblohy. Jako by nikdy nebyl. Žena zmizela v ohbí cesty.

Kurátorka si všimla Markova pohledu. Tak nějak vypadaly ženy mého mládí, poznamenala. Nepřipadají vám ta dnešní děvčata úděsná?

Marek se na ni podíval a pokrčil rameny. Moc jsem si jich nevším.

Většinou mají ránu. Člověk by se jich pomalu bál. Zdají se mi nemytá. Dost možná, že ta dnešní móda má vás muže přivést k rozumu, abyste si na ženách vážili spíš vnitřku než vnějšku. I když... vnějšek svým způsobem vždy vypovídá o vnitřku, například muži s bradkou bývají většinou potměšilí... Odmlčela se. Vy moc řečný nejste, vidíte?

Když já nevím, co bych... Nejsem zvyklej.

Jak se jmenovala? Zvedla k němu hlavu a tvářila se mateřsky.

Kdo?

Vy mi přece rozumíte.

Anita.

Víte, co s ní je?

Asi bude v boxu. Marek znovu pokrčil rameny a dodal: Je to dávno. Vlastně je to šest neděl a člověk by si řek, co je to proti věčnosti, a přitom je to dvaadvacet let. Denně jsem na návštěvě

u hodného Huga, denně civím na Informace, den co den do mě hučí nějaký kurátor a prodlužuje mi trest, život mi utíká skrz prsty, je to na cvokhaus, jestli mi rozumíte... odmlčel se, jako by se zalekl své náhlé řečnosti.

Já to chápu. Všechny naše případy jsou na tom stejně. Ale co chcete? Nejste v boxu za odměnu. A nemusíte být ironický. Hugo je skutečně hodný. Víte, co ho ta hibernizace stojí?

Mlčeli a dívali se na hladinu. Mezi listím byly vidět oblázky mihotající se na dně. Potom kurátorka udělala krok, Marek udělal krok a najednou mlčky obcházel jezírko. Marek při břehu, ona po jeho pravici, byla o hlavu menší, zavalitá, taková připrcatělá. Markovi to tak trochu, ale jen trochu připomínalo jeho sedmnáct let, když pořádal dálkové pochody s dívkami, o které se ucházel, ale ony mu říkaly, že je prima, že je jiný než ti ostatní, kterým jde jenom o to, a že budou přáteli, nic víc, a Markovi šlo přitom mimo jiné i o to, a jediným výsledkem byly kilometry a kilometry hlubokomyslných řečí.

Kdybyste mohl čas vrátit nazpátek, vyhnul byste se jí, protože je vdaná?

Já rozvody nezakázal, ušklíbl se.

Na to jsem se vás, Marku, neptala.

Ted' záleží na mé odpovědi, že jo? Když řeknu ano, tak jsem se polepšil, když ne, tak mi napaříte zase pár let navíc.

Ptám se jen tak.

Nevím. Byla taková... prostě jinačí. Ale to by záleželo na spoustě jiných věcí, na situaci a tak. Ta, co tady prve šla, se jí podobala...

A co když to byla ona?

Asi ne.

A co když? Stoprocentně jistý si nejste. Proč jste se nepřesvědčil?

Marek chvíli neodpovídal a pak řekl chraplavým hlasem: Já chci z boxu ven.

A kdo vám v tom brání? To už máte úplně jedno, jak se chováte.

Jak to myslíte?

Jak to říkám. Chytrému napověz. A já si myslím, že vy chytrý jste.

Marek se prudce zastavil. To nemůže být pravda!

Ale prosím vás! Nedělejte ze sebe takového naivku a pojdte, tolik času zase nemáme.

Takže ono je úplně jedno, jak se chovám?

Přikývla.

Takže se nikdy nedostanu ven?

Podívejte se, to záleží jenom na vás. A už se mě na nic neptejte.

Já vám stejně nevěřím. Je to provokace.

Vaše věc, odvětila suše. Půjdeme radši za ostatními, ne?

Marek se zamyslel. Náhodní chodci, kteří je potkávali, si mohli myslet, že zpytuje svědomí po pohovoru. Kurátorka se tvářila nijak.

Ošuntělý číšník zatím přidělil Bokvasovým stůl. Utěrkou, která si užila už své, opleskal umakartovou desku. Jen zaschlé zbytky zůstaly. Nakonec se bez zájmu o výdělek otázel, zda budou obědvat.

Ještě čekáme přátele, řekl Hugo. Zatím si dáme... no, třeba čtyři piva a jednu limonádu.

U kolegy, řekl číšník mechanicky a měl se k odchodu.

Jaké máte cigarety? zajímala se Uršula.

Zde je kouření zakázáno, madam. A odešel.

Všechno jde jen k horšímu, posteskla si Uršula. Já když si vzpomenu, jak se dřív mohli přetrhnout... Koukám, že to jde všechno od deseti k pěti, co, Hugo?

To víš, odpověděl neurčitě a ušklíbl se. Rozhlížel se po onom kolegovi.

A táhne sem, zachvěla se. Leze sem dovnitř ten mizernej podzim. Proč já musím žít furt na podzim. Věčně je mi zima. Dala bych teď přednost nějaké malé kavárničce.

Třeba nás pak Hugo ještě někam vyvede, zažertoval Erik a mávl po obsluze s pivem.

Uršula strčila ruce do kapes. V pravé narazila na jakýsi papírek. Zmuchlala ho a pustila pod stůl.

O Bertovi ani nevěděli. Bert byl duchem nepřítomen. Ruce měl pod stolem a nemohl se vynadívát na pozlacenou plaketku a nápis Centrální park zábavy a poučení. Převrátil ji. Přijďte zas! Sklonil hlavu, přiložil cenu k ústům, dýchl na ni a leštil ji o rukáv. Rozpačité pohledy ostatních nevnímal. Byl šťastný. Po dlouhé době měl jeden z jeho dnů opět smysl.

Jsou tady ta tři místa volná? zeptala se energická padesátnice. Její manžel a syn si už odtahovali židle od stolu.

Ne, ne, ne, čekáme ještě přátele.

Přiblížil se číšník. Nečekáte je už nějak dlouho? Tady ty lidi chtěj jíst a vy tady blokujete stůl, na pivo si můžete jít jinam.

Vy nám držíte místo? To jste hodní, zachránila kurátorka situaci. Už jste si objednali?

Číšník našpulil ústa, zhoupł se na patách a odkráčel. Hladová dáma se rozhlédla, s výkřikem objevila jiná volná místa a všichni tři zmizeli.

Po čtvrt hodině se číšník udobřil, přišel a dočkal se objednávky. A zanedlouho se Bokvasovi lopotili s houževnatými řízký Tajemství mrazáku s oblohou. Tak ošklivě se jmenovaly.

Tobě dneska nějak chutná, Marku, zašpičkovala Uršula. Můj synáček zas jednou hezky papá, smála se.

Marek zahuhlal, že je vyhládlej a že by si klidně dal ještě nášup. Stojí ti to vůbec za to? namítal Erik. Za pár hodin stejně dostaneš klystýr.

Na klystýr kašlu. Hlavní je ten pocit, že mám něco v žaludku.

Ty máš, Marku, nějak dobrou náladu, osmělil se Hugo a pak se tázavě podíval na kurátorku.

Kurátorka se usmála, zastavila naloženou vidličku na poloviční cestě k ústům a vysvětlovala: Chová se vzorně, trest mu nebude prodloužen, a tak má dobrou náladu. Na tom není nic divného. Já bych měla na jeho místě taky dobrou náladu.

Ještě jednou tady pro pána, objednal Hugo.

Obsluha se podívala na žlutou pásku a ušklíbala se.

A ještě jedno pivo by sis nedal? zeptal se Hugo a nebylo poznat, zda to myslí ironicky, či ne.

Marek přikývl a Uršula zvedla svůj prázdný püllitr.

Poznenáhlu se rozproudila zábava. Bert vzpomínal na mládí a na dávno mrtvé předky. Erik s Uršulou se nenechali zahanbit a nezůstávali za ním pozadu. Tu a tam i Marek něco prohodil. Hugo viděl svět úplně jinak: Bert byl pojednou naprosto normální. Kurátorka nevadila. Tomáš byl hodný a vychovaný syn, který naslouchá s pusou dokořán. A Uršulin klokotavý smích už sám o sobě budil dobrou náladu. Škoda že Alice s námi nešla, říkal si Hugo. Copak asi dělá?

Dobrá nálada ho opustila při placení.

Marek chyběl.

Hugo nechal zbytečně vysoké spropitné, jen aby se vrchního co nejrychleji zbavil.

Kde je Marek?

Asi šel na záchod.

Sejdeme se venku, řekl Hugo a zamířil k toaletám.

U tří mušlí stáli tři vážní pánové. Vzhledli, truchlivě se podívali na Huga a zase sklopili hlavy a soustředili se.

Hugo trhl za dveře jediné kabinky. Uvnitř ležel zkroucený muž ve spodním prádle. Vedle něho se válela bílá kombinéza.

Přibouchl dveře a vyběhl z toalety. Hej, mladej, slyšel za sebou. Neohlédl se.

Rychle pryč. Průser, vychrlil před restaurací, popadl někoho za ruku a vlekl ho za sebou. Teprve po chvíli si všiml, že táhne Uršulu.

Co se vlastně stalo? Marek tam nebyl? ptala se kurátorka.

Ne, a navíc tam někoho praštil a sebral mu šaty. A...

Kurátorka mu skočila do řeči. Tohle ať nechají na ní. Tohle je její starost. Bohužel je bude muset opustit. Je to nemilé a musí to nahlásit, ale je z toho hlava bolet nemusí, protože je to její vina a její problém. S tím, že by se Marek ještě někdy vrátil k nim do sklepa, ať nepočítají, až ho dostanou, poputuje do veřejnáku. Co ho to jenom napadlo, vždyť už byl jednou nohou na svobodě! Ještě jim popřála příjemný zbytek dne, který si nemají nechat zkazit, a byla tatam.

Marek šel napřed? zajímal se Bert a vytahoval z kapsy plaketu.

Ten Marek má stejně odvalu, řekla Uršula. Já bych měla strach.

Najednou. A co tenkrát?

To jsem byla blbá.

Hugo se polekal. Marka už vem čert, ale Uršula má určitě něco za lubem. A kdo to schytá? On, Hugo.

Odmotal si šňůru.

Chyťte se a jdem.

A šli.

Míjeli lákadla, která je nelákala.

Proplétali se, zaplétali a rozplétali až k severní bráně, aby je pořadatelé s gustem vrátili, protože tady dnes nejní žádněj východ, ale jenom vchod, východ, ten že je na jižní bráně.

Co jim tedy zbývalo?

Províjeli se nazpátek.

Proti nim si razila cestu ambulance a Hugo si namlouval, že veze toho zkroucenýho z hajzlíku, tudíž je naživu, protože sanita mrtvoly nevozí, a v tom případě to bude pro Marka sice tvrdé, ale zase ne tak tvrdé, jako kdyby zabil, ale to už byli u jižní brány a Hugo se konečně zbavil šňůry.

Prošli čestnou stráží věčných ohňů a nad hlavami jim uvadaly chryzantémy.

Na cukrovou vatu jste zapomněli, posteskl si Bert.

Mířili domů. Pomalu. Protože co by dělali doma? Dřepěli v křeslech? Civěli na sebe? Do holovize? Čekali na mechanika, na klystýr, na novou smrt? Takové čekání je pak nejlépe rázně utnout.

I ukázal jim Hugo nový park, který vznikl na místě stržené zástavby. Tady jste určitě ještě nebyli. Měli byste to vidět na jaře. Skutečná nádhera. Ale teď před zimou vypadá spíš pochmurně, zachmuřil se. A Erik park obdivoval, i Uršula řekla, že je krásný. Park byl smutný, jako bývá rozestavěný dům v zimě. Pouze ve větvích mohutného javoru, který jediný pamatoval, jak se zde skrýval špinavý dvorek s mechem mezi kočičími hlavami, hlučně hřadovali havrani.

Míjeli pak veřejné hibernárium, rozsáhlý komplex budov prý s deseti podzemními podlažími. Obehnán byl opelichaným a zahnědlým živým, v tuto roční dobu spíš dožívajícím, plotem a za ním, v hlubinách pískově žlutých budov, se směstnalo až třicet tisíc drahých příbuzných. Na jedno místo na zdi kdosi naplácal vápno, ale původní nápis stále prosvítal: Do mrazáků dejte radši maso!

Přestože dosud nenastala hodina ukládání, některé rodiny se už loučily. Nezlobte se, strýčku, ale výjimečně jsme si smluvili víkend s přáteli, čekají nás dneska na večeři a je to daleko. Za rok se přece zase uvidíme a všechno si v klidu dopovíme. A kdo ví, třeba už budete nastálo mezi námi. Mějte se moc hezky. Teď se můžeme aspoň v klidu rozloučit, později tady bude pěkný frmol. Budeme vzpomínat. Spěte sladce. My nezapomeneme. A pětadvacetiletý strýček odcházel a bylo vidět, jak se za sklem přijímacího salónu odevzdává do péče zřízenců. Rodinka spěšně nasedala: Pospěš si, prosím tě, co se pořád otáčíš? Jeho život bysem chtěl mít. Každý den svátek a nemakat. Prchali z místa rozloučení jako z místa zlého činu.

Ve veřejnáku to musí být strašné, hovořil Hugo. Jsem rád, že máme rodinnou komoru. Tak jsme stále pospolu. Když mi Alice dělá skopové na česneku, vždycky si na tebe, tati, vzpomenu, i tys ho prý měl rád, a připadá mi, že ho jíme spolu. Ale nejlíp ho uměla máma. Takhle žvanil Hugo a nikdo mu ze slušnosti neřekl, že plká.

Dospěli na jednu z hlavních tříd plnou výkladních skříní, kavárniček a cukrárniček. Uršula své přání z restaurace nepřipomněla, možná že zapomněla. Blížil se soumrak a za výklady lahůdkářství hořely svíčky a voskem skrápěly láhve, salámy, sýry, cukrovinky v hnědých plastických obalech. A mezi nimi reklamy! Tohle náš dědeček vždycky rád! Nezapomněli jste na maminku? A tatka si nedá?

Třída ústila na náměstí, v jehož středu se tyčilo monstrum – Pramen života, známější jako Živák. Pramen vytékal ochable ze štěrbin ve skále, na jejímž vrcholu trůnil mohutný vousatý muž. Na výstupku pod ním stál chlapec. Stál pevně a zjevně vychutnával pohled na druhého chlapce, který se o trochu níž zoufale při-

držoval skaliska. Zadeček mu sklouzával po neustále omývaném slizkém kameni a snášel ho přímo do klepet obřího kraba. Chlapeček řval hrůzou, leč vousatý muž patřil z výšin do dále, netečný k přízemním prkotinám. Propletence jeho svalů odpočívaly před důležitějšími úkoly.

Bokvasovi vhodili do vody pár mincí, sledovali, jak klouzají pod hladinu a usedají na zplihlé listí pomalu zanášející dno. To pro štěstí.

Chlapeček měl tvářičku zkrabacenou plácem. Jeho pevněji zakotvený druh se jenom díval. Pramen života vtékal do kruhové nádrže a na jejím okraji tři mohutné ženy s decentně malým pevným poprsím ukazovaly chodcům mohutné ohlazené zadky. Snily nad zrcadlením svých tváří.

Začalo mžít a setmělo se, ač do západu slunce zbývalo ještě půl hodiny.

Již odcházeli, když Erika upoutal muž s brejličkami, který se připoutával řetězem ke kandelábru.

Co to dělá? zeptal se.

Hugo se otočil. To je nějaký pomlouvač.

Chodci se zastavovali, utvářeli kolem pomlouvače kruh. I Bokvasovi. Kruh se rozrůstal a muž si dával načas. Omotával se skutečně důkladně.

A co bude dělat? zajímal se dál Erik.

Pomlouvat, vysvětloval Hugo šeptem. Pomlouvači vykřikují po ulicích lži a potom je odveze policie.

Tak proč je nenechají, když jenom lžou?

Jenom lžou? Lhát se přece nemá!

Erik se po očku podíval na Huga. To myslí vážně? Nic však neřekl.

Pomlouvač skončil, opřel se hlavou o studený kov sloupu veřejného osvětlení a spustil:

Ryba a host třetí den smrdí. Proč ryba třetí den smrdí? Protože je to mrtvá ryba a nastává u ní rychlá autolýza. Proč smrdí host a co má společného s rybou? Host se nám za čas okouká, všechno podstatné je řečeno, hledají se slova, ale nejde to, máme ho zkrátka dost. Jednou ročně máme takové hosty. Jsou studení jako ryba a stejně tak mrtví, třebaže se nám zdá, že jsou naživu. Jeden takový den za rok nám bohatě stačí, tři dni ani nepotřebujeme. Jak bychom si všichni přáli, aby nás jich někdo zbavil!

To není pravda! ozvalo se z kruhu.

Pomlouvač mávl rukou, jako by zaháněl mouchu. Pokračoval: Aby nás někdo zbavil těch nemocných a potrestaných a my nerušeně mohli užívat tří dnů pracovního klidu jako každý jiný víkend v roce a nanejvýš si jednou ročně touto dobou odskočit na hřbitov. Pokud možno v polední přestávce, nebo dokonce v pracovní době.

Půjdeme, zašeptal Hugo. Je to nechutné.

Ne, počkej, mě to zajímá, řekl Erik. Uršula jako zkamenělá zírala na vyzáblého brýlatce. Bert hledal cosi v kapse.

Ale ti hosté mají s rybou společnou ještě jednu věc. Představte si, že se najde někdo, kdo nám toto naše potlačované přání splní. Třeba už letos. Má pro to dobré důvody. Má k tomu i možnosti. Takovou armádu zmrzlíků nelze přece udržovat donekonečna. Ale co s nimi? Pustit je ven? Z toho by asi nikdo neměl radost. Možná ani oni ne. Musíme se jich tedy postupně nějak zbavovat. Kdo z nás by podezříval mechanika? Kdo z nás by podezříval přísného kurátora? Ta druhá společná věc, co mají s rybou, je totiž autolýza. Pokud do dvaceti čtyř hodin do nich nenapumpují zase hibernol...

Nedoposlouchali, protože v dálce se rozštěkal policejní vůz a všichni rychle ztratili o pomlouvače zájem. Ne, úprk to nebyl. Pouze se kvapně rozcházel jako pilní pracovníci po poradě na svá pracoviště.

Bokvasovi opustili náměstí. Vmísili se do proudu chodců, pak zvolnili krok a nechali se unášet k domovu, zatímco na pomlouvače se snášely obušky a slzný plyn, zatímco policisté uráželi zámek od řetězu, zatímco...

Opět začalo drobounce mžít. Po vozovce se táhla líná šňůra vozů a jejich světla zažehovala nepatrné kapičky vlhka, vlezlého vlhka, které se zákeřně vpíjelo do všeho. Běžící pás vznášedel s sebou odnášel den.

Hugo svíral Tomášovu vlhkou dlaň a díval se těm třem do bílých zad. Drželi se pohromadě, ale každý šel sám se sebou a k domovu poslušně jako ovce.

Hugo zvolnil krok. Mezi něj a ty tři se začali mísit další a další chodci. A kdyby mu ti tři chtěli utéci, nebránil by jim, pouze by pocítil nesmírnou úlevu, za niž by se ovšem hluboce styděl.

1987

Turista

Vidím ho, jak se zhmotňuje na posečené louce mezi kupkami sena. Několika dřepy a poskoky srovnává svou novou tělesnou schránku. Jen na okraj podotýkám, že mu docela sluší. Protahuje se a má pocit, že je celý zpřeházený. Lže sám sobě, dareba. Není nad pohodlnější cestování než s Intergalakturistem. Kdyby byl sám k sobě upřímnější, musel by si přiznat, že je pouze rozlámaný po včerejších devatenácti citových výlevech k přerozkošné Axaloš, vzpomínající na něj kdesi v končinách, kde Talitha našlapuje tlapou Velké medvědice. Voda se tam v jezeře leskla nazelenale a milostná Axaloš devatenáctkrát špitla ne.

Eudi teď cítí opět pevnou půdu pod nohama. Na této planetě je o něco chladněji, ale kožené boty rosa nestudí a kožené bundě na záda netáhne.

Je noc. Jak jinak. My přicházíme jedině v noci – už ze zvyku –, protože dříve patřilo k dobrému vychování nešdit vás o popisy velkolepých pohledů na zářící tělesa zjevující se na puntíkovaném pozadí oblohy. Ačkoli se nad tímto způsobem cestování už dávno zavřela hladina minulosti, domníváte se, bloudové, že nás tak vídáte dosud. Vždyť i my jsme o kus dál. My vás přece také nevidáme stále ještě drkotat se v dostavnících nebo zvedat prach v těch titěrných roztomilých aerovkách. Kdybyste skutečně chtěli spatřit, jak přicházíme, neskomírali byste před obrazovkami, ale vyšli byste ven, dívali se vzhůru – třeba na Perseidy – a něco si přáli. My nosíme štěstí, protože jsme šťastni. A občas nejen štěstí.

Eudi má pocit, že tu už jednou byl, i když na jiném místě. Možná se skupinou, možná s manželkou, možná už tenkrát sám. Od

té doby musela uplynout hezká řádka let. Těmito úvahami se však příliš nezatěžuje.

Vidím ho, jak zalézá do kupky sena a vzápětí usíná. Jak by ne! Čekám. Jsem placen hlavně od čekání.

Probouzí ho až sluneční zašimrání. Chlad mezi nocí a ránem zaspal. Protahuje se, zívá, vykonává potřebu a se zalíbením se rozhlíží po okolí.

Po nedaleké silnici brumlá zelený traktor s přívěsem. Vysoko nad poletujícími opeřenci se velebně nese Boeing 727 na své cestě do teplejších krajín. Po mezi se šourá dědek s kosou.

Eudi se usmívá. Život je přece tak krásný! A ještě krásnější je život rozdávat. Rozdávat ho plnými hrstmi v úzké spolupráci s půvabnými životodárkyněmi. Eudi se zatím ještě může usmívat.

Čeká, až dědek zmizí za terénní vlnou, až se kosa přestane blýskat v ranním slunci, a pak se zvolna vydává k silnici. Přeskakuje příkop a rovnýma nohama dopadá do šterku na krajnici. Sedá si do příkopu a se zájmem sleduje jakéhosi černého brouka, jak si razí cestu zelenými stonky.

Eudi má čas. Teprve za čtvrt hodiny se od motorestu Zdar, dvanáct kilometrů odtud, odpoutá bílý trabant s pražskou značkou a s řidičem, který se ukrutně nudí a který tuto vzdálenost navzdory ostrým zatáčkám urazí za necelých osm minut.

Kolem projíždí babka na kole. Obličej v černém šátku se na Eudiho zvědavě a zároveň přísně podívá, na řídítkách zařínčí bandaska a nohy v odraných teniskách dál vytácejí metr za metrem.

Neuplyne ani půlhodina. U Eudiho brzdí bílý trabant s pražskou značkou a ukrutně se nudící řidič otevírá dvířka.

A protože Eudi je dobrý posluchač, připadá Tondovi, jak se onen řidič jmenuje, že už dlouho nevzal tak sympatického stopa-

ře. Zdá se, že většina lidí, které mají pozemšťané rádi, je jejich dobrými posluchači. Proč ale posluchači mají rádi vypravěče, to nechápu.

Dusím se ve výfukových plynech. Kdy se konečně vzdáte aspoň těch dvoutaktů...

Proklínám svou profesi.

Naštěstí už po několika desítkách kilometrů začíná Eudi stále silněji vnímat dívčí touhu.

Tondovi je viditelně líto, že dál už pojede sám.

Eudi mu ještě zamává z prašné návsi obce, jejíž jméno nezajímá ani jeho, ani mě, ani vás, ani Tonda, a vrací se kus cesty zpět.

Aha:

Jana Koudelková: studentka střední ekonomické školy, dcera lékařky a vedoucího vědeckého pracovníka, štíhlá, drobná, celkem pohledná, romanticky založená, v osmnácti stále ještě panna. V táboře přátel ochrany životního prostředí se jí líbí. Je tu prima parta, a Jana navíc ráda pracuje v lese. Ráda vdechuje vůni pryskyřice, ráda naslouchá chrastí praskajícimu v ohni, ráda se dotýká něžňoučkých, ale již pichlavých boroviček, které větší část dne sází na přeorané mýtině. Odpoledne si jde na chvíli zaplavat, zahraje si volejbal, čte si, večer si zazpívá při kytarě a alou na kutě. Jana není ten typ, který by šel hned s prvním klukem. Už příliš dlouho čte mladosvětskou Sally a ví, že není žádný spěch, protože velká láska jednou zaručeně přijde a pak – možná i plánované rodičovství.

Velká láska zatím schází po pěšince ke srubům na břehu kalné řeky.

Jana sedí na pařezu a čte si Sýsovy básně, které jí někdy připadají až neslušné a které ji přesto čímisi přitahují. Však já vím.

*Pěšinka od tvých rtů ke klínu
je dosud neprošlapaná
Ale už přibývá záseků v sešitku tvého těla*

Jana vzhledne od těch veršů necudných a propadne se do modrých hlubin Eudiho očí. Na Intergalakturist je vždycky spolehnutí! Eudi se pro změnu propadá do hlubin jejího modrého trika. Zrozpačitělá Jana si prsty přičesává krátce střižené černé vlasy. Je to zkrátka láska na první pohled, kterou vaši vzdělanci nazývají coup de foudre.

Slovo dává slovo a slova se splétají v řeč, v níž je Eudi Janě stále sympatičtější. Eudi není žádný začátečník.

Zřejmě ani tady nejsem nadarmo.

Po setmění Jana nejde spát do srubu, kam si lehkomyšlná Olina brává na noc osmahlého kudrnáče Marka.

Janě tentokrát komáří nevadí. Jana tentokrát neslyší, nevidí, pouze párkrát vydechne ono známé souhlasné ne.

Ne, nejsem tady zbytečně.

Vidím opálením přepůlená ňadra vyhupující se zpod stahovaného trika. Později vidím i ona místa, která jiný básník nazývá temnými jetelišti.

Je to krásné.

Pro Janu až bolestně krásné. A čím krásnější, tím i méně bolestné.

Po chvíli vše utichá. A po další chvíli slyším to, co ten ničema říká snad každé:

*Vracívám se za noci
Snáším se a hebce*

*Přistávám na plošině
Tvého bříška*

*Jsi pohostinná planeta
A já tak sám
Nevím kam dřív
Ani kudy kam*

*Mám však ústa
A ruku
A ještě
Jednu ruku mám*

*Ale to není všechno
Čím tě ještě
Prozkoumám*

Slyším:

„To je krásné... To jsi složil sám?“

Ano, složil to sám, ale překladatelé se pořádně zapotili, aby tahle blbůstka dávala smysl i na jiných světech.

Slyším:

„Povídej mi ještě něco, Eudi. Eudi..., to je krásné jméno... Buď na mě hodný, Eudi...“

A Eudi je hodný. Až moc.

Usínají dvě hodiny před rozbřeskem ve srubu, který je tuto noc volný, protože Olina je u Marka, jehož spolunocležník Petr se v jiném srubu objímá s Marií, jejíž spolunocležnice Magda se toulá kdesi po mezích s Honzou.

Je ráno.

Eudi vylézá ze srubu, protahuje se, mžourá do vycházejícího červenáce. Říká si, že takovou hvězdu už někde viděl, ale stále si nevzpomíná kde.

Já to vím.

Jako památka na Eudiho poslední návštěvu zůstal zde nespočet rezatých božích muk roztroušených podél cest, postávajících na rozcestích, váhajících kudy se dát. Je na nich standardizovaný utrápený třiadvacetiletý vousáč a vlasatec, jehož lehkomyšlná matka až příliš snadno podlehla svodům vesmírného p/r/outníka.

Eudi si nemůže pamatovat všechno.

Ostatní sruby ještě spí. Spí i Jana, stočená pod dekou do klubíčka. Usmívá se ze sna jako děcko. Zatím se ještě usmívá, nechme ji.

Eudi mizí v lese. Kráčí zvolna, jako by se vznášel, ani větvička nezapraská. Ví, že kdybych i nadále šel za ním, spatřil bych, jak se zastavuje někde na pasece, jak usedá na bobek, sklání hlavu až k samým kolenům, hluboce se soustředí a nakonec mizí v duhovém oparu, který se ještě chvíli bude tetelit nad prázdným místem.

Ale co bych se za ním vláčel. Úkol jsem splnil nad plán a spěchám podat hlášení jeho manželce, vznešené Esedes. Teď už snad konečně dosáhne rozvodu. A já krom běžné gáže dostanu i prémii za úspěch. Časy jsou zlé a my, privátní očka, se máme co ohánět.

Jsem docela zvědav, jakou památku zanechá jeho druhá návštěva. Za seriózní informace se odměním, třeba nanebevzetím. Možná mě znáte, a pokud ne, poznáte mě snadno – vypadám zhruba jako trojúhelník... Říkáte, že rodiče Janu určitě donutí, aby si to děcko nechala vzít? Ale to je škoda, to je pro vás pro všechny nesmírná škoda!

1983

*Znameníty tento spis čili příběh velkého slohu
o deseti kapitolách nazvaný*

Konec Prahy skrze gumu,

*dílo vysoce zajímavé a napínavé, jehož nevýslovný půvab
a duchaplný obsah zvyšuje líčení nejrozmanitějších výjevů
z minulosti, přítomnosti i budoucnosti,
doporučujeme všem P. T. čtenářům.*

1

Libuše se nemýlila. To pětimiliónové, metrem podvrtané město bylo vskutku veliké a jeho sláva se koneckonců i těch hvězd dotýkala, uvědomíme-li si, že kněžna neměla o planetách ani šajna. Ve všech planetárních koloniích soustavy se totiž pil vynikající nealkoholický nápoj zn. Pragola, jenž vytlačil ze světových trhů různé takové ty mdlé a projímavé koly. Její výroba byla opředena hospodářským i státním tajemstvím a výrobní závod v Praze 4 – Jílovém se ztrácel za trojitým plotem z ostnatého drátu a valem pytlů s pískem, za nímž se každých deset metrů choulilo po jednom elitním střelci. To vše bylo pro jistotu obaleno silovým polem a zahaleno mračnem umělého smogu. Aby se tajemství výroby přece jen nějak nevyneslo, všem zaměstnancům bez výjimky gumovali před odchodem domů mozek a nezbytné vědomosti jim vraceli až nazítří, když si píchli. Ke gumám, vkusně zdobeným obrázkem rozparádného slona se vztyčeným chobotem a v zahraničí známým pod značkou „Brain

gum...?“, měli přístup pouze psyboti, které zas centrálně vypínal nahluchlý a natvrdlý vrátný Benda.

2

V tomto podniku dělala i Hedvika Hloučková. Konec pracovní doby jejímu mozku nikdy moc neublížil, protože na myšlení měla něco jiného, co se vygumovat nedalo. Rozhodně ne nějakou „Brain gum...?“.

3

Poslyšte, co telefonovala manželovi do zaměstnání:

„Nazdar, Mirečku!“

„Nazdar, Vičko!“

„Koupila jsem jednu nivu.“

„Bezva.“

„Koupila jsem taky salám.“

„Bezva.“

„Koupila jsem mléko.“

„Bezva.“

„Asi bysem to měla dát do ledničky.“

„Bezva.“

„Taky jsem koupila jedno máslo.“

„Bezva.“

„Dám ho do ledničky.“

„Bezva.“

„A ještě jsem koupila jogurt.“

„Bezva.“

„Kde mám ten salám... Jo a ten salám, ten mám taky.“

„Bezva.“

„Tak já ho dám taky do ledničky.“

„Bezva.“

„Ahoj, Mirečku!“

„Bezva.“

4

GUDr. Miroslav Hlouček, CSc., příjemně odpočat hovorem se svou půvabnou a nic než půvabnou chotí, ponořil se do bádání se zvýšeným západem.

Uvažoval takto: Školní guma má tři rozměry. Gumujeme s ní co? Ano, obrazce řádově o rozměr nižší. Mající nejméně o jeden rozměr méně. Ha, skoro absolutní rým! To si musím pamatovat. Představme si teoreticky gumu o čtyřech rozměrech...

Představil si ji: Vypadala jako cihla. Byla však asi desetkrát menší a vznášela se někde mezi stropem a osvětlovacím tělesem. Její čtvrtý rozměr vidět nebylo, to už byla metapředstava.

Promítl si ji v duchu ze všech stran. Hodil to na prkno a poslal s pauzákem do vývojových dílen: „Čekat na to, Maruško, nemusíte. Vyřídte jim, že to stačí do zítřka. A pak můžete rovnou domů.“

A šel taky. Jemu mozek nikdo negumoval, protože domů chodil tak jako tak úplně vygumovaný. Tolik toho přes den namyslel.

5

Povečeřel nivu s máslem, jogurt se salámem a vše hojně zapil mlékem.

Před usnutím deset minut cukroval.

6

Ráno ho na pracovním stole očekávala krásná červená zbrusu nová guma, asi desetkrát menší než cihla. Pln radostného očekávání si ji přiložil k uchu. Byl v ní čas. Tikala.

Co teď, holka, s tebou? zamyslel se. Jestliže třírozměrná gumu-ješ dvojrozměrně, pak jako čtyřrozměrná...

Ale to je přece něco mnohem většího než nějaká pochybná vibrační guma! blesko mu hlavou, naštěstí izolovanou gumovou čepicí. Stále ještě ho trápil poslední úspěch jeho soka Chrudoše. Dáme jí obchodní název „Time gum...!“ a vygumujeme s ní všechnen odpad. Jednoduše ho posuneme do budoucnosti, však si s ním potomci už nějak poradí. Třeba se jim bude ještě hodit. A když ne, vždycky ho mohou posunout o pár let dopředu. Rozhodně ekonomičtější než ho vyklápět do černých děr.

Jestliže si myslíte, že v tom okamžiku GUDr. Hlouček tonul až po krk ve fekáliích, promaštěných novinách, slupkách od brambor a ztvrdlých chlebech, tak vás musím zklamat, třebaže by to bylo mnohem elegantnější rozuzlení než to, které na vás čeká.

Hlouček uvažoval dále: Vygumujeme s ní všechny zbraně... Taky s ní můžeme...

Vstal.

„Maruško, hned jsem zpátky.“

Přešel s gumou do severního křídla Výzkumného a vývojového ústavu gumy a zastavil se u dveří s tabulkou:

GUDr. Josef Chrudoš, CSc.
vedoucí
oddělení kondomů

Zatukal.

„Dále!“

Zatukal.

„No tak sakra, dále!“

Byl to skutečně Chrudošův hlas. Hlouček však nevstoupil.

7

To jsem trochu přehnal, říkal si. Díval se uvolněným prostorem na garáže ústavu a vítr mu čechral vlasy. Kampak jsem ho asi odgumoval?

Zamyšleně se vracel do své pracovny. Nojo, uvažoval, ale kdyby se ztratil jenom Chrudoš! A to se bude vyšetřovat, kam se podělo jeho oddělení a patro nad a patro pod a sklepy... Já bídák odgumoval i úsek arabské gumy a ty dobráky Aliho, Fátimu a Abdula...

Do očí mu padla tabulka NOUZOVÝ VÝCHOD. V náhlém nápadu sledoval šipku, odhodil bílý plášť, vyběhl na dvůr a prošel vrátnicí. Povzdychl si. Nic jiného mi nezbývá. A vygumoval ústav.

8

Hedvička měla náhradní volno. Přistihl ji s nějakým chlapem.

9

A pak to jelo...

10

Dálnicí spojující Pardubice s Karlovými Vary uháněl mladý tirák. Vesele si pohvizdoval, a třebaže se to nesmí, vzal s sebou sedmiletého synka, aby taky viděl kus světa. Když vyjížděli, ptal se ho: „Vyčural ses, Tomášku?“ A syn odvětil: „Ano, tatínku.“ Tirák řekl: „Nerad bych ti někde stavěl.“ Neujeli ani sto kilometrů a malému se chtělo. Tirák láteřil, ale co platno. V pustině za odbočkou na Plzeň sjel na odpočívadlo. „Tak si pospěš!“ Kluk mrštně jako ještěrka zaběhl do hloží a boroví. „Tatí, tatí, pojd' sem, já se bojím!“ Tirák šel. „Tatí, tady něco kolem běhá!“ Tirák se rozesmál: „I ty pytlíku, to jsou jen kuny a lišky! Tuto bývalo, Tomášku, veliké město Praha a tamto stávala Staroměstská radnice.“ Kluk nechápavě civěl. Za necelé dvě hodiny nakládal tirák basy Cosmoly v Karlových Varech.

Ani Sibyla se v zásadě nemýlila.

1985

Hurá, hřbitov jede!

Měli jsme zrovna hodinu počtů. U tabule stál malý Zálesný a snažil se vydělit čtyřicet sedm pěti. Nemohu říci, že by mu to nějak šlo. Spíš nešlo, ale chtěla jsem mu dát šanci, jinak by to byla už třetí pětka v tomto týdnu. Radši dávám dobré známky. Ale nejsem tady jen od nich. Chci ty venkovské děti něčemu naučit. Vyrůstají jako dříví v lese a rodičům, těm je to jedno.

Zálesný se dobral výsledku, tedy podílu osm, a zbytek měl větší než dělitele. Zrovna jsem ho na to chtěla upozornit, když se otevřely dveře a vešel Venca.

Vešel úplně potichoučku. Mlčky. Rozpačitě za sebou zavřel a zůstal stát u koše. Je to chudák. Usmála jsem se na něj a upozornila Zálesného na nesrovnalost ve výpočtu: „Není ti na tom něco divného?“ Sláva, bylo! Přece jen není hloupý. Zdárně příklad dopočítal, dostal jedničku pro povzbuzení, celý šťastný si šel sednout a já požádala Dolejše, aby smazal tabuli. K tabuli však přišel s houbou Venca. Pečlivě ji setřel. Poděkovala jsem mu a on ke mně přistoupil a něžně mi vzal z ruky křidu. Byla jsem tak překvapená, že jsem se nezmohla ani na slovo. Nemohu říci, že bych měla strach. Venca nikdy nikomu neublížil, ani ublížit nemůže, ale do zpěvu mi zrovna nebylo. Děti ztichly a čekaly, co bude dál. Otočil se k nim a zeptal se:

„Zdalipak znáte Schusterův vzorec?“

Špendlík by bylo slyšet upadnout. Přiznám se, že jsem o takovém vzorci v životě neslyšela. Bála jsem se, že se zeptá i mě a já se ztrapním, já se svými pěti lety Ústavu pro učitelky.

„Když ho neznáte, tak se ho naučíte. Dívejte se, je to zcela jednoduché.“

Napsal:

$$\frac{(E + K/2)S}{100} = x$$

Neměla bych ho upozornit, že děti ještě nebraly zlomky ani čísla v závorkách, natož rovnice? napadlo mě, ale radši jsem mlčela. Venca se vypovídá a zas půjde po svých. Ať má v tom životě taky nějakou radost.

„Tak to je, děti, Schusterův vzorec,“ pravil hrdě, jako by on sám byl tím neznámým Schusterem. „E jsou dospělí,“ vysvětloval, „K jsou děti, S roční úmrtnost, x je roční potřeba hrobů. Jeden hrob činí zhruba čtyři metry čtvereční, pro dítě do deseti let polovic...“

„Venco, okamžitě toho nech!“ vzpamatovala jsem se, ale Venca neposlechl. A přitom poslechnout měl. A na slovo. Začala jsem se trochu bát. Mohlo mě napadnout, že něco není v pořádku.

„... jsou v tom samozřejmě započítány cestičky a mezery mezi hroby, ale pro hrubou představu nám to postačí. Jestliže průměrná úmrtnost činí 33 promile (Promile jsme nebrali!) a ze sta mrtvých je 54 dospělých a 46 dětí a má-li naše osada dejme tomu tři sta obyvatel, pak snadno dojdeme k výsledku,“ hbitě dosazoval, „že potřebujeme asi tak 7,62 (Desetinná čísla!) hrobu ročně. Nesmíme ovšem zapomenout na tlecí dobu...,“ zvýšil hlas, zadunělo to, jako by mluvil z plechového sudu.

Zvedla jsem se. Nevím, kde se ve mně najednou všechna ta odvaha vzala, měla jsem toho prostě a jednoduše dost, a vystrkala ho ze třídy. Tentokrát poslechl. Bylo po hodině. Myslím, že dětem to moc nevadilo. Měl následovat pravopis. Připravila jsem si pro ně nádhernou větu: Místo aby víly vily na dámy, dámy z vily vily na víly, zatímco psi na ně vyli, dámy se snažily také výt, a nepřijít Vít, byli by

se všichni uvyli. Ale pak jsem dala přednost zpěvu. Jasnými hlásky jsem zaplašila nepříjemný pocit, který ve mně Venca zanechal.

Je to smutné, ale tady v kraji má každá vesnice svého obecního blázna. Neubližuje mu. Ctí ho. Člověk by skoro řekl, že snad pro štěstí. Ale žádná druhá nemá Vencu.

Venca je bývalý obecní hrobt. Bydlel na vršku nad vsí. Na hřbitově. Ještě dnes tam můžete spatřit pobořenou zídku, základy márnice, obrostlé šípem a břízami, a jeden jediný hrob.

O hřbitov se prý staral vzorně. Záhony vypleté, kytičky zalité, tráva posekaná, cestičky zametené, mramor vyleštěný, nápisy obnovované, prostě radost pohledět. Když nadešla něčí hodinka, sešel do vsi a počkal si. Pak se hned o nebožtíka postaral, jak náleží. Prací zrovna zavalen nebyl, ale stačilo říct a rád se napojil na hydrant a pokropil zahrádku nebo uhasil požár, vyplel jahody, spálil odpadky. Když praskl vodovodní řad, nelenil, přidal se k ostatním robotům a pomáhal kopat. Dosah měl do dvou metrů. Dokonce prý vil holčičkám věnečky z pampelišek, ale z jehličí a umělých květín je prý dělal ještě lépe. Byl jimi tak vyhlášený, že i sousední vesnice si je u něho objednávaly. Měl i jakýsi smysl pro humor – nic nenamítal proti tomu, když na něj chasníci namalovali vápnem kostlivce a strčili mu do chapadla kosu. Vesnice prý byla v té době přímo vzorná, ukázková.

Pak přišla válka, tady se jí říká „ta emzácká vojna“, protože jsme válčili s jakýmsi mimozemšťany. Bůhví jak to vůbec bylo, tenkrát jsem chodila ještě do školky. Všichni roboti museli narukovat, jenom na Vencu vojenští páni zapomněli, protože byl obecní. Byl zkrátka tak na ráně, že si na něj nikdo ani nevzpomněl.

Jednou v noci se připlížil ke stavení Zálesných a ti ho pak celou válku skrývali ve sklepe.

Věděla o tom pouze Cecílie Rumpfbrechtová, to je taková místní telepatka, lidé to aspoň říkají, ale já v nějaké její telepatické schopnosti moc nevěřím. Podle mě je to naprosto obyčejná drbna. Jenomže asi zas tak obyčejná nebude, když si to celou válku dokázala nechat pro sebe.

Po válce to měli všichni Zálesným za zlé. Říkalo se, že Venca mohl aspoň částečně nahradit odvedené roboty. Ale já už do zdejších lidí začínám tak trochu vidět. Vždycky by se našel někdo, komu by se zdálo, že Venca odvedl u toho druhého víc práce, a ze závesti by Vencu ual. I sousedním vesnicím, které samy iniciativně přihlásily své hroboty k odvodu, by to mohlo přijít líto. „Prdlajs jsme z toho měli,“ svěřovala se mi jednou paní Zálesná, „celej den byl zavřenej ve sklepe, museli jsme ho tajit i před děckama, ale ty na to stejné časem přišly, našťestí to nevykvákaly, a aby se aspoň trochu dostal mezi lidi, stahovali jsme večír co večír rolety a brali jsme ho do kuchyně a von nám z vděčnosti vyhrával pohřební pochody, šest jich umí, a taky držel proslovy, těch umí, paní učitelko, pět, já dodneška nemůžu na funus, já tu hudbu nemůžu slyšet, taky nám tisk parte, nejdřív pro rodinu do foroty a pak pro celou vesnici, ještě je mám na půdě, von neměl, chuděra, co dělat, tak to bylo, jak říkám, paní učitelko, a co to moje vnouče? Jak mu to jde? Jde to?“

Ani Venca to neměl po válce lehké. Demobilizovaní roboti mu dávali cítit, že on nebyl na frontě. A se „zašívákem“ se frontáci nebavili. Vrátili se trochu omšeli a s vadou na sluchu. Zvláště když šlo o práci. Neradi se zvedali od svých věčných debat: Ty, pamatuješ, jak se tenkrát Boguski našťoval... A pamatuješ, jak Meklechlin... Arnulfi mi povídá, takhle se neluxuje, a já na to, já jsem, pane majore, zpěvnej robot... To bylo zrovna tejden, co se Regner oběsil...

Ale to nebylo ještě všechno.

Ve skříňce na návsi dosud visí vyhláška poznamenaná žloutenkou času. To ona zrušila Vencu a s ním i ty nejmodernější typy hrobtů, jako Necrobe nebo Funero. A s nimi i hřbitovy. Náhradou dala pojízdná krematoria, lidově pohroby. Venca na přání také pohřbíval žehem, ale urničku jste si museli obstarat sami. ... tímto ruší se funkce obecních hrobtů, tito nechtě se převedou na jiné práce, popřípadě...

Vencu převedli na jiný úsek, pověřili ho novými úkoly, které dřív dělal z pilnosti a z dobré vůle, vysvětlili mu, že každá, ale vážně každá práce pro obec je užitečná. Venca to pochopil, zvláště když se nekonalo ono popřípadě, podvolil se a z obecního hrobtů se stal obecním robotem. Stejně jako předtím patřil všem a nikomu. Tenkrát se v něm něco zlomilo a ves dostala svého blázna.

Jednou se kupříkladu postavil na návěs a vykřikoval:

„Sousedé, sousedé, věnujte mi pozornost. Co máte proti hřbitovům?“

Zastavili se a poslouchali.

„Namítá se, že z nich jde hřbitovní zápach a že zamořují ovzduší. Mohu vás ujistit, sousedé, že Pettenkoffer již roku 1882 ve svém díle Půda a její vztah ke zdraví člověka dokázal, že vzduchová vrstva nad plochou 3407 m², v níž při desetiletém turnusu leží 556 mrtvol, nemůže nikdy obsahovat více než pět miliónů mrtvolného plynu. A co to je? Co je to, ptám se vás, proti jiným znečištěním? To nemůžete ani cítit. Namítnete snad, že vám hřbitov otravuje studny. Není to pravda, sousedé, geologické složení jest zde natolik příznivé, že voda ve studnách je naprosto přefiltrovaná, nenajdete v ní nižádných organických produktů, naopak ji obohacují dusičnany a dodávají jí chuti nadmíru lahodné...“

Chytá ho fantas, pomysleli si, potřásl hlavami a rozešli se.

Týden nato nám předvedl Schusterův vzorec a včera se mi ve třídě ukázal znovu, v hodině přírodopisu. Beze slova si posloužil křídou a tabulí:

kyselý fosforečnan vápenatý 88,31 %
kyselý uhličitán vápenatý 2,43 %
kyselé uhličitany alkalických kovů 2,81 %
uhličitán hořečnatý 0,29 %
nespálené uhlí 6,16 %

„Víte, co to je?“ otázal se. „Chemické složení popelu devatenáctileté ženy.“

Taková klukovina! Okamžitě jsem ho vyhodila. Levou část jsem rázně smazala a ponechala na tabuli pouze čísla. „Děti, kdo z vás dokáže tento sloupec sečíst?“ Všechno se musí nějak pedagogicky využít. Ze všeho se dá něco vytěžit. Sečíst to ale nedokázal nikdo, třebaže jsem vymazala desetinné čárky. Dostali to za domácí úkol. Dost jsem je otráвила, protože nazítří jsou Dušičky a děti se na ně moc těší. Nevím proč. To mají za trest, že se dosud nenaučily počítat. Mám takový pocit, že spíš trestám jejich rodiče, ale nevadí, aspoň si uvědomí, že škola stále existuje, že potřebujeme spolupráci rodičů, a musí si zvykat na to, že já to sama stihnout nemohu.

Venkovské Dušičky jsem ještě nezažila. Jsem tady teprve od září. U nás ve městě se slaví poslední týden v červnu, když je dostatek květin. Kdežto tady jsou pohyblivým podzimním svátkem. Tady je všechno obráceně. Měsíci lásky jsou pro ně předletní měsíce. Ve městě je to logicky podzim a zima, protože je dřív tma.

Ráno jsem se oblékla do svátečního. Černého nic nemám, a tak jsem si vzala ten béžový kostýmek, který tady jinak asi neužiji, protože tady není kam a s kým jít. A to kožešinové paletó.

Vesnice byla pustá. Ženské vyvažovaly a mužští vysedávali od rána v hospodě. Černé obleky, černé klobouky, bílé košile, úplný středověk. Neopíjeli se. Jenom seděli, debatovali, úsporně a zvolna de-ba-to-va-li, jak je tady v kraji zvykem, a rozvážně upíjeli z hořkých püllitrů.

Děti nikde. Zeptala jsem se stařenky Kropáčkové, která zrovna přebíhala ze stavení do stavení s mísou buchet, zlatavých buchet posypaných cukrem. „Děti? Ty sou, pančelko, támdle jako dycky,“ zasmála se a napíchla špičatou bradou hřbitovní vršek.

Vydala jsem se za nimi. Nad bývalým hřbitovem stoupal křik mých žáků a bílý kouř. Proskakovali štiplavou a horkou mlhou, házeli po sobě hořící větve, poštuchovali se, tahali spolužačky za vlasy, musela jsem je zkrátka napomenout. Jedině Maruška byla hodná. Stála stranou od těch nezbedů a v hlubokém zamyšlení hleděla do krajiny chystající se na zimu, do krajiny, která se záhy přikryje bílou peřinou a ulehne k zimnímu spánku, aby nadešly dětské radovánky a děti ze samoty se mohly vymlouvat, že pro samé závěje se nedostaly do školy.

„Vezměte si příklad z Marušky,“ řekla jsem, ale děti odpověděly, že Maruška má službu. „Jakou službu?“ „No přece, pančelko, kouká, jestli už nejede hřbitov.“ Asi to ještě potrvá, než se tady sžiji. Stále něco nechápu, stále se mi něco musí vysvětlovat. V očích jim vidím údiv, že někdo tak chytrý nezná takové samozřejmé věci.

„Víte co? Zahrajeme si nějakou hru,“ navrhla jsem. Nečekala jsem na to, co řeknou, a hned jsem je začala organizovat. „Rozdělíte se na dvě družstva jako při tělesné výchově. První z každého družstva vyběhne, vezme tento kamínek a položí ho u té břízy bradavičnaté, vrátí se a postaví se na konec, vyběhne druhý, kamínek sebere, předá ho třetímu a tak dál. Vyhrává družstvo, které se vystřídá nejrychleji.“

Pochopili rychle. Marušku na stráži vystřídala kulhavá Zuzanka a děti běžaly, líce se jim zbarvily zdravým ruměncem. Bylo to ne-smírně napínavé, bylo to skoro vyrovnané, teďteďteď se rozhodne, kdo...

„Jedé, už jedé!“ rozkřičela se Zuzanka a poskakovala z kopce, jak to jen šlo. Zápolící běžci okamžitě změnili směr. Družstva se rozpadla. Všechno pádilo dolů po svahu. „Už jede! Hurá!“

Po silnici se pomalu blížil hranatý černý kolos. Aha, zlatý hřeb Dušiček je tu. Jak jsem se mylíla! Zlatým hřebem mělo být nakonec něco docela jiného.

Sešla jsem po cestičce lemované žlutnoucí trávou. Na návsi jsem byla současně s pohrobotem. Viděla jsem ho poprvé. I zblízka to byla jen velká černá bedna na kolečkách, nic víc.

V domech snad nezůstalo živé duše. Všichni se seběhli na náves. I roboti. Některé už rozeznávám. Esona, Insona, Berta, Nalda... Ze všech nejdřív jsem si zapamatovala Esona, zpívá moc krásně, zpívá takovým hlubokým hlasem, až se člověku roztočí hlava. Mám ráda hluboké hlasy. Takový míval Roman...

Ale rozhodně nemám ráda, když žáci mutují, to s nimi pak není pořízení, neposlouchají, odmítají, jsou drzí, dívají se na mě tak nějak divně a něco vidí pod katedrou.

Pochopitelně nemohl chybět ani Venca. Přišel ještě po mně. Přistoupil k jedné tetce a řekl: „Teta, zdá se, že vám hoří.“ Tetka se otočila a vykřikla a spráskla ruce a ježišmarjá a běžela a ježišmarjá a moje husa!

„To jsem zvědavej, to jsem moc zvědavej,“ bručel si Venca. Prý to říká vždycky.

Pohrobotu se na bočních stranách těsně pod střechou otevřela dvířka, z nich vykourly reproduktory a předvedly zvuk varhan. Venkované stáli vážně, s hlavou skloněnou, zamyšleně. Muži se-

pjali ruce pod břichem, jako by se báli, že je někdo kopne... Tam je to prý moc bolí... Ale fuj!

Hudba polevila a prodral se jí melodický hlas: „Občané, uctěme památku našich bližních minutou ticha.“

„Tak tohle bysem uměl taky,“ přerušil začínající minutu Venca a všichni na něj zlobně sykli.

Když minuta uplynula, varhany zapreludovaly a tentýž hlas, ale už ne tak melodicky, pravil: „Občané, vzpomínková pietní slavnost se bude konat ve čtrnáct hodin. Všichni jste srdečně zváni jménem Okresní pohřební služby k uctění památky zesnulých.“ Varhany dohrály motiv a ticho.

„Tak teď jsem zvědavěj,“ řekl Venca. Dospělí se zatím pomalu rozcházeli do svých domovů a říkali dětem: „Hned se vrať, bude oběd, ať tě nemusím zase shánět.“

Pohrobot vyfukoval velikánský stan. Celý bílý a hranatý. Nebyl to stan, jaký pamatuji z letního soustředění učitelek. My měly vždycky kopule a musely jsme si je nafukovat samy, protože tak je to sportovní a tak to náš instruktor Roman chtěl...

„A co kdybych mu ten stan propálil,“ řekl Venca a z hrudi mu na ukázkou vyšlehl plamínek, prodlužoval se a prodlužoval a na konci se třepil. „To nesmíš, Venco,“ domlouvala jsem mu. „To by sem přijely pořádkové roboty v bílých přílbách!“ Poslechl. „Já vím.“ A znělo to trochu zahanbeně. Asi se jich také bál. Roboti veteráni byli stranou a lhostejně se dívali, jak se pohrobot producíruje.

Děti pak odběhly domů na pečenou husu, Venca se opřel o zeď hospody a já šla do své bytovky. Snědla jsem skývu černého chleba a zapila ji kyselou smetanou. Je to zdravé. Na chvilku jsem se natáhla, ale jenom na chvilku, protože v půl druhé a deset minut jsem už mířila na náves. Sytá, zarudlá, omámená vesnice se pomalu scházela. Chovali se decentně. Ve městě se říká, že venkované

po jídle hlučně říhají, aby tak dali před ostatními najevo, jak dobře se to najedli a že mají na pořádnou baštu. Není to pravda.

Venca neudělal nic. Opíral se o zeď hospody. Díval se. Jako by na něco čekal, jako by se mělo něco stát, jako by se nemohl vynadávat, jako by se na něco připravoval, jako by já nevím co.

Přesně ve čtrnáct hodin – už dlouho jsem nezažila, aby něco začalo skutečně přesně – zaduněly varhany špalírem zvonů a zvonků, ve stanu se najednou objevil otvor a spořádaně vesnici pohlcoval. Vešla jsem jako poslední. Vlastně ne. Ještě před Vencou.

Seděli jsme na dlouhých nafukovacích polštářích v příjemném teple, všude samé květiny, samozřejmě jenom promítnuté, ale působilo to věrohodně.

„Vyslechněte důležité hlášení. Okresní pohřební služba hledá síly do těchto profesí: dva pracovníky do útvaru obrany...“ Nad svíčkami se zatetelila písmena: 2 × útvar obrany. „Jednoho pracovníka do dispečinku pohřební provozovny F 5...“ Děti štěbetaly, někdo si otevřel láhev a láhev zaklokotala.

„... odborného referenta do odboru ekonomicko-obchodního náměstka...“

Následovaly sliby podílů na hospodářských výsledcích, tarifní třídy a podobné hory doly.

Varhany. S nimi zatklivěly housle. Program začínal:

„Jsou v životě lidském chvíle radostné. Jsou v životě lidském i chvíle neradostné, ba přímo bolestné. Je překrásný letní den, na obloze ani mráčku, ptáčci švitoří, mraveněcci chvátají jehličím, včelka mezi květy rejdí – a tu se na blankytu ukáže černý mrak. Zamrazí vás. Ano, ten mrak je odchod někoho z vašich blízkých...“

Zadumaně poslouchali. Venca ani muk. Ve vzduchu se chvěla jména otců, matek, dědečků, babiček, vnuků, neterí, švagrů, tchánů, snach, manželek, tetiček, strýců, bratrů, sestřenic, tchyní,

sester... s daty narození i úmrtí, tu a tam i fotografie nebožtíka, tedy když byl ještě naživu, ti bohatší tam měli i film. Klácel se přetahuje s robotem Otou, velmi povedená scénka. Marvel se belhá o holi po polní cestě a mává na pozdrav. Jak symbolické! Stařenka stojí v pozoru a upřeně se dívá do objektivu, vítr jí pocuchává bělostné vlásy. Ta chuděrka nepochopila, že film je pohyb, nikoli fotoateliérové znehybnění.

Nikdo neplakal, aspoň ne hlasitě. Venca nerušil. Ohlédla jsem se. Byl pryč.

Přešlo panoptikum zesnulých, opět zahrály varhany a příjemný, trochu vemlouvavý hlas všechny pozval na lidovou veselici, která se už tradičně koná před mobilním krematoriem a potrvá do dvaceti dvou hodin. Všichni jste srdečně zváni!

Venku jsem byla mezi prvními a hned jsem pochopila, proč se děti tolik těšily. Pohrobot se obklopil různými skluzavkami, kolo-toči a houpačkami, celá jedna jeho stěna se proměnila v automaty na cukrovou vatu, horké párky a horký čaj, grog, víno. Zdířky se jim lačně otvíraly, sliny se jim sbíhaly. Druhá stěna se změnila ve fotobuňkovou střelnici... a do toho všeho ryčná dechovka spustila tu známou a populární:

*Marťane, to asi ne,
to o-de mě ne-žá-dej!
Marťane, určitě ne,
vždyť jsi vo-žra-lej!
Vý-strč to svó-je tý-kadlo,
mě zró-vna něco na-padlo...*

Nevkusné. Vždyť jsou tady děti.

Bylo patnáct hodin. Veselice se správně rozjížděla. Venca se opíral o sloup před hospodou a díval se. Stále se jenom díval a mně se zdálo, že v něm cosi vibruje. Pak se mi to už nezdálo. Ozval se pištivý zvuk, takový komáří, a Venca se rozběhl, z prsou mu vyšlehl modravý plamen, rychle se prodlužoval a roztřepeným konečkem mířil na pohrobota...

... a zhasl.

Venca chvíli stál a pak vrávoravě ustupoval k hospodě. Zarazil se o sloup. Pohrobot měl zřejmě nějaký autodefenzivní systém. Jako by pojízdné krematorium porodilo děcko, vyjížděl z něho takový černý hranatý vozíček. Vyjel mezi automatem na želé a mezi automatem na cukrovou vatu a mířil k Vencovi. Všichni se rozestoupili. Tohle ještě neviděli. Určitě byli zvědaví, co se Vencovi stane. A Venca se nehýbal a díval se, jako by ztratil vůli.

„Já ho, chlapa, zabiju!“ vykřikl starý Jíra a v ruce měl krumpáč a ten krumpáč zvedl nad hlavu a Venca se nehýbal, jenom koukal na ten vozíček a my čekali, až se krumpáč zaboří do černé krabíčky, a Venca koukal a krumpáč dopadl na Vencu a Venca padl a...

... všichni začali křičet, protože padl i Jíra a nehýbal se a dechovka přestala a vozíček se pomalu vracel do dělohy a všichni se seběhli kolem Jíry a nevěděli si rady.

„Trefila ho pepka.“

„To má z toho, že se tak rozčiluje. Co mu ten Venca udělal?“

„Táto, tatínku!“

„Dovolte,“ rozhrnula jsem je a pokoušela se o srdeční masáž.

„Vodnesem ho do síně,“ navrhl někdo a přenesli Jíru do velestanu a já mu dál mačkala hrudník a už jsem nemohla a pohrobot už zase dechovkařil. Marnost nad marnost, všechno je marnost, napadlo mě.

„Ať pohrobota zjistí...,“ řekl hlas nade mnou, vzhledla jsem, byl to děda Zálesný.

Pohrobota konstatoval smrt. Jíru si už nechal. Vydal úmrtní list, vytiskl smuteční oznámení, vytvořil iluzi rakve obložené květinami a věnci, dokonce vykouzlil i jakéhosi hrobota, což mi připadalo zlomyslné, zahrál na housle a zapěl smíšeným sborem, zvenčí doléhala dechovka a děti se cpaly vatou, drahý zesnulý nám odešel, leč neplaťte proňho, musíme tam všichni, jednou jsme diváci, jindy zas herci, vystavil účet a dožadoval se kreditní karty a Jírová pro ni poslala zetě, jenže zeť byl kavalír a zatáhl to svou, Jíra kdesi v té bedně už dávno shořel a ve dvacet dva se zavírá. Kdepak se asi zbavuje popela?

Jarmark běžel dál, teď už jen pro děti. Ostatní zaplnili hospodu a debatovali a debatovali. Tam jsem nešla. Jsem učitelka.

Venca ležel před hospodou a Bernard Rumplbrecht ho zamyšleně obcházel.

„Co říkáte, paní učitelko, něco by se z něho ještě šiklo... Co myslíte? Třeba ten jeho plamenomet. Já bysem ho přimontoval...“

„Nikam nic nepřimontuješ, dědku bláznivá,“ vykřikla za mými zády Cilka. „Ty bys rozebral i mrtvého.“

„Máte pravdu, paní Rumplbrechtová,“ souhlasila jsem. „Myslím, že bychom se k němu měli chovat se stejnou pietou jako k člověku.“

„To bych řekla,“ odušila paní Rumplbrechtová významně.

„Pochybuju, že ho tendle dokáže roztavit,“ brblal Rumplbrecht a ukázal na pohrobota.

Cilka si ho nevšímalá. Dívala se mi do očí. „Asi jste to, paní učitelko, tak nemyslela, ale jste hodně blízko. Já bych ho pohřbila tam nahoře.“ Ukázala na vršek. Začínala ho obalovat mlha. „Já vím, ono se to nesmí, ale Venca není člověk, tak co. Každý nám může... A ty nečum,“ osopila se na Bernarda, možná i proto, abych

si nevšimla, že se jí začíná lámat hlas, „seber Jimrama a Antona a syptejte kopat hrob.“

Bernard si odplivl, ale uposlechl, protože druhý den byla jáma hotova. Metr široká, dva metry dlouhá, dva metry hluboká. Plochou jako pro dítě do deseti let, vzpomněla jsem si a najednou mi bylo do pláče.

Stáli kolem jámy. Černý venkovský středověk. Bez řečnění. A mně připadalo, že v jejich zbrázděných tvářích vidím něco jako tichý protest. Jako by drželi tryznu za všechny své nebožtíky, za celou minulost, již si bez jakéhokoli odporu nechali vzít a která se jim teď potulovala po okrese v jarmarečním pohrobotu. Jako by si uvědomili, že stejně snadno se dá ztratit i budoucnost. Venca se pro ně stal předkem, společným předkem, předkem nade předky, symbolem nové minulosti. Lepší nějaká než vůbec žádná. Tak mi to připadalo.

Cilka Rumplbrechtová se shýbla, nabrala do hrsti zem, pod níž měl Venca zanedlouho zmizet ze světa, a hodila ji do jámy. Zdalipak ví, jak prastarý je to zvyk? Chtělo se mi vysvětlit jim všem, že v dávných dobách měl pouze pohřbený právo na vstup do říše stínů. Jenomže když někdo padl v boji, nebyl vždycky čas na kopání hrobu. Kamarádi na něj proto hodili tři hrsti hlíny, dostali ho načerno do záhrobí, pak hurá na nepřítel nebo honem od nepřítel. Ale neřekla jsem nic. Nemusím přece pořád učit.

Jeden po druhém nabírali hlínu do dlaní a sypali ji na Vencu, pak si očistili ruce a scházeli tam dolů, kde jim dodýchávaly komíny, a když na mě přišla řada zabořit ruku do hromady studené prsti a nikdo se nad tím nepozastavil a každému to přišlo úplně samozřejmé a pan Anton s lopatou ani nehnul brvou, pochopila jsem, že od nynějška patřím mezi ně.

Třeba se tady nakonec ještě i vdám za nějakého venkovského Romana. Jednou nám třeba řeknou, že pro nás vystavěli velikánský společný dům a že si máme sebrat své věci a jít, protože naši vesnici potřebují na něco jiného. Jsme na vás hodní, dáváme vám dům, vy buďte také hodní. No a pak vezmu do náručí našeho Venouška, tak se určitě bude jmenovat náš syn, a zřejmě půjdu. Ale třeba taky ne. Teprve uvidím, kolik budu mít odvahy.

1989

Sodovka

Dokud jsme měli pepsi, hráli jsme si na odjišťování ručních granátů. Uchopili jsme plechovku do pravé ruky a levou jsme prudce trhli za kroužek. Tak je to správné, učil nás. Praváci musejí házet pravou rukou a levou odjišťovat. Pravou hodí, levou si zakryjou oči a běží furt dál, hurá na nepřítele. Někdy jsme to tak prožívali, až celá podlaha lepila od hnědé tekutiny a máma se zlobila, když ji musela stírat mokrým hadrem. A on se smál, stál nad ní s rozkročenýma nohama a s rukama sepjatýma za zády a říkal raz dva, raz dva.

Jednoho dne pepsi došla, tak jako docházelo postupně všechno, a my se ségrou jsme si oblíbili sodovku. Byla přece jen chutnější než voda. Nepáchla tolik dezinfekcí. V bublinkách se ten pach nějak ztrácel. Sodovka se získávala ze sifonu. Stačilo stisknout páčku a sifon se v naší fantazii proměnil třeba ve vodní dělo. Po sodovce se krkalo stejně dobře jako po pepsi. To jsme se ségrou soutěžili, kdo krkne hlouběji a protáhleji. Mámě to vadilo. Tohle slušní lidé nedělají, měli byste se stydět, říkala, když vůbec ještě něco říkala.

Ale on vždycky mávl rukou: Vždyť jsme doma mezi svejma! Skutečně jsme byli jen mezi svými. Když – aspoň zpočátku – někdo bouchal, on nikdy neotevřel. Jenom by nás vyžrali, říkal. Časem už nebouchal nikdo. On sodovku ani pepsi nepotřeboval. Dokázal se i bez nich rozkrkat tak nádherně, že nás oba strčil do kapsy. Vykrkat Dobrou chuť! nebo Jak se máte? jsme nikdy nesvedli. Dodnes nám to nejde.

Nebyl to tenkrát tak špatný život, kdyby se on tolik nenudil, a tudíž se nám tolik nevěnoval. Věnoval se nám u stolu. Museli jsme přinést učebnice a on si hrál na učitelku. Příliš tomu nerozu-

měl, a tak se držel litery. Kdo odpověděl špatně, dostal pohlavek. Máma raději zmizela do ložnice a koukala na filmy. Každý mohla vidět třeba desetkrát. Pouštěla si je dost nahlas. Asi jí jeho a náš řev cuchaly nervy. Jenže nás ty zpola slyšené děje rozptylovaly natolik, že jsme odpovídali většinou špatně, a on řval a fackoval stále víc a my řvali ještě víc a máma řvala mezi dveřmi, že se v tom kraválu musí dívat na němej film. Ale byli jsme mezi svými. Nejbližší sousedi byli daleko. Tak jaké ohledy.

Sifon se nám stal přítelem. Uctívali jsme ho, ségra a já, málem jako nějakého bůžka, jako primitivní národy neznalé přírodních zákonů, tak nějak to stálo v učebnici dějepisu.

Proč? Když to jeden z nás už nemohl vydržet, tedy to učení, a když dostal otázku, na kterou nedokázal odpovědět, dostával zároveň žízeň. A on to bral. Dítě nesmí vyschnout, říkal a pustil jednoho z nás k sifonu. O to více se věnoval druhému. Pili jsme jako duhy. Vody bylo dost. Potom jsme se pro změnu mohli vymlouvat na tlak v močovém měchýři. A on mezitím zapomněl, na co se ptal. A jedna facka se ušetřila. A čím více jsme pili, tím rychleji se přibližoval kolektivní odpočinek od množin, květeny naší vlasti, fyzikálních zákonů a pravopisu.

Žádný sifon není bezedný. Jednou musí zakokrhát.

Dělal rád novou sodovku. Vyskočil od stolu a zapomněl na nezodpovězenou otázku. Sifon se mu v rukou zeleně zablýskl.

Naším úkolem bylo vložit bombičku – plnily se kysličníkem uhlíčitým – do pouzdra a obé mu podat do nastavené dlaně. Šrouboval tak dlouho, dokud bombička nevysyčela svůj obsah. Odšrouboval. Podali jsme mu druhou bombičku. Tu první, mrazivou, jsme si házeli za krk, to když u toho nebyla máma.

Když se na nás máma dívala, hodil jí bombičku za košili nebo za tepláky a ona se tak divně chichotala a říkala: Prosím tě... Po-

tom bouchl druhou bombičku, nechal ji v pouzdře a měli jsme od něho pokoj. Šel se s mámou dívat na film, a protože to byl film pro dospělé, zamkl.

Když se na nás máma nedívala, bylo to taky dobré. Ta druhá bombička totiž už do sifonu celá nevlezla, protože ventil byl od té první zamrzlý. A na to jsme se těšili. Poodšrouboval pouzdro a to i s bombičkou vyletělo jako raketa. A on vždycky řekl: Takhle nějak startovaly naše rakety. A my škemrali a škemrali, aby povídal, jak jsme vyhráli válku. A on povídal a nezkoušel a nefackoval, jenom vyprávěl a maloval nám tu krásu, až konečně vylezeme ven.

Lhář.

1988

Ludovikův času stroj

Ilegální génius Ludovicus Rumplbrecht, známá to postavička Psího plácku a okolí, náturou dobroděj a otec skvostné dcery přesně v tom správném věku, byl onoho dne nespokojen sám se sebou. Asi jako ženská, když se vrátí od kadeřníka. Leč Ludovicus na vzhled nedbal. Tížila jej nečinnost a faustovský komplex.

Od samého jitra přecházel ve své pracovně jako v kleci lev a ne a ne polapit nápad. Bioproudy se mu v mocných poryvech proháněly studenými chodbami letitého nehostinného domu, tříštily se o stěny a roztržštěné se pak do nich vsakovaly, až i dům byl nespokojen sám se sebou.

Dcera Erika se pro jistotu zašila do podkrovní světničky, v níž si snila takové ty dívčí sny. Joj, to by bylo, vyrazit si na špacír s nějakým slušným a švarným mládencem...

Náhle dům zavibroval. Taťka dostal nápad. Erika na víc nečekala, vklouzla do kalhot, natáhla si svetr, hmátla po kabelce a odsvištěla po schodišti. Teď může courat třeba až do večera. Taťka si ničeho nevšímne.

Ludovicus její odchod skutečně nezaregistroval. Stál uprostřed pracovny, oči upřeny na popraskaný a poskvrněný strop.

„Pokořím čas!“ mumlal. „Svíjet bude se mi u nohou, já na krk mu dupnu a pak s ním zamávám jak s bílým šátkem na rozloučenou!“

U Ludovika je totiž podstatný nápad, ono spásné *co*. *Jak* už přichází jakoby samo od sebe a na *proč* se nikdy moc neptá, nějaké *proto* se a *posteriori* nebo i *post festum* vždycky najde.

Rozběhl se po domě jako divý. Bral místnost za místností, a protože Rumplbrechtovi nemají korálky, dovíral dveře průvan. Šmejdil

v zapavučinovaných koutech a plížil se smetištěm na půdě, natolik zaujat oním novým nápadem, že ani v souvislosti s kolosálním nepořádkem si na Eriku nevzpomněl. Buďme spravedliví, nic proti Erice, spíš naopak, ale nezabilo by ji, kdyby čas od času kapánek vyšňovala. Ono nestačí zakopnout ohryzek pod postel nebo odklidit taťkovy ponožky z chytrých knih, kde sloužily jako záložky! Vždyť od hlodavců chránila jejich dům pouze inteligence těch roztomilých zvířátek. I ubohé myšky domácí se záhy dovťípily, že v domě šílenově by to nebylo to pravé ořechové.

Ludovikovo pohybové běsnění trvalo necelé dvě hodiny. Dům vypadal jako po domovní prohlídce. Génus se vrátil do pracovny potrháný a špinavý, ale s tvůrčím leskem v očích a roztodivným harampádím v náruči, jež pustil hřmotně na stůl a jal se z něho tvořit.

* * *

... Erika zatím bloumala křivolakými uličkami Vnitřního Města. Vytvářela si v žaludku močál zmrzlinami a obloženými chlebičky a zalévala sytou tu směs předraženými a přeslazenými a zteplalými nápoji. Nohy ji zanesly na most a tam s potěšením sledovala cvrkot v davu jinozemců, tísnících se kolem domalovávačů předmalovaných vedut, jejich manželek přehrabujících se v kufrících obchodníků s prsteny, vyřezávanými ze zaručeně pravého kavkazského ořechu, s dřevěnými nebo kamennými přívěsky, jež zdobily ryté či malované miniatury. Sledovala počínání černých penězoměnců. Ti se, panečku, oháněli! S pobavením patřila na biřice, kterak kráčejí krokem více než loudavým, aby všem těm šizuňkům umožnili pláchnout. To se dalo tak: Biřicové se hlemýždili. Před nimi rázoval vlasatý mládenec, posykávaje na své

obchodně zdatné druhy. Ti se omluvili svým zákazníkům, sklapli víka černých kufříků a nenápadným krokem se ztratili v davu, jenž se rozptyloval zvolna a s porozuměním. O kus dál se ta nevíňátka opřela o zábradlí a zaujatým sledováním labutí, vznešeně křižujících hladinu líné řeky, si krátila čas, dokud biřici nepřešli. Den Erice plynul více než krásně. Zastavila se i na hřbitově u matčina rovu a položila naň květiny. A když slunce odpískalo večerku, zamířila k domovu...

* * *

... Přibližně touž dobou Ludovicus dorealizoval svou novou ideu. Byla to škatule. Byla to ošmataná překližková škatule o rozměrech 216 × 216 × 57 mm, z níž čnely čtyři antény, jedna z každého rohu. Něžně jim říkal gravitační čočky. Uprostřed škatule se jako jezírko leskla reflexní hmota, jež po roztočení gravitačních čoček a následném vzniku gravitační klece měla odrážet různé nežádoucí faktory. Tak nějak to zkrátka bylo. Na podrobnosti se musíte Ludovika zeptat sami.

Natřel ten nesmysl stříbřitou barvou, aby jej mohl nazvat Stříbřitým halmochronem, pak ho dal oschnout na parapet. Byl spokojen sám se sebou. Plodně užil dne a žaludek se radostnými fanfárami hlásil o svá nezadatelná žaludeční práva. Stroj vyzkouší nazítří. Ani v nejmenším nezapochoyboval, že bude fungovat. Nejdřív si dám baštu a potom koupel, rozhodl a zazvonil na androida Tonína.

„Prostří i pro Eriku, milý Toníne,“ pravil. „A vůbec, kdepak je Erika? Zdá se mi, že jsem ji dlouho neviděl,“ zajímal se.

Tonín, ač mu to z jistých důvodů nebylo nic platno, držel nad Erikou ochrannou ruku. Zrozpačitěl. Utrap výmyslů a lhaní ho naštěstí zbavila sama Erika.

„Kde bych byla? Tu jsem, taťko!“

Ta vám teda měla kliku. Přišla včas jak soudní obsílka.

„Ale moc jíst nebudu,“ pokračovala. „Nějak nemám chuť a pak – zase jsem poněkud přibrala.“

„Jdi někam s tou dietou! Není ti něco?“

„Co by bylo? Normálka. Šetřím si žaludek na zítra.“ To je ale potvora mazaná!

„Na jaké zítra? Zítra se testuje halmochron. Stříbřitý halmochron.“

„Zítra nás přece čeká strýc Bernard, taťko!“ upomínala ho.

„Ježišmarjá!“ chytil se Ludovicus za hlavu. „Já na to málem zapomněl!“ Zde lhal, neboť zapomněl nikoli málem, nýbrž úplně. „V tom případě vyzkoušíme halmochron u Bernarda. Čas ostatně není závislý na místě.“

Zavládlo ticho, přerušované toliko Ludovikovým mlaskáním a srkáním. Vytrávil mu. Tonín pro zvýšení chutě předčítal jídelní lístek jednoho vyhlášeného hotelu: „Menu číslo jedna! Plněná broskev! Hovězí vývar se šunkovým závitkem! Pstruh po mlynářsku s citrónem! Svíčkové řezy s drůbežími játry! Mandlový pohár! Míchaný salát! Káva! Menu číslo dvě! Šunkový kornout s křenovou šlehačkou! Jemné ragú z kuřat...“

„Vážně už nebudeš?“ otázal se Ludovicus a rovnou si přitáhl Eričinu roznimranou sekanou.

„Je to výborné, Toníne. Gratuluji,“ zahuhňal.

„Dělám, co mohu, pane,“ uklonil se Tonín. „A co nemohu, o to se alespoň snažím. Vepřový řízek na žampionech! Šunková rýže! Sezónní salát! Broskvový terč...“

„Toníne, připrav na zítřek dvě rikši a vyříd' Gelikovi a Atolovi, že jedeme na venek za Bernardem. Tobě svěřuji dozor nad domem a nad Astázií, Gelou a Etou.“

„Nemohl bych jet, pane, s vámi?“ otázal se žádostivě Tonín. Kdepak, jemu o venkovskou stravu nešlo.

„Nemohl.“

Tonín se opět uklonil a zamířil ke dveřím.

„A ještě bych se při dobré paměti vykoupal,“ zavolal za ním Ludovicus.

„Ohřejete si vodu sám, nebo ji mám dát ohřát klasicky?“

„Klasicky, klasicky. Dneska jsem už dopřemýšlel.“

Na vysvětlenou musíme uvést, že Ludovicus si totiž nezřídka ohříval vodu myšlením rozpálenou hlavou.

Tonín odkráčel s žalem v androidském srdci.

* * *

Za rozbřesku vyrazily od domu dvě rikši, ovládané Atolem a Gelikem. Rozloučit se před dům s nimi přišli: android Tonín, androidka Astázie, androidka Eta a androidka Gela. Psí plácek tou dobou ještě vyspával, neboť měl za sebou úplněk. Psi byli od vytí celí ztahaní a s nimi i měštěníni, jimž ta kakafonie nedala celou noc oka zamhouřit.

Měli před sebou dalekou cestu. Dobrých sto mil, z toho asi dvacet Městem.

Biřic ve strážním punktu na hranici Vnitřního Města si jich ani nevšiml. Že by podřimoval ve službě? Tomu se nám ani věřit nechce!

Nastala nervózní etapa – Sídliště. Sídliště se právě probouzelo. Plamenné meče časového znamení ho vyháněly z ložnicových koutů. Ludovicus však načasoval odjezd vskutku rafinovaně. Největší hrozba – občanská garda – uléhala po noční službě a nemohla obtěžovat a vydírat pocestné.

Definitivně si oddechli, když za sebou měli i Skládku s hrozivými postavami v umolousaných overalech, jež je němě sledovaly malýma prasečímá očkama. O smetácích se povídalo, že se tváří, jako když nedovedou do pěti počítat, ale že jsou schopni pěkně podlých kousků. Povídalo se rovněž, jací jsou to ve skutečnosti boháči. Každý víkend si prý chodí podobně jako někteří zazobaní robotníci bytovkařit do Vnitřního Města, kde vlastní v centru víkendové byty, ne-li celé domy.

Sluníčko začalo hřát a naši přátelé uháněli poklidnou silnicí lemovanou ovocnými stromy, poli a pastvinami. Potkávali povozy obtížené zeleninou, masem, ovocem, mlékem, vejci a drobným rukodělným zbožím. To všechno bylo ve Městě na dračku. Předháněli dráby na kolech, zatímco drábové na robotech předháněli zase je.

Androidi jsou stejně lepší, uvažoval Ludovicus. Působí tepleji než ty obludy plechový. Androidi jsou skoro jako my až na to, že nemají pupík a reprodukční orgány. Chichi, tenhle robot měl i majáček. Jak nevkusné!

Kol dokola se rozbíhal pracovní den. Polní roboti se oháněli na polích, silniční roboti se oháněli v příkopech, lesní roboti se oháněli v lesích a hroboti zahradničili na krchůvcích. Nikdo nezahálel.

Erika si krátila cestu četbou jakéhosi dívčího románu. Jmenoval se tuším Zlatovlasá Máňa v plechu nebo tak nějak a byl jen o něco málo kratochvilnější než cesta.

Mimořádných událostí nebylo.

* * *

V chalupě zastihli pouze tetu Cilku. Vrtěla na kuchyňském robotu krém, aby jím ozdobila dort na uvítanou.

„Tak vás vítám!“ zavřeštěla do kraválu. „Bernard je tu hned. Jel s Otou do lesa. Posadte se, ať nám nevynesete spaní!“ Vypnula robota a utřela zástěrou židle. „Ty jsi, Eričko, ale vyrostla! Je z tebe hotová slečna! A ty si, Ludane, taky sedni, von ten tvůj hlavohrom počká.“

Teta Cilka bývá občas absolutní telepatka. Čte dokonce i takové myšlenky, které vás ještě nebo vůbec nenapadly. Čte i mezi řádky, takže by mohla být v celém okolí nejinformovanější. Kdyby chtěla. Dialogy Cilky a Bernarda vypadají asi takto:

„Tý, Cilko...“

„Já vím.“

„Kam ho...“

„Na půdu.“

„To abysem tam teda...“

„To bysem řekla, je tam bordel!“

Povšimněte si laskavě nekultivovanosti jejich dialogu ohledně ubytování Ludovika, který se koná jen proto, aby Cilka nemusela vést věčný monolog.

„Tak copá je u vás v Městě novýho? Vidím, že nic. Tady se taky nic zvláštního nestalo, jenom stará Štajndlová náko marodí, prej bude muset na urologii, nebo snad na neurologii? Ale to je fuk, né. Donát minulej tejden zakop a vrazil si hrdlo vod konve na zalejvání do břicha a Marvel seřezal vnuka šlahounama od jahod, co se do něj vešlo, páč mu ten parchant přeprogramoval robota, né? A ten místo sekání trávy posekal celej plot, kluk si ještě teď nemůže sednout, taky jsme honili Jírova dědu, zase se chtěl věšet, né? A vzal si tentokrát zelenej kabát, takže nám to trvalo, než jsme ho našli, a taky prej onehdá vobcházel hrobot, takže asi někdo umře, nojo, musíme tam všichni, jeden dřív a druhéj pozděj, né? Bernard už jede a zase bude mít řeči, že jsem prej ukecaná...“

Zakrátko se rozletěly dveře a vešel sporý, větrem ošlehaný mužík s michlem na hlavě.

„Co to vidím? Co to vidím? Brácha! Erička! A ty tady jenom meleš a nic hostům nenabídneš. Dáš si...?“

„Rum nejni,“ řekla Cilka.

„Tak...“

„Pivo taky né.“

„Tedy...“

„Ludan nikam nepude, páč je unavenej po cestě. A taky je celej žhavej, aby si vyzkoušel ten hlavohrom, né? Japa se dlouho zdržíte? Nenene, aspoň do neděle, nebo se budu hněvat. Žádný že pozejtří!“

Ludovicus se zmohl pouze na tři slova:

„Halmochron, nikoli hlavohrom!“

Cilka zkrátka lezla na nervy už od prvního okamžiku a jistě chápete, že Ludovicus by rozhodně dal přednost včasnějšímu odjezdu. Jenom si představte první den, druhý den, třetí den... Cilka však rozhodovala o vajíčkách, kedlubnách, drůbeži a podobných přízemnostech.

„Eslipa už máš nákýho mládence, Eričko? I ty jedna! Jenom nepovídej! Všech deset by museli voblíznout. To já v tvých letech...“

Bernard s Ludovikem využili změny Cilčiny pozornosti a vypařili se z kuchyně. Zamířili k rikšám. Atol a Gelicus stále ještě trčeli za řídítky, zraky upřeny na znehybnělého Bernardova Otu.

„Můžete, mládenci, slízt a vodnýst tu bagáž do světnice,“ řekl dobrácky Bernard a odplivl si. „Já vám pomůžu.“ Chystal se vzít balík, co byl úplně navrchu, ale to už u něho byl Ludovicus.

„Moment, moment, brácha, tohle si vezmu radši sám.“

„To je ten tvůj tentononc?“ zajímal se Bernard a sápal se po balíku.

„Haksny pryč, já sám!“ odehnal ho Ludovicus a ani nepostřehl, že přechází do jiné jazykové roviny. „Ty bys mi to, vole, rozflákal. Můžu to tady někde vyzkoušet?“ rozhlížel se.

„To je zas nějaká kravina na elektriku, co? Že už konečně nevymyslíš něco na vzduch, na vítr, na slunce nebo prášky proti blbosti.“

„To zas jindy. Kde to můžu vyzkoušet?“

„Pudem do robotárny,“ rozhodl Bernard, odplivl si a dal Otovi pokyn, aby ho následoval.

„Ten plechovej pude s náma?“ ptal se Ludovicus a bylo vidět, že mu robotova přítomnost není zcela po chuti.

„A to ho mám nechat venku? Tahle nemá tvář stojí, bráško, pěkný peníze, než aby mohla stát na povětrí jen tak pro nic za nic,“ odplivl si Bernard.

„Musíš furt flusat jako velbloud?“ štětil se Ludovicus.

„Já neflusám, já pliji,“ opáčil důstojně Bernard. „Oto, jdeme!“

Zalezli do Bernardovy robotárny, plné všelijakého nářadí, odložených krámů, přídatných dílů k Otovi a pozůstatků jiných robotů, jež shánčlivý Bernard posbíral na smetišti. Oto si zalezl do kouta a Ludovicus na něj záhy zapomněl. Vybaloval halmochron.

„To má bejt jako co?“ zajímal se Bernard.

„No přece halmochron, brácha. Chňápeš? Stroj času!“

„Jo. A na copa?“

Ludovicus se soustrastně pousmál. Bude to muset tomu buranovi vysvětlit.

„Pokoříme čas. Nenecháme se jím více trpně unášet,“ rozohňoval se. „My ho předběhneme, my poběžíme proti němu, my jím budeme procházet křížem rázem...“

„To mi připomíná, že proti větru se moc chcát nedá,“ řekl Bernard, který odkudsi vyčaroval zaprášenou poloprázdnou láhev a podával ji Ludovikovi se slovy: „Tady máš hadr a trochu to votří.“

Ludovicus pochopil velmi rychle. „Votřít bysem ho moh, je celej zaprášenej.“ A pořádně se napil. Bernard obrátil oči v sloup, ale pak mu láhev vyrval z ruky. „Říkal jsem trochu,“ odplivl si.

„Jo, k tomu tvýmu chcaní. Taky by to šlo. Když máš dostatečnej tlak v močový trubici, tak i vítr přečuráš.“

„Jasný,“ zasmál se Bernard, který zrovna ukrýval láhev a vyložil si Ludovikova slova po svém. „Musíš mít tady!“ A poklepal si na hlavu. Pak se vrátili k halmochronu. „Hm, a na copa ti bude?“

„To je vono, brácha. Teď jsi na to káp. Vrátime se třeba do dětství a já ti dám zase přes hubu, že mi nechceš pučit kolo... Stejně se mi ten halmochron zdá ještě zaprášenej...“

„Tenkrát jsi dostal přes hubu ty a pak jsi žaloval fotrovi,“ držel se Bernard hlavní linie hovoru.

„Já žaloval?“ ohradil se Ludovicus. „No dovol! Hele, nechme toho. Nechme toho. Nebo se můžem podívat do budoucnosti, do našeho dědství.“

„To bysem spíš nerad,“ řekl rozpačitě Bernard.

„Tak teda né,“ mávl Ludovicus velkomyslně rukou. Pak si zabrnkal o šle a čtverácky mrkl na Bernarda. „Víš co? Zatím ho jen tak trošilinku vyzkoušíme, abysme věděli, jak to vůbec šlape, co?“

Zapojil halmochron a přejel rukama o anténky.

„Teprve se rozbíhá. Ale že je to prácička, co? To jsou zlatý ručičky, co?“

„Jen aby nám to neztrhalo naši elektrárničku,“ strachoval se Bernard.

„Nococo! Vody máte ažaž!“

„To zas jo,“ připustil Bernard.

„Když je vody habaděj, tak je šťávy habaděj. Jedeme dál!“

Civěli na halmochron. A ono nic. Bernard to vyjádřil výstižně: „Tak koukám, že hovno.“ A odplivl si.

„Vyčkej času. Však von se za čásek ňákej rezultat určitě dostaví. Není možný, aby to neběhalo, to se mi ještě nestalo. Ale měla by nad tím bejt záře. A vona není.“

„Jseš si tak jistej, že se někam dostaneme?“

„Jistej... To je moc velký slovo... Řeknu ti to jinak. Vono to nějak dopadne a pak už to zkorigujeme. Chápeš, brácha? Pokus a omyl. Pokus a omyl. Pokus a omyl. A tak furt dál, až je z toho vítězství ducha nad hmotou.“

„Hm,“ odplivl si Bernard. „Ale jestli se dostanem do minulosti, tak ti zas rozemelu držku. Je ti to jasný?“

Stále se nic nedělo.

„Víš co?“ řekl Bernard.

„Ano?“ Ludovicus byl duchem poněkud nepřítomen.

„Že bysme to tady jako nechali, ať si to zatím dělá, co chce, a šli si sednout ven na sluníčko?“

Sedli si na kládu, vyhřívali se v odpoledním slunci a vzpomínali na dětství. Vzpomínali na to nešťastné kolo a nemohli se dohodnout, kdo komu dal tenkrát vlastně do úsměvu. Shodli se toliko v tom, že Bernard majznul Ludovika motýčkou přes hlavu a Ludovicus se chopil luku, napjal tětivu a projel šípem Bernardovu botu. Bota obsahovala nohu...

* * *

Cilka s Erikou zatím v kuchyni potíraly dort krémem.

„A von to věděl, že umře. Padesát let! Jen považ, Eričko! Von nebyl blbej, von to věděl. To je holt život. Ted' čtu zrovna vo těch kosmonautech, napsali to dvá, jeden se jmenuje, já už nevím, nevadí, voni si tam vzali slepici a měli vejce! Vono není tak těžký vyletět, ale přistát, to jeden se tam i udusil, když...“

Venku to prásklo.

„To je čina!“ přistoupila Cilka k oknu. „Jako by minulej tejden nepršelo dost. To byly kroupy jak holubí vejce a já jsem říkala Bernardovi...“

* * *

Bráchové zalezli zpět do robotárny a bylo jim, jako by na střechu někdo sypal vlašské ořechy. Znovu to prásklo a vyletěly pojistky.

Vtom jako by čarodějka příroda švihla kouzelným proutkem, vyjasnilo se, dopršelo, slunce se vrátilo a okénkem pohladilo oba bratry.

Bernard nahodil elektriku a znovu spustili halmochron a čekali dál. Bernard stál na prahu a chmurně hleděl na lehlé obilí.

Za necelých pět minut padaly kokosáky.

„Ještě že jsem Otu schoval,“ řekl Bernard do buráčení hromu. Opět odešla elektrika a opět se rozjasnilo.

„Ty, brácha..., to je divný,“ řekl váhavě Bernard, který, ač nebyl ilegálním géniem, nebyl ani legálním blbem. Sáhl do skřýše a jednou utřel prach. Pak podal láhev Ludovikovi.

„No, zkusíme to ještě jednou,“ odušil Ludovicus, který už taky něco tušil.

Dostavil se totožný efekt.

„Chlapi, jděte s těma vašema pokusama do prďous,“ vběhla do robotárny Cilka s pláštěm přes hlavu a v gumácích.

„Nebruč, stará, to bude dobrý,“ chlácholil ji Bernard.

„Já ti dám dobrý!“ štěkla Cilka, popadla z kouta krumpáč a rázně ho zaťala do halmochronu. Nakonec na nešťastném přístroji ještě několikrát poskočila.

„Tak a teď je to skutečně dobrý,“ řekla spokojeně a vítězoslavně odkráčela do skomírajícího deště.

V robotárně zavládlo ticho. Nad troskami halmochronu mihotala slabá záře. Za pár vteřin domihotala a v robotárně opět zavládlo šero, dokud je nezahnal sluneční paprsek.

„Ty, brácha, já bysem zrovna neřekl, že to byl stroj času,“ mudoval Bernard.

„Svým způsobem byl,“ řekl rozmrzele Ludovicus. „Až na to, že nepohyboval v čase s náma.“

„Já bysem tomu spíš říkal stroj nečasu,“ odplivl si Bernard.

Ludovicus na to nic.

„Za tohle by nás mohli i upálit,“ pokračoval Bernard. „Bud' rád, že to Cilka rozbila. Vona to myslí dobře. A Cilka bude mlčet jako hrob. Hele, utřeme aspoň trochu prach, co?“

„Já si stejně myslím,“ řekl Ludovicus věštecky, „že jsem na správný cestě. Ta ale píše, brácha! Podle mě nazrál čas. A když nazraje čas, tak se něco vynalezne, dřív nebo později. Já se nevzdám a zkusím to znovu. Jinak a líp!“ To už křičel.

„Ale to víš, že jo,“ chlácholil ho Bernard. Něžně mu vytáhl láhev z ruky, dorazil ji a postavil na stůl. Pak vzal Ludovika kolem ramen a směřoval ho ven z robotárny. Na prahu se zastavil a řekl:

„Koukej, už se časí!“

1985

O tom, co se vskutku stalo

*(s laskavým svolením fy General Antidiotics, Ardmore, Okla,
a pí Eriky Kaprálové-Rumplbrechtové ve prospěch obětí viru Bl^b)*

Jen přistupte blíž, mládenci a panny, jenom žádný strach, i vy jste
zváni, vašnostové a paní, i ty, kloučku! Jen vejďte, nijak se necpěte,
pomaloučku, polehoučku. Zakrátko všichni zhlédnete zábavnou
a poučnou novinku vědy a techniky, holoaudiovideosenzuální
projekci o tom, co se vskutku stalo a na co se již málem zapomnělo.
A kdo není nádiva, zvedne se i od piva! Jen račte dál a žádný strach,
ten běs a děs, co přišel z hvězd, brzy bude zažehnán! Jen račte dál!
Za dva body a ti malí za jeden, za chvíli to rozjedem!

Ferdo, kopni do tý bedny!

Jednou jeden malý vir
v jarém optimismu žil,
v samých radostech.
K životu měl kladný vztah:
život žít a užívat!
A nic víc!
Šubydubydub! Šalala! Ó jé!

Až tu přišlo mu na um,
že byl by holý nerozum,
kdyby ustrnul.
Vleklá degenerace

není žádná legrace!
To si piš!
Šubydubydub! Šalala! Ó jé!

Všichni viři potřební
nejdřív musí na střední
školu mutační:
mutaritu musí mít,
kdo chce na vysokou jít!
Je to tak!
Šubydubydub! Šalala! Ó jé!

Dlouho studoval náš vir,
než s vypětím všech svých sil
slavně mutoval.
A mutatis mutandis
měl by dělat z mozků sliz.
Lepkavej!
Šubydubydub! Šalala! Ó jé!

Odmutabilitoval,
se rekvalifikoval,
do díla se dal.
Hled'te, lidi, na vira,
jak nám to teď natírá!
Je to kříž!
Šubydubydub! Šalala! Ó jé!

(Šéfe, co jsou to odmutabové a serekvalify? A proč je litoval a proč je koval?

Drž hubu, Ferdo, teď není čas.)

Ferdo, jedem dál, ať ctěné publikum vidí, co na to tenkrát lidi!

„Růženko, Růženko, mně zdá se, že blbnu.“

„Mně taky, mně taky, Ervíne. Ale co s tím naděláš, to bude jistě věkem.“

„Růženko, Růženko, mně zdá se, že blbneme všichni.“

„Mně taky, mně taky, Ervíne, aspoň nejsme nápadní.“

„Růženko, Růženko, mám strach, že zblbnem úplně.“

„Já taky, já taky, Ervíne. Však ta naše věda už na něco přijde!“

„Růženko, Růženko, mně zdá se, že i oni blbnou.“

„Mně taky, mně taky, Ervíne, ale přesto můžou na něco přijít. Jsou mezi nimi i chytrí lidé, jako třeba Ludovicus Rumpelbrecht.“

„Růženko, Růženko, mně zdá se, že pravdu máš.“

„Já mám pravdu vždycky, Ervíne, Ervíne!“

Ano, ano, panstvo, tak nějak to začalo. Lidstvo blblo, zdálo se tomu slepým být, není divu – i blb chce žít! Támdle jeden (Ferdo, slajdy! Dělej!) zbrojí, ale ten druhéj se nebojí, a tak taky vojnu strojí. Tenhle zas negry nemá rád a tamten by chtěl na západ, onen hrd a pyšen jest sám sebou, leč tamti se z toho nepominou. Ervín domněnkami zatím se šírá, které Růža nijak nepopírá. A tak se Ervín s Růžou trápí. Vždyť je to mizérie, povědomí mít, že blbnu! Jak s tím den ode dne žít? Myslíte si, že jsou sami? Že svět blbne nevěda? Jen strpení, dámy, páni! Další scénka odpověď nám dá!

Ferdo, kopni do tý bedny!

„Vaším genům požehnání, pane vědče Rumpelbrechte! Jsme Růženka a Ervín a máme starost převelikou.“

„I vašim, i vašim. À propos, znáte se již s mou dcerou? Seznamte se prosím, to je Erika a to jsou Růženka a Ervín. Přišli za mnou, Eriko! To je báječné, vid' Mají starosti. Tak se na to, přátelé, posaďte a řekněte mi, co máte na srdci. Erika nám zatím uvaří šípkový čaj.“

„Pane vědče, nám zdá se, že svět blbne, vid', Růženko?“

„Ervín tím myslí, že lidi blbnou.“

„Aha, aha... V tom s vámi souhlasím. Lidstvo blbne. Ale to já už dávno vím. Četl jsem o tom, není to tak dávno, v časopise vědeckém. A v něm stojí psáno, že pokles inteligence je na postupu. Jenže autor už taky dávno zblbl...“

„A proč s tím nikdo nic nedělá, pane vědče?“

„To bude asi tím, že si toho málokdo všim. Hledte, dám vám příklad: á má íkvé sto a bé šedesát. Při pravidelném jednoprocenním úbytku týdně má za týden á jaké íkvé?“

„Devadesát devět.“

„A bé?“

„Čtyřicet devět celých pět.“

„Správně! A z toho plyne co? Že nic nepozorují.“

„Ale proč to pozorujeme my?“

„Snad to bude přirozenou inteligencí... A já to vím. Proč to vím? Protože jsem si to někde přečetl.“

„A pane vědče, a co s tím?“

„Nejdřív je třeba zjistit příčinu. Přijďte za mnou pozítří. A teď vychutnejte lahodný šípkový čaj, přátelé.“

Jako voda uběh den, přišel večer a s ním tma a Růženka s Ervínem televizor zapíná. Vědec zřejmě stále tápe, dá se soudit z programu. Možná že to sami znáte, když v klubovce usínáte. A druhý den po ránu řekl Ervínovi deník, že vědec asi hledá dál. Koukaj, vy

dva, jdou na seník a nedělaj mi z toho hanbinec! Nemuckejte se tam vzadu, jsou tu i děti a pak – jde o vážnou věc! Kvůli vám jsem ztratil nit... Jo! Že je vědec asi v loji, že dosud na nic nepřišel. Jen Růženka se vírou kojí, že Rumplbrecht je hlava učená a do zítřka stále času! Nu, necháme se překvapit!

Ferdo, jedem!

„Vaším genům požehnání a dobré jitro vám, pane vědče Rumplbrechte. Podívej, Ervíne, ty kruhy pod očima! Houpat by se na nich moh!“

„Dobré jitro, přátelé! Posadte se. Na něco jsem přišel.“

„Co jsem říkala, Ervíne?!“

„Že máš vždycky pravdu, Růženko, Růženko.“

„Přišel jsem na to, že...“

„To teda mám, Ervíne, Ervíne!“

„... svět blbne virovou nákazou přivlečenou z kosmu. Nahlédněte do mikroskopu.“

„Tam je tma, Ervíne.“

„Jedno oko musíš otevřít.“

„Aha... aha... Jů, ten je vóšklivej! To on za to vážně může?“

„O tom dnes již není pochyb! Nějaký hvězdoplavec s rýmou vyplul a se zhoubou se vrátil.“

„Ervíne, pojd' se na něj taky podívat!“

„Jedná se o zmutovaný vir. Jsou dvě možné cesty: buď ho odmutovat, nebo zničit. My ho radši zničíme. Ale to by chtělo nového Fleminga...“

„Staňte se jím vy, pane Rumplbrechte!“

„Děkuji vám, paní Růženko. Budiž po vašem.“

„Můžeme se na vás dívat? Jste takový statečný! A šikovný! Že, Ervíne!“

„Brrrm...”

„Ervíne!”

„Ano.”

„Dívejte se, ale nerušte. Ticho myslí.”

„Sleduj, Ervíne, a neruš. Hleď, jak je šikovný. Jak to mísí a hňácá a nic mu neupadne. Jak mu to bublá. Bože, to je chlap! Nekoukej furt na slečnu Eriku, ta jenom asistuje.”

„Už to mám! Přišel jsem na nová farmaka – na ANTIDIOTIKA!”

„Můžeme ochutnat?”

„Zajisté, jen si koštněte. Vždyť vám vděčím za svůj objev.”

„Cítím se inteligentnější, Ervíne.”

„Cítím se inteligentnější, Růženko.”

„Všichni tři jsme teď inteligentnější a již záhy bude celý svět! Eriko, jedeš od toho?! Nestačí ti, že jsi krásná? To chceš být ještě génius? Každý mužskej se tě lekne!”

„Neměli bychom si zazpívat?”

„Proč ne?”

„Tak si zazpíváme a s námi všichni lidé!”

Ferdo, kopni do toho! A přátelé, evrybády!

S pilulkou ANTIDEB
zmoudří celý svět,
nebude již blbů
ani blbých bēd.

Věřte medicíně,
a ne pavědám,
ANTIMBECILINE,
na tebe jen dám!

Komu rozum slábne,
jistě je to tím,
že už dlouho neměl
spásný DECRETIN.

ANTIDIOTIKA – NAŠE BUDOUCNOST!!!

Ano, ano, vážení přátelé! I VAŠE BUDOUCNOST!

Jen rrrračte, pilulka denně stačí, já vám jich prodám třeba na měsíc. (Ferdo, dělej blbče! Rychle!) Pohledte kupříkladu na tohle dítě, jak slintá, frká, prdí, krká, oči poulí, dementní je zajisté. Teď pilulku spolkne a hle! (Ferdo, už dost!) Malý premiant. Nu, hochu, pověz ctěnému publiku, kolik je á, když á rovná se padesát jedna minus zet a zet se rovná šedesát osm minus dvacet?

Pět!

Tak to vidíte, dámy a pánové, račte si to přepočítat! (Ferdo, ne-
žer to! My to nepotřebujem!)

1985

Kterak Ludovicus Rumplbrecht demonstroval

Oswaldu Levettovi s díkem za inspiraci

1

„Ono to funguje! Ono to funguje! Lidičky, ono to vážně funguje! Lidičky, kde jste kdo, ono to funguje!“ ozývalo se po poledním sedmnáctého dne měsíce srpna požehnaného roku tisícího devítistého devadesátého osmého z prvního patra dvoupodlažního domu čp. 8 na Psím plácku.

„Ach, tatínku!“ zalkala Erika Rumplbrechtová a strhla otce na podlahu.

Měštěníni shromáždění a shromažďující se pod oknem opět zvolna pokračovali svou cestou.

„Tatínku, vzpamatuj se, vždyť jsme již málem na mizině, budeme třít bídu s nouzí! Nevynalézej více!“ štkalo to krásné dítě.

Ludovicus Rumplbrecht pomalu vstal a pohladil dcerku po zlatých kadeřích.

„Jsi po mamince nejen krásná, ale máš po ní i dar pravdy. Leona měla vždycky pravdu,“ řekl vlídně a dodal: „I tenkrát, když tvrdila, že to bouchne, a ono to skutečně bouchlo. Jenže my muži máme zase svou pravdu. Musím tam jít.“

Erika tedy přinesla tatínkovi nové šle, aby nebyl pro ostudu, uvázala mu kravatu, navlékla ho do saka a klopýtala za ním až na ulici, kartáčujíc mu záda saka uhánějícího k Úřadu pro vynálezy.

2

„Vynalezl jsem časohyb!“ vykřikl na službu konajícího úředníka a zhroutil se na židli.

Úředník byl prtavý, s hlavičkou jako vajíčko, ouřadníček. Hned se rozzářil:

„Konečně! Sláva! Již dlouho jsme na váš vynález čekali, milý Rumplbrechte.“

„Vodu!“ zachroptěl Ludovicus.

„Zde je sklínka,“ zašveholil ouřadníček a čile Ludovika napojil. Pak se sklonil k jeho chlupatému uchu a zašeptal:

„Můžete nám ho demonstrovat?“

„Arciže,“ odvětil Ludovicus a možná řekl i „baže“ nebo si pouze říhl, těžko říct.

„V tom případě prosím o momentíček poshovění. Jen co seženu kolegy...,“ zaškemronil ouřadníček a odcupital na chodbu.

3

Za necelou čtvrthodinku tři vážní mužové s Ludovikem v čele směřovali rozpálenými ulicemi k Psímu plácku: mrňavý a nicotný ouřadníček, štíhlý a urostlý ouřadník a zavalitý a hrmotný ouřada.

4

Za necelou půlhodinku stáli v Ludovikově pracovně a se zájmem sledovali vynálezčovo počínání.

Ludovicus udržoval rovnováhu v sedle a vysvětloval:

„Tento zde přítomný časohyb neboli časochod, či chcete-li, učenně tempomobil operuje na principu transmise temporálních polí a finální tempospaciální inverze, přičemž hmotnost tělesa do času vyslaného rovná se hmotnosti tělesa časem vráceného. Z toho logicky vyplývá, že po mém odčasování zakrátko přičasuje někdo jiný, jemuž nesmíte dovolit, aby opustil časohyb, či dokonce tuto místnost. To bych se pak nemohl vrátit. I kdybyste museli sáhnout po svěrací kazajce, je tamhle pod kanapem, zadržte ho,“ řekl s prosíkem a úpěnlivě pohlédl na ouřadu, ouředníka a ouředníčka.

Ti vážně pokývali hlavami a ouředník s lehkým despektem pronel v neznámém jazyce tato slova:

„It's elementary, dear Rumpfbrecht.“

„A nyní vlastní demonstrace, pánové!“ ohlásil Ludovicus zvučně. „Jak vidíte: Vyvážím se na tomto sedle, nohy vsunu do třmenů na pedálech a nasadím si tuto kuklu. Jen se račte přesvědčit, že to není žádný klam a žádné kejkle. Ta kukla je z pravé vepřovice a drátky v ní jsou pod izolací vskutku měděné!“

Tři mužové si kuklu okolovali a souhlasně pokývali hlavami. Bylo tomu tak, Ludovicus nelhal.

„Na panelu přede mnou je pět tlačítek. Začněmež odleva. To prvé uvádí časohyb do funkčního stavu. To druhé je pro cestu vpřed. A k čemu to třetí? K zastavení přec! Čtvrtým cestujeme zpět. A páté, pánové, to je překvapení! Hle, inovace! Páté tlačítko uvádí do chodu kapapultovací zařízení pro okamžitý návrat do výchozího času v případě havárie. Je to zkrátka jednoduché jako každý epochální vynález!“

„Oh, it is, indeed,“ souhlasil ouředník.

„Takže přistoupíme teď už skutečně k demonstraci. Pozor! Už to mačkám!“

V tom okamžiku vešla Erika. Na podnosu přinášela malé občerstvení (1 láhev koňaku, 3 ks štamprdlat, 15 ks jednohubek s kaviárem)

a kol pasu ji svíralo držadlo vozíčku, v němž tímto nadmíru rozkošným způsobem vlekla za sebou něco na doražení (12 lahví piva 12°, 3 ks grilovaného kuřete, 3 ks doutníků).

„Posilněte se, pánové,“ řekla a do místnosti jako by se vhouplo srpnové sluníčko.

„Ty né-é, tatínku!“ pohrozila žertovně, přesto vážně Ludovikovi, hrnoucím se ze sedla.

„Jen hezky pokračujte, pokračujte,“ řekl ouřada z plna úst. „Nechte se vyrušovat, my vás sledujeme.“

Ludovicus zmáčkl první knoflík a chystal se zapíchnout prst do druhého. Najednou jako by zrozpačitěl, připozrudl, pousmál se a seskočil na podlahu.

„To nic, to nic, to bude jenom kontakt,“ zadrmolil a strčil šňůru pájky do zásuvky.

„Kdyby byla sklínka na to pivečko, slečinko...,“ poprosil ouřadníček.

„Promiňte, jsem já to ale trdlo sklerotické,“ zapýřila se Erika a odběhla.

„Tak co? Jde to? Jde to?“ zajímal se ouřada a sedl si na bobek.

„Už to bude,“ odvětil Ludovicus, vytáhl šňůru ze zásuvky a vydrápal se do sedla.

„Takže to mačkám...“

„Nic nemačkejte! Počkejte chvílku, vy jste samej kvalt, člověče,“ zadržel ho ouřada.

„Prosím, pánové, zde jsou ty skleničky,“ přikvačila Erika celá uzardělá. Promiňte mi, že se zrovna teď do toho míchám, ale nemohu si odpustit, abych vám neřekl, že jí to moc slušelo.

Pánové si nalili, pánové se napili, pánové vydechli:

„Excellent!“

„Lahodné a köstlich zároveň!“

„Inu, Gambrinus!“

Ještě uznale zamlaskali a pak si všimli Ludovika.

„No tak to spusťte, na co ještě čekáte?“

„Mačkám...,“ řekl Ludovicus. „Sakra, že by to byl jinej kontakt?“ zaklel a slezl.

Strčil šňůru do zásuvky.

„Kam s těma kostičkama, pánové?“ zajímal se ouředníček.

„Z okna, pánové, z okna. Pejskové to spapají,“ odvětila rozkošně Erika.

„Mačkám první knoflík,“ pletl se do toho Ludovicus už trochu znejistělým hlasem. Teď, teď už ta hovadina musí fungovat, jinak si uříznu kšandu, letělo mu hlavou.

Po chvíli zavolal:

„Eriko, nůž!“

A pak se lopotil s pájkou a šroubovákem.

Pánové si omývali ruce v umývadle s vlažnou vodou, utírali si je do froté ručníku.

„No, pane Rumplbrecht,“ obrátil se na Ludovika ouředník, „my si myslíme, že jako myšlenka to není špatné, ale že je to stále ještě tak trochu nedotažené, určitě přijdeme zas a rádi, až vychytáte ty menší konstrukční závady.“

Dořekl a všichni tři se hrnuli ke dveřím. Zbyla po nich vůně drahých holandských doutníků a věta: „U starýho Ludovika se vždycky dobře žere.“

Ale to Ludovicus neslyšel. Seděl s jednou šlí na časohybu a volal:

„Pánové, počkejte, mačkám první knoflík!“

STOP! Zde máš, milý čtenáři, dvě možnosti: možnost volby a možnost ověřit si, zda jsi milý čtenář. Čtenářům je určeno následu-

jících pět řádků (loučíme se s vámi), které milí čtenáři přeskočí a budou pokračovat dál, není-liž pravda?

Takže ono to funguje! podivil se Ludovicus a pak jeho radost překypěla, rozběhl se k oknu, vyklonil se na Psí plácek a celému světu zvěstoval:

„Ono to funguje! Ono to funguje! Lidičky, ono to vážně funguje! Lidičky, kde jste kdo, ono to funguje!“

V tom okamžiku vešla Erika. Na podnosu přinášela malé občerstvení (1 láhev koňaku, 4 ks štamprdlat, 20 ks jednohubek s kaviárem) a kol pasu ji objímalo držadlo vozíčku, v němž tímto rozkošným způsobem vlekla za sebou něco na doražení (12 lahví piva 12°, 3 ks grilovaného kuřete, 3 ks doutníků, 1 balíček cigaret s filtrem).

„Posilněte se, pánové,“ řekla a rázem bylo v místnosti husto a dusno k zalknutí.

„Ty ne, tati!“ okřikla Ludovika, hrnouceho se o překot ze sedla.

Ludovicus něco nesrozumitelného zamručel, sklopil uši a s námahou se vydrápal zpět na časohyb.

„Jen pokračujte, pokračujte,“ řekl ouřada z plna úst. „Nenechte se vyrušovat, my vás sledujem, že jo, slečno? Nebo snad už mladá paní?“

„Slečna, ale i kdyby mladá paní, tak to snad není organická vada, nebo snad jó?“ zasmála se chraptivě Erika.

Ludovicus zmáčkl první knoflík a chystal se zapíchnout prst do druhého. Najednou jako by zrozpačitel, připozrudl, pousmál se a seskočil na podlahu.

„To nic, to nic, to bude kontakt,“ zadrmolil a strčil šňůru pájky do zásuvky.

„Ten to tam šoup, co?“ dloubl ouřada ouředníka loktem do břicha.

„Já to tam umím taky šoupnout, to by slečna koukala,“ řekl ouředník a olízl si rty.

„To bych chtěla vidět,“ řekla Erika, oči se jí zamžily a natáhla se na kanape.

„Nebyla by sklínka na to pivečko, slečinko?“ otázal se ouředníček.

„Už jdu,“ zavrčela Erika a otráveně vstala.

„Tak co? Jde to? Jde to?“ zajímal se ouřada a sedl si na bobek vedle Ludovika.

„Jseš blbec,“ sykl ouředník ouředníkovi do ucha. „Ta už byla vláčná, vole. Co nám to kazíš? My ti to taky nekazíme.“

„Už je to v pořádku,“ odvětil Ludovicus, vytáhl šňůru ze zásuvky a vylezl do sedla.

„Mačkám...“

„Teď nic nemačkejte, člověče! Vy jste samej kvalt. Počkejte chvíli, ať z toho taky něco máme,“ zadržel ho ouřada.

„Já bych taky mačkal, ale něco jinýho,“ podíval se ouředník Erice do očí.

„Tady máte ty sklínky na pivečko, božítku, hoši,“ řekla a zapitvořila se. Skoro bych řekl, že byla našťvaná.

Pánové si nalili, pánové se napili, pánové zaúpěli slastí:

„Köstlich und reizend!“

„Lahodné!“

„Inu – Gambrinus!“

Ještě uznale zamlaskali, pohlédli na Eriku, která se natáhla na kanapi, levou nohu pokrčila a obnažila tak celé 1 (jedno) stehno. Kouřila a civěla do stropu. Pak si vzpomněli na Ludovika.

„No tak to spustte, člověče. Na co ještě čekáte?“

„Mačkám první knoflík,“ špitl Ludovicus.

„Já bysem jí zmáčk voba knoflíky, že by ječela,“ vzdychl ouředník.

„Sakra, že by to byl jinej kontakt?“ zaklel Ludovicus.

Strčil šňůru do zásuvky.

„Kam s těma kostičkama, slečinko?“ otázal se ouředníček.

„Strčte si je třeba do zadečku,“ na to Erika.

Ouředníček rozpačitě vyhodil kost z okna a psi se na ni sběhli.

„Mačkám první knoflík...,“ pletl se do toho neodbytně Ludovicus, ale přece jen už trochu znejistělým hlasem. Teď ta blbina musí fungovat, jinak si uříznu kšandu, říkal si.

Po chvílce zavolal:

„Eričko, buď tak hodná a podej mi nůž!“

„Tady je, tati. Ale neřízni se někam jinam jako tady ti pánové.“

Ludovicus se lopotil s pájkou a šroubovákem.

Pánové si omývali ruce v umývadle s vlažnou vodou, utírali si je do froté ručníku.

„No, pane Rumpfbrecht, my si myslíme, že to stále ještě není ono, je to nedotažený. Ale určitě přijdeme zas a rádi, až ty chybičky vychytáte. A až bude slečna v trochu lepším rozmaru,“ řekl ouředník a ouřada s ouředníčkem se hrnuli do dveří.

„U starýho Ludovika se stejně dobře žere,“ říkali si na schodech.

Ouředník se trochu zdržel.

„Teď ne, brouku, až příště,“ bylo slyšet Eriku.

Ale Ludovicus byl jako hluchý.

„Pozor, mačkám start!“

V tom okamžiku vešla Erika. Vlasy rozpuštěné, oči hluboké a vášnivé, kráčela v oparu dost drahé vůně. Pod bílou blůzkou se hrotila lehce se pohupující ňadra a na boku z rozstřižené sukně probleskávala úběl horní části dolní končetiny. Na podnosu přinášela láhev koňaku a dvě štamprdlata.

„Malé občerstvení pro velikýho chlapa,“ řekla a ouředník se mlsně olízl.

„Víte co?“ řekl ouředník Ludovikovi. „Zatím si to vyzkoušejte nanečisto nebo si dejte prcka. Já se za chvíli vrátím.“

Ludovicus vděčně slézal z časohybu.

„Slečno, řekl bych, že jste vášnivá čtenářka, moc rád bych se podíval na vaši knihovničku,“ řekl ouředník.

Ludovicus vděčně slézal z časohybu.

„Že byste si chtěl zalistovat?“ provokovala ho Erika a s chichotem odběhla a za ní jak ohon vlasatice ouředník.

Ludovicus vděčně slézal z časohybu.

1985

Hlavou proti vzduchu

Proud občanských pracovníků a vojáků z povolání vtekl do oploce-
ného prostoru. Vše proběhlo v naprostém souladu s metodickými
pokyny pro provádění služby: *Při hromadném procházení příslušníků
branou provádějí kontrolu dva příslušníci dozorčího u vchodu. (Jedná
se o příchod do zaměstnání a příchod ze zaměstnání.) Malá branka se
uzavře, pracovníci se propouštějí otevřenou polovinou velké brány tak,
že při kontrole těch, kteří procházejí do objektu, se pracovníci na kolech,
motocyklech zastaví před branou a po provedení kontroly se vpustí do
objektu. Upozorňují, že musí každý zastavit...!*

Mazák Chobot zalezl do domku pokračovat v přetrženém spán-
ku a venku zůstal Marek. Marek to má za šest set devadesát jedna.
Celou noc nespál, protože jeho dva spolusloužící to mají za tři sta
dvacet šest. Takový menší rozdíl.

Otevřel rudě natřenou bránu dokořán. Kvílela. Otevřel ji s od-
porem, kov byl studený a vlhký. Už aby ji ten hnusnej vítr, co se
začíná zvedat, osušil.

Přes den zůstává brána dokořán. Silnici se zakázaným vjezdem
přetíná pouze černo-žlutá závora a někdo u ní musí postávat, aby
bylo vidno, že je střežena, protože, kdyby střežena nebyla, děly
by se hrozné věci. A tak u ní přešlapuje Marek. Má nejvyšší číslo.
Ani zapálit si nemůže, protože na nějaké vypalování zobáku je teď
příliš velký provoz.

Například: Dodávka jede do vsi pro zásoby. Zastaví těsně před
závorou. Stačil by kousek a závora by byla vejpůl. Marek zběžně
mrkne dozadu. Dřepí tam jenom armář s basami prázdných lahví.
Nejen od limonády. Ale takové věci se nevidí. Dobrý, jed', řekne

Marek a zvedne závoru. Vůz projede, Marek spustí závoru, odběhne k domku. Na parapetu má ležet služební deník. Zapiše hodinu odjezdu, číslo vozu, cíl cesty.

Zdola se řítí civilní vůz. Taky brzdí až na poslední chvíli. To je nom ten debil Kušna přiváží odkudsi kontráše. Dlouhý a uhrovatý Kušna. Připosražený, zavalitý a věčně roztlemený kontráš. Jsou samozřejmě v civilu. Oba se očividně baví, jak ten zobák poděšeně uskočil.

Než stačí závoru znovu spustit, prošmejkne se mu pod ní jakýsi major a na staříckém dámském kole se zvolna spouští dolů do vsi. Marek ho ani nestačil pozdravit, natož... *Kontrola odcházejících se provádí obdobným způsobem tak, že se provádí před branou. V tomto případě uvnitř útvaru, poučuje metodický pokyn.*

Odkudsi se vrací výstroják na mopedu. Jede rovnou, ani ho nenapadne zastavit. Hlava s černými brýlemi lehce pokývne na Markův pozdrav.

A závora se zvedá a závora padá a služba se vleče a vleče a vleče a do toho všeho fíčí ten lezavý vítr.

Dozorčí dál vyspává a jeho první pomocník Chobot si sedí za sklem v domku, pěkně v teplíčku, z komína se kouří, však Marek přikládal, Chobota se listopadový víchř netýká, nezájem, maže si sádlo na chleba a nechybí mu skoro nic, jenom těch tři sta dvacet šest do civilu.

Potom, nachyluje se už k obědu, vyjede zdola ze zatačky kolona těžkých vozů a nahromadí se před závorou. Marek se chystá zapisovat čísla, ale řidič prvního kolosu se vykloní z okénka, zamává žlutou propustkou, druhou rukou si tluče na čelo a řve: Tak co jé? Zvedneš ty šraňky, zobáku?!

Marek se nerozhodně otočí k okénku a Chobot přikývne hlavou, zakusující se do krajíce.

V kabinách jenom řidiči bez velitelů vozů. Civilové nebo furtáci z civilu. Lhostejně se na Marka podívají a valí se nahoru do lesa, přímo do Pásma, kam Marek nesmí, kam ani mazáci nesmějí, kam nemá přístup ani Bambus, velitel jejich čety, a možná ani náčelník útvaru.

Žlutý se, ty vole, nekontrolujou, vysvětluje Chobot a podává mu ešusy. Makám pro voběd, mladej.

Marek bere ešusy a dívá se za vozy. Pohltila je zatáčka a Marek se dívá dál. Potom se dočká. Vzduch nad lesem se zachvěje, jako by ho zahřál čísi žhavý, ale hodně žhavý dech. Nakrátko se zklidní a pak se roztřeše znovu. Konec. Zas je to ten starý smrkový les. *Veškeré nesrovnalosti dozorčí u vchodu hlásí dozorčímu útvaru, končí metodický pokyn.*

Kam zas čumíš, vole? Pudeš do tý laboratoře, nebo ne? řve na něj sám dozorčí.

Vůl se dává do klusu.

Když se po službě vrátil na cimru, našel tam jenom svobodníka Šajbu. Psal dopis.

Šajba pocházel ze stejného města jako Marek. Bylo to město sice příliš veliké na to, aby se v něm lidé znali, ale i tak se k němu Šajba choval o něco lépe než ostatní mazáci. Bude to tím, myslel si občas Marek, že my dva se můžeme potkat i v civilu.

Ano, tenkrát si ještě představoval, jak rozbije hubu každému mazákovi nebo lampasákovi, kterého v civilu potká, za to všechno, co s ním prováděli v přijímači. Nevěděl ještě, že podobné touhy se rozplynou v okamžiku, kdy se za ním zavře brána a on půjde po silnici dolů a bez uniformy. Domů.

Zeptal se Šajby na chvějící se les a Šajba zvedl hlavu od dopisu: To ti měli, vole, vysvětlit furtáci. Mě se neptej. Podepisoval jsi slu-

žební tajemství, ne? Seš moc zvědavěj, abys nechytil ještě nějaký rajóny.

Podle řádů mám po službě nárok na...

Voják prvního ročníku nemá nárok na nic a nesar bohy. Nebuď moc vofrklej, mladej. Slyšet tě jinej než já, tak se z toho na mou duši vojebeš. Hele, tak poslouchej. Je tam nějaký strážní systém, kterej se vždycky na chvilku zruší, aby se mohlo project.

Marek si bere ze skříňky kus chleba.

A jak to, že nikdy nevyjedou?

Třeba vyjedou, když máš po službě. Nebo v jiným sektoru. Vím já?

A co je tam? ptá se Marek s plnou pusou.

Na to jsi ještě moc mladej.

No dobře, a proč teda šlapeme mezi drátama, když máme tak dokonalej strážní systém?

Aby nikdo nepřišel na to, jak je ten systém dokonalej. A už nesar. Hlavně se moc neptej. Nic jsi neviděl, nic jsi neslyšel a pak budeš mít veget. Radši se jdi někam zašít, než tě vymáknou.

Jako by to přivolal. Otevřely se dveře, ne, tady se dveře neotvírají, tady se rozlétávají kopancem do kliky.

Je tady nákej zobák? rozhlíží se mazák Bidlo a hned si odpovídá: Je. Tak pojd' se mnou, synu. Říká to oním známým laskavým tónem, předznamenávajícím věci neblahé.

Marek váhavě vstává.

Bude mi teď pucovat boty, ozve se Šajba. A ty budou zlatý, mladej, rozumíš? A makam! Padám, padám!

Marek bere Šajbovy i své boty, kartáč a krém a jde před barák. Zkroušený a zdeptaný, aby Bidlo nepoznal, že ho převezli. Nikdo nemusí vědět, že ho Šajba kryje.

Sedí na schodech před barákem, pucuje boty, zatímco ti, co se nechali chytit nebo se jich nikdo nezastal, přišívají na stromy mazácké listí. Je to hrozná sranda, přátelé, zvláště když je člověk mazák. Večer ho stejně nemine šůrování podlahy nebo oškrabávání hajzlmušlí žiletkou. Po chodbě se bude rozléhat řev a rozlévat voda z kýblů a v mokrých teniskách ji budou stírat nováčci s vyholenými lebkami skloněnými k zemi. Ale teď, zaštitěn svobodníkem Šajbou, si Marek poklidně leští Šajbovy boty a přemýšlí, co asi může být za tím podivným strážním zařízením, které rozechvívá les. Co tady vlastně hlídáme?

To bylo za šest set devadesát pět, zrovna den po přísaze, na kterou Markovi nikdo nepřišel a po níž ho kvůli špatně složeným komínkům nepustili ani ven, když si všechny nováčky svolali do kinosálu.

Bambus zavelel vztyk a vešel sám náčelník útvaru doprovázen pobočníkem pro výcvik, pobočníkem pro věci politické a pracovníkem vojenské kontrarozvědky.

Nazdar, vojáci! pozdravil plukovník.

Zdar – pane – plukovníku! zaburácelo na padesát ušatců.

Velte jim sednout, pane poručíku, obrátil se plukas na Bambuse.

Bambus tak provedl.

Vojáci, začal laskavě, skoro otcovským tónem plukovník, skončilo vám přijímací období, odpřísahali jste, jste tedy už vojáci. Tady pan štábní kapitán říká, že jste vše zvládli na výtečnou. Hlas mu ztvrdl. Teď je načase, abyste se seznámili se skutečným posláním útvaru. Tady nehlídáte jenom nějaký skladiště hadrů, skoro vykřikl. Chvilí je sjížděl očima, jako by si je chtěl všechny zapamatovat, a pokračoval v tom smyslu, že se jedná o státní tajemství

zvláštní důležitosti, že podepíšou listinu o státním tajemství, a tím okamžikem se stanou jeho nositeli, což je pro ně veliká čest, ale čímž se zároveň zavazují k mlčenlivosti o všech utajovaných skutečnostech.

Když se vás doma budou ptát, co tam vlastně děláš, tak jim nic neřeknete. Oni ani nemají právo se vás ptát na něco takovýho. Když se budou vyptávat moc, tak byste je měli nahlásit, protože jakýkoli přílišný zájem osob nepovolaných je přinejmenším podivnej.

V případě porušení mlčenlivosti se na ně vztahuje příslušný paragraf zákona na ochranu státu. Až podepíšou, pět let po ukončení základní služby se jim nepovoluje výjezd do zahraničí. Nikdo je podepisovat nenutí, mají svobodnou volbu. Teď a tady. O věcech služebního tajemství se nebaví ani nositelé mezi sebou. Kdyby se tak stalo, je třeba to bezprostředně nahlásit přímému nadřízenému.

Plukovník se usmál. Když nepodepíšete, nikdo vám hlavu ne-utrhne. Jenom vás budeme muset převelet, třeba k bojovákům.

K těm se pochopitelně nikomu nechtělo.

Nikdo? zeptal se po chvíli ticha plukovník. Takže si to pojdte jeden po druhým podepsat. Cokoli spatříte, uslyšíte nebo se dozvíte nějak jinak, je státním tajemstvím zvláštní důležitosti, i kdyby vám to tak nepřípadalo. Svý povinnosti jinak znáte, tak je plňte svědomitě a vzorně. Vojna tady není špatná, to jste snad už poznali. Podíval se na štábního kapitána a štábní kapitán souhlasně přikývl. Je to tak, když to říká i pobočník pro výcvik.

Přístupovali jeden po druhém ke stolu a podepisovali se. Kontráš si je podezřívavě prohlížel. V každém viděl žvanila a zrádce. Bambus se díval z okna kamsi do dáli.

A pamatujte si, čím víc se dozvíte, tím hůř pro vás, zasmál se plukovník a oni si mysleli, že to byl pokus o žert.

Teprve později si Marek uvědomil, že jim plukovník neřekl vůbec nic.

Žijí v jakési bublině, která se s nimi dovede mnohdy hodně roztáhnout. A když se roztáhne a vypne, pak jen proto, aby se po předem stanovené lhůtě opět smrštila a vtáhla je zpět do svého středu. Po celých čtyřicet měsíců nikdo z nich bublinu neopustí, byť by se vzdálil od útvaru sebedál. Jsou v ní a ona v nich. Mohou být třeba doma u mámy, vždycky jim ta bublina nějak vyletí z úst, nikdy na ni nezapomenou, a jak se dovolená nebo opuštěk krátí, bublina se smršťuje stále rychleji. Říkají si: Jó, v civilu! Ale mýlí se. To, co se jim na vojenském životě nelíbí, co jim ztrpčuje život a na co žehrají, to se jen rozplizne do většího prostoru. Zkrátka je čeká zas jiná bublina, jenže mnohem, mnohem větší. Vojna, to je pouze zhuštěný civil. Asi jako když se prach, ve vzduchu nezřetelný, usadí na límečku košile. Velitele nahradí v civilu jiní nadřízení, opuštěky a vycházky vystřídají výjezdy do ciziny a ti takzvaně chytřejší, šikovnější a s ostřejšími lokty budou jejich mazáky. Místo fotografií nastoupí skutečné živé ženské s vlastní hlavou, tolik odlišné od obrázků, nad nimiž si o samotě představují ledacos. Když jedna bublina praskne, hned ji nahradí druhá. Ale ona nepraskne. Žijí v bublinách naskládaných do sebe jako matřošky, jako koule vyřezané ze slonové kosti.

Tak nějak by Marek mohl uvažovat v jiném prostředí, tak nějak bude možná uvažovat později, ale tady, silněji než kdekoli jinde, se prosazuje nadvláda podprůměru. Tady má Marek ústa plná genitálií a fekálií, slovník se mu omezil na bratru padesát slov. Jak málo stačí k dorozumění.

Tentokrát se bublina vypnula do Markovy první vycházky. Měl to za šest set šedesát sedm a seděl se spolubojovníky u dlouhého

stolu v hospodě Na Rozcestí. Byla to jediná hospoda, kam směli, ostatní byly pro furtáky a jiné slušné občany. Byla to taky jediná možnost, kam se dalo z útvaru vypadnout.

Je celkem jedno, s kým seděl, ale seděl se zobáky Dědkem a Cibošem, s mazáky Chobotem a Pakem, Mrkví a Šajbou, kteří zároveň oslavovali třístovku. A s nimi a mezi nimi tři čarodějky, jak se říkalo třem místním holkám, jejichž rodiče živil útvar jako občanské pracovníky a vyplácel jim tučné držhubné. Ty tři chodily stále spolu, nedělaly zbytečné štráchy a uniforma je vysloveně rajcovala.

Před nimi pivo a šnaps. Dneska platěj zobáci. Hospodský proploval lokálem s věncem půllitrů v každé ruce a vyvolával: Háló, hóší, pívó! A kladl přízvuk na každou slabiku. Čárky na lístek jako by psal hráběmi.

Holky se chraplavě a vypitě smály. Smály se každou chvíli, nikdo už nevěděl čemu. Nebyly zrovna nejšťihlejší. Jedné chyběly dva řezáky, prsa měly jako kojné, ale tady nároky klesají i bez alkoholu. Holka vylepená ve skříňce je jedna věc a holka, která dá, je věc druhá.

Zarudlé obličej, rozepnutá saka, vázanky v kapsách, ruce se smutkem za nehty.

Rozpálené tváře, pár rozepnutých knoflíčků, závan voňavky, červené náušnice a zelené nehty.

Všem bylo jasné, že tenhle večer neskončí jen příjemným popitím. Bude se pokračovat na rotě. Byli sice dva na jednu, ale to nevadilo. Ciboš měl už ruku na Terezině stehně, Šajba s Mrkví taky neotáleli a řeči se vedly dvojsmyslné.

Ty holky se řehtaly vážně všemu, nic je nedokázalo urazit.

Užijem si, vole, né, vždyť je třístovka, jása Chobot a strká té nejtlustší, Máně nebo Ireně, Marek je stále ještě nedokáže rozlišit, za svetr slanou tyčinku. Máňa nebo Irena se – pochopitelně – chi-

chotá a povídá: To jseš taky tak tenkej a tak dloubej? Podívá se kolem, jestli ji všichni slyšeli a jestli to všichni správně pochopili a ocenili, pak si přihne, zakucká se a Chobot ji bouchá do zad.

Užijeme si, vole, né? Proč bysme si neužili, co? řve Mrkev. Na zdraví! Ať žijou strážáci! Proč bysme si neužili, když si generalita dává do nosu v supertajdůvmob bordelech a my jim děláme stráž?

Všiml si nechápavě civějícího Marka a rozesmál se: Hele, von ten zoban to ještě neví, to je ale pták. Cos myslel, že tam je, mladej? Implozívky? Kosmičáky? Vole! Panstvo tam má luxusní bordýlek v přírodě. V létě se tam honěj nahatý po trávě a v zimě píchaj v přepýšnejch chatičkách a v těch nákladácích jim vozej chlast a fajnový žrádýlko. Já to vím, já to mám vod kluků z děčka, co jsem s nima jel z vopuštáku. Tý vole, tam se musej dít věci! Určitě tam nemaj takový krávy tlustý jako my. Co, Máňo?

Jdi do prdele, frajere, zasměje se Máňa. Když budeš mít takový kecy, tak ti dám leda hovno.

Tak mi dáš holt jindy, nejdřív dáš tady tomudle zobákovi, už musí bejt nadrženej. Je na první vycházce, tak by dostat měl. Co, Máňo?

Mnohoslibně se na Marka usmála. Markovi se od vypitých piv začalo dělat špatně. Chvilí bojoval s rozjíždějícím se stolem, chytil se ho, ale stůl ho strhl s sebou a otáčeli se a otáčeli jako při tancovače.

Podářilo se mu vstát, převrávorál k výčepnímu a podal mu úvěrovou kartu. Dneska se musí ukázat. Dneska dává vlastně zápisné.

Kam jdeš, vole? chytá ho Mrkev za rukáv. Hajzl je támhle!

Hele, já musím..., brblá Marek.

Nech ho bejt, ten má dost, zastává se Marka hospodský. Zatáh všecko.

Blbec, ještě moh bejt dvě hodiny s náma. Třeba ho ještě potkáme, až se budem vracet, směje se Chobot. Jó, co jsem to chtěl... Jó, vychcat se. Marek mohl jít.

Na schůdkách před hospodou zakopl.

Na silnici zvracel.

Zvracel na silnici, která se zrovna prosmykla vsí, uháněla kolem hospody, aby zakrátko elegantně odbočila vlevo a tmou pílila k dalšímu bodu na mapě. Nebyla to silnice ledajaká, pyšnila se svým portrétem i v autoatlase. A na takovou on prosím hází šavli. Na silnici, po níž se ještě mnohokrát pokymácí, protože kam jinam se tady dá jít.

Pak přinutil rozviklané nohy k chůzi. Šly po silnici jen krátce. Odbočily vpravo na její dceru, jež si s matkou v ničem nezačala, ale kterou kvůli utajení ignorovaly i turistické mapy, přestože měla namířeno do krajiny nesrovnatelně krásnější. Stoupala k lesnatým kopcům, ke kopcům připomínajícím ňadra krásných žen, jež se za těmi kopci, v těch kopcích, mezi těmi kopci a pod těmi kopci vzdávaly dědkům v generálských uniformách. A nohy a Marek po ní stoupali, vinuli se s ní špalírem holých švestek, jejichž větvoví Markovi právě teď připomínalo chomáče, jaké jsou k vidění na krásných štíhlých mladých ženách, když kvůli generálům odhodí i to poslední.

Studená prosincová noc. Mlhavými cáry mraků tiše pluje Měsíc a vedle něho narudle svítí Mars a k tomu Měsíci možná právě teď letí bratranec Erik, ten přiblblý kapitánek kosmických letů. Stříbrný rohlíček, studený loupáček, zastíněná koule, nic víc. Samé hvězdičky, samá šarže, nebe jako generální štáb.

Pak silnici přefiltruje červená brána, přemostí ji žluto-černá tyč a Marek vejde do světa několika přízemních baráků (furt lep-

ší než nějaký velký kasino, vole), hřiště, betonového buzerplacu, a hlavně toho nekonečného lesa, kde by mohlo být tolik hub.

Hele, von ten zobák snad slaví taky, prohodí někdo u brány. Ten ji má jak z praku!

V okně dévéfárny mihotá obrazovka. Od roty se nese neurčitý šum. Marek jde jako stroj, stále se blíží a stále to má stejně daleko. Tahací harmonika. Halas jako v hospodě. Rota svítí jako zábavní parník.

Novopečený desátník Cígo pobíhá u stolku dozorčího a běduje, že vopušťák je v prdeli, vopušťák je v hajzlu. O zeď se roztřeskla láhev od vína. Zpěv: A když ji celá rota měla, řekli, kurvo, hybaj ven, pak ji kopli do prdeééle, vyhodili z kasáren... Mazáci se drží kolem ramen a snaží se neupadnout. Ta hrozná harmonika. Zařezává se do mozku. Cígo: Do prdele! Vyserte se na to! Kurva, je po večerce! Já už fakt zavolám dévéfáka! Ale kuchař jásá, že je třístovka, a jako klaun poskakuje ta odulá huba mastná mezi zpívajícími a mává lahví vína. To už něco znamená! křičí. Většina je, kucí, za náma! Ale todle je ještě hovno proti tomu, jak oslavíme elektrickéj den! Představa, že za osmdesát dní se odehraje něco ještě horšího, Cíga přímo děsí, i když je málo pravděpodobné, že by měl zase službu on a zase před opušťákem. Zobáci, ještě uvidíte! A zobáci stojí nastoupení v řadě u zdi a na povel kukají a mávají špinavými ručníky. Harmonikář se opile usmívá, dřepí na židli, klinká nožičkama ve vzduchu a vojáci prvního ročníku ho nosí jako na trůnu. Kuku kuku kukuku! Malátnými prsty tápe po hmatníku: ... my jsme kucí z Ančí, nám jenom Bork velí, ženeme to stále dál, trysky za prdelí, svištíme to pořád dál, na plný pecky, ke hvězdám, kde holky maj tááákovýdle... Kuku kuku kukukukuku!

Marek se opírá o zeď u vchodu a netroufá si vejít. Radši měl zůstat tam dole.

Nějaký řidič Cígovi vysvětluje, že to má marný, že to má nechat bejt, protože se to uklidní samo. Třístovka se, vole, oslavit musí, ne? A pro zajebávače by těch deset měsíců mohlo bejt kurva nepřijemnejch, né? Cígo mlčí. Je to tak. Taky by řádil, kdyby neměl službu, a ještě před opuštěním, a ví, že nemůže dělat vůbec nic. Řidič zakoulí očima, zakloní se, málem upadne, vyrovná, opře se o stolek dozorčího a pozvrací telefon.

Cígo si všiml Marka. Nevyužítej zobák! Kmítej pro hadr!

Marek utírá stolek.

Kuku kuku kuku!

Dokukat! Nástup na rajóny! Harmonika vyhrává nad vodami.

Jedu! Jedu! Jedu!

Marek tím vším prošel, nikdo ho nezastavil, nikdo si ho už nevšímal. Došel do své světnice, zhasl velké světlo, nikdo tam nebyl, jenom dvanáct lůžek, prázdné láhve, papíry, zbytky jídla na podlaze. Padl na postel a v modrém poplachovém světle přestal vnímat.

Mazáci už týden stríhají metr a Marek to má za pět set sedm. Šla-pe své dvakrát dva kilometry. Vlevo les, vpravo les. Vlevo dráty, vpravo dráty. Uprostřed stezka vykreslená kanadami v trávě, kopřivách, maliní a bodláci. Na začátku a na konci každého rovného úseku detektor. Střeží nenarušitelnost Pásma.

Marek je asi pět set metrů od strážnice. I kdyby byl od ní kilometr, stále v ní zůstává. Svými kroky vychyluje ručičku indikátoru, u něhož poklimbává velitel stráže. Stáhl si zvuk, aby ho nerušil. Jinak by Marek mocně bzučel. Takhle jen pobzukává. Zato však na nástěnném plánu zóny A rozsvěcuje úseky, jimiž zrovna prochází. Ze samopalu mu ční plný zásobník s pětadvaceti včelkami a útočný nůž.

Vlevo les, vpravo les. Na pohled jeden jako druhý. Až na to, že ten nalevo po pár stovkách metrů končí a střídají ho pastviny, zatímco ten napravo může být pořádně hluboký.

Marek šlape své dvakrát dva kilometry, protože je mladej, protože je stále ještě holub, který musí spát na břiše, aby ho netlačila křídla, bude šlapat, dokud nepřijdou noví mladí a nebudou šlapat za něj, zatímco on se bude s rozhalenou košilí slunit před strážnicí a zobáci mu budou připalovat cigarety, případně ho za vyšších teplot ovívat denním tiskem, jinak poznají, co je to mazácká vojna, do píče!

Vlevo dráty, vpravo dráty. Pichlavé jako ježek, jako kaktus, jako ostnatý drát. Naštěstí jsou od něj dost daleko. Celý pruh je široký bezmála jako dálnice. On se nepodrásá.

Pošlape ještě jednou, to nejmíň. V noci. Bokvas, vy budete stíhat, jinak se z toho vojebete, říkává mu mazák Chobot, ale mazák Chobot už to říká jen tak, protože si zvykl s mladejma takhle mluvit a protože jiné téma hovoru ho nenapadá. Při jeho závratně nízkém čísle!

Markovi už ani nepřijde, že šlape zbytečně. Zbytečně kvůli detektorům. Zbytečně proto, že se nikdy nic nestalo. Ani zleva, ani zprava. A taky ho ani nenapadne, aby se díval po nějakém narušiteli. To pouze zpočátku se zaposlouchával do každého zvuku a v noci si prožíval své strachy, neboť lesní noc vydává hlasy, jež ti z města neznají.

Jde volným krokem, s potěšením patří na rozbíhající se květinovou přírodu. Sluníčko hřeje, znak na polní čepici se přece jen trochu leskne, třebaže je matový a mořený, stejně tak se blýská bodák, o vyleštěných botách ani nemluvě. A z walkmana mu do mozku tluče basová kytara.

Jde zvolna, aby se nezpotil. Má čas. Tady je sám, tady ho nikdo nebuzeruje. Má jedinou povinnost – našlapat dvakrát dva kilometry.

Má vlastně ještě jednu, ale na ni při zdejší klidu už dávno zapomněl: Přiblíží-li se někdo k vnějšímu plotu – při tomto směru obchůzky tedy zleva –, eskortovat ho s namířeným samopalem ke strážnici. Při pokusu o útěk střílet do nohou. Když to koupí do lebky, tak vám hlavu nikdo neutrhne, chlapi, jenom musíte prokurátorovi furt opakovat, že jste mířili na nohy. A přiblíží-li se někdo k vnitřnímu plotu, tam taky nemá nikdo co pohledávat, střílejte bez výzvy a rovnou na komoru, ať je to, kdo je to.

Stoupá proti slunci, mhouří oči, šklíbí se, klopí je k zemi, ale občas je přece jen musí zvednout a pak se pochopitelně zase šklíbí. Nahoře je strážní věž. Za vrcholkem se vrší další vrcholek, jako by vyrůstal z toho prvního. Taky se strážní věží, jenže s menší. Jedna by se dala vložit do druhé. Místo těch bohatě vyřezávaných lampiček a lucerniček z překližky by si je mazáci mohli dělat jako suvenýry. Velká věž, menší věž, ještě menší věž, věžička, věžičička...

Konečně je u první věže. Bože, to je dneska hic! Tam nahoře se činí jeho druh ve zbrani. Marka si nevšímá. Marek ho nezajímá. Nehybně hledí k severu. Co kdyby se odtamtud blížil narušitel? Podle vžité představy je to nahrbený muž středního vzrůstu, má dlouhý nepromokavý plášť a šedé uhýbavé oči mu skrývá bekovka vrhající stín do úskočné vyzáblé tváře. Může mít s sebou i pouzdro na housle s poněkud neobvyklým hudebním nástrojem.

Potom se druh ve zbrani otočí na východ. Něco ho tam zaujalo. Přikládá k očím triedr. Marek triedr nemá. Ani na strážnici ho už nemají. Marek mívá věž bez jediného pohledu. Na toho nahoře si už zvykl. Na toho jo.

Když se snaží zvolna scházet do údolí a neutíkat, nepodvolovat se svahu, slunce mu nevadí. Teď jenom hřeje. Svažující se pěšina ho přece jen nutí k rychlejší chůzi. Pot štípe do očí. Docela vážně uvažuje o tom, že by někde odložil sapík, odepnul opasek se sumkou, shodil sako a košili, v pohodě vylezl na vršek, kde končí sektor A a začíná sektor D, ohlásil se od věže veliteli a teprve při zpáteční cestě by se předpisově upravil. Případně by mohl chvíli chytat bronz. Nojo, ale co když nějakou placatou hlavu napadne kontrola stráží a odněkud na něho vybafne?

Opět stoupá. Stoupá k vrcholu, odkud asi před měsícem spatřil, jak nad zakázaným lesem, hluboko v Pásmu, krouží podivný pták. Na tom ptáku bylo nejpodivnější to, že to nemohl být pták. Ani letadlo. A kdo by si tam pouštěl draka? Generálové s holkama? Zdálo se mu, že je to spíš... ale ne, to přece není možné. Chvíli to kroužilo, černé smítko proti strakaté obloze, pak to kleslo, zmizelo za hřebeny stromů a už se to neukázalo. Škoda že si tenkrát nevzal ze strážnice triedr. Příště to už nešlo, protože hned den nato ho museli odevzdat, že prý nafasují infrák, ale nedostali nic. A když se pak v noci zbavil opasku, ulehl na žíněnku, pod hlavu si dal sumku, zkřížil nohy v kanadách a zavřel oči, zdálo se mu, že stoupá, že krajina se pod ním rozšiřuje a zároveň zmenšuje a je jí stále víc a on že letí, letí, až nemůže výš, protože se mu roztočila hlava, protože dostal hrozný strach, že se zřítí... a zřítí se skutečně do dvouhodinového spánku.

Ten, co schází proti němu, je chlap jako hora. Čepici má po mazácku posunutou do týla a zpod ní mu vybuchuje čupřina zrzavých vlasů.

Ten, s nímž se bude Marek za chvíli míjet, schází zvolna, sleduje les střídavě po obou stranách, dívá se, zda není někde porušený plot, bere službu odpovědně, strážný jaksepatří, takovému narušitel neujde.

Marek poodstoupí do kopřiv a čeká, až holoprđ přejde. Stále jím ještě nedokáže projít, jak to dělávají mazáci. Strážný na věži mu nevadí, ten je vysoko, ale na tuhleto holografickou projekci nemá nervy, nějak ho stísňuje, je na ní něco, čeho se děsí, podobný strach musíval mít dědeček Arnold z duchů na hřbitově. Pár mazáků tu kdysi sehrálo svou roli. Několikrát prošli mezi dráty, pak odešli do civilu, aby zde zůstali a šlapali a šlapali. Jako zakletí.

Pár kroků za Markem se holoprđ zastavil, rozhlédl se a zapálil si. Vypadalo to věrohodně. Muselo to být věrohodné. Holoprđ nesměl být zas příliš dokonalý.

Copak asi ti mazáci dělají teď v civilu? A co když kvůli ještě větší věrohodnosti nikdy do civilu nedošli?

Celý splavený se vyškrábe na vršek k věži. Podívá se dolů do sektoru D a spatří, jak se tam do kopce plouží zelená postavička. Holoprđ by šel bujařeji. Marek se posadí a čeká. Opírá se o žebřík věže, jež připomíná myslivecký posed, ale takový ten solidní, ministerský.

Voják se dohrabal nahoru. Nikdy předtím se neviděli. Kývli na sebe. Voják si dřepł do trávy a Marek natáhl skrz jednoduchý drátěný plot, oddělující strážní sektory, ruku s cigaretami.

Dáš si?

Kurvaže, přitaká chtivě ten z děčka a vytrhne mu pomuchlaný balíček.

To jsou vedra, co? řekne ten z děčka a strká mu cigarety nazpátek.

Sedí vedle sebe. Mezi nimi drát. Za nimi drát. Před nimi drát. A za tím drátem před nimi výhled do údolí a na stráň, nad níž tenkrát poletovalo to divné cosi, co si nechal Marek jenom pro sebe.

Za kolik to máš? ptá se Marek.

Pssst! Číslo hovoří. Slyšíš? Sto čtyřicet.

Fíha, to je paráda, já to mám za moc, já bych si mohl na metru ještě pouštět draka, vůbec to neutíká, hovno se tady děje.

A co by se tady mělo dít, kurňa? odplivne si mazák. To asi před měsícem, pokračuje, pak zamhouří oči, potáhne z cigarety, to asi před měsícem jeden zobák tvrdil, že támdle, ukáže bradou do Pásma, něco lítalo, něco divnýho. Byl to takovej vůl, že s tím šel na hlášení a druhej den ho vezli.

Kam?

Kam asi.

A co bylo dál?

Mazák pokrčil rameny.

A co viděl? Co říkal, že viděl? neudržel se Marek a málem by prozradil, že taky něco zpozoroval.

Já to mrdám, řekl ten z děčka prudce, típl cigaretu a vstal.

Tak čau, řekl Marek.

Čau. Ani se neotočil a scházel nazpátek do údolí a za kopec a zase do údolí, kde ho stejně jako Marka čekala strážnice. Marek pokrčil rameny a sbíhal opačným směrem.

Proti němu stoupal opět holoprđ. Jako by se mu díval do očí. Marek ho nechal přejít, pak se otočil, sebral šutr a mrštil ho po něm. Proletěl vzornému holoprđovi mezi lopatkami a dopadl pár kroků před ním. Holoprđ nereagoval. Dál a neochvějně plnil svou služební povinnost.

Hýbači hýbají. Hýbači si hýbají, jak se jim zamane. Jenom já neumím nic. Leda tak jíst. Hýbač si přihýbne žebřík a je venku. Já si nepřihýbnu nic. A tak tu dřepím v téhle díře.

Celý útvar nedělá vlastně nic jiného, než chodí ustavičně do služeb, z brány na rotu, z roty do stráže, nebo se zdokonaluje ve vojen-

ském – říká se tomu tak – umění. Ve stráži se toho moc zkazit nedá a na bráně to taky ujde, zvláště ráno, když přijíždí pekař a vyhodí bochník ještě teplého chleba, zatímco ostatní dlabou v jídelně dva dny starý, aby se nenadýmali. Nejméně oblíbená je služba na rotě, ta smrdí vždycky průserem jako mraky. Je vyhledávaná jenom z neděle na pondělí. Nedělní noc, noc návratů z domova, noc masa, tvrdého alkoholu, noc sladkého pečiva. Rota si přijde na své, zvláště když o polednách nafasovala studenou stravu a snědla ji k odpolední svačině.

Tuto neděli měl mít Marek službu na bráně, ale pohotová mazáci, aby byli první u lizu, z ní vystrnadili všechny zobáky. Marek však nebyl škodný. Jel dělat předváděčku pro jakousi školu v přírodě.

Dopoledne zastavili u podnikových chatiček. V přílbách a se samopaly seskákali z korby, jako by šli do akce.

Přivítal je jásot čtvrtáků z města, mírněných šesti učitelkami, dvěma zdravotnicemi a několika matkami v domácnosti. Všem po týdnu bříkaly z dětiček nervy.

Předváděčka měla dva cíle: za prvé ukázat, že vojna je fajn, za druhé, že vojáci jsou prima kluci, nikoli ta rozeřvaná soldateska táhnoucí z putyky nejdřív spící a pak rozespalou vesnicí. Předváděčka měla už klasický průběh. Velitel držel šprýmovnou řeč, vtipně komentoval sborku a rozborku, útok a obranu, zažehávání dýmovnic a vrh dělbuchů. Jako kočovná společnost by si možná nežili špatně.

Dětem se naskytlá nebyvalá možnost prásknout si ze samopalu. Holky si zacpávaly uši, ale kluci byli celí hrr, přímo nenasytové, záhy se pro velký zájem nedostávalo střeliva. Příští rok si vezmu sapík nějakýho ptáka a můj zůstane čistej, umiňoval si Marek nad začernalou hlavní. Kluci se sesypali na prázdné nábojnice jako ku-

řata na zrní. Oči jim svítily, tváře hořely. Jeden se ho ptal, jestli je na vojně fajn život, a dodal, že se na vojnu těší, protože bude taky střilet. Marek mu odvětil záporně a kluk se divil. Dostalo se mu od Marka vysvětlení, že pak bude muset poslouchat kdejakého blba. Dohlízející paní učitelka, krásy rozhodně moc nepobrala, kyselá jako švestka v srpnu, se zatvářila přísně a pravila: Zdalipak víte, vojáku, že otec tohoto chlapce je vojákem z povolání? Marek to kupodivu nevěděl. Paní učitelka se na něj podívala jako kádrovák při pohovoru, který má vyústit ve vyhazov, tvářila se, jako by Markův názor měl mít dalekosáhlé následky. Prostě trapas.

Jinak dopadla předváděčka báječně. Rota na ně chodila docela ráda. Vypadne se z útvaru. Je k mání lepší strava, na školách v přírodě a v letních táborech se vyvaňuje přece jen o něco lépe než pro obránce otčiny. A když je furták uznalý, tedy když je to člověk, a ne furták, dostane se i víno a pivo. A hlavně se vidí ženské. Vždycky se najde pár trochu pohledných učitelek nebo vedoucích, zpravidla o pár let starších, s nimiž je řeč a smích. Což je asi tak všechno. Ale i za to dík.

Děti šly na oběd. Počkejte chvíli, pánové, než se najedí, požádala je jedna učitelka. A skutečně, když řev a cinkot opadly, pozvaly je do jídelny, ke stolu v rohu, kde sedává pedagogický sbor, při školeních vedení a při rekreacích rodiny, jejichž hlavy v podniku něco znamenají.

Dostali řízek. A bylo pivo a bylo víno a byla tu i kytara. A smích a zpěv a jedna paní učitelka měla dolíčky ve tvářích a hmatatelnou postavu v těsném černém svetříku. Ani ty ostatní nebyly k zahození. Ta kyselá kádrovačka chyběla. Asi má venku dozor. A Markovi to vůbec nevadí.

Den ubíhá.

I zde je studená večeře, ale kam se na ni hrabe měkký salám, tvrdý sýr, čtvrtka drolivého chleba a voda z kohoutku.

Velitel je člověk.

Na vůz se jim leze špatně. Velitel přejde vratkým krokem ke korbě. Jste tam všichni? Jasan, šéfe veliteli! Jsou. A tak se jede.

Na Marka přichází spánek. Marek mu jde v ústrety a krátce předtím, než se oba setkají na prahu a padnou si do náručí, Marek přemýšlel, co to vlastně říkala ta babka z kuchyně. To bylo tak. Vyšel z jídelny, aby se trochu nadýchal vzduchu a rozptýlil rudovinné omámení. Dobře jim zaplatili. Poměli se. Kluci si před jídelnou hráli na válku. Jeden, takový vyčouhlý, velel popravčí četě. Zajatci padali a vyčouhlý je dorážel z pistole. Popravovali zajatce! A jak se tak Marek nevěřícně díval, zavolala na něj z okna kuchyně babka v květovaném šátku: Vojáčku, pojdte sem. Rád poslechl. Strkala mu cosi zabaleného v silném papíru a sáček s ovocem. Voni to stejně nechaj. A pak řekla něco o těch dětech před jídelnou. Ale co? Co?

Hýbači si přihýbnou žebrík. Létači, létači, ti ne. Létači si létají. Nahoru a dolů, dolů a nahoru. Jenom já neumím nic. Ani šplhat. Jinak bych neseseděl v téhle díře.

Bylo to za čtyři sta dvacet šest a Marek se vracel z dovolené. Poprvé se podíval domů. Za moc to nestálo. Dovolená je pro ty, co mají holku. Na čtrnáct dní zapomenou na armádu, vypadnou s holkou někam ven, kde nikoho nezajímá, jestli máte, či nemáte uniformu, a ještě se všemi knoflíky..., nojo, ale pak ty návraty, to se to musí moc těžko vracet do kasina. Jako by domů už nepatřil. Spal sice ve svém pokojíku, ale přes den si ho okupovala teta Beatrice a vyučovala v něm cizí dětičky cizím jazykům. Jejich barák byl teď jako průchoďák. Táta si užíval první rok důchodu, špatně se

neměl, to teda ne, jedny prachy bral od mariňáků, druhý od té firmy, kde dělal po odchodu do výslužby kádrováka, protože co takový bývalý voják může dělat. Už se mu ani netajil, že místo mámy má po léta jinou paní. Stačilo málo a byl by mu tu babu představil. Stěžoval si, že je nějak nemocná, a měl strach, že mu umře. Ale co je Markovi po ní. Radši by se byl viděl s mámou, ale na Svátek předků ho Bambus nechtěl pustit, protože rota lehla chřipkou a bylo málo lidí do služeb. Dovolenu vysloveně proflákal. Každý mu povídal, jak zmužněl, jsi takovej statnější, rozumnější, rozvážnější, je vidět, že ti ta vojna svědčí, a jeho to nudilo. Strýc Bert ho stále poplácával po zádech a žvanil, že by mu po vojně sehnal místo u nich ve firmě. Mohl bys dělat údržbáře. Jen se zeptej táty, že to tam u nás není špatný. Vid', Karle? A zas kvačil s aktovkou právníčit a večer si ji přinášel naditou a zavíral se sám a svítil dlouho do noci. Že se na to nevyprdne, když má za dva do důchodu. Bratránek Erik měl tentokrát pohotovost na základně. Byla tam jenom jeho žena Marie, holka o tři roky starší než Marek, a skákala kolem malého Hugouška. Hugo už chodil. Na co sáhl, to shodil. Stále si ještě neuměl říct, takže po celé zahradě visely pleny, neboť Marie byla příliš šetrná, než aby kupovala jednorázovky. A Marie se těší, až půjde na magistrát k počítači, prý tam s ní počítají. Nuda. Šel za kluky do práce. No, špatný to nebylo, ale ten rok byl přece jenom znát. Jednou se opil s kámošem z učňáku. Nejlepší nakonec bylo, když si hrál s Hugouškem na písku. Taky si jednou pořídím takovýho syna, říkal si. A snaž se, ať dostaneš nějakou frčku, povídal Bert, tátu máš kapitána, bratrance kapitána. Já jsem kapitán, dědeček Arnold byl kapitán, a ty jsi jenom vojín. Když se nechtěl učit, musel do učení, přisadila si tetinka Beatrice. Inteligenti pitomí. Pochopitelně se vyptávali, co na té vojně dělá a u čeho slouží, a on jim vysvětloval, že to nesmí říct, ale nakonec

přece jen prozradil, že slouží u strážní jednotky. Dohromady nic nevím, říkal, ale oni mu nevěřili a považovali ho za blbce, který bere všechno příliš vážně. To mi povídej, že by sedmá divize dělala někde strážáky, to mi neříkej, to ne, vrtěl hlavou Bert. Nakonec byl rád, když s ním vrtulník přistál na buzerplacu velitelství 7. divize, když pak seděl v autobusu mezi venkovany, když kráčel po silnici nahoru. Všechno tady bylo známé. Značka se zákazem vjezdu na zohýbané trubce. S oblibou ji vylamovali, když se vraceli z hospody. To si jednou potají vyslechl Bambusovo láteření: Zase nějaké křupan vyvrátil tu značku. To snad už ani není možný. To musí bejt primitiv se sedmi třídama. Ale já už toho mám dost. Zarazím vycházky, postavím tam dva pitomce a budou za to ručit. Až ho chytnu, tak ho dám zavřít. Tak mu rozbiju hubu. Rozšlapu mu tu držku debilní. Buď je to ten blbec Lekler, nebo ten hajzl Dytronk... Ne, ne, ten není tak blbej, to musí být úplnej kretén... Byla to radost, Bambuse poslouchat. A tadyhle ho kamarádi tahali z příkopu, když už nechtěl jít dál. Tam někde ztratil vycházkovou čepici a musel si pak ukrást novou. Zas tady budou švestky, ale ty švestky po těchhle švestkách už budou trhat jiní... Nabízeli mu, aby to tady podepsal. Tůdle. Zakopat se v takový díře kvůli jednomu blbýmu stříbrnému prýmku. Ne, až se vrátí domů, podepíše to někam do ciziny nebo půjde na moře, hlavně pryč a žít si po svém. Po vojně se uvidí...

Marek se vracel na strážnici. Měl to za tři sta devadesát, za měsíc je mazák. Levý les byl teď vpravo a naopak. Před lety tu prý sloužil jeden, který tuto relativitu nedokázal zaboha pochopit a málem zastřelil Bambuse, kterého z nudy nenapadlo nic chytřejšího než vyrazit na kontrolu strážní a dozorčí služby. Onen nechápavec nepatřil mezi dobré střelce.

Když zaslechl z levého lesa hlas, nevěřil nejdřív vlastním uším. I přes burácení walkmana slyšel: Pane vojáku, pane vojáku. A když se rozhlédl, přestal na chvíli věřit i očím.

Za plotem byl strom. Ona tam byla spousta stromů, když tam byl les, ale tohle byl Strom. A za ním vykukovala hlava tak osmile-tého kluka. Tmavý byl jako cikán. Co tam dělá? Jak se tam dostal? bylo první, co Marka napadlo.

Co tam děláš? zeptal se. Snažil se, aby mu hlas zněl co možná nejpřísněji. Před dětmi se cítil nejistý a vždycky si říkal, co těm dětem vlastně brání, aby mě neposlaly někam?

Prošel jsem, odpověděl kluk radostně a opustil úkryt. Měl pruhované tričko. Přistoupil k plotu. Marek stál pořád na stezce a koukal na něj přes kopřivy.

Cože?

To koukáte, vidíte? Prošel jsem tvrdým vzduchem, řekl kluk pyšně. Toník do něho umí udělat díru.

Cože?

On je hýbač, pane.

Jakým tvrdým vzduchem? Jakej hýbač?

Kluk pokrčil rameny. Dospělí zřejmě ledacos nechápou.

Jak ses tam dostal?

Vždyť vám to říkám, prošel jsem tvrdým vzduchem, který Toník na chvíli změkčil.

Marek se vzpamatoval. Někde v plotě musí bejt díra, třeba v jiném sektoru. Musím ho vytáhnout ven a vrátit rodičům.

Víš co? Hezky se seber a pojď se mnou na strážnici. Tudy neprojdeš, ten plot je moc vysokej, a ještě si roztrhneš gaťata. A pak tě odvezem za mámou, pojď. Marek se dal do kroku, ale kluk se nehýbal.

Já nechci. Nemám mámu. Musím za tetami.

To mě nezajímá. Tak tě odvezem k těm tetám. Hezky pudeš se mnou. Kde máš toho Toníka?

On se prosím bál a zůstal radši za tvrdým vzduchem. On se bojí duchů, ale vy nejste duch. Já jsem se vás chtěl na něco zeptat, pane vojáku.

Na co?

Kdy už bude po válce?

Po jaký válce?

No přece po té, co ji každý večer vidíme na obrazovce, vysvětloval kluk a visel na něm očima. Marek měl pocit, jako by se mu něco zavrtávalo do hlavy. To bude asi těma velkejma černejma očima, pomyslel si.

V naší zemi přece žádná válka není.

Chvíli se na sebe mlčky dívali. Kluk se držel oběma rukama drátu. Marek sahal po cigaretě.

Tak proč máte tu zbraň, když není válka?

Když jsem na vojně, tak mám zbraň, kurňa, kdyby třeba byla, ale vona bejt nemůže, protože, Marek se začínal zamotávat, protože s těma implozívkama by to byl konec a vůbec, jde se.

Kluk se jenom zasmál. Vy nelžete. Je vám vidět do hlavy. Vy jste první dospělý, kterého skutečně slyším. A střílet stejně nebudete, řekl s přesvědčením. Na shledanou!

Počkej, kurva, počkej. Stůj!

Kluk se otočil a zavrtěl hlavou.

Kam jdeš?

Domů.

A byl pryč, jako by se rozplynul. Pohltil ho les. Ten vnitřní, hluboký, neprůhledný, s generálským bordelem.

Marek se vracel na strážnici a bylo mu jasné, že o tomhle nesmí ani ceknout. Ani před Šajbou, jenže ten to má stejně zatraceně za

pár. Číslo k němu hovoří tak mocně, že nevidí, neslyší a každou volnou chvíli si zkouší civil.

Potkal se s holoprdem. Holoprđ se mu díval do očí. Jako by věděl. Marek jím prošel.

Hýbači se hýbají. Létači si létají. Slyšeči si slyšejí... Slyšeči slyšejí i to, co my neslyšíme, tedy aspoň já. Nesmím křičet nahlas. Musím křičet potichu, v duchu, aby mě slyšelo Tele, a ne tety. Aby mě Tele vytáhlo z téhle hrozně díry. Mám hlad a jsem tady sám.

Jmenuji se Omar, ale všichni mi, nevím proč, říkají Tele. Začala mi tak vlastně říkat teta Klára. Jsem tmavší než moji kamarádi. Nemám maminku ani tatínka. Nikdo z nás nemá rodiče. Jsme sirotci. Zabil nám je nepřítel, když jsme byli tak malí, že si na to ani nepamatujeme. Nás se podařilo zachránit. Nepřítel je zlý a ukrutný. Bez milosti vraždí ženy, děti i starce a tatínkové proti němu udatně bojují. Ti naši už ne. Nepřítel má tupé a surové obličej. To všechno vidíme vždycky před spaním na obrazovce. Díváme se tak dlouho, až nakonec usneme. Válka neválka. Jednou určitě zvítězíme, říkají tety, protože naše věc je spravedlivá. Tahle válka trvá už několik let, vlastně celý náš krátký život, ale jednou ji vyhraje. I my budeme pomáhat. Potom budeme moci z osady ven a poznáme ta krásná velká města, mořské pláže a hory, všechno, co nám tety ukazují na barevných obrázcích. K nám do osady se nepřítel dostat nemůže, protože nás chrání mocné kouzlo, říkají tety.

U nás je krásně, ale nejvíce se mi tady líbí jaro. To se celá naše osada zabalí do voňavé vaty kvetoucích stromů a potůček si pobublává, tráva se zelená a obloha je modřejší a mraky se netváří tak studeně a zamračeně jako na podzim nebo v zimě. A když se do nás opře sluníčko, hned jsme všichni v lepším rozmaru.

Rád lehávám na stráni s rukama za hlavou a dívám se do mraků nebo na protější kopec, tam, kde rostou ty modravé smrky. Černé mávajících skvrny se vznášejí nade mnou a současně i nad červenými střechami, našimi upravenými zahrádkami a nad lesy a loukami a brebentí, skřehotají, zpívají. S nimi i mé myšlenky, protože jsem sám, daleko od ostatních a hlavu mám konečně prázdnou, jenom pro sebe. V takových chvílích si představuji, že mi zbyla jenom ta má nešťastná hlava, tentokrát je úplně lehoučká, tak lehoučká, že už vlastně ani není hlavou, ale balónkem, který stoupá a stoupá, až má celý kraj pod sebou jako na dlani. Netrvá dlouho a hlava se mi z té výšky zamotá, jakkoli si namlouvám, že ji už nemám, a tak se zas vracím do svého těla. Jak já bych chtěl umět létat!

Dopadl jsem tedy do svého těla a zdálo se mi, jako by to tupě bouchlo, a zrovna jsem začal vnímat, že po mně lezou broučci a že mě cosi štípe a tlačí do zad, když tu vedle mě přistál Martin.

Martina mám docela rád. Na rozdíl od jiných létačů to není žádný náfuka. Sice mi také říká Tele, ale od něho mi to nevadí, protože vím, že to nemyslí zle, a protože mi občas říká i Omare.

Také mám rád létačku Dášu, která se mi směje, že mám i oči telecí a že na ni koukám jako tele na nová vrata. Když ji chci z leg-race vykrákat za vlasy, uletí mi a má z toho švandu. Ale já vím, že mě jenom škádlí a že mě má také ráda. Kdybych byl létač, tak ji snadno dostihnu na nějakém stromě a stáhnu ji za vlasy dolů.

Létači, ti mají život. Nohy je nikdy nebolí. Stačí, aby se jen trochu zamysleli, a už se jim třepetají nad zemí.

Martin si sedl do mraveniště a ptal se, co dělám. A já na to, že se dívám na protější stráň a že to musí být krása, vidět všechno z výšky.

Časem tě to taky omrzí, řekl, žvýkal stéblo a nějak se ošíval. Nakonec prudce vstal a oklepával se.

Smál jsem se a on mi lál a křičel, že jsem mu to mohl říci. Nakonec jsme se tomu oba zasmáli. Jsme přece kamarádi.

Nechceš se podívat na naši novou hru?

Také mě mohlo napadnout, že se něco děje, když jsem je neviděl celou dobu nikde poletovat.

A tak jsme šli. Martin byl kamarád a také šel. Každou chvíli zakopl, jak nebyl zvyklý chodit, ale než stačil dopadnout na nos, vždy se hbitě nadnesl.

Došli jsme na mýtinu, kde si hrát nemáme, protože od toho je hřiště, ale všechny tety stejně vědí, že si tam hrajeme, a zlobí se jen naoko. Dneska byla mýtina plná létačů, a když nás spatřili, dali se do křiku: Martin a Tele! Martin vede Tele!

Začalo mi hučet v hlavě jako vždycky, když se dostanu mezi větší počet kamarádů. Od tet mi v hlavě nehučí.

Ta jejich nová hra se jmenovala na šišku. Celý vtip byl v tom, že se vynesli na špičku jedle, říkám jedle, ne nějaké jedličky, zhoupili se a volným pádem pokračovali k zemi. Vyhrával ten, kdo zabrzdl nejpozději. Kdo nezabrzdl, prohrává a je šiška. Šiška je taky ten, kdo zabrzdl nejdřív. Připadalo mi to trochu nebezpečné.

Sedl jsem si na pařez a díval se. Když se řítily dolů, rozmazané svištící čáry, zněl mi v hlavě jejich strach jako rychlé práskání bičem. A najednou ticho. Úleva. Viseli nad zemí a ježatý Albert se pokoušel podvádět. Nenápadně se posunoval dolů, aby předstihl Jendu, který to zastavil necelý decimetr od země. Dáša trčela dobrý metr nad ním a byla ráda, že je ráda.

Kdybych já uměl létat, nedělal bych takové hlouposti. Vždyť se mohou zabít.

Nebavilo mě to s nimi. Zvedl jsem se a zamířil k osadě. Neušel jsem ani deset kroků a přidal se ke mně Martin, že prý ho to také nebaví. Letěl vedle mě vleže na boku, což je obyčejná frajeřinka,

jak říká teta Lucie, protože tak nevidí na cestu a může hlavou narazit do stromu.

Jak jen to děláte, že můžete létat, vzdychl jsem si.

S tím se už musíš narodit. Já zas nevím, co si kdo myslí, řekl Martin.

Já vždycky také ne, přiznal jsem se. Ale vy si létáte, kam chcete.

To se mýlíš, protestoval Martin a převrátil se na břicho, jako by měl přeleželý bok. Létat se dá jenom v měkkém vzduchu.

Copak může být vzduch tvrdý? podivil jsem se.

Jako beton. Vyletíš trochu výš a bum – praštíš se do hlavy.

A co vidíš z té výšky?

No co... osadu, silnice v lesích, lesy, lesy, rybník, v dálce nějaké pole, domy, no a to je asi tak všechno.

Moc toho neviděl, ale létači jsou všichni trochu krátkozrací, já zas trochu špatně slyším.

Když jsme míjeli hřiště, zaslechli jsme volání o pomoc. Byl to tlustý Lojzík.

Tlustý Lojzík je opravdu moc tlustý a teta Ljuba, co nás má na brannou přípravu a řídí celou osadu, z něho chce udělat chlapa, jak říká. A chlap se z Lojzy stane teprve tehdy, až vyšplhá tři metry po laně, což Lojza nesvede. Neumí nic. Jenom jíst. A tak často dřepí o hladu v jámě, dokud ho někdo z nás nevytáhne nebo dokud si na něj teta Ljuba nevzpomene a nesmiluje se.

Lojza seděl v jámě, ani se nesnažil šplhat. Snahu předstírá pouze před tetou Ljubou, aby ji obměkčil. To se postaví k lanu, vyskočí asi deset centimetrů a chytne se ho, chvíli se zmítá, pak se pustí. Dál se nedostane, natož aby vylezl úplně nahoru, přeručkoval po traverze k okraji jámy a vylezl ven. Viděč Petr nám jednou říkal, že se to Lojza nikdy nenaučí.

Spustili jsme mu žebřík. Vyhrabal se na okraj, vytáhli jsme ho za ruce, poděkoval a hned se ptal, jestli nemáme něco k jídlu. Neměli jsme.

Pak jsme potkali tetu Renátu. Teta Renáta nás naučila číst, psát, počítat a teď nás učí fyziku. Má brýle, je docela hodná, snad nejhodnější ze všech tet, ale je s ní otrava. Nevím, k čemu nám v životě budou všelijaké ty poučky, jako že váha kapaliny se rovná váze potlačeného tělesa a podobně. Ve škole nás to nikoho nebaví, hlavně létače ne, protože při vyučování se létání nedovoluje.

Slušně jsme pozdravili a teta Renáta se vlídně usmála.

Dobrý den, hoši. Na procházce? To děláte dobře. Nic tak neosvěží ducha jako procházka na zdravém vzduchu v tomto pomilováníhodném jaru. Chvíli se na nás mlčky dívala. Obroučka na čele se jí ve slunci třpytila, odrážela se od černých vlasů. Vypadala jako nějaká princezna z pohádky, až na to, že princezny nejsou tak ošklivé a tak staré. Bude jí nejmíň třicet.

Už máte napsané úkoly?

Rozpačitě vrtíme hlavou.

Tak hajdy a psát! Co můžeš udělat dnes, neodkládej na zítřek. Zítřka vás čeká velká bojová hra a k úkolům se už nedostanete.

To je celá ona, samé poučky, samá přísloví. Také říká, že žádný učený z nebe nespadl. Znamená to, že když je člověk učený, tak nemůže spadnout z nebe? Jsou létači učení?

Šli jsme dělat úkoly.

Hýbači si zatím seděli před jídelnou. Uprostřed nich důlek a po zemi různobarevné kuličky. Dívali se na kuličky a kuličky se kutálely kolem důlku a některé i do důlku. To bylo potom radosti!

Když jsem si napsal ty úkoly, byl zrovna čas k večeři. Sedl jsem si v jídelně na své místo a hýbač Toník mi poslal talíř. Ono se to také jako nesmí, ale teta, která měla dozor, nedávala zrovna pozor.

Zakázané věci nás baví nejvíc. Talíř se mi zastavil nad hlavou, pomalu mi klesl na nos, páčil, pak se trochu vznesl, lehce změnil směr a přistál na stole přímo přede mnou.

Toník tedy umí, to se mu musí nechat. Ten by určitě dovedl navádět bomby na cíl.

A pak jsme se šli dívat na obrazovku. Umytí a v pyžamech. Nejdřív dávali kreslený seriál o lišákovi a slepici. Lišák tu slepici pořád pronásleduje, ale slepice je vždycky chytřejší. Má to spoustu pokračování a mně je toho lišáka líto, protože si myslím, že se chce s tou slepicí jenom škádlit, jenže slepice je tak hloupá, že to nedokáže pochopit, a v té své nepřiměřené sebeobraně nechává lišáka přejíždět traktem nebo kombajnem, vypadnout z posledního patra mrakodrapu a tak podobně. Lišák na konci pak vždycky belhá a bezmocně hrozí: To si vypiješ! No a v dalším pokračování to té slepici už odpustil a nechá se nachytat na něco jiného. Všem se ten seriál líbí. Otrhaný lišák tedy pohrozil slepici, pak se ozvala střelba, dramatická hudba a začala reportáž z fronty. Naši si vedli opravdu statečně, měli těžké ztráty, ale ještě těžší ztráty měl nepřítel. Na jednom úseku fronty jsme dokonce osvobodili nějaké město a ukazovali nám hromadné hroby. Jako bych ten záběr už někdy viděl, ale asi se pletu, ty hromadné hroby jsou si všechny příliš podobné. Nenávidím tenhle pořad. Nechápu, jak nějaká válka může trvat tolik let.

Ráno bylo jako každé jiné. Po rozcvičce snídaně, po snídani jsme šli na hřiště a čekali na zahájení bojové hry. Dlouho se nic nedělo. Létači z nudy vyletěli na střechu a pak z ní skákali, ale nikdo je nenapomínal, protože tam nebyl nikdo, kdo by je mohl napomínat. Všechny tety byly v učebně, před kterou stály tři černé vozy.

Hýbači posílali na létače kameny. Když řev přesáhl obvyklou míru, vyšla teta Ljuba a zařvala na nás, že bychom se mohli trochu

zklidnit. Když zašla, létači se posadili na větve a hýbači si vlnili pískem v doskočišti.

Vyběhla teta Renáta a zavolala na nás, abychom si rychle nastoupili, protože přijela vzácná návštěva.

Ze školy vyšly všechny tety a s nimi tři pánové v přilbách.

Bude klid!

Uklidnili jsme se, protože jsme byli zvědaví.

Milé děti, zavítala k nám vzácná návštěva z ministerstva podívat se na vaši bojovou hru.

Jeden z pánů se zašklebil, byl to pokus o úsměv. Zbylí dva stáli jako dřevění panáci a dívali se na nás, jako by v životě něco takového neviděli.

Pak se tomu pánovi konečně podařilo usmát a řekl, že je na nás vidět, jak se máme dobře. Je dobře, že můžeme být tady v bezpečí, zatímco venku zuří pravé peklo, ale naše vítězství je jisté. Může se nicméně stát, že by nám chtěl ublížit nepřátelský záškodník. Mohl by vniknout do okolí naší osady. Páni z ministerstva by rádi věděli, zda bychom ho dokázali odhalit. Odmlčel se a slovo si hned vzala teta Ljuba.

A to je i tématem našeho cvičení, milé děti. Někde v prostoru naší osady se potulují cizí lidé. Vaším úkolem je lokalizovat a popsat záškodníky.

Asi to budou řidiči těch černých vozů, pomyslel jsem si.

Rozdělili nás do pětičlenných družstev. Byl jsem v jednom družstvu s Martinem, Dášou a Toníkem a přidali nám ještě Lojzu. Velkou radost jsme z toho neměli, ale co se dalo dělat.

Mohli jsme hledat, kde jsme chtěli, jenom jsme nesměli za tabulky Vstup zakázán, které prý rozmístili po okolí. Za tabulkami nikoho určitě nenajdeme. Za tabulkami se nehraje.

Měli jsme dvě možnosti: buď Martin s Dášou budou létat jako splašení, dokud ho nelokalizují a nenavedou nás na směr, nebo půjdeme nazdařbůh, dokud ho já neuslyším. Dohodli jsme se na kompromisu. Půjdeme úplně opačným směrem než ti ostatní, Martin s Dášou poletí nad námi a já budu poslouchat.

Vyrazili jsme po silnici na jih, ale hned na nás volali, že po silnici se nesmí, a tak jsme z ní sešli a postupovali vlhkou loukou s Martinem a Dášou nad námi. Lojza se bořil a za chvíli měl tenisky tak nacucané, že mu čvachtaly ještě i v lese.

Martin s Dášou stále nikoho neviděli a já nikoho neslyšel, jenom ostatní družstva, ale ta jsem si vypnul, takže jsem neslyšel skutečně nic. Toník chvíli postrkoval Lojzu, ale pak prohlásil, že si musí šetřit sílu na záškodníka, čímž se náš postup zpomalil.

Motali jsme se lesem, až jsme se dostali k jedné z těch slibovaných tabulek se zakázaným vstupem. Jako na potvoru jsem odněkud za ní zaslechl něco jako rozmazané myšlenky, ale moc a moc daleko. Nebyl jsem si úplně jist, ale pak jsem si řekl, co když ten člověk podvádí. Nepřítel také nebude dodržovat pravidla hry. Martin s Dášou vyletěli nad stromy. Nikde nikdo.

Na lese za tabulkou nebylo nic zvláštního. Tytéž smrky, tytéž břízy, totéž šustění a šramot čehosi prchajícího, co za sebou žádné myšlenky nenechávalo, jenom příchut' úleku a strachu. Určitě jsme šli správným směrem. K něčemu jsme se blížili.

A najednou jsme nemohli dál. Ano. Narazili jsme do tvrdého vzduchu. Martin s Dášou zase vzlétli a volali shůry, že nic nevidí, že jsou tam samé stromy. Jako bych narazil do skla. Nebylo to vidět, bylo to naprosto průhledné, průhlednější než sklo, protože na tvrdém vzduchu nedržel prach ani mušince, ani ptačí kakání. Bouchali jsme do toho klacky a kameny. Nakonec jsme se o ten tvrdý, nerozbitný vzduch opřeli, tiskli jsme na něj nosy a koukali

do lesa, který jako by neměl konce. Nevěděli jsme, jak dál, a před námi, už to musel být jenom kousíček, se nám smál záškodník.

Zkoušeli jsme se podhrabat. Hrabali jsme v jehličí, v černé zemi, lámali si nehty o suchou hnědou hlínu, která byla čím dál tím tvrdší. Tvrdý vzduch byl i pod zemí.

A já slyšel, jak se vzdaluje. Slyšel jsem, že v hlavě má bubny a dunění. Bylo to pravidelné nebo skoro pravidelné a mě napadlo, že to možná vůbec není člověk. Bylo to něco moc divného a možná právě v tom byl celý vtip dnešní bojové hry.

Toníku, co kdybys to zkusil ty? napadlo Lojzu. Třeba to dokážeš. Musíš si jenom věřit. Hýbni vzduchem.

Já nevím, zapochyboval Toník a začal se soustředit.

Jsi přece ten nejlepší hýbač na světě, povzbuzoval ho Lojza.

Opírali jsme se o tvrdý vzduch a najednou jsme leželi na zemi. Propadli jsme jím. Toník tomu ani nemohl uvěřit. Napadlo mě, že Lojza je tady možná přes nápady, že je to asi to jediné, co umí. Lojza měl radost a vykřikoval, že na to se musí hlavou. Obrátili jsme se a chtěli jsme kus nazpátek, ale za námi byla zase ta neviditelná zeď. Když se to Toníkovi podařilo jednou, povede se mu to i podruhé. Tak tohle je tedy to mocné kouzlo, které nás chrání před válčícím světem.

Šli jsme dál, hlouběji do lesa. Chvíli jsme běželi, chvíli čekali na Lojzu a zase běželi, až jsme spatřili drátěný plot s ostny.

Nikde nikdo.

Potom se objevil.

Měl zbraň. Takovou, jakou jsme vídali na obrazovce. Uniformu naší armády. Neslyšel jsem ho myslet, nebubnoval, neduněl. Šel kolem nás a dělal, že nás nevidí. Martin s Dášou přeletěli plot a skoro současně hmatli po jeho čepici. Vykřikli hrůzou. Ruka

jim projela vojákovou hlavou. Nestalo se nic. Voják neudělal nic. Jenom šel. Musel to být duch. Utekli jsme.

Jiná družstva byla úspěšnější. My prohráli. Nikomu jsme však neřekli, co jsme viděli, protože jsme byli za tabulkou, a ještě za tvrdým vzduchem.

Asi za týden jsem přemluvil Toníka, aby mi ještě jednou zrušil to mocné kouzlo. Moc se mu nechtělo. Musel jsem mu slíbit, že za vzduch půjdu jenom já sám, on na mě prý počká.

Znovu jsem viděl ducha. Zastavil se a upřeně se díval opačným směrem, jako by tam něco bylo, ale nebylo tam vůbec nic.

Za chvíli jsem uslyšel někoho myslet. Duněl a bubnoval. Stále silněji. Schoval jsem se za strom. Byl to zase voják a já slyšel, jak myslí! Poprvé v životě jsem slyšel myslet dospělého člověka. Moc jsem mu nerozuměl, ale bylo to něco v tom smyslu, že viděl cosi létat, zřejmě nějakého létáče, moc ho to překvapovalo a zneklidňovalo. Ono dunění doprovázelo hudbu. Když byl úplně blízko, zavolal jsem na něj. Napadlo mě totiž, že bych se ho mohl na něco zeptat.

Bylo to za tři sta osmdesát osm. Velitel stráže s jedním pomocníkem vynesli z dévětárny dvě pagody na sebe naskládaných palet s ostrými náboji. Postavili je na stůl pod stříškou pro kola a směna si je začala nacvakávat do zásobníků. Prsty se jen kmitaly, na špinavý, otlučený, opálený a pořezaný stůl padal popel z neoklepávaných cigaret svíraných mezi rty.

Plné zásobníky pak vrazili do sumek, zavěsili si samopaly na ramena a loudavě si nastupovali do dvojřadu na beton před dévětárnou. Z ní vyběhl pomocník dozorčího útvaru, zběžně si je přehlédl a zařval: Stráže a dozorčí orgány, pozor! Stráže a dozorčí orgány, vpravo hled! Udělal vpravo v bok a salutoval.

Po čtyřech schůdkách zvolna sestupoval Bambus. Upravoval si placatou čepici, pak hmatl dozadu, jestli si nezapomněl pouzdro, ať už s pistolí, nebo bez.

Pane poručíku, pomocník dozorčího útvaru podporučík Dypon. Stráže a dozorčí orgány nastoupeny k bojovému rozdělení v plném počtu.

Bambus přijal hlášení a pomalu sjížděl tu bandu očima. Drzé ksichty, netečné ksichty, ty nám leda tak můžeš, za kolik to máme, ti mladší se těší na své zobáky, všichni jsou neobyčejně svorní, staří na to už kašlou, aby se s někým šikanovali, ale já o šikanování stejně nic nevím, mně nikdo nic nenahlásí, mám bezproblémovou četu... Nazdar, vojáci! vyštěkl.

Zdar, pane poručíku! štěkla směna.

Dejte jim pohov, řekl Dyponovi.

Namátkově se podíval na zbraně. To by ještě ušlo. Namátkově je přezkušoval z povinností. Bída s nouzí. Odpovídají snad schválně špatně a ze všeho mají srandu. Ten pták na plotě z toho má vlastně taky srandu, proč na nás tak čumí? Lyssak nemá v brašně ochrannou masku, vycpal si ji novinami. Nejlepší by bylo na všechno se vykašlat.

Velitel stráže ke mně!

Šeptem mu předal heslo. A nezapomeňte hlásit všechny mimořádné události, řekl, když se velitel stráže vracel na své místo v tvaru. Očima zůstal viset na Markovi.

I uříky? ozval se někdo z mazáků. Chichotání v druhé řadě.

Říkal jsem *všechny* mimořádné události, odpověděl netečně a konstatoval: Takže týdle povinnosti jste si všichni vědomi. Odmlčel se. Stále se díval na Marka a Marek se necítil zrovna nejlíp. Tak a teď to přijde...

Bokvas!

Marek se vypjal do pozoru. Uvnitř byl maličkatý, schoulený do klubíčka, scvrklý jako křížala.

Upravte si tu rozhalenku, vypadáte jako strašák do zelí, řekl Bambus unaveně. Počkal, až si Marek roztřesenými prsty chvatně vytáhne límeček košile. A nemyslete si, Bokvas, že když už máte skoro celý rok za sebou, že jste nějaká superkláda. Já vám to mazáctví všem, ale všem vyženu z hlavy. Moc mě neserte, chlapi. Obrátil se na Dypona: Dejte jim rozchod. A předkloněn, jako by šel proti prudkému větru, razil si cestu na dévětárnu. Vyblýskané nábojnice cinkaly na žluté šňůře, to ovečky přecházely lávku, a na zadku prázdné pouzdro na pistoli.

Bambus to má stejně na háku, řekl někdo.

Terénní vůz je odvážel rozrytou lesní cestou ke strážnici. K domku se dvěma místnostmi a dvěma okny, která Marek v zimě několikrát za tmy myl a musel si k tomu pokukávat. Na podlaze je tam linoleum, na němž se Marek musí občas otáčet tak rychle, aby podrážkami rozdělal oheň, což se mu dosud nepodařilo.

Bambus leží zatím na kavalci, drží se hrnku s kávou a uvažuje nahlas: Tak já mám teda dneska dévětáka... To mám teda, kurva, dvacet čtyry hodin služby, a to tady musím být ještě předtím vosum a půl hodiny. Takže jsem tady celý... dvacet čtyry a vosum a půl... třicet... třicet jedna... třicet dva a půl hodiny a z toho mně, kurva, zaplatěj jenom těch vosum hodin. Každý pitomej civil by to měl proplacený, ale já ne, kurva...

Vůz je dovezl k domku se šedou omítkou, obnažující se do cihel. Strídaná směna postávala, posedávala a polehávala před strážnicí, kolem rozesety malé polní a zbraně, a řvala na střídající, kde jsou tak dlouho. Tak se řvalo vždycky, i dnešní směna bude tak zítra řvát. Nikdo nikdy nebyl vystřídán dost včas a nejdelší byla doba

od oběda, to se čas ploužil a vlekl jako do kopce, a k tomu ještě proti větru, a aby toho nebylo dost, ještě hlubokými závějemi.

Šajba si jako velitel stráže předal se střídáním službu. Vystřídání našli do vozu, stačili se tak akorát chytit tyčí a to pako Vocas prudce vyrazil, naskládal si je a byli pryč.

Nová stráž si odepjala opasky, naházela je na hromadu za malými polními, ochrannými maskami a přilbami, samopaly postavila do stojanů. Šajba poslal Leklera šlapat mezi dráty a dalšího zobáka, kterému všichni říkali Kyticka, tak jemný byl a slušný, posadil k telefonu a k indikátoru a sám si lehl před strážnici na dosud pálící slunce a koukal pánubohu do oken.

Hele, veverka, řekl někdo.

Tak ji vem šutrem, doporučoval Chobot a mazal si paštiku na chleba.

Marek se ušklíbl a taky si vytáhl konzervu. Oběd stál dneska za prd. Ten Chobot je stejně debil. Je to tady samej debil a já patřím mezi ně, takže jsem taky debil. Paštika ho příliš neuspokojila, ale jaké překvapení mohla skrývat, věděl to už předem, měl jich za sebou pár desítek. Říkali jí mrtvola. Potají uhryzl kousek čokolády, co předevečím dostal od Omara.

Chobot šel s konzervou v ruce courat kolem strážnice, jestli tam nenajde nějaké houby. Blbost. Na tom prošmejdném kousku lesa nemůže nic najít.

Dej mi taky, myslí na kamaráda, řekl Šajba se zavřenýma očima. Na.

Ď, řekl Šajba a strčil si hnědý čtvereček do pusy. To máš vod nich? Tý vole, za dvacet tři! A pak už neřekl nic, jenom se oddává slunci a slastným představám, jež byly v naprostém rozporu s vojenským tiskem.

Ty, Šajbo, ozval se tiše Marek a lehl si vedle něho. Ty si taky ještě myslíš, že je v Pásmu nějaký bordel?

Na vojně je bordel všude.

Ne, vážně.

Šajba k němu pootočil hlavu. Hele, mě to nezajímá, já mezi dráty už nechodím, číslo hovoří. Dvacet tři! Já vo ničem nevím, ty vo ničem nevíš, nikdo nic neví a všechno je v pohodě. Jasný?

Aby to nebylo v pohodě! A zvláště na strážnici. Žádný furták netušil, jak často se ve stráži střelí. Jeden zobák si dokonce nechal udělat od bráchy tlumič na samopal, což je blbost a zjemnělost, protože výstřel stejně není slyšet. Zvuk se tady nějak lomí nebo co. Stačí jedna rána. Samopal se vyčistí mezi dráty, pak se cinkne na strážnici, kde ta srna leží, a o zbytek se postarají kamarádi. Díra v plotě je hned za strážnicí. Něco se zdlábne hned, zbytek se zašije do lednice v kuchyni. Se samopalem se mezi dráty občas courá i kuchař. Minulý týden dostal Chobot šisgumou bažanta a Cígo chytil v nedalekém potoku do kalhot pstruha. Na strážnici se jí dobře. Lépe než při směně v kuchyni.

Večer dlabali voňavý guláš. Bylo to v pohodě. Marek přestal na chvíli přemýšlet a házel do ešusu nalámaný chleba a mlaskal s ostatními. Teprve v noci, na žíněnce, když usínal v bzučení indikátoru, napochodovaly myšlenky.

Takže já, my všichni tady hlídáme nějaký děti. Třeba je hlídáme, aby se jim nic nestalo... Normální dítě se člověku nevrta v hlavě, nelítá, nehejbe šutrma a tak. Já jsem přece normální a nikdy jsem to neuměl. Nikdy jsem neslyšel o někom, kdo by to uměl... Třeba by jim venku někdo něco udělal. Ale proč by jim někdo něco dělal? Já určitě ne... To by přece musela bejt sranda, mít spolužáka, co lítá, nebo takovýho, co ukradne z poslední lavice třídnici a vylítne ji oknem na ulici... Anebo je tu hlídáme proto, aby nemohly ven.

No jo... Ale. Voni tam těm děckám lžou. Ale. Voni ty děti vzali rodičům. Ale. Voni ty děti učeť nenávidět... A já si tady lámu hlavu a vono to nikoho nezajímá. Šajbovi je to šumafuk, ale čokoládička mu chutná. Takže... Ublížil by jim někdo? Ublížily by někomu? Ublížily už někomu? Ublížil jim už někdo? Ale jsou za drátama. Je to v pořádku, když jsou děti za drátama? Chtěl bysem mít děti. Ale ne za drátama. Proč nám rovnou neřekli, co tady budem hlídat? Kdyby to bylo všechno v pořádku, tak by nám to asi řekli, ne? Já tomu nerozumím a nikoho to nezajímá. Radši se na všechno vyprdnout a spát. Usnout... Šajba chrápe, až se zalyká. Jednou se zalkne. To není chrápání, to je chropot...

Těsně před osadou jsme potkali tetu Renátu.

Kde jste byli, chlapci, tak dlouho? Už jsem si dělala starosti. I teta Ljuba se po vás ptala.

Vymluvili jsme se, že jsme si hráli v lese, což byla vlastně skoro pravda, aspoň pokud jde o ten les, a tetě Renátě to stačilo.

Zdalipak již máte hotovy úkoly? zeptala se. Víte přece, že mladí ležáci jsou staří žebráci? dodala starostlivě.

Nevím, co mě to napadlo, ale použil jsem jedno z těch vojenských slov. Zdálo se mi, že se zrovna hodí. Radostně jsem zvolal: Hovno!

Sladíte? zeptal se plukovník, a když přikývla, podal jí cukřenku. Viděli se poprvé. Vždycky spolu jen telefonovali. Podle hlasu si ji představoval mnohem starší. Blondýnka, tak něco přes čtyřicet, ošklivá nebyla, tvář však přísnost sama. Něco takového bych doma mít nechtěl, pomyslel si.

Přijímal ji na její žádost.

Míchala kávu a stále mlčela. Pak odložila lžičku, pohlédla mu prudce do očí a skoro vyčítavě řekla:

Jedno dítě použilo vulgárního slova.

Prosím?

Bylo sprosté.

A jak?

To tady nebudu opakovat. Já taková slova nepoužívám. V žádném případě.

A co já s tím? U dětí v tomhle věku je to snad běžný, ne? Já když byl malej, tak jsem jednou před tátou řek...

Vy možná, ale nikoli ony. Jsou izolovány před rušivými vlivy-vlivami. Snad si nemyslíte, že moje příslušnice mluví vulgárně jako nějaké poběhlice?

To v žádném případě, ujistil ji. Hovor ho nudil od samého počátku. Prostě si jedna z těch jejích kravajzen nadrženejch někde sundala rušičku, myslela si ňákou sviňárnu a nějakej ten telepat ji slyšel. Nechal si podobné úvahy radši pro sebe.

To dítě to muselo pochytit někde jinde, pokračovala. Nebudu chodit kolem horké kaše. Zná i jiná slova. Slova, která patří spíše do slovníku vašich podřízených...

Nemůžu jim nakazovat, jak maj mluvit, to snad chápete. A proč si vlastně myslíte, že jsou to vojáci zrovna z tohoto sektoru?

Vysledovaly jsme, že dítě, které použilo onoho vulgárního slova, chodí často na toulky jižním směrem... A nejen ono.

Může vás klamat.

Aby šlo na jih, pak se stočilo k jinému sektoru a zase se vracelo od jihu? To by prostě časově nezvládlo.

No dobře.

To znamená, že pole nebude asi tak nepropustné, jak jsme se všichni bláhově domnívali. A já vás žádám, abyste učinil příslušná

opatření. Promluvte třeba s vašimi vojákama, vojáky... Jinak budu muset tento případ nahlásit.

To si je nemůžete držet pohromadě? To si je neumíte vohlídat?

Nemůžeme stihnout všechno. To by musela být jedna příslušnice na jedno dítě. A děti potřebují co nejvolnější pohyb, aby získaly na dovednosti, zručnosti, hbitosti. Však víme proč. Je to v zájmu naší branné moci.

Měli je utopit hned po narození a bylo by po ptákách, pomyslel si. Vy si teda myslíte, že pronikly polem? Ty děti?

To ne. Pouze se potulovaly někde poblíž. Nějaký váš voják možná opustil obchůzkovou trasu. Já nevím. Co uděláte pro to, aby se tento případ neopakoval?

Přikážu celý jednotce, aby myslela a hovořila slušně. A vaše děti ty sprostý slova zapomenou.

Je mi líto, že se snažíte celý případ bagatelizovat. Tady nejde o to, že dítě pochytí vulgární slovo, ale co když se dozví něco, co naruší morálku v celé osadě a sedm let práce bude s odpuštěním v háji.

Ejhle, maska padá, pomyslel si. Dáte si ještě kávu? zeptal se s líbezným úsměvem. Nebo radši něco ostřejšího?

Nedám, odsekla. Kategoricky vyžaduji, aby všichni vaši podřízení nosili stejnou bezpečnostní pomůcku jako my. Pokud vím, tak ji nosit mají, ale patrně se to nedodržuje.

Dobře, dobře, podíváme se na to, zpřísníme kontrolu...

V to doufám, pane plukovníku. Vstala. Půjdu.

Prosím.

Doprovodil ji ke dveřím.

Dál se nemusíte namáhat. Trefím sama.

Jak si přejete.

Nastoupila do vozu a odjela. Do osady se bude vracet asi přes béčko, kráva jedna, pomyslel si plukovník. Asi čekala, že ji budu titulovat paní doktorko nebo paní štábní kapitánko...

To je, co? řekl dozorčímu útvaru majoru Grevisovi.

To jsi slyšel, že si vojcové myslejí, že je tam bordel?

K přefiknutí by ještě byla, ne? usmál se plukovník.

No... Spíš je to taková bordelmamá.

Ta při tom musí spisovně i vzdychat, řekl plukovník a šel do své kanceláře. Jo, vzpomněl si, ten, co má službu po tobě, ať zkontroluje, aby měli všichni přílby.

Za plukasem byla jedna z těch jejich tet. Viděl jsem ji, když odcházela. Že by přišli na to, že se s těma dětma setkáváme? Ale to by se už něco dělo. Jinak se po celý rotě povídá, že za starým byla bordelmamá, protože to už nemohla vydržet, a že prej mazáci za těma holkama pojedou, aby si ty holky konečně jednou pořádně užily. Kreténi. Nikdo už přece nevěří, že je tam bordel. Jenom všichni držež hubu. Všichni dělají, jako že o těch dětech nevědějí, a přitom má každou chvíli někdo pomeranč. Proč se přetvařujeme i mezi sebou? Mám stále větší pocit, že je v tom nějaká děsná sviňárna. Nejradši bych šel vodsud pryč. Já s tím nechci nic mít. Ale jak? Mám jít snad za starým na hlášení a říct, že se neshodnu s kolektivem a že chci přeložit? To bych si to musel s klukama nejdřív nějak rozházet. A von by mě pak stejně nepřeložil a já bych se z toho tady zbláznil. Jó, kdybych byl frajer, tak za ním jdu a řeknu: Pane plukovníku, já s tím nesouhlasím, já chci jinam. A von mě pak dá určitě někam jinam a celou budoucnost mám v prdeli. Jenže já vo ničem nevím. Nojo, když já ale vo tom vím. A když se ozvu, tak budu sám. Když se nás ozve víc, bude to vzpoura. Do basy se mi nechce. Ale von se nikdo neozve. Všem je to jedno. Jenom já, vůl,

si nad tím motám hlavu. Asi to bude tím, že mně taky vzali mámu. Vidím ji jednou za rok, když smí na dva dny ven z mrazáku, protože je prej nemocná, nevyléčitelně prej, ale já tomu už nevěřím, dneska se dá přece léčit skoro všechno. Já už jim nevěřím v ničem. Vypadá tak zdravě. Jim vzali mámy i táty a voni to ani nevěděj... Všichni teď musíme nosit blembáky. Bambus dělá kontroly i ve stráži. Pouštěj hrůzu. V tý přilbě je taková obroučka, co tlačí. Když si ji vyndám a strčím za sako, tak se ta plechovka dá snýst... Ale voni daj za čas zase pokoj a bude veget.

Setkal jsem se znovu s tím vojákem. Jmenuje se Marek a má v hlavě zmatek. A já taky. Je na mě hodnej, dal mi odznáček. Hezkej. Kovovej. Na něm puška a ostnatý drát a sedmička. To budou kluci koukat. Potom si něco nasadil do přilby a já ho už neslyšel. Jenom jeho slova: Tak ahoj, prcku! Zas někdy! Dávej na sebe pozor. Jak to myslel? Lojzíkovi se ten odznáček moc líbil. Tak jsem mu ho dal. Marek má rád čokoládu.

Vzpomněl si, co říkala ta babka z kuchyně: Tohle jsou úplně jiný děti, co, vojáčku? Rázem se rozhodl a šel. Upravil si uniformu, pozapínal všechny knoflíky, stáhl si sako pořádně za opasek, přezky u bot zasunul do poutek a šel. A jak šel, zvolna ztrácel tu svou náhlou odvalu, až ji ztratil úplně, až měl strach a ten byl stále větší a usazoval se mu do nohou, které za sebou vláčely na řetězu olovené koule. Nicméně šel, jaksi už mechanicky, stále šel, protože nejt mu připadalo tak nějak blbý, když už se jednou rozhodl. Bá se, hrozně se bál, co bude pak, až dojde.

Liduprázdno. Nikde ani vojáčka, třebaže byl den. Byl to den, jako když jim jednou v noci dali nahlédnout od infradalekohledu. Šero jako před schylující se nepohodou. Asi mám infraoči a je noc.

Najednou se ty olověné koule někam odkoulely a šlo se mu volněji a lépe se mu dýchalo. Na buzerplacu seděla strakatá kočka a z ní nasávalo už poněkud odrostlé mourovaté kotě. Přešel kolem ní a kočka ho sledovala pohledem jako čestná jednotka při přehlídce.

Vtom měl na nohou zase koule a řetěz cinkal o beton. Obával se, že ten zvuk někoho přivolá, ale nepřivolal nikoho, nikdo odnikud nevylézal. Došel k velitelskému baráku. U vchodu jenom plechový popelník. Chodba prázdná. Z jedné kanceláře kdesi na konci tmavé chodby ověšené nástěnkami potukával psací stroj. Došel ke dveřím s tabulkou Náčelník, nadechl se a zaklepal. Dále, vstupte! ozvalo se a Marek vstoupil. Když stál v pozoru, nevěděl, jestli stále ještě má ty olověné koule, nebo ne. Plukovník se na něj zkoumavě podíval, povytáhl obočí a na něco čekal. Teď, teď musím. Ústa se mu otevřela: Pane plukovníku, vojín Bokvas, dovolte mi s vámi promluvit. Plukovník se podivně usmál, jako by věděl, oč půjde, vstal, obešel stůl, postavil se proti Markovi, sáhl do náprsní kapsy, vytáhl maličkatou stříbrnou píšťalku a pronikavě hvízdal.

Budičéééék!

Ráno jako každé jiné. Mělo číslo za tři sta šedesát jedna. Před pár dny se konečně doškrábal na vrcholek zahalený do mraků a teď ho čeká stejně dlouhý sestup, jenže sestupy jsou obtížnější a trvají déle.

Dusot na chodbě. Rozrážené dveře světnic. Zápach ranní cimry. Vydýchaný vzduch. Sádlo, chleba a cibule, neprané fusekle, špinavé mundúry. Mladí nastoupili do ranní mlhy zacvičit si a otužit se, aby ne, je přijímač. A s nimi i jejich nasraní instruktoři. Marek nedělal instruktora. Marek dostal svobodníka, byl necelý týden mazák, na ramenou červený proužek, a tak se ještě povaloval v posteli. Nakonec přece jen vstal, šel vykonat potřebu, oholil se

v poloprázdné umývárce, která se za několik minut změní v nacpanou místnost, plnou zápachu zpocených těl, ve žlabu poplynou hleny a ostrůvky vyplivnuté zubní pasty.

První cigaretu si vykouřil již oblečený před barákem. Zobáci se činili v umývárce a na světnicích. Někdo mu stlal postel. Potřeboval by si promluvit se Šajbou. Jenže Šajba si už medí v civilu. Teď si musím být Šajbou sám.

Sen ho zneklidnil. Byl ukazatelem cesty, jíž svědomí prikazovalo jít. Jenomže já nevidím, neslyším, nemluvím, protože nic nezměním, jenom si uškodím. Tohle ale jednou musí zákonitě skončit nějakým průserem. Kéž bych tady už nebyl.

Dopoledne se zašil v kanceláři písaře.

Po obědě si dal vyčistit boty, nafasoval zbraň, vytáhl ze skříňky malou polní, masku, přilbu a vleže se připravoval do služby. Zavřel oči. Tenhle rok musím nějak přespát.

Už mu bylo jasné, že je posera a že nikam nepůjde. Těžko pochopitelné, že? Když s něčím nesouhlasíte, tak to jednoduše řeknete a je to, nic se vám přece nemůže stát, nikdo vám za to hlavu neutrhne. Namlouval si, že by nebyl takový posera, kdyby věděl, že to není marné, kdyby věděl, že není sám. Ano, když je nás v průseru víc, lépe se snáší, dá se pak o něj podělit. Ale když je sám, tak musí držet hubu, takovou kládu by sám neunesl. Když se ozve, pošlou ho kdovíkam, kdovíco s ním provedou. A on chce mít po vojně rodinu, milou ženušku, děťátka, která budou žvatlat táta táta táta, normální děcka, která nelétají a nechtou myšlenky, a která mu proto nebude moci nikdo vzít. Ale co když jim v porodnici řeknou, že dceruška umřela? Co když půlroční synek onemocní, bude muset do špitálu, a pak jim řeknou, že už není, nacpou do nich prášky, aby se s tím pro začátek nějak vyrovnali? Jak jim to, doktorům, dokáže? Ne, jemu se to nestane. Takové věci se stávají těm druhým. Takové věci se muse-

jí stávat těm druhým. Brzo bude třístovka, pak elektrickéj den, pak začnem stříhat metr, už bysem si měl na něj pomalu dělat futrálek. Soudek, nebo rakvičku? Soudek je hezčí, ale pracnější... Bambus mi slíbil, že mě letos pustí domů na Svátek předků... Takže bacha a žádnéj průser! Asi se pustím do toho soudku. Musím si z domova přivést metr a začnu ho vybarvovat...

To by bylo dneska všechno, milé děti, řekla teta Klára a ukončila hodinu chemické přípravy. Ted' si hezky umejem ruce a půjdem na oběd. Naposled se rozhlédla po třídě, poslepu si na katedře skládala své věci na hromádku, pak si je vsunula pod paži... Pohledem se zastavila na Lojzovi.

Co to máš?

Nic, teto Kláro, zamumlal a ošil se.

Usmála se. Snad vstaneš, když s tebou mluvím, ne? Hlas měla stále ještě laskavý.

Pomalů vstal.

Něco máš v ruce, nebo ne? řekla méně laskavě a šla k němu. Tak ukaž, co to je. Vzala ho za zápěstí. No tak, bude to?

Malá zavalitá upocená dlaň se zvolna rozlepovala.

Kdes to vzal?

Lojza mlčel a potil se. Cítil na sobě oči všech kamarádů. Nesmí nic říct. Musí mlčet, jinak je srab, jinak mu už nikdo nepomůže z díry.

Omar zbledl. A je to v hajzlu, pomyslel si.

Ty mi to neřekneš? Jak myslíš. Půjdeme za tetou Ljubou, chceš?

Lojza stál a nehýbal se. Díval se na lavici, do stále ještě otevřeného sešitu, kde měl kostrbatým písmem napsány všechny druhy otravných látek. Měl hrozný hlad. A ten hlad byl o to hroznější,

protože mu bylo jasné, že dneska bude určitě bez oběda, i kdyby šplhal po laně jako opice.

Podívej se na mě.

Podíval se.

Řekneš mi to, nebo ne?

Uhnul očima a mlčel.

Teta Klára chvíli vyčkávala. Možná si skutečně myslela, že Lojza promluví. Když se v tom napjatém tichu, jež jí začínalo být nepříjemné, několik desítek vteřin nic nedělo, pokrčila rameny a rozzlobeně vyhrkla: Tak pojď!

Za tři sta třicet jedna! Utěšené číslo. Padá jeho poslední listí. Blíží se listopad. Druhý listopad v zeleném. Blíží se i Svátek předků, kdy veřejné hibernátory a rodinné mrazáky vypustí do světa davy zmrzlíků, aby se potěšili se svými potomky a potomci s nimi. Marek má dnes výbornou, přímo slavnostní náladu. Parádní pátek. Včera odpoledne se vrátil ze strážnice a od té doby nedělal nic, nic, nic. Večer si ještě zašel na pivo, ale s mírou, aby nebyl průser, aby nepřetáhl vycházku. Dnešní snídani si dal přinést. Dopoledne už nějak překlepe, pak odpochoduje na oběd, tam se bude obtěžovat osobně. Jídelní lístek slibuje 0204 (hovězí polévku s kapáním), po ní 1302 (krámy čili rajskou omáčku) a 8810 (knedlíky) a navrch 7103 (čaj) a 8550 (chleba), co hrdlo ráčí. 8550 si vezme i na cestu. Po dvou letech zas uvidí mámu, pro ni to není ani týden. Ta vojna mizerná se přece jenom nachyluje. Pořádně oslavím třístovku. Zřežu se jak prase, co mi můžou... Teď je nástup na učebnu. Dozorčí už píská. Když dopíská, nese se chodbou jeho ochraptělý řev. Marek vstává a jde spát do učebny. Svou nejbližší budoucnost má zcela jasně před očima: ... pak písknou nástup na oběd. Naběhne na své místo v tvaru vedle Dědka, sykne dozadu na osobního zobáka Kler-

mona: Po vobědě budou ty botky zlatý, jasný? Klermon ustrašeně přikývne. A pak: Četo, dokouřit! Četo, pozor! Pochodem v chod! Cigaretu si schová do rukávu a občas si dá kradmo práska. A když se pan štábní kapitán bude dívat z okna, určitě na ně zavolá: Jste jak banda loupežníků! Rotný, dejte jim zpívat! Ať si zazpívaj! Jsou jak tlupa hajnejch. Kdo se má na to koukat? Ať pějou, aspoň nebudou kecat v tvaru. A někdo vám tam kouří. A rotný: Četo, pozor! Pohov! Volno! Zpívat! K vítězství vpřed! Levá – dva! K vítězství vpřed, co nám brání, jen shod' strach a dej se k nám! Hlavně hodně falešně. Podél silnice se bude válet poslední mazácké listí. Už by ho měl někdo začít přišívat. Jen co se vrátím z vopuštěku, tak to rozjedem. Rozsypaný měsíc měďáků a dukátů. A zbytek čeká už jen na to, aby mohl spadnout...

Ted' mám nezvratný důkaz, že to pole není nepřekonatelné, prohlásila místo pozdravu a znělo to jako výčitka. Stála ve dveřích a v natažené dlani měla cosi. Jak jinak si vysvětlíte, že jsme u nich našly tohle?

To cosi byl odznak 7. divize z polní čepice.

Plukovník ho vzal do ruky, chvíli ho převracel, jako by se rozhodoval, zda je pravý, či ne.

Někde ho našli. Někdo ho tam moh před lety, ještě než bylo pole, ztratit, snažil se o vysvětlení.

To by to tam musel přímo rozsévat. Podle vás tam ztratili i tohle a tohle a tohle? Hlas měla plný jedu. Z kabelky vyndala hrst dalších odznaků, zlatých důstojnických a stříbrných rotmistrovských knoflíků, prýmků a odznaků z výložek. Hodila je na stůl. Tak vidíte, řekla triumfálně a posadila se. Přehodila nohu přes nohu. Záblesk stehna. Udělaly jsme jim důkladnou prohlídku.

Hm... Dáte si se mnou kafčo? Ještě jsem neměl. Přišel jsem chvilku před váma.

Ne, děkuji.

Vypadala starší než minule. A ošklivější. Jak se jen takovým babám říká... přemýšlel. Aha. Satorie.

Je to divný, paní doktorko. Každý narušení pole by se nám nějak signalizovalo. Pole může zrušit jenom operační důstojník. Celej systém obsluhují jenom vojáci z povolání. Jenom důstojníci. Rotmistry tam nepouštíme. Délesloužíci ani aspiranty tady naštěstí nemáme. Snad si nemyslíte, že by operační důstojník schválně vypínal pole?

To si rozhodně nemyslím.

Jediné narušení pole je, když někdo vjíždí nebo vyjíždí z Pásma... To by musela bejt zatracená náhoda.

To si také nemyslím. Ale jistě uznáte, pane plukovníku, že je to velmi podivné.

Paní doktorko, já pracuju s normálníma lidma.

Já pochybuji i o tom, že by děti dokázaly zrušit pole, jestli máte na mysli tohle.

Tak o tom přestaňte pochybovat.

Třeba vaši vojáci na něco přišli... Znáte to, lidi přijdou na ledacos. Třeba existuje nějaký trik...

Mávl rukou. Ne, vraťme se k mý hypotéze. Někdo z vašich svěřenců to asi dovede. A teď přemýšlejte. Kterej?

Hrozně ráda bych si teď dala kávu, budete-li tak laskav.

Udělám ji sám.

Ona zatím nahlas přemýšlela: Levitanti to nebudou...

Taky bych neřek.

... telepat těžko, ten jasnovidec určitě ne..., telekinetici..., o těch taky pochybuji. Ale máme tam jednoho a ten zdánlivě neumí nic,

ale prý má potenciální schopnosti. Mimosmyslové schopnosti. Jinak se umí jenom cpát. Dám si na něj pozor. U něho jsme také našly první odznáček... Děkuji, dvě kostky. Ale podívejme se na to jinak. Je celkem jedno, jak to dělají. Jednou na to přijdeme. Nebo na to přijde zvláštní komise. A o to právě jde. Budeme to hlásit výše? Nebo s tím uděláme něco sami?

Plukovník se podrbl za uchem. Já bych to nehlásil. Ukázala by se tím vaše neschopnost...

Dovolte!

Neberte to osobně, ještě jsem nedořek. Tak neuvažuju já, tak uvažují oni. Jistě si to umíte představit. To samý by se týkalo i mě. Zvýšilo by mi to procento potrestanosti útvaru. Tady jsme vzorná jednotka, průsery ať si mají v béčku, céčku nebo v děčku, to je mi putna, ale my nesmíme o ten titul přijít. A tohle by nevypadalo dobře. Jak se jednou začne něco vyšetřovat, tak se přijde i na věci, o kterých nemáte ani tušení. Ne. Budem dělat, jako by se nic nestalo. Za tři roky končím.

No dobře. Ale jak jim v tom do budoucna zamezíme? Děti mohou jednou přijít na to, že je – a to si přiznejme – tak trochu balamutíme.

Jednou jo, ale to už budeme odsud pryč. My si pomůžem sami. Nedáte si něco ostřejšího? Ta troška vás nezabije a bude nám to líp myslet. Co, paní doktorko? Nebo vám můžu říkat paní Ljubo? Jo? Fajn. Takže já to vidím asi takhle...

Hýbači si hýbají. Létači si létají. Slyšeči si slyšejí. Viděči vidějí a viděči to nevidějí dobře. Všecko je prej nějak jinak. Útěk prý není řešení. Chytí nás a přivedou zpět a všechno pak bude úplně jinak. Ale jak? To je prý úplně zamlžený. Není to vidět. Proč já jedinej nic neumím? Já neumím nic, a navíc jsem v průseru, jak říkají vojáci, co mají ty krásné odznáčky. Proč já jediný nic neumím, když všichni ostatní něco umějí?

Když paní Ljuba odešla, dal si plukovník zavolat majora kontra-rozvědky.

Když kontráš odešel, plukovník obtelefonoval velitele ostatních sektorů. Pak si dal zavolat poručíka Desenta, který zrovna zastupoval velitele roty. A ať si s sebou vezme seznam mužstva!

Pak se posadil do křesla, zapálil si doutník, dal si ruce za hlavu a cítil se velmi spokojeně. Dlouho sedět nevydržel. Vstal, přistoupil k oknu, doutník mezi ukazováčkem a prostředníčkem, modravý dým jako ze suchého dřeva.

Bambus se dal okamžitě na pochod. Plukovník ho viděl, jak přechází betonové nástupiště roty. Vzduch stavěl před Bambuse hradbu, ale nezastavil ho. Bambus se neochvějně prodíral k velitelskému baráku.

Pane plukovníku, poručík Desent. Přišel jsem na váš rozkaz, zadupal ve dveřích.

Plukovník mu laskavě pokynul doutníkem: Posadte se, poručíku, a ukažte mi ten seznam.

Pomalu v něm listoval. Necelá stovka jmen, která mu nic neříkala. Ani jednu tvář si nedokázal vybavit. Všichni jsou úděsně stejný, každej rok se půlka vymění za úplně stejný ksichty, za stejně vyholený lebky a všichni maj furt stejný jména...

No, třeba tenhle, rozhodl se nakonec, naklonil se k Bambusovi a ukázal prstem na jméno. Byl z něho cítit likér. Podal Bambusovi seznam a dodal: Ten voják si všechno sbalí a za..., podíval se na hodinky, za patnáct minut vás tady oba čekám.

Bambus chvíli váhal.

Ale von má zrovna dneska...

To je mi jedno, poručíku.

Ale...

Máte nějaký dotaz?

Ne, pane plukovníku.

Takže za patnáct minut se těším na shledanou.

Pane plukovníku, dovolte mi odejít!

Pan plukovník laskavě švihl zápěstím.

Na posteli se rozvaluje vycházková uniforma. Od kámošů si půjčil pár odznaků, aby doma koukali. Zobák Klermon blýská černé lakovky. Budou zlatý, připomíná Marek. Jinak tě zjebu. A pak mi někde sežeň hadrovou kravatu, s touhle na gumičku domů nejedu.

Do světnice vpadl pomocník dozorčího roty.

Dědek má jít k Bambusovi.

Tak moment, ozval se Dědek z postele. Za první nejsem pro tebe žádný Dědek, ty zobáku, ale pan Essner, a za druhý mi budeš vykat. Jo a za třetí Bambus se jmenuje pan poručík Desent. Tak mi řekni, co jsi mi chtěl říct.

Pomocník se postavil do pozoru.

To je správný, že stojíš v pozoru, jseš inteligentní, ale málem bysem zapomněl. Hezky se vrať na chodbu a zkus to ještě jednou a nezapomeň na jednu věc. Schválně jestli uhodneš na jakou, inteligente.

Pomocník vyšel na chodbu, zavřel za sebou, zatukal, vešel. Pane svobodníku, obrátil se na Marka, dovolte mi promluvit s vojínem Essnerem.

Marek mu pokynul.

Pane Essnere, pomocník dozorčího roty vojín-zobák...

Umí, co? pochvaloval si Dědek. Jen pokračuj.

Dovolte mi s vámi promluvit.

Myslíš, že mám? No dobře, promluv.

Máte se okamžitě dostavit do kanceláře pana poručíka Desenta. Pane svobodníku, dovolte mi odejít.

Moment, co chce?

Asi nákej průser, pane Essnere. Vrátil se vod starýho, tedy od pana plukovníka...

Já mám jít za chvíli na rozdílání, namítl Dědek a dál si ležel na posteli. A ty jdi do prdele, odeslal pomocníka dozorčího.

Klermon zlatil polobotky, až se z něho kouřilo.

Bambus ti může něco, poznamenal Marek.

Asi bysem ho měl přece jen navštívit, ať má radost, ne? řekl Dědek a pomalu vstával. Hodně pomalu, aby Klermon viděl, že se starou pákou nějakěj zasranej velítýlek nehne. Za kolik to mám, né? Pomalu vyšel v trepkách a poloustrojený na chodbu a teprve tam přidal do kroku.

Co je, vole? zeptal se ho Marek, když se vrátil.

Dědek se divoce podíval na Klermona: Vypadni, a rychle! Pak šel ke své skříňce, otevřel ji, vyházal ji na podlahu a začal se svlékat z maskáče. Ty máš jít taky k Bambusovi.

Cooo?

Bereš za mě službu. Já si mám prej všechno sbalit a jít s Bambusem ke starýmu.

Počkej... Proč? Já mám vopuštěk.

Vím já?

Že by? naznačil Marek možnost, o níž se tady nikdo s nikým nikdy nebavil.

Dědek jenom pokrčil rameny, čímž dal najevo, že pochopil, co měl Marek na mysli, a soukal se do vycházkových kalhot.

Klermon stál zatím na chodbě. Unikla mu tak jedinečná příležitost spatřit supráka, kterak se obléká rychlostí vskutku nevídanou. Viděl však svobodníka Bokvase nasraně kvačit k Bambusovi a ještě nasraněji se vracet. I to stálo za to. Pochopil, že zlacení polobotek se dál konat nebude, a rychle se zašil.

Nebe a zemi provazuje průhledná osnova.

Prší.

První jde Bambus. Pět kroků za ním vojín Essner. S batohem a spacím pytle. Bambus zanechává za sebou prchavé šlápoty, v nich vždycky pár bublinek, jež se vzápětí rozprsknou. Totéž se děje za Dědkem.

Prší.

Voda se tříští o beton, rozbíjí se o střechy, rozlétává se o větvoví stále nahatějších stromů.

Marek se navléká do maskáče. Tak tohle bylo o fous, ale furt je lepší přijít o vopušťák než v dešti odcházet za Bambusem, s batohem a spacím pytle. Je mu jasné, co se stalo. Otřese se. Tohle bylo teda fakt těsně vedle.

Když se už oblečený vydává se samopalem k bojovému rozdělení, spatří vycházet Dědka s kontrášem. Nasedají do civilního vozu. Zaklapnou dvířka. Naskočí motor. Pomalu odjíždějí k bráně. Jenom stěrače jim mávají na pozdrav.

Prší.

Osamocené kapky se spojují v čůrky hledající si další cestu, protože téci se má, jinak se zasmrádne nebo vyschne. Jeden čůrek neví o druhém, dokud se neseberou v potůčky.

Už se to rozkřiklo. Všichni stojí v dvojřadu neobvykle mlčky. Voda se jim pomalu, ale jistě vsakuje do strakatých mundúrů, které za léta služby přišly o svou impregnaci. Čekají, až dévěták opustí sucho služebny.

Prší.

Potůčky mohutní v potoky. Potoky vyspívají v říčky. Říčky tělnatí v řeky a nic je nezastaví. Tak to má být.

Vůz je rozbahněnou cestou unáší ke strážnici. Ticho. O čem si v takové slotě taky povídat. Možná přemýšlejí o Dědkovi. Možná.

O sobě určitě. Ale už jsou tu výkřiky: Kurva, kde jste tak dlouho? Makám! Jedu!

Prší.

A najednou tolik vody! Samá voda, samá voda. Ale Markovi už přihořívá. Ví, že by měl hledat další, sobě podobné, aby společně překonali strach. Jenže strach se příliš zakořenil. Snad jindy, snad příště. Marek se určitě nezeptá, kam zmizel vojín Essner. To my, to my bychom se určitě zeptali, můžeme po něm tedy směle hodit kamenem.

A večer se výkvět mazáctva, co nemá službu, opět natěsna do army, opření o pult budou pokuřovat, dotýkat se lokty, popíjet „limonádu“ a klábosit, zatímco nějaký zobák, který tam zavítá pro limonádu nebo pro kartáček na zuby, si bude muset koupit zasloužit vysypáním popelníků, setřením podlahy nebo padesáti kliky a ze stěn budou vábit obnažená těla reklamních kalendářů. Ale nikdo o Dědkovi ani nemukne. Všechny to minulo jen o vlasek. Mlčením na sebe pohromu nepřivolají. Snad to Dědkem skončilo, snad nebudou následovat další, a když – snad ne já.

Strážé pošlapou mezi dráty. Neviditelné a slyšitelné budou klopytat a klít v kluzké vlhké tmě, v níž neuvidí a pro své kroky ani neuslyší, ale služba je služba a dneska musí být jako řemen.

Milé děti, nevzdalujte se příliš od osady. Dostaly jsme informace, že nepřátelský výsadek pronikl do nebezpečné blízkosti. Mocné kouzlo sice zrušit nemohou, ale pro jistotu...

Vojáci, námětem dnešní hodiny je obrana Pásma před útokem zvenčí. Cílem je procvičení návyků z taktické přípravy. Pohov! Sednout! A to zvláště sektoru A...

Milé děti, když zpozorujete něco podezřelého, hned nám to hlase. I tady Omar bude jistě na stráži, vid'? Já se na tebe už nezlobím, protože ty už nebudeš nikdy sprostý. Že nebudeš?

Cílem dnešního zaměstnání je teda prověřit vaše ty, znalosti a upevnit návyky před tematickým cvičením, který proběhne někdy v dohledný době. Má někdo nějaký dotaz?

Nemá, pochopitelně, nemá. Já bych ale jeden měl, myslí si Marek.

Značkaře, teda útočníky, budou dělat běčáci. Upozorňuju vás, že v žádném případě nesmí dojít k boji muže proti muži, i kdyby v rámci cvičení překonali plot. Ať tady nemáme žádný zbytečný malér. Nechci tady žádnou mimořádku. Rozumíte? Nejdřív si teda proberem povinnosti strážného. Co uděláte, Ferand, když zjistíte nějaký podezřelý pohyb? Kam to čumíte, Bokvas!

Milé děti, mám pro vás radostnou zprávu. Výsadek byl zajat a čeká ho spravedlivá odplata. Od této chvíle ruším veškeré omezení pohybu. Ale přece jen buďte na pozoru.

Vzhledem k tomu, vojáci, že se zejtra očekává poplach, tak si všichni připravíte malou polní a všechno už dneska odpoledne. V kolik hodin to písknou a jestli to vůbec bude zejtra, tak to teda ještě nevím, vojáci. Možná na to přijede i někdo z divize. A já chci, aby to dopadlo na výtečnou. Rozuměli jste? Rozuměl i Bisar? Rozuměl jste, Bisar?

Ljubo, oni se zas nějak moc courají k tomu lesu.

To nevadí, Kláro. Jenom je nech. Jen je klidně nech.

Spojky věděj, kam běžet? Jedniče bysem chtěl připomenout, že nejdřív budí občanskýho pracovníka Kombala. A proč? Kdo má vlastně jedničku? Šmíd? Tak teda Šmíd. No, protože Kombal musí pustit do místního rozhlasu poplachovou desku, vy moulo jeden. Jasný že jenom v noci, ve dne přece nespí. Nedělejte si z toho prdel. Melodii, doufám, všichni znáte. Tadada dáda tada a tak. Dozorčí rotý svý povinnosti taky zná. Kdo má dozorčího rotý? Vy? Tak bacha, bude tady změna. Nejdřív vydáte zbraně spojkám, jako vždycky, a pak hned chemickému družstvu. Jo, a dodávám, že to platí i pro řidiče. Ústroj vzor vosumdesát, malá polní, maska a tak dál. Aby to nebylo jako posledně, že si Lyssak při chemickým poplachu lebedí na chladiči jako odaliska na pláži a ještě si pokuřuje. Rozuměl jste, Lyssak?

Milé děti, to jsou ale vážně moc krásné odznáčky. Neřeknete mi, kde jste k nim přišly? Vážně ne? Já bych vám je pak vrátila. To je škoda, že mi to nechcete říci. Myslela jsem si, že mě máte rády.

To by bylo asi tak všechno. Chce k tomu ještě něco tady štábní rotmistr?

Jo. Vojáci, koho uvidím, že si bere chemický přezůvky a pláštěnku, tak na toho se nato. Todle necháte ve skříňkách. Až na ně dostanem ochranný obaly, tak si je noste. Ještě byste mi to umazali. To je všechno, pane kapitáne.

Rroto, po-zorr! Rozchod.

Nějak se nám to všechno nezdálo. Tedy aspoň mně, Martinovi, Toníkovi, Dáše, Lojzíkovi, teda celý naší partě. Jednou odpoledne jsme vytáhli Lojzu jako obyčejně z díry, dali jsme mu trochu najíst a vypravili jsme se k tvrdýmu vzduchu.

Jako z uděláním jsme cestou potkali tetu Kláru. Kampak, kampak, milé děti? My na to, že jenom na krůček do lesa, že si tam budem stavět domečky z větviček a mechu. Ale nechodte daleko, jenom na kraj. Radši půjdu s vámi, aby se vám tam něco nestalo.

To by nám tak ještě scházelo. Řekli jsme jí teda, že to vůbec není nutný, protože fakt nepůjdeme nikam daleko, a že se nám nic nestane, protože jsme už velký. Velcí, opravila nás. A dáme na sebe pozor. No, jak myslíte, ale když zpozorujete něco podezřelého, tak hned domů a oznámit nám to. A šla po svých. Oddechli jsme si.

Zapadli jsme do lesa. Ještě jsem se otočil a viděl jsem tetu Kláru, jak utíká k osadě. Házela nohama tak srandovně do stran, až jsem se musel smát.

Pospíchali jsme známou cestou. Ještě štěstí, že letos není sních. Před dvěma třemi lety, to když jsme byli malí, tak bývalo touhle dobou sněhu! Ted' už ne.

I Lojza se snažil pospíchat.

Zastavili jsme se. Toník rušil tvrdý vzduch. Šlo mu to nějak hůř než posledně, ale nakonec se mu to přece jen povedlo a my propadli na druhou stranu.

Za půl hodiny jsme spatřili plot. Ted' na zimu vypadal mnohem holejší, byl víc vidět a byl smutnější.

Rozesadili jsme se na pařezech a čekali.

Dlouho nikdo a nic. Pak prošel jeden duch. A zase nic. Bylo to divný.

Potom jsme uslyšeli výstřel. Vstali jsme. Další. A další.

Najednou souvislý rachot mnoha zbraní a výbuchy.

Rozběhli jsme se podél plotu. Vyhýbali jsme se trnitým keřům, přeskakovali padlé kmeny, přelézali balvany. A pak...

A pak...

Tety nám nelhaly!

Na zemi tam leželi naši vojáci a stříleli někam za plot, odkud šlehaly záblesky a kde občas přeběhl od stromu ke stromu nějaký stín.

Vybuchl granát. Zalehli jsme, jak nás to tety učily. Zarachotil samopal. Kolem se zvedal štiplavý žlutý kouř. Vojáci si navlékali masky. Začali jsme se dusit.

Pomalu jsme se stahovali dál od plotu, hlouběji do lesa. Viděl jsem, jak mezi střílejícími vojáky prochází duch.

Vítr odváděl kouř na druhou stranu.

Znovu vybuchl granát a zaštěkaly samopaly. Jeden z našich vojáků se zvedl, něco držel v ruce, chtěl to hodit, vtom vykřikl bolestí, padl k zemi a svíjel se. Spadla mu přílba. Slyšel jsem, že ho to moc bolí.

Dali jsme se na útěk. Běželi jsme, běželi, až jsme narazili do tvrdýho vzduchu a svalili se na zem. To byla rána! Také nás to bolelo, ale toho vojáka to bolelo mnohem víc, stále jsem slyšel jeho bolest. Bylo to strašné, strašnější než na obrazovce. Proč nám tenkrát Marek lhal? Nebo nám lhaly tety? Že by válka začala teprve teď? Lojza konečně doběhl. Budu se na to muset Marka někdy zeptat. Honem, honem pryč.

Ne, tohle se mi už vůbec nelíbí. Jenže teď už vím, co umím. Aspoň si myslím, že to umím. Musím si to někdy vyzkoušet. Tele se na mě podíval, ale neřekl nic. Podíval se na mě s nadějí.

Kam jsem vám říkal, že máte mířit?

Do nohou, pane plukovníku.

A trefil jste se kam?

Do břicha, pane plukovníku.

Splnil jste rozkaz?

Ne, pane plukovníku.

Víte, co to je?

Nesplnění rozkazu, pane plukovníku.

To taky. Ale především je to mimořádk. A když se z toho ten kluk vylíže, tak ho ještě budem muset předčasně pustit do civilu... To je k vzteku. Nahoře to nějak urovnáme. Oni to pochopěj. Ale vy, vy si na to povýšení ještě nákej čásek počkáte.

Ano, pane plukovníku.

Radši už běžte, člověče, radši už běžte.

Dostali jsme od tet co proto. Měly o nás strach. Byl to prý jenom nějaký výsadek. Už není. Naši vyhráli.

Za vojáky jsme se vypravili až na jaře. Dáša s Lojzou se báli, a tak jsme šli jenom ve třech. Nesli jsme jim pomeranče, čokoládu a podobné věci, co mají rádi, chtěli jsme jim poděkovat za to, že nás zachránili.

Nejdřív prošel kolem duch, ten, který je němý a nemá myšlenky, i když nenosí přílbu. Házeli jsme po něm šišky a kameny.

Teprve asi za půl hodiny se ukázal skutečný voják. Měl přílbu. Když přišel blíž, poznal jsem ho.

Běžel jsem k plotu a volal:

Ahoj, Marku. Jak se máš? Já jsem rád, že se ti nic nestalo.

Prošel kolem mě, jako by byl duch. V hlavě neměl nic. Myslel jsem, že si dělá legraci. Ještě chvíli půjde takhle nevšímavě, pak se otočí, namíří na mě prstem a řekne: A mám tě, prcku! Jenže on se neotočil.

Marku, slyšíš? Neseme ti dárek! volal za ním Martin, a když Marek nereagoval, Martin se vznesl, přeletěl plot a poletoval mu nad hlavou.

Ale pro Marka jsme byli zřejmě vzduch. Šli jsme za ním podél plotu.

Marku, řekni mi pravdu. Jak to bylo s tou válkou? křičel jsem. Prosím tě, řekni nám to. Je, nebo není?

Asi ohluchl.

Martin se snesl nad něj a chtěl mu vzít přílbu, ale Marek ji měl řemínkem zachycenu pod bradou. Nešlo to. Marek dal Martinovi facku. Toník se naštval a poslal na něj kámen. Trefil do přílby. Cinklo to. Druhý kámen zasáhl Marka do zad. Marek strhl zbraň, namířil na nás a zasyčel: Zmizte, vy parchanti mizerný. Válka není. Zmizte, táhněte do hajzlu, nebo to do vás na mou duši našiju. Hlas mu přeskakoval.

Nevím, jestli by to do nás skutečně našil. Ale jeho oči se nesmály. V té chvíli to myslel smrtelně vážně. V těch očích se nejiskřil smích, bylo v nich něco, co se podobalo, co se mohlo podobat strachu.

A tak jsme se rozpačitě šourali pryč. S pomeranči, salámy, se všemi dobrotami, co mají vojáci tak rádi. Vraceli jsme se bez odznáček, bez knoflíků, bez vojenského mýdla. Ztratil jsem velkého kamaráda a nevím proč. Už nikdy nepůjdeme k plotu. Už nás nic nebude lákat za tvrdý vzduch.

Jistě jste poznali, že tento příběh se teprve udá. My už tady nebudeme. My určitě ne. Tudíž to není naše věc. Marek je baba a řekl bych, že špatně skončí.

Pustil jsem tedy Marka z hlavy. Tím se mi natolik uvolnila, tak lákavě volná byla, až se mi do ní nastěhovala otázka: Jakou to měl Lojza zvláštní schopnost?

Nakonec jsem si vzpomněl.

Věřím, že prostor se prolíná, což může být i náš případ. Událo se to někde jinde, tedy – udá se to.

Věřím, že minulost a budoucnost se prolínají. Možná se prolínají víc, než si myslím. Ona přítomnost vlastně neexistuje. Je to pouhé šidítko, jež potřebujeme kvůli zdání, že jsme v tom čase, co tak prchá, přece jen nějak zakotveni.

Věřím, že to, co jsem spatřil před více než deseti lety, má svůj vztah k tomu, co se odehraje, až tu nebudu v podobě, v jaké mě znáte.

Nuže, před více než deseti lety jsem byl taky u vojáků. Dělal jsem všechno možné, jen abych nebyl v kasárnách. Jezdil jsem jako eskorta s muničními konvoji, únavou jsem při branných závodech lehával v mokré trávě a olizoval ji, vyzvedával vojáky z psychiatrických léčeben a tak dál.

Jednou jsem se tedy zúčastnil i takzvané armádní soutěže umělecké tvořivosti. Starým zilem nás odvezli do jednoho městečka, ubytovali nás v bývalém klášteře, v kapli, do níž naskládali postele a na ty postele další postele, až se už tak notně poškozené fresky ztrácely za zelenými trubkami a matracemi povlečenými prostěradly se dvěma zelenými pruhy.

Nad oním městečkem se zvedá kopec. Je to poutní místo. A protože jsme měli recitovat a hrát a předvádět se před vážnou porotou až nazítří dopoledne a protože poměry tam byly téměř civilní, stoupal jsem po obědě do vršku, míjel jednotlivá zastavení jedné z vícero křížových cest, vychutnával klid, samotu a pocit krátké svobody, vymezené jedním odpolednem. Objevil jsem i zázračnou studánku a napil se z ní. Vzpomínáte si, jak dopadli ve Švejkovi ti sirotci po lurdské vodě? Zázračná studánka je dneska nejspíš ta, která má skutečně pitnou vodu. Vyšel jsem tedy nahoru, prohlédl si chrámy, jen zvenčí, byl zavírací den, a v dobrém rozmaru se vracel jinou křížovou cestou dolů.

Mezi stříbřitými kmeny buků – mohlo to být asi v půli svahu – jsem spatřil skupinu asi devítiletých dětí. Zpozoroval jsem je tak náhle, že nemohu říct, co krátce předtím dělaly, jak si hrály, nic. Byly bez jakéhokoli dozoru. Divné. A nehrály si. Stály mezi těmi buky, dívaly se na mě, jako bych je málem přistihl při něčem nedovoleném. V rukou klacky. V jejich středu seděl na pařezu tloušťk, připomínal čínského bůžka. Ten byl bez klacku. Kluci a holky, mohlo jich být klidně třicet, stáli rozestoupeni, v rukou ty klacky a upřeně mě pozorovali. V očích čekání, až přejdu. Pokračuj, ale rychle, zmiz a nečum. Tak nějak jsem to cítil. V očích měli něco, co mě nutilo odvrátit pohled, nevšímat si jich, dělat, že jsem je vůbec neviděl, že tam vůbec nejsou, zrychlit krok, neotáčet se a jít stále dál ztichlým bukovým lesem, cítit v zádech jejich pohledy, minout oplocený areál s oprýskanou tabulkou Dětský domov.

A tak si teď říkám, že to klidně mohly být ty Bokvasovy děti.

A tak si myslím, že už vím, co Lojza dovedl.

A tak mě napadá, že dneska jsou už dospělé, možná jsou mezi námi, dělají ze sebe blbce, protože nevědí, jak bychom se k nim zachovali. Neviděli jste je někde? Jestli ano, budiž jim náš svět příznivější.

A taky si myslím,

že jsou

třeba zas někde jinde,

a tak si říkám...

Jan Hlavička
Hurá, hřbitov jede!

Ilustrace na obálce Lorywood.store/Shutterstock.com

Korektura Adéla Lapáčková

Technická redakce Petra Kučerová

Vydala Městská knihovna v Praze
Mariánské nám. 1, 115 72 Praha 1

V MKP 1. elektronické vydání
Verze 1.0 z 24. 7. 2026

ISBN 978-80-274-5086-2 (epub)

ISBN 978-80-274-5087-9 (pdf)

ISBN 978-80-274-5088-6 (prc)

KNIHOVNA? KNIHOVNA!

Využijte **prostor**
pro studium, setkání,
kulturu i relax.

Stahujte **e-knihy zdarma**
z e-knihovna.cz, prohlížejte
digitalizované tituly na
digitalizovane.cz.

Sledujte **videocasty**
a přednášky na
youtube.com/@knihovnaPraha.

Půjčte si obraz v Artotéce,
audioknihu, CD, film
nebo deskovou hru.

Tvořte se dřevem, papírem,
barvami, kůží i látkami.
Otevřený ateliér DOK16,
Atelier Jezerka a Kreativní
centrUM v Ústřední knihovně.

Navštivte přednášky,
koncerty, autorská čtení,
filmové projekce, akce
pro děti. Sledujte
mlp.cz/akce.

**Městská
knihovna
v Praze**

Vyzkoušejte svět
virtuální reality.
Více na mlp.cz/vr.